

**Comptes anuals consolidats i Informe de gestió
consolidat del Grup CriteriaCaixa corresponent a
l'exercici 2018**

Traducció dels comptes anuals emesos originalment en castellà. Aquesta versió en català és una traducció de l'original en castellà únicament amb finalitats informatives. En el cas de discrepància, preval la versió en castellà.

Traducció d'un informe originàriament formulat en castellà basat en el nostre treball realitzat d'acord amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya. En cas de discrepància, preval la versió en llengua castellana.

INFORME D'AUDITORIA DE COMPTES ANUALS CONSOLIDATS EMÈS PER UN AUDITOR INDEPENDENT

A l'Accionista únic de Critería Caixa, S.A. (Societat Unipersonal),

Informe sobre els comptes anuals consolidats

Opinió

Hem auditat els comptes anuals consolidats de Critería Caixa, S.A. (Societat Unipersonal) (la Societat dominant) i les seves societats dependents (el Grup), que comprenen el balanç a 31 de desembre de 2018, el compte de pèrdues i guanys, l'estat d'ingressos i despeses reconeguts, l'estat total de canvis en el patrimoni net, l'estat de fluxos d'efectiu i la memòria, tots ells consolidats, corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data.

Segons la nostra opinió, els comptes anuals consolidats adjunts expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera del Grup a 31 de desembre de 2018, així com dels seus resultats i fluxos d'efectiu, tots ells consolidats, corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data, de conformitat amb les Normes Internacionals d'Informació Financera, adoptades per la Unió Europea (NIIF-UE), i altres disposicions del marc normatiu d'informació financera que resulten d'aplicació a Espanya.

Fonament de l'opinió

Hem dut a terme la nostra auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya. Les nostres responsabilitats d'acord amb aquestes normes es descriuen més endavant a la secció *Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels comptes anuals consolidats* del nostre informe.

Som independents del Grup de conformitat amb els requeriments d'ètica, inclosos els d'independència, que són aplicables a la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats a Espanya segons allò que exigeix la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes. En aquest sentit, no hem prestat serveis diferents dels de l'auditoria de comptes ni hi han concorregut situacions o circumstàncies que, d'acord amb allò que estableix l'esmentada normativa reguladora, hagin afectat la necessària independència de manera que s'hagi vist compromesa.

Considerem que l'evidència d'auditoria que hem obtingut proporciona una base suficient i adequada per a la nostra opinió.

Qüestions clau de l'auditoria

Les qüestions clau de l'auditoria són aquelles qüestions que, segons el nostre judici professional, han estat de la major significativitat en la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats del període actual. Aquestes qüestions han estat tractades en el context de la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats en el seu conjunt, i en la formació de la nostra opinió sobre aquests, i no expressem una opinió per separat sobre aquestes qüestions.

Deteriorament de participacions mantingudes en entitats associades

Descripció

Tal com es descriu a la nota 9, el Grup manté participacions en el capital social d'entitats associades el valor net comptable de les quals ascendeix a 15.765 milions d'euros al tancament de l'exercici.

La determinació de l'existència d'evidències objectives de deteriorament del valor en la inversió neta que suposin una pèrdua amb impacte en els fluxos d'efectiu futurs estimats requereix l'aplicació de judicis i estimacions significatius per part de la Direcció de la Societat dominant, tant en la determinació del descompte de fluxos futurs com a mètode de valoració com en la consideració de les hipòtesis clau establertes per a cada mètode en qüestió (ús de factors de correcció per adequar les dades comparables considerades, utilització de taxes de descompte, etc.).

Els aspectes esmentats, així com la rellevància de les inversions mantingudes, suposen que considerem la situació descrita com una qüestió clau de la nostra auditoria.

Procediments aplicats en l'auditoria

Els nostres procediments d'auditoria han inclòs, entre d'altres, la revisió del disseny i implementació dels controls rellevants que mitiguen els riscos associats al procés d'avaluació del deteriorament de les participacions mantingudes en societats associades, així com proves de verificació que els esmentats controls operen eficaçment.

Així mateix, hem obtingut i analitzat les valoracions de les esmentades participacions realitzades per la Direcció de la Societat dominant, verificant-ne la correcció aritmètica i l'adequació del mètode de valoració emprat en relació amb la inversió mantinguda. Addicionalment, hem revisat les previsions de fluxos d'efectiu futurs i els hem contrastat amb dades externes i informació històrica de les societats participades per valorar la seva raonabilitat.

Respecte de les principals hipòtesis considerades en el model hem verificat que aquestes són raonables d'acord amb informació pública del sector d'activitat on opera la societat participada, revisant també l'anàlisi de sensibilitat preparat per la Societat dominant.

En la realització dels nostres procediments hem involucrat els nostres experts interns en valoracions per avaluar, principalment, la metodologia emprada pel Grup en l'anàlisi realitzada, les taxes de descompte considerades i el valor terminal expressat en termes de creixement a perpetuïtat dels fluxos d'efectiu futurs previstos, considerats si escau.

Finalment, hem avaluat que els desglossaments d'informació inclosos a la nota 9 dels comptes anuals consolidats adjunts en relació amb aquesta qüestió resulten adequats als requerits pel marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup.

Valoració d'Inversions immobiliàries i Existències immobiliàries

Descripció

El Grup posseeix una cartera d'actius immobiliaris per al seu arrendament ("Inversions immobiliàries") i una cartera de sòls i de promocions d'habitatges en curs i acabats ("Existències immobiliàries"), distribuïts per tot el territori nacional, el valor net en llibres dels quals a 31 de desembre de 2018 ascendeix a 1.152 i 1.591 milions d'euros, respectivament (vegeu notes 8 i 11).

El Grup valora les Inversions immobiliàries al seu cost d'adquisició menys la corresponent amortització, registrant si escau els deterioraments si el seu valor recuperable fos inferior al seu valor net comptable i valora les Existències immobiliàries al seu cost d'adquisició o al seu valor net de realització si aquest últim fos inferior, per a la qual cosa recolza les seves conclusions en les taxacions o valoracions efectuades per experts externs contractats per a aquesta finalitat, ajustant-les posteriorment d'acord amb un model intern de valoració.

La valoració de les Inversions immobiliàries i de les Existències immobiliàries constitueixen qüestions clau de la nostra auditoria, atès que requereixen tècniques de valoració que impliquen l'ús d'estimacions i judicis significatius, entre les quals destaquen l'experiència de vendes d'actius immobiliaris similars, la diferència existent entre el preu de venda efectiu i el valor de taxació per a aquells immobles venuts per la Societat en els darrers 24 mesos, els costos de comercialització o l'evolució futura del lloguer de determinats actius.

Procediments aplicats en l'auditoria

Els nostres procediments d'auditoria han inclòs, entre d'altres, la revisió i avaluació del procés de valoració d'actius immobiliaris.

Així mateix, s'han realitzat proves orientades a verificar la integritat de la informació utilitzada com a base per a l'estimació del deteriorament.

En aquest sentit, amb la col·laboració dels nostres especialistes interns en valoració d'actius immobiliaris hem: (i) avaluat la competència, capacitat i objectivitat dels experts contractats pel Grup per a la valoració dels seus actius immobiliaris, així com l'adequació del seu treball perquè pugui ser utilitzat com a evidència d'auditoria, (ii) també hem analitzat i conclòs, sobre una mostra de taxacions determinada sobre una base selectiva, la raonabilitat dels procediments i metodologia de valoració utilitzada pels experts contractats pel Grup i (iii) hem analitzat la raonabilitat i coherència de les principals hipòtesis immobiliàries considerades en el model intern de valoració del Grup.

Finalment, hem avaluat que els desglossaments d'informació inclosos a les notes 8 i 11 dels comptes anuals consolidats adjunts en relació amb les Inversions immobiliàries i Existències immobiliàries, respectivament, resulten adequats als requerits pel marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup.

Recuperabilitat d'actius per impost diferit

Descripció

El balanç consolidat a 31 de desembre de 2018 inclou un saldo de 960 milions d'euros d'actius per impostos diferits, dels quals 648 milions d'euros corresponen principalment a bases imposables negatives i deduccions recuperables en el context del grup fiscal al qual pertany la Societat dominant, encapçalat per CaixaBank, S.A.

Al tancament de l'exercici, la Direcció de la societat dominant del grup fiscal prepara models financers per avaluar la recuperabilitat dels esmentats actius fiscals, considerant les novetats legislatives i basat en projeccions de resultats del grup fiscal.

Identifiquem aquesta qüestió com a clau en la nostra auditoria ja que la preparació d'aquests models requereix un elevat nivell de judici, principalment en allò que respecta a les projeccions d'evolució dels negocis que afecten l'estimació realitzada sobre la recuperació dels crèdits fiscals.

Procediments aplicats en l'auditoria

Els nostres procediments d'auditoria han inclòs, entre d'altres, la revisió dels esmentats models financers, incloent l'anàlisi de la raonabilitat dels resultats reals obtinguts en comparació amb els projectats en els models de l'exercici anterior, la raonabilitat dels resultats inclosos en els models de l'exercici actual i la normativa fiscal aplicable, així com la raonabilitat de les projeccions dels exercicis futurs.

Així mateix, involucrem els nostres experts interns de l'àrea fiscal en l'anàlisi de la raonabilitat de les hipòtesis fiscals considerades sobre la base de la normativa aplicable.

Addicionalment, hem obtingut la confirmació dels procediments realitzats per part dels auditors de la societat dominant del grup fiscal en relació amb la recuperabilitat dels actius per impost diferit i avaluat la suficiència d'aquests procediments i la raonabilitat de les seves conclusions.

Finalment, hem avaluat si la nota 19 dels comptes anuals consolidats adjunts conté els desglossaments requerits en aquest respecte pel marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup.

Altra informació: Informe de gestió consolidat

L'altra informació comprèn exclusivament l'informe de gestió consolidat de l'exercici 2018, la formulació del qual és responsabilitat dels administradors de la Societat dominant i no forma part integrant dels comptes anuals consolidats.

La nostra opinió d'auditoria sobre els comptes anuals consolidats no cobreix l'informe de gestió consolidat. La nostra responsabilitat sobre la informació continguda a l'informe de gestió consolidat es troba definida a la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes, que estableix dos nivells diferenciats sobre aquesta informació:

a) Un nivell específic que resulta d'aplicació a l'estat de la informació no financera consolidat, així com a determinada informació inclosa a l'Informe Anual de Govern Corporatiu (IAGC), segons es defineix a l'art. 35.2.b) de la Llei 22/2015, d'Auditoria de Comptes, que consisteix a comprovar únicament que l'esmentada informació s'ha facilitat a l'informe de gestió consolidat o, si escau, que en aquest s'ha incorporat la referència corresponent a l'informe separat sobre la informació no financera en la forma prevista a la normativa i, en cas contrari, a informar-ne.

b) Un nivell general aplicable a la resta de la informació inclosa a l'informe de gestió consolidat, que consisteix a avaluar la concordança de l'esmentada informació amb els comptes anuals consolidats i informar-ne, a partir del coneixement del Grup obtingut en la realització de l'auditoria d'aquests comptes i sense incloure informació diferent de l'obtinguda com a evidència durant l'auditoria, així com a avaluar si el contingut i la presentació d'aquesta part de l'informe de gestió consolidat són conformes a la normativa que resulta d'aplicació i informar-ne. Si, basant-nos en el treball que hem realitzat, concloem que existeixen incorreccions materials, estem obligats a informar-ne.

Sobre la base del treball realitzat, segons allò que s'ha descrit anteriorment, hem comprovat que la informació no financera esmentada a l'apartat a) anterior es presenta a l'informe separat, "Estat de la informació no financera consolidat" al qual s'inclou referència a l'informe de gestió consolidat, que la informació de l'IAGC, esmentada en aquest apartat, s'inclou a l'informe de gestió consolidat i que la resta de la informació que conté l'informe de gestió consolidat concorda amb la dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018 i el seu contingut i presentació són conformes a la normativa que resulta d'aplicació.

Responsabilitat dels administradors i de la comissió d'auditoria i control de la Societat dominant en relació amb els comptes anuals consolidats

Els administradors de la Societat dominant són responsables de formular els comptes anuals consolidats adjunts, de forma que expressin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats consolidats del Grup, de conformitat amb les NIIF-UE i altres disposicions del marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup a Espanya, i del control intern que considerin necessari per permetre la preparació de comptes anuals consolidats lliures d'incorrecció material, deguda a frau o error.

En la preparació dels comptes anuals consolidats, els administradors de la Societat dominant són responsables de la valoració de la capacitat del Grup per a continuar com a empresa en funcionament, revelant, segons correspongui, les qüestions relacionades amb empresa en funcionament i utilitzant el principi comptable d'empresa en funcionament excepte si els esmentats administradors tenen la intenció de liquidar el Grup o de cessar les seves operacions, o si no existeix cap altra alternativa realista.

La comissió d'auditoria i control de la Societat dominant és responsable de la supervisió del procés d'elaboració i presentació dels comptes anuals consolidats.

Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels comptes anuals consolidats

Els nostres objectius són obtenir una seguretat raonable que els comptes anuals consolidats en el seu conjunt estan lliures d'incorrecció material, deguda a frau o error, i emetre un informe d'auditoria que conté la nostra opinió.

Seguretat raonable és un alt grau de seguretat però no garanteix que una auditoria realitzada de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya sempre detecti una incorrecció material quan existeix. Les incorreccions poden ser degudes a frau o error i es consideren materials si, individualment o de forma agregada, es pot preveure raonablement que influeixin en les decisions econòmiques que els usuaris prenen basant-se en els comptes anuals consolidats.

A l'Annex I d'aquest informe d'auditoria s'inclou una descripció més detallada de les nostres responsabilitats en relació amb l'auditoria dels comptes anuals consolidats. Aquesta descripció, que es troba a les pàgines 7 i 8, és part integrant del nostre informe d'auditoria.

Informe sobre altres requeriments legals i reglamentaris

Informe adicional per a la comissió d'auditoria i control de la Societat dominant

L'opinió que s'expressa en aquest informe és coherent amb allò que es manifesta en el nostre informe adicional per a la comissió d'auditoria i control de la Societat dominant amb data de 15 de març de 2019.

Període de contractació

L'Accionista Únic de la Societat dominant, segons consta a l'acta de consignació de decisions de data 18 de maig de 2017, ens va nomenar com a auditors del Grup per un període d'un any, comptat a partir de l'exercici finalitzat el 31 de desembre de 2017.

Amb anterioritat, vam ser designats per decisió de l'Accionista Únic per al període d'un any i hem estat realitzant el treball d'auditoria de comptes de forma ininterrompuda des de l'exercici finalitzat el 31 de desembre de 2007 i, per tant, des de l'exercici finalitzat el 31 de desembre de 2011, any en què la Societat es va convertir en una Entitat d'Interès Públic.

DELOITTE, S.L.

Inscrita en el ROAC núm. S0692

Jordi Montalbo

Inscrit en el ROAC núm. 17529

15 de març de 2019

Annex I del nostre informe d'auditoria

Adicionalment a allò que inclou el nostre informe d'auditoria, en aquest Annex incloem les nostres responsabilitats respecte de l'auditoria dels comptes anuals consolidats.

Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels comptes anuals consolidats

Com a part d'una auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya, apliquem el nostre judici professional i mantenim una actitud d'escepticisme professional durant tota l'auditoria. També:

- Identifiquem i valorem els riscos d'incorrecció material en els comptes anuals consolidats, deguda a frau o error, dissenyem i apliquem procediments d'auditoria per respondre a aquests riscos i obtenim evidència d'auditoria suficient i adequada per proporcionar una base per a la nostra opinió. El risc de no detectar una incorrecció material deguda a frau és més elevat que en el cas d'una incorrecció material deguda a error, ja que el frau pot implicar col·lusió, falsificació, omissions deliberades, manifestacions intencionadament errònies o l'elusió del control intern.
- Obtenim coneixement del control intern rellevant per a l'auditoria amb la finalitat de dissenyar procediments d'auditoria que siguin adequats en funció de les circumstàncies, i no amb la finalitat d'expressar una opinió sobre l'eficàcia del control intern del Grup.
- Avaluem si les polítiques comptables aplicades són adequades i la raonabilitat de les estimacions comptables i la corresponent informació revelada pels administradors de la Societat dominant.
- Concloem sobre si és adequada la utilització, per part dels administradors de la Societat dominant, del principi comptable d'empresa en funcionament i, basant-nos en l'evidència d'auditoria obtinguda, concloem sobre si existeix o no una incertesa material relacionada amb fets o amb condicions que poden generar dubtes significatius sobre la capacitat del Grup per a continuar com a empresa en funcionament. Si concloem que existeix una incertesa material, es requereix que cridem l'atenció en el nostre informe d'auditoria sobre la corresponent informació revelada en els comptes anuals consolidats o, si aquestes revelacions no són adequades, que expressem una opinió modificada. Les nostres conclusions es basen en l'evidència d'auditoria obtinguda fins a la data del nostre informe d'auditoria. No obstant això, els fets o condicions futurs poden ser la causa que el Grup deixi de ser una empresa en funcionament.
- Avaluem la presentació global, l'estructura i el contingut dels comptes anuals consolidats, inclosa la informació revelada, i si els comptes anuals consolidats representen les transaccions i els fets subjacents de manera que aconseguen expressar la imatge fidel.
- Obtenim evidència suficient i adequada en relació amb la informació financera de les entitats o activitats empresarials dins del Grup per expressar una opinió sobre els comptes anuals consolidats. Som responsables de la direcció, supervisió i realització de l'auditoria del Grup. Som els únics responsables de la nostra opinió d'auditoria.

Ens comuniquem amb la comissió d'auditoria i control de la Societat dominant en relació amb, entre altres qüestions, l'abast i el moment de realització de l'auditoria planificats i les constatacions significatives de l'auditoria, així com qualsevol deficiència significativa del control intern que identifiquem en el transcurs de l'auditoria.

També proporcionem a la comissió d'auditoria i control de la Societat dominant una declaració que hem complert els requeriments d'ètica aplicables, inclosos els d'independència, i ens hi hem comunicat per informar d'aquelles qüestions que raonablement puguin suposar una amenaça per a la nostra independència i, si escau, de les corresponents salvaguardes.

Entre les qüestions que han estat objecte de comunicació a la comissió d'auditoria i control de la Societat dominant, determinem les que han estat de la major significativitat en l'auditoria dels comptes anuals consolidats del període actual i que són, en conseqüència, les qüestions clau de l'auditoria.

Descrivim aquestes qüestions en el nostre informe d'auditoria llevat que les disposicions legals o reglamentàries prohibeixin revelar públicament la qüestió.

Índex

- Comptes anuals del Grup CriteriaCaixa de l'exercici 2018
- Informe de gestió del Grup CriteriaCaixa de l'exercici 2018

BALANÇOS CONSOLIDATS	3
COMPTES DE PÈRDUES I GUANYES CONSOLIDATS	5
ESTATS D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS CONSOLIDATS	6
ESTATS TOTAIS DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDATS	7
ESTATS DE FLUXOS D'EFECTIU CONSOLIDATS	9
Memòria corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018	10
1. Naturalesa de l'Entitat	10
2. Bases de presentació	12
3. Principis, polítiques comptables i criteris de valoració aplicats	21
4. Gestió de riscos.....	41
5. Combinacions de negocis, adquisició i venda de participacions en el capital d'entitats dependents	51
6. Immobilitzat intangible.....	54
7. Immobilitzat material	57
8. Inversions immobiliàries.....	59
9. Participacions en entitats associades i negocis conjunts	61
10. Actius financers no corrents i corrents	70
11. Existències	78
12. Deutors i altres comptes per cobrar	80
13. Efectiu i altres equivalents d'efectiu.....	81
14. Patrimoni net.....	82
15. Ingressos diferits.....	88
16. Provisions no corrents i corrents	89
17. Passius financers no corrents i corrents	90
18. Creditors comercials i altres comptes a pagar	96
19. Situació fiscal i impost sobre beneficis	97
20. Ingressos i despeses.....	101
21. Informació financera per segments	108
22. Contingències i compromisos	114
23. Informació sobre parts vinculades.....	115
24. Notes a l'estat de fluxos d'efectiu consolidat	121
25. Altra informació rellevant	123
26. Medi ambient i responsabilitat social corporativa	124
Annex I – Societats dependents del Grup Criteria.....	125
Annex II – Participacions en societats associades de Criteria.....	127

BALANÇOS CONSOLIDATS

A 31 de desembre de 2018 i 2017, en milers d'euros

CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

ACTIU		31/12/2018	31/12/2017 (*)
ACTIU NO CORRENT			
Immobilitzat intangible	(Nota 6)	1.146.379	1.019.338
Immobilitzat material	(Nota 7)	178.062	121.437
Inversions immobiliàries	(Nota 8)	1.152.021	1.184.280
Participacions en entitats associades i negocis conjunts	(Nota 9)	15.764.887	18.158.383
Actius financers no corrents	(Nota 10)	1.907.530	993.197
Actius per impostos diferits	(Nota 19)	960.137	1.052.035
Total Actiu No Corrent		21.109.016	22.528.670
ACTIU CORRENT			
Existències	(Nota 11)	1.590.540	1.636.850
Deutors i altres comptes per cobrar	(Nota 12)	738.043	94.603
Altres actius financers corrents	(Nota 10)	748.890	171.074
Efectiu i altres equivalents d'efectiu	(Nota 13)	899.327	892.744
Total Actiu Corrent		3.976.800	2.795.271
TOTAL ACTIU		25.085.816	25.323.941

(*) Es presenta única i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.4).

Les Notes 1 a 26 i els Annexos I i II adjunts formen part integrant del Balanç consolidat a 31 de desembre de 2018.

BALANÇOS CONSOLIDATS

A 31 de desembre de 2018 i 2017, en milers d'euros

CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

PASSIU I PATRIMONI NET		31/12/2018	31/12/2017 (*)
PATRIMONI NET			
Capital, reserves i resultats	(Nota 14)	18.751.679	17.670.000
Ajustos en patrimoni per valoració	(Nota 14.5)	(579.053)	(211.860)
<i>Elements que no es reclassificaran a resultats</i>		<i>(443.172)</i>	<i>-</i>
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global – Instruments de capital		(28.671)	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades		(414.501)	
<i>Elements que es poden reclassificar a resultats</i>		<i>(135.881)</i>	<i>(211.860)</i>
Conversió de divises		72.869	(53.804)
Cobertures de fluxos d'efectiu		(8.864)	(4.523)
Actius financers disponibles per a la venda		-	117.071
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades		(199.886)	(270.604)
Interessos minoritaris	(Nota 14.6)	457.923	503.243
Total Patrimoni Net		18.630.549	17.961.383
PASSIU NO CORRENT			
Ingressos diferits	(Nota 15)	25.515	32.464
Provisions no corrents	(Nota 16)	141.610	146.753
Passius financers no corrents	(Nota 17)	4.874.929	6.901.879
Passius per impostos diferits	(Nota 19)	91.904	70.816
Total Passiu No Corrent		5.133.958	7.151.912
PASSIU CORRENT			
Provisions corrents	(Nota 16)	27.545	26.545
Passius financers corrents	(Nota 17)	1.096.321	81.184
Creditors comercials i altres comptes a pagar	(Nota 18)	193.125	99.948
Altres passius corrents		4.318	2.969
Total Passiu Corrent		1.321.309	210.646
TOTAL PASSIU I PATRIMONI NET		25.085.816	25.323.941

(*) Es presenta única i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.4).

Les Notes 1 a 26 i els Annexos I i II adjunts formen part integrant del Balanç consolidat a 31 de desembre de 2018.

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYS CONSOLIDATS

Exercicis anuals acabats a 31 de desembre de 2018 i 2017, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

		31/12/2018	31/12/2017 (*)
Vendes i prestació de serveis	(Nota 20.1)	392.855	272.462
Cost de vendes	(Nota 20.2)	(82.521)	38.853
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la Participació	(Nota 9)	109.364	865.553
Rendiments d'instruments de capital	(Nota 20.3)	28.360	26.650
Resultats d'operacions financeres, amb empreses del grup, associades i negocis conjunts	(Nota 20.4)	2.573.116	140.690
Altres ingressos d'explotació		10.794	14.802
Despeses de personal	(Nota 20.5)	(85.534)	(80.753)
Altres despeses d'explotació	(Nota 20.6)	(137.318)	(147.899)
Amortització de l'immobilitzat	(Nota 6, 7 i 8)	(86.179)	(90.675)
Variació de provisions		521	-
Deteriorament i resultat per alienacions d'immobilitzat	(Nota 20.7)	21.628	6.016
Deteriorament de participacions en associades i negocis conjunts	(Nota 9)	(595.088)	(1.104)
Deteriorament d'instruments financers		-	(2.408)
Fons de comerç negatiu reconegut a resultats		-	6.443
Altres guanys i pèrdues		522	245
RESULTAT D'EXPLOTACIÓ		2.150.520	1.048.875
Ingressos financers	(Nota 20.8)	13.131	3.778
Despeses financeres	(Nota 20.8)	(145.897)	(172.558)
Variació de valor raonable en instruments financers		(10.776)	10.856
Deteriorament i resultat per alienacions d'instruments financers		(2.033)	-
RESULTAT FINANCER		(145.575)	(157.924)
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS		2.004.945	890.951
Impost sobre beneficis	(Nota 19)	(40.498)	19.312
RESULTAT DE LES OPERACIONS CONTINUADES		1.964.447	910.263
Resultat de les operacions discontinuades	(Nota 20.9)	-	1.574.067
RESULTAT CONSOLIDAT DE L'EXERCICI		1.964.447	2.484.330
Atribuïble a interessos minoritaris (participacions no dominants)		387.157	1.025.602
De les activitats continuades		387.157	88.882
De les activitats discontinuades		-	936.720
Atribuïble als propietaris de la dominant		1.577.290	1.458.728
De les activitats continuades		1.577.290	821.381
De les activitats discontinuades		-	637.347

(*) Es presenta única i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.4).

Les Notes 1 a 26 i els Annexos I i II adjunts formen part integrant del Compte de Pèrdues i Guanys consolidat de l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018.

ESTATS D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS CONSOLIDATS

Exercicis anuals acabats a 31 de desembre de 2018 i 2017, en milers d'euros
 CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

	31/12/2018	31/12/2017 (*)
RESULTAT DEL PERÍODE	1.964.447	2.484.330
UN ALTRE RESULTAT GLOBAL	(373.293)	(570.119)
Partides que no es reclassificaran a resultats	(562.475)	-
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global – Instruments de capital	(162.461)	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts de les inversions associades i negocis conjunts	(417.594)	-
Efecte impositiu	17.580	-
Elements que es poden reclassificar a resultats	189.182	(570.119)
Conversió de divises	127.003	(401.234)
<i>Guany/(pèrdues) per canvi de divises comptabilitzats en el patrimoni net</i>	127.003	(402.590)
<i>Transferit a resultats</i>	-	1.356
<i>Altres reclassificacions</i>	-	-
Cobertures de fluxos d'efectiu (porció efectiva)	(2.557)	(19.860)
<i>Guany/(pèrdues) de valor comptabilitzats en el patrimoni net</i>	(3.206)	(17.387)
<i>Transferit a resultats</i>	649	(2.473)
<i>Transferit a l'import en llibres inicial dels elements coberts</i>	-	-
<i>Altres reclassificacions</i>	-	-
Actius financers disponibles per a la venda	-	151.279
<i>Guany/(pèrdues) de valor comptabilitzats en el patrimoni net</i>	-	123.360
<i>Transferit a resultats</i>	-	27.919
<i>Altres reclassificacions</i>	-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts de les inversions associades i negocis conjunts	64.331	(298.678)
Efecte impositiu	405	(1.626)
RESULTAT GLOBAL TOTAL DEL PERÍODE	1.591.154	1.914.211
Atribuïble a interessos minoritaris (participacions no dominants)	380.196	958.948
Atribuïble als propietaris de la dominant	1.210.958	955.263

(*) Es presenta única i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.4).

Les Notes 1 a 26 i els Annexos I i II adjunts formen part integrant de l'Estat d'Ingressos i Despeses Reconeguts consolidat de l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018.

ESTATS TOTALS DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDATS

Exercicis anuals acabats a 31 de desembre de 2018 i 2017, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

	Patrimoni net atribuït a l'entitat dominant					Interessos minoritaris			Total
	Fons propis					Un altre resultat global acumulat	Un altre resultat global acumulat	Altres elements	
	Capital	Prima d'emissió	Reserves i Altres aportacions de socis	Resultat atribuïble als propietaris de la dominant	Menys: Dividends a compte				
Saldo d'obertura a 31/12/2017 (abans de la reexpressió)	1.834.166	2.344.519	12.132.587	1.458.728	(100.000)	(211.860)	(10.767)	514.010	17.961.383
Efectes de la correcció d'errors									
Efectes dels canvis a les polítiques comptables (Nota 2.2)			861			(861)	(859)	859	
Saldo d'obertura a 01/01/2018	1.834.166	2.344.519	12.133.448	1.458.728	(100.000)	(212.721)	(11.626)	514.869	17.961.383
Resultat global total del període	-	-	-	1.577.290	-	(366.332)	(6.961)	387.157	1.591.154
Altres variacions del patrimoni net	-	-	1.112.256	(1.458.728)	(150.000)	-	-	(425.516)	(921.988)
Dividends (o remuneracions als socis)			(150.000)		(250.000)			(496.373)	(896.373)
Transferències entre components del patrimoni net			1.358.728	(1.458.728)	100.000				
Altres augments/disminucions del patrimoni net			(96.472)					70.857	(25.615)
Saldo de tancament a 31/12/2018	1.834.166	2.344.519	13.245.704	1.577.290	(250.000)	(579.053)	(18.587)	476.510	18.630.549

Les Notes 1 a 26 i els Annexos I i II adjunts formen part integrant de l'Estat Total de Canvis en el Patrimoni Net consolidat de l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018.

ESTATS TOTALS DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDATS

Exercicis anuals acabats a 31 de desembre de 2018 i 2017, en milers d'euros
CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

	Patrimoni net atribuït a l'entitat dominant						Interessos minoritaris		
	Fons propis						Un altre resultat global acumulat	Altres elements	Total
	Capital	Prima d'emissió	Reserves i Altres aportacions de socis	Resultat atribuïble als propietaris de la dominant	Menys: Dividends a compte	Un altre resultat global acumulat			
Saldo d'obertura (abans de reexpressió)	1.834.166	2.344.519	11.817.822	1.004.756	-	291.605	55.887	13.378.242	30.726.997
Efectes de la correcció d'errors									
Efectes dels canvis a les polítiques comptables									
Saldo d'obertura a 31/12/2016	1.834.166	2.344.519	11.817.822	1.004.756	-	291.605	55.887	13.378.242	30.726.997
Resultat global total del període				1.458.728		(503.465)	(66.654)	1.025.602	1.914.211
Altres variacions del patrimoni net	-	-	314.765	(1.004.756)	(100.000)	-	-	(13.889.834)	(14.679.825)
Dividends (o remuneracions als socis)			(300.000)		(100.000)			(95.732)	(495.732)
Transferències entre components del patrimoni net			(235.619)	(1.004.756)				1.240.375	-
Altres augments/disminucions del patrimoni net			850.384					(15.034.477)	(14.184.093)
Saldo de tancament a 31/12/2017	1.834.166	2.344.519	12.132.587	1.458.728	(100.000)	(211.860)	(10.767)	514.010	17.961.383

Es presenta única i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.4).

Les Notes 1 a 26 i els Annexos I i II adjunts formen part integrant de l'Estat Total de Canvis en el Patrimoni Net consolidat de l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018.

ESTATS DE FLUXOS D'EFECTIU CONSOLIDATS

Exercicis anuals acabats a 31 de desembre de 2018 i 2017, en milers d'euros

CRITERIACAIXA I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

		31/12/2018	31/12/2017 (*)
1. Fluxos de tresoreria procedents de les activitats d'explotació		(912.537)	(114.262)
Resultat abans d'impostos		2.004.945	890.951
Ajustos en el resultat	(Nota 24)	(1.925.806)	(844.235)
Canvis en el capital corrent	(Nota 24)	83.401	75.475
Altres actius i passius d'explotació		(530.052)	(85.775)
Pagaments per interessos		(137.065)	(138.761)
Cobraments per interessos		7.256	11.302
Pagaments/Cobraments per impostos		(415.216)	(23.219)
2. Fluxos de tresoreria usats en les activitats d'inversió	(Nota 24)	2.417.729	1.912.872
Dividends rebuts		853.715	763.898
Inversions (-)		(3.014.862)	(209.435)
- Entitats del grup, associades i negocis conjunts		(676.313)	(20.788)
- Actius materials, inversions immobiliàries i altres actius intangibles		(26.733)	(41.457)
- Actius financers – Instruments de capital	(Nota 10.1)	(1.048.896)	(126.727)
- Actius financers – Instruments de deute		(161.483)	-
- Actius no corrents en venda		-	(12.566)
- Inversions financeres temporals		(1.099.355)	-
- Préstecs concedits		(2.082)	(7.897)
Desinversions (+)		4.578.876	1.358.409
- Entitats del grup, associades i negocis conjunts		3.943.703	1.253.431
- Actius materials, inversions immobiliàries i altres actius intangibles		29.950	11.605
- Actius financers – Instruments de capital		10.210	1.471
- Actius financers – Instruments de deute		48.117	-
- Actius no corrents en venda		-	68.302
- Inversions financeres temporals		519.586	-
- Amortització de préstecs concedits		27.310	23.600
3. Fluxos de tresoreria procedents de les activitats de finançament	(Nota 24)	(1.498.609)	(3.048.470)
Dividends pagats	(Notes 14.3 i 14.4)	(300.000)	(100.000)
Repartiment de reserves	(Nota 14.3)	(100.000)	(300.000)
Préstecs obtinguts		108.037	1.446.659
Amortització de préstecs obtinguts		(1.206.646)	(4.095.129)
4. Fluxos de tresoreria procedents de les activitats discontinuades		-	(645.133)
AUGMENT / DISMINUCIÓ NETA DE L'EFECTIU O EQUIVALENTS		6.583	(1.894.993)
Efectiu a l'inici de l'exercici	(Nota 13)	892.744	13.594.698
Baixes per pèrdua de control	(Nota 2.4)	-	(10.806.961)
Efectiu al final de l'exercici	(Nota 13)	899.327	892.744
Efectiu generat (consumit) durant l'exercici		6.583	(1.894.993)

(*) Es presenta única i exclusivament a efectes comparatius (vegeu Nota 2.4).

Les Notes 1 a 26 i els Annexos I i II adjunts formen part integrant de l'Estat de Fluxos d'Efectiu consolidat de l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018.

Memòria corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

CRITERIA CAIXA, S.A.U.

I SOCIETATS QUE COMPONEN EL GRUP CRITERIACAIXA

D'acord amb la normativa vigent sobre contingut dels comptes anuals consolidats, aquesta Memòria completa, amplia i comenta el balanç, el compte de pèrdues i guanys, l'estat d'ingressos i despeses reconeguts, l'estat total canvis en el patrimoni net i l'estat de fluxos d'efectiu, i hi forma una unitat, amb l'objectiu de mostrar la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera del Grup consolidat Criteria a 31 de desembre de 2018, com també dels resultats de les seves operacions, dels canvis en el patrimoni net i dels fluxos d'efectiu que hi ha hagut en l'exercici anual acabat en aquesta data.

1. Naturalesa de l'Entitat

Criteria Caixa, S.A.U. (d'ara endavant, «Criteria», «CriteriaCaixa» o «la Societat Dominant»), amb NIF A63379135, i les seves societats filials integren el Grup CriteriaCaixa (d'ara endavant, «el Grup» o «el Grup Criteria»).

Criteria Caixa, S.A.U., anteriorment denominada Criteria CaixaHolding, S.A.U. (i anteriorment, Servihabitat XXI, S.A.U.), es va constituir el 16 de desembre de 2003. En data 25 de juliol de 2007 es van elevar a públic els acords que es van prendre al Consell d'Administració de 16 de juliol de 2007, pels quals es va modificar la denominació social de Gestora de Microfinances, S.A.U. per la de Servihabitat XXI, S.A.U. En data 18 de desembre de 2013, en virtut de la fusió entre Servihabitat XXI, S.A.U. (societat absorbent) i Criteria CaixaHolding, S.A.U. (societat absorbida) la Societat va adoptar la denominació social de Criteria CaixaHolding, S.A.U. Finalment, en data 7 d'octubre de 2015, es va elevar a públic davant de notari l'acord que va adoptar el Patronat de la Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa", pel qual es va modificar la denominació social de Criteria CaixaHolding, S.A.U. per la de Criteria Caixa, S.A.U.

La Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (d'ara endavant, «la Fundació Bancària "la Caixa"» o «"la Caixa"») és l'Accionista Únic de la Societat Dominant.

El domicili social de Criteria és a la plaça Weyler, número 3, de Palma de Mallorca.

Criteria, de conformitat amb l'article 2 dels seus Estatuts Socials, té com a objecte social la realització de les activitats següents:

- adquisició, venda i administració de valors mobiliaris i participacions en altres societats, tant si els seus títols cotitzen en Borsa com si no;
- administració i gerència de societats, així com la gestió i administració de valors representatius de fons propis d'entitats tant residents en el territori espanyol com no residents;
- assessorament econòmic, fiscal, tècnic, borsari i de qualsevol altre tipus;
- així com activitats consultores, assessores i promotores d'iniciatives industrials, comercials, urbanístiques, agrícoles i de qualsevol altre tipus;

- construcció, rehabilitació, manteniment i assistència tècnica, adquisició, administració, gestió, promoció, venda i explotació en arrendament, llevat de l'arrendament financer de tota classe de béns immobles, propis o de tercers;
- comercialització de béns immobles, ja sigui per compte propi o d'altri, en els termes més amplis i a través de tots els mitjans de comercialització, incloent-hi el canal d'Internet a través de la gestió i l'explotació de pàgines web.

La Societat Dominant també podrà participar en altres societats i intervenir fins i tot en la seva constitució, associant-s'hi o interessant-s'hi de qualsevol manera.

2. Bases de presentació

2.1. Marc normatiu de la informació financera

Els comptes anuals consolidats del Grup han estat formulats pels Administradors d'acord amb el marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup, que és el que estableixen:

- a) les Normes Internacionals d'Informació Financera (d'ara endavant, «les NIIF») adoptades per la Unió Europea mitjançant Reglaments Comunitaris, de conformitat amb el Reglament 1606/2002 del Parlament Europeu i del Consell, de 19 de juliol de 2002 i modificacions posteriors,
- b) Codi de Comerç i la informació mercantil restant, i
- c) la resta de normativa comptable espanyola que sigui aplicable.

2.2. Imatge fidel

Els comptes anuals consolidats adjunts s'han obtingut dels registres comptables de la Societat i de la resta d'entitats que integren el Grup, i es presenten d'acord amb el marc normatiu d'informació financera que els resulta d'aplicació i, en particular, d'acord amb els principis i criteris comptables que conté, de manera que reflecteixen la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera consolidada del Grup a 31 de desembre de 2018, dels resultats del Grup i dels canvis en el patrimoni net i dels fluxos d'efectiu que hi ha hagut durant l'exercici. Els comptes anuals adjunts inclouen certs ajustos i reclasseficcions que tenen per objecte homogeneïtzar els principis i criteris seguits per les societats integrades amb els de Criteria.

El Consell d'Administració ha formulat els comptes anuals individuals de Criteria i els comptes consolidats del Grup Criteria corresponents a l'exercici 2018 a la reunió celebrada el 14 de març de 2019. Aquests comptes anuals estan pendents d'aprovació per l'Accionista Únic. No obstant això, el Consell d'Administració espera que siguin aprovats sense modificacions. L'Accionista Únic va aprovar els comptes anuals de Criteria i els consolidats del Grup Criteria corresponents a l'exercici 2017 a la sessió del Patronat de la Fundació Bancària "la Caixa" del dia 24 de maig de 2018, i estan dipositats al Registre Mercantil de Palma de Mallorca i al Registre de Fundacions de competència estatal del Ministeri de Justícia.

Els principis i criteris de valoració aplicats es detallen a la Nota 3 d'aquesta memòria consolidada. No hi ha cap principi comptable o criteri de valoració de caràcter obligatori que, tenint un efecte significatiu en els comptes anuals consolidats, s'hagi deixat d'aplicar.

Les xifres es presenten en milers d'euros, llevat que s'indiqui explícitament que es fa servir una altra unitat monetària. Determinada informació financera d'aquesta memòria ha estat arrodonida i, consegüentment, les xifres mostrades com a totals en aquest document poden variar lleugerament de l'operació aritmètica exacta de les xifres anteriors.

D'altra banda, a l'hora de determinar la informació que s'ha de revelar en aquests estats financers anuals consolidats, s'ha tingut en compte la seva importància relativa en relació amb el mateix període comptable anual.

Normes i interpretacions emeses per l'International Accounting Standards Board (IASB) que han entrat en vigor durant l'exercici 2018

En la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats les normes més significatives que han entrat en vigor són les següents:

Normes i Interpretacions	Títol	Aplicació obligatòria per a exercicis iniciats a partir de:
<i>Aprovades per ser aplicades a la UE</i>		
NIIF 9	Instruments financers	1 de gener de 2018
NIIF 15 i clarificacions	Ingressos d'activitats ordinàries procedents de contractes amb clients	1 de gener de 2018 (*)
Modificació de la NIIF 2	Classificació i mesurament de transaccions amb pagaments basats en accions	1 de gener de 2018
Modificació de la NIIF 4	Aplicació de la NIIF 9 Instruments financers amb la NIIF 4 Contractes d'Assegurances	1 de gener de 2018
Modificació de la NIC 40	Reclassificació d'inversions immobiliàries	1 de gener de 2018
CINIIF 22	Transaccions en moneda estrangera i contraprestació anticipada	1 de gener de 2018
Millores a les NIIF Cicle 2014-2016	Modificacions menors d'una sèrie de normes	1 de gener de 2018

(*) La data d'entrada en vigor inicial de l'IASB per a aquesta norma era a partir de l'1 de gener de 2017, per bé que l'IASB va emetre un aclariment a la norma en què se'n diferia l'entrada en vigor fins a l'1 de gener de 2018.

NIIF 9: «Instruments financers»

La NIIF 9 ha substituït la NIC 39, «Instruments financers: reconeixement i valoració», afecta tant instruments financers d'actiu com de passiu i cobreix tres grans blocs: a) classificació i valoració, b) deteriorament i c) comptabilitat de cobertures.

El Grup va decidir no adoptar anticipadament la NIIF 9, i no va reexpressar la informació comparativa de 2017 i va reconèixer l'ajust a l'import en llibres dels actius i passius financers a les reserves a 1 de gener de 2018.

Els principis i criteris de valoració que segueix el Grup s'han adaptat a la nova normativa d'instruments financers (vegeu Nota 3.6).

a) Classificació i valoració

Els instruments financers es passen a classificar en el moment que es registren inicialment en tres categories: (i) cost amortitzat, (ii) valor raonable amb canvis en un altre resultat global (patrimoni) i (iii) valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys.

La valoració dels actius de deute depèn de la manera en què una entitat gestiona els seus instruments financers (el seu model de negoci) i l'existència o no de fluxos contractuals específicament definits dels actius financers.

En el cas concret de les inversions en instruments de patrimoni, es valoren a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys. No obstant això, el Grup podrà prendre la decisió irrevocable de presentar els beneficis i pèrdues derivats de participacions en instruments de patrimoni a *Un altre resultat global* (patrimoni). En aquest cas, únicament es registren a resultats els dividendes. En aquest sentit, per a algun dels instruments de patrimoni que fins al 31 de desembre de 2017 estaven classificats com a actius financers disponibles per a la venda, els canvis de valor raonable dels quals es reconeixien en el patrimoni però que s'imputaven a resultats en cas de venda, el Grup ha decidit que s'acollirà a l'opció irrevocable de classificació a la nova categoria amb reconeixement dels canvis de valor en patrimoni net, que no en permet la imputació posterior a resultats. Per a la resta, el Grup ha optat pel criteri general i els ha classificat a la categoria de valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys, i el seu impacte a les reserves consolidades del Grup, a 1 de gener de 2018, és de 861 milers d'euros.

D'altra banda, els crèdits participatius (generalment atorgats als fons de capital de risc) que anteriorment es classificaven com a actius financers a cost amortitzat, segons l'actual NIIF 9 es classifiquen com a actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats.

Finalment, pel que fa a la resta d'actius financers, el Grup els manté amb l'objectiu d'obtenir els fluxos contractuals, per la qual cosa es continuen valorant a cost amortitzat a partir de l'1 de gener de 2018.

Respecte als passius financers, les categories de valoració de la nova NIIF 9 són bàsicament les mateixes que les de la NIC 39. D'altra banda, les bases de conclusions de la modificació de la NIIF 9, de Característiques de cancel·lació anticipada amb compensació negativa, clarifiquen que les modificacions contractuals de passius que no impliquen la baixa del balanç s'han de tractar comptablement com un canvi d'estimació dels fluxos contractuals del passiu i mantenen la taxa d'interès.

b) Deteriorament

És precisament la part corresponent al deteriorament de valor dels instruments financers, basat en la pèrdua esperada, en què la NIIF 9 presenta canvis més substancials respecte del model de la NIC 39 basat en la comptabilització de les pèrdues incorregudes.

El Grup ha aplicat el mètode general que introdueix la NIIF 9 per valorar la correcció de deteriorament dels actius financers dins de l'abast de la norma, a excepció dels saldos mantinguts en els comptes per cobrar d'origen comercial, sobre els quals el Grup ha calculat el deteriorament partint d'un model de càlcul més simplificat.

L'enfocament general del model s'estructura a través de tres fases en què es pot trobar l'instrument financer des que es reconeix inicialment, que es basen en el grau de risc de crèdit i en la circumstància que hi hagi hagut un augment significatiu d'aquest risc: (i) pèrdua esperada en l'horitzó temporal de 12 mesos (estat 1), que és aplicable a tots els actius sempre que no hi hagi un increment significatiu del risc de crèdit i (ii) la pèrdua esperada total (estats 2 i 3), que s'ha de registrar quan hi ha hagut aquest increment significatiu del risc de crèdit, mesurat en base individual o col·lectiva. Aquest enfocament s'aplica de forma individual; es calcula la probabilitat d'incompliment i el percentatge de recuperació instrument per instrument.

Per a l'enfocament simplificat, s'ha calculat la pèrdua esperada de forma genèrica per a tots els saldos de comptes comercials; el Grup s'ha basat en dades històriques internes, principalment en les taxes d'impagament.

Partint d'anàlisi efectuada en la data d'entrada de la normativa, l'1 de gener de 2018, els instruments financers del Grup estan a l'estat 1 i l'impacte de l'aplicació de la nova normativa no ha estat significatiu.

c) Comptabilitat de cobertures

S'ha reemplaçat la granularitat dels actuals requeriments de la NIC 39 per un nou model capaç d'alinejar la comptabilitat de cobertures amb les activitats de gestió del risc de les companyies. Hi ha canvis respecte a la NIC 39 en diversos aspectes, com les partides cobertes, els instruments de cobertura, la comptabilització del valor temporal de les opcions i l'avaluació de l'eficàcia, que permetran a les entitats ampliar les operacions a les quals s'aplica la comptabilitat de cobertura i facilitar-ne l'aplicació, així com la possibilitat de cobrir riscos no financers.

En el cas del Grup Criteria, l'aplicació de la nova normativa no ha implicat canvis en el model de cobertures.

Les normes i interpretacions que s'indiquen a continuació no han suposat un impacte significatiu per al Grup:

NIIF 15: «Ingressos d'activitats ordinàries procedents de contractes amb clients»

Aquesta norma substitueix totes les normes anteriors relatives al reconeixement d'ingressos: NIC 11, «Contractes en construcció»; NIC 18, «Ingressos ordinaris»; CINIIF 13, «Programes de fidelització de clients»; CINIIF 15, «Acords per a la construcció d'immobles»; CINIIF 18, «Transferències d'actius procedents de clients», i SIC 31, «Ingressos ordinaris – Permutes de serveis de publicitat».

La NIIF 15 estableix un nou model de reconeixement dels ingressos derivats dels contractes amb clients en què els ingressos s'han de reconèixer en funció del compliment de les obligacions d'acompliment davant dels clients. Els ingressos ordinaris representen la transferència de béns o serveis compromesos als clients per un import que reflecteix la contraprestació a la qual l'entitat espera tenir dret a canvi d'aquests béns i serveis.

L'entrada en vigor de la NIIF 15 no ha suposat cap impacte significatiu per al Grup com a conseqüència de la primera aplicació, ni un canvi significatiu al perfil temporal de reconeixement d'ingressos.

Clarificacions de la NIIF 15, «Ingressos d'activitats ordinàries procedents de contractes amb clients»

Aquests aclariments giren al voltant de la identificació de les obligacions d'acompliment, de principal versus agent, de la concessió de llicències i la seva meritació en un punt del temps o durant el temps, així com alguns aclariments a la regla de transició.

Modificació de la NIIF 2, «Classificació i mesurament de transaccions amb pagaments basats en accions»

Consisteix en modificacions limitades que aclareixen qüestions concretes com els efectes de les condicions de meritació en pagaments basats en accions per liquidar en efectiu, la classificació de pagaments basats en accions quan tenen clàusules de liquidació pel net i alguns aspectes de les modificacions del tipus de pagament basat en accions.

Modificació de la NIIF 4, «Aplicació de la NIIF 9, d'instruments financers amb la NIIF 4, de Contractes d'Assegurances»

Les modificacions permeten a les entitats sota l'abast de la NIIF 4 l'opció d'aplicar la NIIF 9 (*overlay approach*) o la seva exempció temporal.

Modificació de la NIC 40: «Reclassificació d'inversions immobiliàries»

La modificació aclareix que una reclassificació d'una inversió des d'una inversió immobiliària o cap a aquesta només està permesa quan hi ha evidència d'un canvi d'ús.

CINIIF 22: «Transaccions en moneda estrangera i contraprestació anticipada»

Aquesta interpretació proporciona un guia aclaridora sobre el tipus de canvi que cal utilitzar en transaccions que impliquin una contraprestació anticipada (pagada o rebuda) en una moneda estrangera.

Normes i interpretacions emeses per l'IASB no vigents

En la data de formulació d'aquests comptes anuals consolidats, les següents són les normes i interpretacions més significatives per al Grup que ha publicat l'IASB però que no resulten d'obligació en l'elaboració dels estats financers de l'exercici 2018, bé perquè la data d'efectivitat és posterior a la data dels comptes anuals consolidats o bé perquè encara no s'han aprovat a la Unió Europea.

El Grup ha decidit no exercir l'opció d'aplicació anticipada d'aquestes normes, en cas que sigui possible. Així mateix, en la data actual, el Grup està analitzant tots els futurs impactes de l'adopció d'aquestes normes. No es pot proporcionar una estimació raonable dels seus efectes fins que aquesta anàlisi no estigui completa.

Normes i Interpretacions	Títol	Aplicació obligatòria per a exercicis iniciats a partir de:
<i><u>Aprovades per ser aplicades a la UE</u></i>		
Modificació de la NIIF 9	Característiques de cancel·lació anticipada amb compensació negativa	1 de gener de 2019
NIIF 16	Arrendaments	1 de gener de 2019
Interpretació de la CINIIF 23	Incertesa sobre tractaments fiscals	1 de gener de 2019
Modificació de la NIC 28	Interès a llarg termini en associades i negocis conjunts	1 de gener de 2019
<i><u>No aprovats per a la seva aplicació a la UE</u></i>		
Millors de les NIIF Cicle 2015-2017	Modificacions menors	1 de gener de 2019
Modificació de la NIC 19	Modificació, reducció o liquidació d'un pla	1 de gener de 2019
Modificacions a la NIIF 3	Clarificacions a la definició de negoci	1 de gener de 2020
Modificacions a la NIC 1 i la NIC 8	Definició de materialitat	1 de gener de 2020
NIIF 17	Contractes d'assegurances	1 de gener de 2021

Aprovades per ser aplicades a la UE

Modificació de la NIIF 9: «Característiques de cancel·lació anticipada amb compensació negativa»

Aquesta modificació introdueix canvis en el test de l'SPPI (només pagament de principal i interessos) per permetre que, en certes circumstàncies, actius amortitzables anticipadament pel prestatari i que impliquin el pagament d'una compensació que reflecteix els canvis en els tipus d'interès puguin ser mesurats a cost amortitzat, subjectes a la resta de criteris de la NIIF 9.

NIIF 16: «Arrendaments»

Aquesta norma substitueix l'actual NIC 17 «Arrendaments», així com les interpretacions vigents sobre arrendaments (CINIIF 4 «Determinació de si un acord conté un arrendament», SIC 15 «Arrendaments operatius – Incentius» i SIC 27 «Avaluació de l'essència de les transaccions que adopten la forma legal d'un arrendament»).

La NIIF 16 estableix els principis per al reconeixement, mesurament, presentació i desglossament sobre els arrendaments. L'objectiu d'aquesta norma és assegurar que els arrendataris i els arrendadors proporcionin informació rellevant d'una forma que representi aquestes transaccions de manera fidel. La proposta de la NIIF 16 per a l'arrendatari és la d'un model únic, en què tots els arrendaments es registren en balanç i amb un impacte similar als actuals arrendaments financers (amortització del dret d'ús i despesa financera pel cost amortitzat del passiu). Tanmateix, per a l'arrendador la proposta és continuar amb el model dual, similar a l'actual NIC 17.

No es preveu que l'impacte de l'aplicació de la NIIF 16 al Grup Criteria sigui significatiu.

Interpretació de la CINIIF 23: «Incertesa sobre tractaments fiscals»

Aquesta interpretació aclareix com aplicar els criteris de registre i valoració de la NIC 12 quan hi ha incertesa sobre l'acceptabilitat per part de l'autoritat fiscal d'un determinat tractament fiscal utilitzat per l'entitat.

Modificació de la NIC 28: «Interès a llarg termini en associades i negocis conjunts»

Aquesta modificació clarifica que la NIIF 9, incloent-hi els requeriments de deteriorament, s'ha d'aplicar als préstecs a llarg termini en associades i negocis conjunts que formen part de la inversió neta que l'entitat té en aquestes participacions. Atès que la NIC 28 no especifica cap requeriment sobre el reconeixement o mesurament d'aquests préstecs a llarg termini, estaran sota l'abast de la NIIF 9.

No aprovats per a la seva aplicació a la UE

Modificació de la NIC 19: «Modificació, reducció o liquidació d'un pla»

D'acord amb les modificacions proposades, quan es produeixi un canvi en un pla de prestació definida (per una modificació, reducció o liquidació) l'entitat utilitzarà hipòtesis actualitzades en la determinació del cost dels serveis i els interessos nets per al període després del canvi del pla.

Modificació de la NIIF 3, «Clarificacions a la definició de negoci»

Aquesta modificació introdueix aclariments a la definició de negoci de la NIIF 3 amb l'objectiu de facilitar-ne la identificació en el marc d'una combinació de negocis, o si al contrari, es tracta d'una adquisició de conjunt d'actius.

Modificacions a la NIC 1 i la NIC 8, «Definició de materialitat»

Aquesta modificació clarifica la definició de «material» per facilitar-ne la comprensió, ja que algunes entitats han tingut dificultats per avaluar si determinada informació era material i si, per tant, s'havia de desglossar en els estats financers.

NIIF 17: «Contractes d'assegurances»

La NIIF 17 es va publicar el maig de 2017 i substituirà l'actual NIIF 4. S'hi recolliran els principis de registre, valoració, presentació i desglossament dels contractes d'assegurances amb l'objectiu que l'entitat proporcionï informació rellevant i fiable que permeti als usuaris de la informació determinar l'efecte que tenen els contractes en els estats financers.

2.3. Responsabilitat de la informació i estimacions efectuades

En l'elaboració d'aquests comptes anuals s'han utilitzat estimacions basades en l'experiència històrica i en altres factors que es consideren raonables d'acord amb les circumstàncies actuals i que constitueixen la base per establir el valor comptable de determinats actius, passius, ingressos, despeses i compromisos el valor dels quals no és determinable fàcilment mitjançant altres fonts. El Grup revisa les seves estimacions de forma contínua. Aquestes estimacions es refereixen, principalment, a:

- La vida útil i la determinació de les pèrdues per deteriorament de l'immobilitzat intangible, l'immobilitzat material i les inversions immobiliàries (vegeu Notes 6, 7 i 8).
- La determinació del valor recuperable dels fons de comerç i dels actius intangibles (vegeu Nota 6).
- La determinació del valor recuperable de les participacions en entitats associades i negocis conjunts (vegeu Nota 9).
- La determinació dels resultats de les participacions en entitats associades i negocis conjunts (vegeu Nota 9).
- La determinació de les pèrdues per deteriorament de les existències (vegeu Nota 11).
- La determinació de les pèrdues per deteriorament de determinats actius financers (vegeu Nota 10).
- La determinació del valor raonable de determinats actius i passius financers (vegeu Notes 10 i 17).
- La valoració de les provisions necessàries per cobrir contingències laborals, legals i fiscals, les provisions per substitucions i cànon i altres passius contingents (vegeu Nota 16).
- La despesa de l'impost de societats determinat sobre el tipus impositiu esperat a finals d'any i l'activació dels crèdits fiscals i l'avaluació de la seva recuperabilitat (vegeu Nota 19).

Aquestes estimacions s'han fet en funció de la millor informació disponible en la data de preparació d'aquests comptes anuals, per bé que és possible que esdeveniments futurs obliguin a modificar-les en propers exercicis, cosa que es faria, si escau, de manera prospectiva.

2.4. Comparació de la informació i variacions del perímetre

Les xifres corresponents a l'exercici anual de 2017, incloses en els comptes anuals consolidats adjunts de l'exercici 2018, es presenten únicament a efectes comparatius.

Les variacions principals en el perímetre de consolidació o en els percentatges d'incorporació durant l'exercici 2018 han estat les següents:

Societat	Mètode de consolidació i percentatge			
	31/12/2018		31/12/2017	
Criteria Industrial Ventures, S.A.	Global	100%	-	-
Criteria Movilidad, S.L.U.	Global	100%	-	-
Energía Boreal 2018, S.A.	Global	71,95%	-	-
Inmo Criteria Patrimonio, S.A.U.	Global	100%	-	-
Saba Infraestructuras, S.A.	Global	99,50%	Global	50,10%
Naturgy Energy Group, S.A. (*)	Associada	24,02%	Associada	24,44%
The Bank of East Asia	Associada	17,59%	Associada	17,44%
Inversiones Autopistas, S.A.	-	-	Global	55,54%
Abertis Infraestructuras, S.A.	-	-	Associada	18,44%

(*) Participació econòmica del Grup Criteria: el 20,42% el té de manera directa a través de Criteria, i el 3,60%, de forma indirecta a través d'Energía Boreal.

A continuació es descriuen les variacions principals exposades en el quadre anterior que corresponen a transaccions de l'exercici 2018:

Saba Infraestructuras, S.A. i Criteria Movilidad, S.L.U.

En l'exercici 2018, Criteria ha adquirit (directament i indirectament) d'accionistes minoritaris un 49,39% adicional del capital social de Saba Infraestructuras per un import de 443.669 milers d'euros, i ha obtingut, així, una participació en la societat, a 31 de desembre de 2018, del 99,50%. Aquesta operació ha

tingut un impacte negatiu de 236.036 milers d'euros a les reserves consolidades del Grup Criteria (vegeu Notes 5 i 14.3).

Així mateix, el mes de desembre de 2018, el Grup Saba ha adquirit la totalitat de les accions de les societats Infra Holdings UK, Indigo Park Deutschland GMBh, Indigo Infra Slovakia s.r.o. e Indigo Park Slovakia s.r.o per un import de 205.107 milers d'euros, i ha passat a ser l'accionista únic d'aquestes societats (vegeu Nota 5).

A 31 de desembre de 2018, la totalitat de la participació del Grup Criteria a Saba Infraestructuras es manté a través de Criteria Movilidad, S.L.U., filial participada íntegrament per Criteria (vegeu Nota 5).

Abertis Infraestructuras, S.A. (Abertis) i Inversiones Autopistas, S.A.

En data 4 de maig de 2018, el Consell d'Administració de Criteria i la Junta General d'Accionistes d'Inversiones Autopistas (societat a través de la qual Criteria mantenia una participació indirecta en Abertis) van acordar, respectivament, la intenció d'acceptar l'Oferta Pública d'Adquisició de la societat alemanya Hochtief Aktiengesellschaft (Hochtief) per la seva inversió directa en el capital social d'Abertis del 15,07% i el 6,07%, respectivament. Aquesta oferta es va liquidar en data 16 de maig de 2018, i va resultar en un resultat net consolidat atribuït al Grup Criteria de 2.154.496 milers d'euros (vegeu Notes 5, 9 i 20.4).

Posteriorment, a la Junta General d'Inversiones Autopistas del dia 29 de juny de 2018 es va aprovar la dissolució i liquidació simultània de la societat (vegeu Nota 5).

La principal variació del perímetre de l'exercici 2017 va ser la següent:

CaixaBank, S.A.

Com s'indica a la Nota 1 dels Comptes Anuals Consolidats de l'exercici 2017, en el marc del procés de desconsolidació prudencial de CaixaBank, en data 26 de setembre de 2017 Criteria va perdre el control de la seva filial CaixaBank i, seguint el que estableix la NIIF 10, «Estats financers consolidats», va passar a integrar la seva participació romanent en CaixaBank com a participació associada pel mètode de la participació en mantenir influència significativa sobre CaixaBank. Això va suposar la baixa en els estats financers consolidats dels actius i passius associats a la participació en CaixaBank i el reconeixement de la inversió conservada en el patrimoni de CaixaBank al seu valor raonable en el moment de la pèrdua de control. Així mateix, els resultats consolidats del Grup CaixaBank fins a la data de la pèrdua de control es van presentar a l'epígraf «Resultats de les operacions discontinuades» del compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici 2017 (vegeu Notes 9 i 20.9).

2.5. Estacionalitat de les transaccions

Les activitats de les societats que componen el Grup Criteria no tenen un caràcter cíclic o estacional rellevant. Per aquest motiu no s'inclouen detalls específics en aquestes notes explicatives als comptes anuals consolidats corresponents a l'exercici 2018.

No obstant això, en aplicació de la interpretació CINIIF 21 determinades taxes i gravàmens es registren com a despesa quan sorgeix l'obligació sobre la base de la regulació que els és aplicable. En aquest sentit, el Grup registra l'1 de gener de cada any l'Impost de Béns Immobles, que ha suposat una despesa de 12 milions d'euros en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici acabat el 31 de desembre de 2018, registrats a l'epígraf «Altres despeses d'explotació» (67 milions d'euros en l'exercici anterior, 12 milions d'euros a l'epígraf «Altres despeses d'explotació» i 55 milions d'euros a l'epígraf «Resultat de les operacions discontinuades»).

2.6. Canvis de criteris comptables

Durant l'exercici 2018 no hi ha hagut canvis de criteris comptables significatius respecte als criteris aplicats a la construcció de la informació relativa al 2017. Els únics canvis introduïts es corresponen amb les noves normes i interpretacions que ha emès l'*International Accounting Standards Board* (IASB), que han entrat en vigor durant l'exercici 2018 i no han tingut un impacte significatiu per al Grup (vegeu Nota 2.2).

2.7. Fets posteriors al tancament

L'Accionista Únic, a la reunió del 14 de febrer de 2019, ha acordat distribuir un dividend amb càrrec a Altres reserves per un import de 50.000 milers d'euros, que s'ha pagat en data 18 de febrer de 2019.

3. Principis, polítiques comptables i criteris de valoració aplicats

Els principals principis i polítiques comptables i criteris de valoració aplicats en l'elaboració dels comptes anuals consolidats del Grup Criteria corresponents a l'exercici 2018, d'acord amb el que estableixen les Normes Internacionals d'Informació Financera que ha adoptat la Unió Europea, han estat els següents:

3.1. Principis de consolidació

Els comptes anuals consolidats comprenen, a més de les dades corresponents a la Societat Dominant, la informació corresponent a les societats dependents, associades i negocis conjunts. El procediment d'integració dels elements patrimonials d'aquestes societats es fa en funció del tipus de control o influència que s'exerceix sobre aquestes, el qual es detalla a continuació:

Entitats dependents

El Grup considera entitats dependents aquelles sobre les quals es té capacitat de control. Aquesta capacitat de control es manifesta quan:

- es disposa del poder per dirigir-ne les activitats rellevants, és a dir, les que afecten de manera significativa el rendiment, per disposició legal, estatutària o acord;
- es té capacitat present, és a dir, pràctica, d'exercir els drets per fer servir aquell poder per tal d'influir en el seu rendiment,
- i a causa de la seva implicació, s'està exposat o es té dret a rendiments variables de l'entitat participada.

Generalment, els drets de vot proporcionen el poder per dirigir les activitats rellevants d'una entitat participada. Per al seu còmput, es tenen en compte tots els drets de vot, directes i indirectes, inclosos els potencials, com, per exemple, opcions de compra adquirides sobre instruments de capital de la participada.

En determinades situacions, es pot tenir el poder per dirigir les activitats sense disposar de la majoria dels drets de vot.

En aquests casos es valora si de manera unilateral es té la capacitat pràctica per dirigir les seves activitats rellevants. Entre aquestes activitats rellevants, hi ha les financeres, les operatives o les relacionades amb el nomenament i la remuneració dels òrgans de direcció, entre d'altres.

La informació de les entitats dependents es consolida, sense excepcions per raons d'activitat, amb la de Criteria mitjançant l'aplicació del mètode d'integració global, que consisteix a agregar els actius, passius i patrimoni net, ingressos i despeses, de naturalesa similar, que consten en els registres individuals (vegeu l'apartat següent, «Combinacions de negocis», per a més detall sobre la manera de comptabilitzar el fons de comerç relacionat). El valor en llibres de les participacions, directes i indirectes, en el capital de les entitats dependents s'elimina amb la fracció del patrimoni net de les entitats dependents que aquelles representin. La resta de saldos i transaccions entre les societats consolidades s'elimina en el procés de consolidació.

La participació de tercers en el patrimoni i en els resultats de l'exercici del Grup Criteria es presenta als epígrafs «Interessos minoritaris» del balanç consolidat i «Resultat atribuïble als interessos minoritaris» del compte de pèrdues i guanys consolidat, respectivament.

Pel que fa a la consolidació dels resultats de les entitats dependents adquirides en l'exercici, s'efectua per l'import del resultat generat des de la data d'adquisició. De manera anàloga, els resultats de les entitats

dependents que deixen de ser-ho en l'exercici es consoliden per l'import del resultat generat des de l'inici de l'exercici fins a la data en què es perd el control.

La NIIF 10 estableix que, quan es produeix la pèrdua de control d'una entitat dependent, els actius, els passius, els interessos minoritaris i les altres partides que puguin estar reconegudes en ajustos per valoració s'han de donar de baixa del balanç consolidat i s'ha de registrar el valor raonable de la contraprestació rebuda, així com de qualsevol inversió romanent. La diferència entre aquests dos valors es reconeix en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Així mateix, quan es produeix la pèrdua de control d'una entitat dependent, es reconeixerà qualsevol inversió que mantingui en l'antiga dependent al seu valor raonable quan perdi el control, i posteriorment comptabilitzarà aquesta inversió i qualsevol import carregat a aquesta dependent, o que aquesta li carregui, de conformitat amb les NIIF pertinents. Aquest valor raonable es considerarà el valor raonable a l'efecte del reconeixement inicial d'un actiu financer d'acord amb la NIIF 9 o, quan escaigui, el cost a l'efecte del reconeixement inicial d'una inversió en una associada o en un negoci conjunt.

Les adquisicions i les alienacions, quan no impliquen un canvi de control en l'entitat participada, es registren com a operacions patrimonials i no es reconeix cap pèrdua ni guany en el compte de pèrdues i guanys. La diferència entre la contraprestació lliurada o rebuda i la disminució o l'augment dels interessos minoritaris, respectivament, es reconeix a les reserves.

L'Annex I d'aquesta Memòria proporciona informació rellevant sobre aquestes entitats. La informació correspon a les últimes dades disponibles reals o estimades en el moment de redactar aquesta Memòria.

Negocis conjunts

El Grup considera com a negocis conjunts les entitats sobre les quals es tenen acords contractuals de control conjunt, en virtut dels quals les decisions sobre les activitats rellevants les prenen de manera unànime les entitats que comparteixen el control i tenen dret als seus actius nets.

Les participacions en negocis conjunts es valoren per aplicació del mètode de la participació (vegeu l'apartat següent, «Entitats associades», per a més detall).

A 31 de desembre de 2018, el Grup no manté participacions en negocis conjunts.

Entitats associades

Les entitats associades són aquelles sobre les quals el Grup, directament o indirectament, exerceix una influència significativa i no són entitats dependents o negocis conjunts. La influència significativa es fa palesa, en la majoria dels casos, mitjançant una participació igual o superior al 20% dels drets de vot de l'entitat participada. Si els drets de vot són inferiors al 20%, la influència significativa s'evidenciarà si es produeix alguna de les circumstàncies indicades a la NIC 28. Algunes circumstàncies que habitualment posen de manifest l'existència d'influència significativa són el fet de tenir representació en el consell d'administració, participar en els processos de fixació de polítiques de la participada, l'existència de transaccions d'importància relativa entre l'entitat i la participada, l'intercanvi de personal directiu o el subministrament d'informació tècnica essencial.

Excepcionalment, no tenen la consideració d'entitats associades aquelles entitats en què es mantenen drets de vot en l'entitat participada superiors al 20%, però en què es pot demostrar clarament que aquesta influència no existeix, i per tant, no es té el poder d'intervenir en les polítiques financeres i operatives.

Les inversions més representatives en les quals es té influència significativa amb un percentatge inferior al 20% són les següents:

- The Bank of East Asia (BEA): la relació amb aquesta participada es va iniciar el 2007 i va ser reclassificada a entitat associada el 2009. Criteria té establert amb aquesta entitat bancària un

acord estratègic d'inversió i col·laboració. Així mateix, el President del Consell d'Administració de Criteria és membre del Consell d'Administració del BEA i del Comitè de Nomenaments. Addicionalment, hi ha acords de col·laboració entre les fundacions de la participada i la Fundació Bancària "la Caixa". Val la pena indicar que CaixaBank, empresa associada del Grup Criteria, té un rol de soci bancari (*banking partner*) amb el BEA per desenvolupar activitats comercials. A 31 de desembre de 2018, la participació de Criteria al BEA és del 17,59% (vegeu Nota 9).

- Grupo Financiero Inbursa (GFI): la relació amb aquesta participada es va iniciar el 2008 amb una participació inicial d'un 20%, i es va classificar des de llavors com a associada. Criteria té establert un pacte d'accionistes amb els seus accionistes de control. Així mateix, el Consell d'Administració del GFI té dos membres vinculats a Criteria, un dels quals és també membre del Comitè de Direcció, Crèdit i Riscos. Addicionalment, ambdós són convidats (amb veu però sense vot) al Comitè d'Auditoria. Cal indicar que CaixaBank, empresa associada del Grup Criteria, té un rol de soci bancari (*banking partner*) amb el GFI per desenvolupar activitats comercials. A 31 de desembre de 2018, la participació de Criteria al GFI és del 9,10%, i n'és el segon accionista majoritari (vegeu Nota 9).

En els comptes anuals consolidats, les entitats associades es valoren mitjançant el mètode de la participació, és a dir, per la fracció del seu net patrimonial que representa la participació del Grup en el seu capital, una vegada considerats els dividendes percebuts i altres eliminacions patrimonials. En el cas de transaccions amb una entitat associada, les pèrdues i guanys corresponents s'eliminen en el percentatge de participació del Grup en el seu capital. S'imputa al compte de resultats del Grup la part proporcional segons la participació econòmica del resultat de les entitats associades.

El Grup no ha utilitzat estats financers d'entitats per a les quals s'aplica el mètode de la participació, que es refereixin a una data diferent de la de la societat dominant del Grup.

L'amortització dels actius intangibles de vida útil definida identificats com a conseqüència de l'elaboració d'una *Purchase Price Allocation* (PPA) per a l'assignació del preu d'adquisició pagat s'efectua amb càrrec a l'epígraf «Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació» del compte de pèrdues i guanys.

L'Annex II i, si escau, la Nota 9 d'aquesta Memòria proporcionen informació rellevant sobre aquestes societats. Per a les societats cotitzades en borsa s'indiquen les dades públiques més recents. Per a la resta, la informació correspon a les últimes dades disponibles reals o estimades en el moment de redactar aquesta Memòria.

Deteriorament de participacions en empreses integrades pel mètode de la participació

El deteriorament de les inversions integrades pel mètode de la participació es determina mitjançant la comparació del seu import recuperable (el més alt entre el valor d'ús i el valor raonable, menys els costos de venda) amb el seu import en llibres, sempre que hi hagi indicadors que el valor de la inversió es pot haver deteriorat.

El Grup té establerta una metodologia per a l'avaluació trimestral d'indicadors que assenyalen l'aparició d'indicis de deteriorament en el valor registrat d'aquestes societats. Concretament, s'avalua l'evolució del negoci per a les participades i, si escau, la cotització de la societat durant el període considerat, així com els preus objectius publicats per analistes independents de reconegut prestigi. A partir d'aquestes dades, el Grup determina el valor recuperable associat a la participació i, en cas que superi el valor registrat d'aquestes societats, es considera que no hi ha indicis de deteriorament.

Addicionalment, el Grup Criteria efectua semestralment una anàlisi per avaluar el valor recuperable de les seves participacions i comprovar la correcció del valor pel qual s'han registrat. Per a això s'utilitzen mètodes de valoració generalment acceptats, com per exemple models de descompte de fluxos de caixa (DCF), models de descompte de dividendes (DDM) i d'altres.

Les hipòtesis principals que s'han utilitzat per calcular el valor recuperable de les empreses integrades pel mètode de la participació es detallen a la Nota 9.

Les pèrdues per deteriorament d'aquest tipus d'actius es reverteixen si hi ha hagut canvis en les estimacions utilitzades per determinar l'import recuperable. Tant la dotació com, si escau, la reversió d'una pèrdua per deteriorament es comptabilitza en el compte de pèrdues i guanys consolidat. En aquest sentit, una pèrdua per deteriorament només es reverteix fins al punt en què el valor comptable de l'actiu després de la reversió no excedeix l'import que constaria en llibres si no s'hagués reconegut prèviament l'esmentada pèrdua per deteriorament.

Combinacions de negocis

Les normes comptables defineixen les combinacions de negocis com la unió de dues o més entitats en una única entitat o grup d'entitats; «l'entitat adquirent» és la que, en la data d'adquisició, assumeix el control d'una altra entitat.

Per a aquelles combinacions de negocis en què el Grup adquireix el control, es procedeix a determinar el cost de la combinació, que generalment coincidirà amb el valor raonable de la contraprestació transferida. Aquesta contraprestació estarà integrada pels actius lliurats, els passius assumits davant dels anteriors propietaris del negoci adquirit i els instruments de capital emesos per l'entitat adquirent.

Així mateix, s'avalua, en la data d'adquisició, la diferència entre:

- i) la suma del valor raonable de la contraprestació transferida, dels interessos minoritaris i de les participacions prèvies mantingudes en l'entitat o el negoci adquirit.
- ii) L'import net dels actius identificables adquirits i dels passius assumits, mesurats al seu valor raonable.

La diferència positiva entre i) i ii) es registra a l'epígraf «Immobilitzat intangible – Fons de comerç» del balanç, sempre que no es pugui assignar a elements patrimonials concrets o actius intangibles identificables de l'entitat o negoci adquirit. Si la diferència és negativa, es registra a l'epígraf «Fons de comerç negatiu reconegut a resultats» del compte de pèrdues i guanys.

3.2. Immobilitzat material

L'immobilitzat material està integrat per immobles, terrenys, mobiliari, vehicles, equips informàtics i altres instal·lacions, en propietat o adquirits en règim d'arrendament financer, que el Grup té per al seu ús propi o per a producció o subministrament de béns i serveis i que s'espera que siguin utilitzats durant més d'un exercici econòmic.

Amb caràcter general, l'immobilitzat material es presenta al cost d'adquisició, net de l'amortització acumulada i de la correcció de valor que resulta de comparar el valor net de cada partida amb el seu import recuperable corresponent.

L'amortització es calcula aplicant el mètode lineal al cost d'adquisició dels actius menys el seu valor residual, en funció de la vida útil estimada. Els terrenys no s'amortitzen perquè es calcula que la seva vida útil és indefinida. Les dotacions anuals en concepte d'amortització de l'immobilitzat material es fan amb contrapartida a l'epígraf «Amortització de l'immobilitzat» del compte de pèrdues i guanys consolidat, i es determinen en funció dels anys de vida útil estimada dels diferents elements, segons el detall següent:

Classe d'actiu	Vida útil estimada (anys)
Construccions	20-50
Instal·lacions tècniques i maquinària	3-12
Mobiliari i altres instal·lacions	3-10
Equips per a processos d'informació	3-10
Altres	3-10

Amb motiu de cada tancament comptable, el Grup Criteria analitza si hi ha indicis que el valor net dels elements del seu actiu tangible excedeixi el seu import recuperable corresponent, entès aquest com l'import més alt entre el seu valor raonable menys els costos de venda necessaris i el seu valor en ús.

Si es determina que és necessari reconèixer una pèrdua per deteriorament, es registra amb càrrec a l'epígraf «Deteriorament i resultat d'alienacions d'immobilitzat» del compte de pèrdues i guanys i es redueix el valor en llibres dels actius fins al seu import recuperable.

De manera similar, quan es constata que s'ha recuperat el valor dels actius es registra la reversió de la pèrdua per deteriorament reconeguda en períodes anteriors. En cap cas la reversió de la pèrdua per deteriorament d'un actiu no pot representar un increment del seu valor en llibres superior al que tindria si no s'haguessin reconegut pèrdues per deteriorament en exercicis anteriors.

Així mateix, una vegada a l'any o quan s'observen indicis que ho aconsellen, es revisa la vida útil estimada dels elements de l'immobilitzat i, si cal, s'ajusten les dotacions en concepte d'amortitzacions en el compte de pèrdues i guanys d'exercicis futurs.

Les despeses de conservació i manteniment es registren a l'epígraf «Altres despeses d'explotació» del compte de pèrdues i guanys consolidat. Per contra, els imports invertits en millores que contribueixen a augmentar la capacitat o eficiència o a allargar la vida útil dels béns esmentats es registren com a major cost d'aquests.

3.3. Immobilitzat intangible

Tenen la consideració d'actius intangibles els actius no monetaris identificables que no tenen aparença física i que sorgeixen com a conseqüència d'una adquisició a tercers o que han estat desenvolupats internament. Així i tot, només es reconeixen els actius intangibles el cost dels quals es pugui determinar de forma objectiva i dels quals s'estimi probable obtenir beneficis econòmics en el futur. Els actius intangibles es reconeixen inicialment pel seu cost d'adquisició o producció i, posteriorment, es valoren al seu cost net de l'amortització acumulada i de les pèrdues per deteriorament, si escau.

En aquest epígraf s'inclouen, principalment, les concessions administratives del negoci d'aparcaments de Saba Infraestructuras, S.A. Amb caràcter general, les concessions administratives consten a l'actiu valorades per l'import total dels desemborsaments efectuats per a la seva obtenció.

La CINIIF 12, vigent des de l'1 de gener de 2010, regula el tractament comptable dels acords publicoprivats de contractes de concessió de serveis quan:

- El concedent controla o regula a quins serveis ha de destinar el concessionari la infraestructura, a qui ha de prestar aquests serveis, i a quin preu.
- El concedent controla qualsevol participació residual significativa en la infraestructura al final de la vigència de l'acord.

En aquests acords de concessió, el concessionari actua en qualitat de proveïdor de serveis, concretament, d'una banda, serveis de construcció o millora de la infraestructura, i de l'altra, serveis d'explotació i

manteniment durant el període de l'acord. La contraprestació rebuda per aquests serveis es registra tenint en compte el tipus de dret contractual que es rebí. Les concessions administratives es registren a l'epígraf «Immobilitzat Intangible – Concessions administratives», en aplicació del model de l'intangible, en què el concessionari assumeix el risc de la demanda.

Les concessions administratives són de vida útil finita i el seu cost, en cas de ser registrat com un actiu intangible, s'imputa a resultats a través de la seva amortització, durant el període concessional utilitzant per a això un mètode lineal d'amortització.

El període d'amortització mitjà dels actius intangibles presentats en el balanç és el següent:

<u>Classe d'actiu</u>	<u>Vida útil mitjana estimada (anys)</u>
Concessions administratives	En funció de la vida útil de la concessió
Aplicacions informàtiques	3-5
Altres actius intangibles	3-10

L'amortització que s'ha calculat dels actius intangibles es registra a l'exercici en què incorre, a l'epígraf «Amortització de l'immobilitzat» del compte de pèrdues i guanys consolidat, i les pèrdues i recuperacions de valor per deteriorament, a l'epígraf «Deteriorament i resultat per alienacions d'immobilitzat».

Els criteris per al reconeixement de les pèrdues per deteriorament d'aquests actius i, si escau, de les recuperacions de pèrdues per deteriorament registrats en exercicis anteriors són similars als aplicats per als actius tangibles.

En el cas concret de les concessions administratives, aquestes apareixen majoritàriament assignades a la unitat generadora d'efectiu (UGE) del negoci de gestió d'aparcaments. Sobre aquesta UGE es fa el corresponent test de deteriorament per tal de verificar que es generen els fluxos d'efectiu suficients per suportar el valor dels actius que la integren.

Fons de comerç

El fons de comerç representa el pagament anticipat efectuat per l'entitat adquirent pels beneficis econòmics futurs procedents d'actius que no han pogut ser identificats individualment i reconeguts per separat. Només es registra fons de comerç quan les combinacions de negoci es fan a títol oneros.

En els processos de combinacions de negoci, el fons de comerç sorgeix com a diferència positiva entre:

- La contraprestació lliurada més, si escau, el valor raonable de les participacions prèvies en el patrimoni del negoci adquirit i l'import dels socis externs.
- El valor raonable net dels actius identificats adquirits menys els passius assumits.

El fons de comerç es registra a l'epígraf «Immobilitzat intangible – Fons de comerç» i no s'amortitza en cap cas.

Els fons de comerç corresponents a les associades i negocis conjunts, que s'incorporen als comptes anuals consolidats pel mètode de la participació, es presenten en el balanç consolidat juntament amb l'import que representa la inversió en el capital de l'entitat, a l'epígraf «Participacions en entitats associades i negocis conjunts».

En cas d'increment o disminució de la participació en una entitat dependent que no doni lloc a una pèrdua de control, l'operació esmentada es tracta com una transacció de patrimoni. Per tant, el fons de comerç

pagat es reflectiria directament en el patrimoni net del Grup, sense efecte en el fons de comerç o en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Amb motiu de cada tancament comptable o quan hi hagi indicis de deteriorament, es calcula si hi ha hagut algun deteriorament que en redueixi el valor recuperable per sota del seu cost net registrat i, en cas afirmatiu, es procedeix al seu oportú sanejament amb contrapartida a l'epígraf «Deteriorament i resultat per alienacions d'immobilitzat» del compte de pèrdues i guanys. Les pèrdues per deteriorament no són objecte de reversió posterior.

3.4. Inversions immobiliàries

L'epígraf «Inversions immobiliàries» del balanç consolidat adjunt recull els valors nets dels terrenys, edificis i altres construccions que es mantenen, bé per explotar-los en règim de lloguer, bé per obtenir-ne una plusvàlua mitjançant la venda.

Les inversions immobiliàries es presenten valorades al seu cost d'adquisició menys l'amortització i pèrdues per deteriorament acumulades corresponents.

Els costos d'ampliació, modernització o millora que representen un augment de la productivitat, capacitat o eficiència, o un allargament de la vida útil dels béns, es capitalitzen com a cost superior dels béns corresponents, mentre que les despeses de conservació i manteniment es carreguen al compte de pèrdues i guanys de l'exercici en el qual s'incorre.

En relació amb els projectes en curs, únicament es capitalitzen els costos d'execució i les despeses financeres, sempre que aquestes despeses s'hagin meritat abans de la posada en condicions d'explotació de l'actiu i que la durada de les obres sigui superior a 1 any.

El Grup no ha capitalitzat costos financers durant els exercicis 2018 i 2017.

El traspàs de les inversions immobiliàries en curs a inversions immobiliàries es fa quan els actius estan disponibles per a la seva explotació.

El Grup amortitza les seves inversions immobiliàries seguint el mètode lineal, distribuint el cost dels actius nets de deterioraments entre els anys de vida útil estimada, segons el detall següent:

	Vida útil estimada (anys)
Construccions	50
Instal·lacions tècniques i mobiliari	10-12

Els beneficis o pèrdues sorgits de la venda o retir d'un actiu es determinen com la diferència entre el seu valor net comptable i el seu preu de venda, i es reconeixen a l'epígraf «Deteriorament i resultat per alienacions d'immobilitzat» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

Deteriorament de valor

El Grup compara, periòdicament, el valor net comptable de les diferents inversions immobiliàries amb el seu valor recuperable, el qual es determina com el més alt entre el valor en ús i el valor raonable menys els costos de venda. El valor raonable es determina sobre la base de les taxacions o valoracions efectuades per experts independents, les quals tenen una antiguitat màxima de 2 anys; posteriorment s'ajusten d'acord amb un model intern de valoració.

En aquest sentit, Criteria té una política corporativa que garanteix la competència professional, la independència i l'objectivitat de les societats taxadores, que requereix que aquestes compleixin els

requisits de neutralitat i credibilitat per tal que l'ús de les seves estimacions no menyscabi la fiabilitat de les seves valoracions. Aquesta política estableix que totes les societats taxadores amb què el Grup Criteria treballa a Espanya han d'estar inscrites en el Registre Oficial del Banc d'Espanya.

El Grup ha fet un estudi detallat de segmentació dels seus actius i ha emprès un pla d'acció individualitzat per a cada segment d'immobles. Per a cadascun dels segments d'actius definits, el model intern de valoració ajusta les taxacions tenint en compte, principalment, la diferència que hi ha entre el preu de venda real i el valor de taxació per als immobles venuts pel Grup en els últims 24 mesos, així com altres aspectes com els costos de comercialització o l'evolució futura del lloguer de determinats actius.

Quan el valor esmentat és inferior al valor net comptable de l'actiu en qüestió, el Grup constitueix el deteriorament oportú amb càrrec al compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici.

D'altra banda, quan es constata que s'ha recuperat el valor dels actius, es registra la reversió de la pèrdua per deteriorament reconeguda en períodes anteriors. En cap cas la reversió de la pèrdua per deteriorament d'un actiu no pot representar un increment del seu valor en llibres superior al que tindria si no s'haguessin reconegut pèrdues per deteriorament en exercicis anteriors.

3.5. Arrendaments

Arrendaments financers

Tenen la consideració d'arrendaments financers aquelles operacions que transfereixen a l'arrendatari substancialment els riscos i beneficis inherents a la propietat de l'actiu objecte del contracte. Els altres arrendaments es classifiquen com a arrendaments operatius.

En les operacions d'arrendament financer en què el Grup actua com a arrendatari, es presenta el cost dels actius arrendats en el balanç consolidat segons la naturalesa del bé objecte del contracte i, simultàniament, un passiu pel mateix import. Aquest import serà el més baix entre el valor raonable del bé arrendat i el valor actual a l'inici de l'arrendament de les quantitats mínimes acordades, incloent-hi l'opció de compra, quan no hi hagi dubtes raonables sobre el seu exercici. No s'inclouran en el càlcul les quotes de caràcter contingent, el cost dels serveis i els impostos repercutibles per l'arrendador. La càrrega financera total del contracte s'imputa al compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici en què es merita, aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu. Les quotes de caràcter contingent es reconeixen com a despesa de l'exercici en què s'incorren.

Els actius registrats per aquest tipus d'operacions s'amortitzen amb criteris similars als aplicats al conjunt dels actius materials, tenint en compte la seva naturalesa.

Arrendaments operatius

Els ingressos i les despeses derivats dels acords d'arrendament operatiu s'imputen al compte de pèrdues i guanys consolidat en l'exercici en què es meriten.

Així mateix, quan el Grup actua com a arrendador, el cost d'adquisició del bé arrendat es presenta en el balanç de conformitat amb la seva naturalesa, incrementat per l'import dels costos del contracte directament imputables, els quals es reconeixen com a despesa en el termini del contracte, aplicant el mateix criteri utilitzat per al reconeixement dels ingressos de l'arrendament.

Qualsevol cobrament o pagament, llevat de les fiances, que es pugui fer en contractar un arrendament operatiu es tractarà com un cobrament o pagament anticipat que s'imputarà a resultats durant el període de l'arrendament, a mesura que se cedeixin o es rebin els beneficis de l'actiu arrendat.

3.6. Instruments financers (sense incloure-hi *Efectiu i equivalents d'efectiu ni Instruments financers derivats*)

Els instruments financers es registren inicialment en el balanç consolidat quan el Grup es converteix en part obligada del contracte o negoci jurídic que els origina, d'acord amb les condicions d'aquest. Els actius i els passius financers es registren des de la data en què sorgeix el dret legal a rebre o l'obligació legal de pagar efectiu.

3.6.1. *Classificació i valoració dels actius i passius financers*

Classificació

Els instruments financers es classifiquen en el moment que es reconeixen inicialment com un actiu o passiu financer de conformitat amb el fons econòmic de l'acord contractual i amb les definicions d'actiu i passiu financers desenvolupats a la NIIF 9 d'Instruments Financers.

Els actius financers s'inclouen a l'efecte de la seva valoració en alguna de les categories següents: (i) cost amortitzat, (ii) valor raonable amb canvis en un altre resultat global (patrimoni) i (iii) valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys.

La classificació a les anteriors categories dependrà dels dos elements següents:

- El model de negoci del Grup per a la gestió dels actius financers.
- Les característiques dels fluxos contractuals dels actius financers.

Reconeixement inicial

En el moment que es reconeixen inicialment, tots els instruments financers es registren pel seu valor raonable. Els costos de transacció directament atribuïbles a l'adquisició o emissió es reconeixen immediatament en el compte de pèrdues i guanys en el cas d'instruments financers classificats a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys. Per a la resta d'instruments financers, l'import del valor raonable s'ajusta afegint o deduint aquests costos de transacció.

Reconeixement posterior

Després del seu reconeixement inicial, el Grup valora un actiu financer segons correspongui en funció de la categoria en què s'hagi inclòs després de classificar-lo.

Actius financers valorats a cost amortitzat

Aquest epígraf del balanç inclou els actius que compleixen les condicions següents: en primer lloc, que siguin actius financers que es mantenen en el marc d'un model de negoci que té com a objectiu mantenir-los per obtenir fluxos d'efectiu contractuals i, en segon lloc, que les condicions contractuals d'aquests actius financers donin lloc a fluxos d'efectiu que són únicament pagaments de principal i interessos sobre l'import del principal pendent.

En aquest epígraf del balanç el Grup inclou els valors representatius de deute amb cobraments fixos o determinables i venciment fix sobre els quals el Grup té la intenció efectiva i la capacitat de mantenir fins al venciment.

Els interessos meritats (seguint el mètode del tipus d'interès efectiu), les pèrdues per deteriorament de valor i qualsevol altre canvi de valor, com les diferències de canvi, es reconeixen contra el compte de pèrdues i guanys.

Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global

Aquest epígraf del balanç inclou els actius que compleixen les condicions següents: en primer lloc, que siguin actius financers que es mantenen en el marc d'un model de negoci l'objectiu del qual s'assoleix obtenint fluxos d'efectiu contractuals i venent actius financers i, en segon lloc, que les condicions contractuals dels actius financers donin lloc, en dates especificades, a fluxos d'efectiu que són únicament pagaments de principal i interessos sobre l'import de principal pendent. És a dir, els actius financers es valoren a valor raonable amb canvis en un altre resultat global si l'objectiu del model de negoci és tant cobrar els fluxos com la venda de l'actiu financer.

En aquest cas, els interessos meritats (mètode del tipus d'interès efectiu) i, quan correspongui, els dividends meritats, així com les diferències de canvi (per a actius monetaris) es reconeixen contra el compte de resultats. Per als actius no monetaris, les diferències de canvi es registraran en un altre resultat global. Per al cas dels instruments de deute, les pèrdues per deteriorament de valor o els guanys per la seva posterior recuperació es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys. La resta de canvis de valor es reconeixen en un altre resultat global.

Quan un actiu valorat a valor raonable amb canvis en un altre resultat global és baixa en el balanç, la pèrdua o guany acumulats en el patrimoni net es reclassifica i passa al resultat del període. Tanmateix, hi ha una excepció en el cas de baixa en el balanç d'instruments de patrimoni net a valor raonable amb canvis a resultat global (en cas de ser aquesta l'opció irrevocable del Grup, vegeu l'apartat següent), i és que l'import de la pèrdua o guany registrat en un altre resultat global acumulat no es reclassifica al compte de pèrdues i guanys, sinó a una partida de reserves.

Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats

La resta d'actius financers, entre ells els que incorporen derivats implícits, s'hauran de valorar íntegrament a valor raonable amb canvis registrats en el compte de pèrdues i guanys. Això comporta que qualsevol canvi de valor es registri íntegrament en el resultat del període, distingint, per als instruments que no siguin derivats, entre la part atribuïble als rendiments meritats de l'instrument (que es registrarà com a interessos o com a dividends segons la seva naturalesa) i la resta (que es registrarà com a resultats d'operacions financeres). Els interessos meritats corresponents als instruments de deute es calculen aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu.

Les inversions en instruments de patrimoni són una excepció als criteris de valoració detallats anteriorment. El Grup, en el moment de reconèixer inicialment inversions concretes en instruments de patrimoni que, en un altre cas, es valorarien a valor raonable amb canvis a resultats si el seu objectiu fos mantenir-les per negociar, podrà prendre la decisió irrevocable de presentar els canvis posteriors del valor raonable en un altre resultat global. Els imports reconeguts en un altre resultat global no són objecte de reclassificació a resultats, sens perjudici que es puguin reclassificar a reserves en el moment de la baixa del balanç, mentre que els dividends es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys. Per tant, no es reconeixen pèrdues per deteriorament en resultats y no es reclassificaran beneficis o pèrdues al compte de pèrdues i guanys consolidat en el moment de la seva venda.

El Grup analitza instrument per instrument, si exerceix o no l'opció irrevocable d'incloure'l a la cartera d'actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global.

Passius financers

Són passius financers aquells dèbits i partides a pagar que té el Grup i que s'han originat en la compra de béns i serveis per operacions de trànsit, o també aquells que, sense tenir un origen comercial, no poden ser considerats com a instruments financers derivats.

Els passius financers, que inclouen els deutes amb entitats de crèdit i les obligacions emeses, es valoren inicialment pel seu valor raonable, ajustat per l'import dels costos de transacció que siguin directament atribuïbles a l'emissió del passiu financer, els quals s'imputen al compte de pèrdues i guanys consolidat pel mètode del tipus d'interès efectiu fins al seu venciment. Posteriorment es valoren a cost amortitzat.

Els rendiments meritats pels passius financers a cost amortitzat es registren a l'epígraf «Despeses financeres» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

3.6.2. Valor raonable dels instruments financers

En el seu registre inicial en el balanç, tots els instruments financers es registren pel seu valor raonable que, excepte evidència en contra, és el preu de la transacció. Després, en una data determinada, el valor raonable d'un instrument financer correspon a l'import pel qual podria ser lliurat, si es tracta d'un actiu, o liquidat, si es tracta d'un passiu, en una transacció feta entre parts interessades, informades en la matèria, que actuïn en condicions d'independència mútua. La referència més objectiva i habitual del valor raonable d'un instrument financer és el preu que se'n pagaria en un mercat organitzat, transparent i profund («preu de cotització» o «preu de mercat»).

Quan no hi ha preu de mercat per a un determinat instrument financer, es recorre, per calcular-ne el valor raonable, a l'establert en transaccions recents d'instruments anàlegs i, en cas de no tenir aquesta informació, a models de valoració suficientment contrastats per la comunitat financera internacional, tenint en compte les peculiaritats específiques de l'instrument per valorar i, molt especialment, els diversos tipus de risc que l'instrument porta associats.

A l'efecte d'informació financera, els mesuraments del valor raonable es classifiquen en el Nivell 1, 2, o 3, en funció del grau en el qual els *inputs* aplicats són observables i la importància d'aquests per al mesurament del valor raonable en la seva totalitat, tal com es descriu a continuació:

- Nivell 1. A partir dels preus cotitzats en mercats actius.
- Nivell 2. A través de tècniques de valoració en què les hipòtesis corresponen a dades de mercat directament o indirectament observables, o a preus cotitzats en mercats actius per a instruments similars.
- Nivell 3. S'utilitzen tècniques de valoració en què algunes de les principals hipòtesis no estan sustentades en dades observables en el mercat.

Per al Grup Criteria, la majoria dels seus actius i passius financers es classificaran en els Nivells 1 i 3. Per a la majoria d'instruments de capital cotitzats valorats a valor raonable, es prendran com a referència objectiva en la determinació del valor raonable les cotitzacions de mercats actius (Nivell 1).

En canvi, per als instruments no cotitzats valorats a valor raonable i els préstecs i partides per cobrar a cost amortitzat, així com els passius financers a cost amortitzat, el valor raonable es calcula mitjançant el descompte de fluxos de caixa previstos, incorporant en aquest descompte una estimació dels riscos de tipus d'interès, crèdit i liquidat (Nivell 3).

A les notes 10 i 17 es detalla el valor raonable dels instruments financers del Grup Criteria a 31 de desembre de 2018 i 2017.

3.6.3. Deteriorament del valor dels actius financers

Com a criteri general, el deteriorament de valor dels actius financers es basa en el model de pèrdua esperada, que requereix que es registri, en la data que es reconeixen inicialment els actius financers, la pèrdua esperada que resulti d'un esdeveniment de *default* durant els 12 mesos següents o durant tota la vida del contracte, depenent de l'evolució del risc de crèdit de l'actiu financer des que es reconeix

inicialment en el balanç o per l'aplicació dels models «simplificats» que permet la norma per a alguns actius financers.

En particular, el model general de pèrdua esperada diferencia tres estats. El mesurament de les pèrdues esperades depèn de si hi ha hagut un increment significatiu en el risc de crèdit des del reconeixement inicial, de tal manera que: (i) la pèrdua esperada a l'horitzó temporal de 12 mesos (estat 1) s'aplica a tots els actius (des que es reconeixen inicialment), sempre que no hi hagi un increment significatiu del risc de crèdit; (ii) la pèrdua esperada total (estats 2 i 3) s'ha de registrar quan hi ha hagut aquest increment significatiu del risc de crèdit, mesurat en base individual o col·lectiva. Per als actius financers considerats com a deteriorats que estan classificats en l'estat 3, els interessos financers es meritaren sobre el valor net comptable.

Almenys al tancament de l'exercici, el Grup revisa la necessitat de fer dotacions per deteriorament per als actius valorats a cost amortitzat i per als valors de renda fixa classificats com a actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global. La correcció de valor per deteriorament s'efectua amb càrrec al compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què aquest deteriorament es manifesta, i les recuperacions de les pèrdues per deteriorament registrades prèviament, si escau, es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat del període en què el deteriorament s'elimina o es redueix.

Per als instruments financers subjectes al càlcul de la pèrdua esperada, el Grup aplica, majoritàriament, el model general, excepte en els saldos mantinguts com a comptes per cobrar d'origen comercial. Els instruments sotmesos al càlcul del model general estan a l'estat 1, i se'n calcula la probabilitat de pèrdua esperada en el termini de 12 mesos. El càlcul és individualitzat, i s'obté una probabilitat d'incompliment i un percentatge de recuperació instrument per instrument.

El Grup aplica un model de càlcul simplificat per als comptes d'origen comercial, que són poc significatius en el balanç de situació. D'aquesta manera, calcula la pèrdua esperada de manera genèrica per a tots els saldos de comptes comercials basant-se en dades històriques internes, principalment en les taxes d'impagament.

3.6.4. Baixa d'instruments financers

El Grup dona de baixa els actius financers quan expiren o s'han cedit els drets sobre els fluxos d'efectiu de l'actiu financer corresponent i s'han transferit substancialment els riscos i beneficis inherents a la seva propietat.

Al contrari, el Grup no donarà de baixa els actius financers, i reconeixerà un passiu financer per un import igual a la contraprestació rebuda, en el cas que es produïssin cessions d'actius financers en les quals es retinguessin substancialment els riscos i beneficis inherents a la seva propietat.

De la mateixa manera, els passius financers es donaran de baixa del balanç quan s'hagin pagat o cancel·lat les obligacions derivades del contracte, o quan hagin expirat.

3.7. Instruments derivats i cobertures

El Grup utilitza instruments financers derivats com a eina de gestió dels riscos financers. Aquestes operacions es consideren «de cobertura» quan els canvis del valor raonable o dels fluxos d'efectiu de l'instrument de cobertura compensen els canvis del valor raonable o dels fluxos d'efectiu de la partida coberta. En el moment en què aquesta relació no es compensa, es dona la ineficàcia de la cobertura.

Quan el Grup designa una operació com de cobertura, ho fa des del moment inicial de l'operació o dels instruments inclosos a l'esmentada cobertura, i documenta la relació de cobertura, que inclou la identificació de l'instrument de cobertura i de la partida coberta, la naturalesa del risc que es cobrirà i la manera com el Grup avalua si la relació de cobertura compleix els requisits d'eficàcia de la cobertura (juntament amb l'anàlisi de les causes d'ineficàcia de la cobertura i el mode de determinar la ràtio de

cobertura). Un cop designada la relació de cobertura, el Grup analitza l'efectivitat de la cobertura de manera continuada.

D'acord amb la normativa vigent, perquè es verifiqui el requisit d'eficàcia:

- i) Hi ha d'haver una relació econòmica entre la partida coberta i l'instrument de cobertura.
- ii) El risc de crèdit de la contrapart de la partida coberta o de l'instrument de cobertura no pot exercir un efecte dominant sobre els canvis de valor resultants d'aquesta relació econòmica.
- iii) La ràtio de cobertura de la relació de cobertura comptable ha de ser la mateixa que la ràtio de cobertura que s'utilitzi a l'efecte de gestió.

Les operacions de cobertura es classifiquen en dues categories:

- Cobertures de valor raonable, que cobreixen l'exposició a la variació en el valor raonable d'actius i passius financers o de compromisos en ferm encara no reconeguts, o d'una porció identificada dels actius, passius o compromisos en ferm esmentats, atribuïble a un risc en particular i sempre que afectin el compte de pèrdues i guanys.
- Cobertures dels fluxos d'efectiu, que cobreixen la variació dels fluxos d'efectiu que s'atribueixen a un risc particular associat a un actiu o passiu financer o a una transacció prevista altament probable, sempre que pugui afectar el compte de pèrdues i guanys.

Pel que fa específicament als instruments financers designats com a partides cobertes i de cobertura comptable, les diferències de valoració es registren segons els criteris següents:

- En les cobertures de valor raonable, les diferències produïdes tant en els elements de cobertura com en els elements coberts, pel que fa al tipus de risc cobert, es reconeixen directament en el compte de pèrdues i guanys.
- En les cobertures de fluxos d'efectiu, les diferències de valoració sorgides en la part de cobertura eficaç dels elements de cobertura es registren transitòriament a l'epígraf del patrimoni net «Partides que es poden reclassificar posteriorment al resultat de l'exercici» i no es reconeixen com a resultats fins que les pèrdues o guanys de l'element cobert es registren com a resultats, o fins a la data de venciment de l'element cobert en determinades situacions d'interrupció de la cobertura. El resultat del derivat es registra en el mateix epígraf del compte de pèrdues i guanys en què ho fa el resultat de l'element cobert. Les diferències en la valoració de l'instrument de cobertura corresponents a la part ineficaç es registren directament a l'epígraf «Resultat financer – Deteriorament i resultat per alienacions d'instruments financers» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

La interrupció de la comptabilitat de cobertures pot afectar:

- a) Una relació de cobertura en la seva integritat, o
- b) Una part d'una relació de cobertura (cosa que significa que la comptabilitat de cobertures continua per a la resta de la relació de cobertura).

El Grup interromp totalment la comptabilització de les operacions de cobertura quan l'instrument de cobertura venç o es ven, quan l'operació de cobertura deixa de complir els requisits perquè es consideri com a tal (és a dir, quan desapareix la relació econòmica entre la partida coberta i l'instrument de cobertura), o el risc de crèdit exerceix un efecte dominant sobre els canvis de valor resultants de la relació econòmica o, finalment, quan la relació de cobertura deixa de complir l'objectiu de gestió de risc del Grup.

Quan els derivats de cobertura deixen de complir els requisits per ser-ho es reclassifiquen com a derivats de negociació. En el cas de cobertures de valor raonable, els ajustos prèviament registrats a l'element cobert s'imputen al compte de pèrdues i guanys utilitzant el mètode del tipus d'interès efectiu resultant

en la data d'interrupció de la cobertura. Per al cas de cobertures de fluxos d'efectiu, l'import acumulat de l'instrument de cobertura reconegut en el patrimoni net es mantindrà així fins que la transacció coberta es produeixi, moment en què es registrarà en el compte de pèrdues i guanys, llevat que es prevegi que no es farà la transacció. En aquest cas es registrarà immediatament.

El Grup podrà designar una nova relació de cobertura en què hi hagi l'instrument de cobertura o la partida coberta d'una relació anterior per als quals s'hagi interromput la comptabilitat de cobertures. En aquest cas, no hi ha una continuació, sinó un nou inici de comptabilitat de cobertures.

3.8. Existències

Les existències, constituïdes bàsicament per actius immobiliaris (terrenys, promocions en curs i immobles acabats), es valoren per l'import més baix entre el seu preu d'adquisició, el seu cost de producció, incloent-hi, si escau, les despeses de finançament meritades en la seva producció i el seu valor net de realització. Per valor net de realització s'entén el preu estimat de venda net dels costos estimats de producció, adquisició i comercialització.

El cost de producció recull les despeses directes i indirectes necessàries per a la seva construcció, així com les despeses financeres produïdes en el finançament de les obres mentre aquestes estan en curs de construcció, sempre que tinguin una durada superior a un any.

El Grup no ha capitalitzat costos financers durant els exercicis 2018 i 2017.

El valor net de realització es determina sobre la base de les taxacions o valoracions efectuades per experts independents, les quals tenen una antiguitat màxima de 2 anys; posteriorment, s'ajusten d'acord amb un model intern de valoració.

En aquest sentit, el Grup Criteria té una política corporativa que garanteix la competència professional, la independència i l'objectivitat de les societats taxadores, que requereix que aquestes compleixin els requisits de neutralitat i credibilitat per tal que l'ús de les seves estimacions no menyscabi la fiabilitat de les seves valoracions. Aquesta política estableix que totes les societats i agències de valoració i taxació amb què el Grup Criteria treballa a Espanya han d'estar inscrites en el Registre Oficial del Banc d'Espanya.

El Grup ha fet un estudi detallat de segmentació dels seus actius i ha emprès un pla d'acció individualitzat per a cada segment d'immobles. Per a cadascun dels segments d'actius definits, el model intern de valoració ajusta les taxacions tenint en compte, principalment, la diferència que hi ha entre el preu de venda real i el valor de taxació, per als immobles venuts pel Grup en els últims 24 mesos, així com altres aspectes com els costos de comercialització.

El Grup efectua les correccions valoratives oportunes i les reconeix com una despesa en el compte de pèrdues i guanys quan el valor net de realització de les existències és inferior al seu preu d'adquisició (o al seu cost de producció).

Tant les disminucions com, si escau, les recuperacions posteriors del valor net de realització de les existències es reconeixen a l'epígraf «Cost de vendes – Aprovisionaments – (Dotació)/reversió del deteriorament d'existències» del compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què tenen lloc.

Els lliuraments a compte fruit de la subscripció de contractes d'opció de compra es registren com a acomptes d'existències i assumeixen el compliment de les expectatives sobre les condicions que permeten el seu exercici.

El valor en llibres de les existències es dona de baixa del balanç i es registra com a despesa en el compte de pèrdues i guanys en el període en què es reconeix l'ingrés procedent de la venda. La despesa es registra a l'epígraf «Cost de vendes – Aprovisionaments» del compte de pèrdues i guanys consolidat.

3.9. Actius no corrents mantinguts per a la venda i activitats discontinuades

Actius no corrents i grups alienables d'elements mantinguts per a la venda

Els actius registrats en aquest epígraf del balanç recullen el valor en llibres de les partides individuals, o integrades en un conjunt (grup de disposició) o que formen part d'una unitat de negoci que es pretén alienar (operacions en interrupció), la venda dels quals és altament probable que tingui lloc en les condicions en què aquests actius estan actualment en el termini d'un any a comptar de la data a què es refereixen els comptes anuals. Addicionalment, es poden classificar com a mantinguts per a la venda els actius que s'espera alienar en el termini d'un any però el retard està causat per fets i circumstàncies fora del control del Grup i hi ha prou evidències que la societat es manté compromesa amb el seu pla per vendre. La recuperació del valor en llibres d'aquestes partides tindrà lloc previsiblement a través del preu que s'obtingui en la seva alienació.

Aquests actius o grups alienables no s'amortitzen i es valoren pel més baix entre el seu valor comptable o el seu valor raonable deduïts els costos necessaris per a la venda, i se'n registra qualsevol possible deteriorament addicional en el compte de pèrdues i guanys.

Quan un actiu es deixa de considerar no corrent mantingut per a la venda, l'actiu es mesurarà al valor més baix entre el que aquest tenia en el moment en què es va classificar com a no corrent o el seu import recuperable en la data de la reclassificació.

Operacions discontinuades

Les operacions discontinuades consisteixen en la venda o disposició com a mantingut a la venda d'un component del Grup que, a més:

- Representa una línia de negoci o una àrea geogràfica que és significativa i es pot considerar separada de la resta.
- Forma part d'un pla individual i coordinat de desfer-se d'una línia de negoci o d'una àrea geogràfica que sigui significativa i es pugui considerar separada de la resta, o
- És una entitat dependent adquirida exclusivament amb la finalitat de revendre-la.

Quan una operació compleix els requisits per ser considerada discontinuada, el Grup presenta en un únic epígraf el resultat després d'impostos d'aquesta operació discontinuada, incloent-hi la possible pèrdua derivada del seu reconeixement al més baix entre el seu import en llibres i el seu valor raonable menys els costos de venda, i la pèrdua o el benefici en cas d'alienació de l'actiu. Aquesta condició es complirà quan la venda de l'actiu sigui altament probable, l'actiu estigui en condicions per a la seva venda immediata en la seva situació actual i s'espera que es materialitzi en un termini no superior a 12 mesos a partir de la classificació de l'actiu com a mantingut per a la venda.

3.10. Efectiu i equivalents d'efectiu

El Grup registra en aquest epígraf l'efectiu en caixa i comptes bancaris, els dipòsits a curt termini i altres inversions de gran liquiditat, el venciment dels quals es produirà en un termini màxim de tres mesos des de la data de la seva contractació.

3.11. Operacions en moneda estrangera

La moneda funcional i la moneda de presentació del Grup Criteria és l'euro. Conseqüentment, tots els saldos i transaccions expressats en monedes diferents de l'euro es consideren expressats en moneda estrangera. La moneda de presentació és aquella amb la qual el Grup Criteria elabora els seus estats financers.

Totes les transaccions en moneda estrangera es registren en el moment del seu reconeixement inicial, aplicant-hi la taxa de canvi de comptat entre la moneda funcional i la moneda estrangera. Les diferències de canvi que hi ha en convertir els saldos en moneda estrangera a la moneda funcional del Grup es registren, com a criteri general, en el compte de pèrdues i guanys, als epígrafs «Ingressos financers – Diferències positives de canvi i Despeses financeres – Diferències negatives de canvi». Tanmateix, les diferències de canvi que sorgeixen en variacions de valor de partides no monetàries es registren a l'epígraf del patrimoni net «Un altre resultat global acumulat – Elements que es poden reclassificar a resultats – Conversió de divises» del balanç, fins al moment que es facin, mentre que les diferències de canvi en instruments financers classificats a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys es registren en el compte pèrdues i guanys, sense diferenciar-les de la resta de variacions del valor raonable. En el cas concret de les variacions de valor d'instruments de capital valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global, les diferències de canvi es registren a l'epígraf del patrimoni net «Un altre resultat global acumulat – Elements que no es reclassificaran a resultats – Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global, Instruments de Capital».

Els resultats i la situació financera de totes les entitats estrangeres, cap de les quals opera en una economia hiperinflacionària, que tenen una moneda funcional diferent de la moneda de presentació dels estats financers consolidats, es converteixen a la moneda de presentació com es descriu a continuació:

- Els actius i passius es converteixen al tipus de canvi de tancament.
- Els ingressos i les despeses es converteixen al tipus de canvi mitjà del període com a aproximació al tipus de canvi en la data de transacció.
- El patrimoni net es converteix a tipus de canvi històric.

Totes les diferències de canvi resultants es reconeixen a l'epígraf «Un altre resultat global acumulat – Elements que es poden reclassificar a resultats – Conversió de divises» del patrimoni net del balanç consolidat.

Els tipus de canvi aplicats en la conversió dels saldos en moneda estrangera a euros són els publicats pel Banc Central Europeu a 31 de desembre de cada exercici.

3.12. Patrimoni net

El capital social de la Societat Dominant està representat per accions ordinàries.

3.13. Provisions i passius contingents

Les provisions cobreixen obligacions presents en la data de formulació dels comptes anuals sorgits com a conseqüència de fets passats dels quals es poden derivar perjudicis patrimonials i es considera probable la seva ocurrència; són concrets respecte a la seva naturalesa, però indeterminats respecte al seu import o moment de cancel·lació.

Els passius contingents són obligacions possibles sorgides a conseqüència de fets passats, i la seva materialització està condicionada a l'ocurrència, o no, d'un o més fets futurs independents de la voluntat del Grup. Els passius contingents no són objecte de registre comptable i, si escau, es presenta detall d'aquests en la memòria dels comptes anuals consolidats.

En els comptes anuals del Grup Criteria es recullen totes les provisions significatives respecte de les quals es calcula que la probabilitat que calgui atendre l'obligació és més alta que la de no fer-ho. Les provisions es registren en el passiu del balanç en funció de les obligacions cobertes, d'entre les quals s'identifiquen les obligacions per prestacions al personal, les provisions subjectes al marc de l'aplicació de la CINIIF12, les provisions per a impostos i altres contingències legals i les provisions per a altres responsabilitats.

Les provisions, que es quantifiquen tenint en consideració la millor informació disponible sobre les conseqüències del succés en què porten la seva causa i són reestimades amb motiu de cada tancament comptable, s'utilitzen per afrontar les obligacions específiques per a les quals van ser originàriament reconegudes. Es procedeix a la seva reversió, total o parcial, quan aquestes obligacions deixen d'existir o disminueixen.

En el marc de l'aplicació de la CINIIF 12, es determinen les intervencions futures a les quals hauran de fer front a les concessionàries del Grup fruit de l'ús de les infraestructures per mantenir-les i establir-les, per a la qual cosa es registren les provisions corresponents, d'acord amb la NIC 37, sobre la base de la millor estimació possible del desemborsament requerit per afrontar-les en la data del balanç consolidat.

Les provisions es registren als epígrafs «Provisions no corrents» i «Provisions corrents» del balanç.

3.14. Impost sobre beneficis

La despesa per l'impost sobre beneficis es considera una despesa de l'exercici i es reconeix en el compte de pèrdues i guanys consolidat, llevat de quan sigui conseqüència d'una transacció els resultats de la qual es registren directament en el patrimoni net. En aquest cas l'impost sobre beneficis també es registra amb contrapartida en el patrimoni net del Grup.

La despesa per impost sobre beneficis es calcula com a suma de l'impost corrent de l'exercici, que resulta d'aplicar el tipus de gravamen sobre la base imposable de l'exercici, i de la variació dels actius i passius per impostos diferits reconeguts durant l'exercici en el compte de pèrdues i guanys. La quantia resultant es minora per l'import de les deduccions que fiscalment són admissibles.

Es registren com a actius o passius per impostos diferits les diferències temporàries, les bases imposables negatives pendents de compensació i els crèdits per deduccions fiscals no aplicades. Aquests imports es registren aplicant-los el tipus de gravamen al qual s'espera recuperar-los o liquidar-los.

Els actius per impostos diferits només es reconeixen quan es creu que és probable que reverteixin en un futur previsible i es considera probable que les entitats que formen part del grup fiscal tinguin, en el futur, prou guanys fiscals per compensar-los.

Els passius per impostos diferits que puguin sorgir per diferències temporàries associades a inversions en entitats dependents, participacions en entitats associades o negocis conjunts no es reconeixen quan el Grup controla el moment de reversió de la diferència temporal i, a més, és probable que aquesta no revertirà en un futur previsible.

En cada tancament comptable, es revisen els impostos diferits registrats, tant actius com passius, per comprovar que es mantenen vigents i es fan les correccions oportunes d'acord amb les noves estimacions efectuades. Amb caràcter semestral es fa una anàlisi del valor recuperable dels actius fiscals registrats per assegurar-ne la recuperació.

Els actius per impostos que s'espera recuperar durant els propers dotze mesos es registren a l'epígraf del balanç «Actiu per impost corrent» i els imports a recuperar en exercicis posteriors es registren a l'epígraf «Actius per impostos diferits». De la mateixa manera, els passius fiscals que consten registrats a l'epígraf «Passius per impost corrent» del balanç recullen l'import a pagar per impostos durant els propers dotze mesos, i a l'epígraf «Passius per impostos diferits», els imports que es preveu liquidar en exercicis futurs.

3.15. Subvencions

Les subvencions a favor de les societats del Grup es reconeixen pel seu valor raonable quan hi ha una seguretat raonable que la subvenció es cobrarà i el Grup complirà totes les condicions establertes.

Les subvencions oficials relacionades amb costos es difereixen i es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys consolidat durant el període necessari per correlacionar-les amb els costos que pretenen compensar.

Les subvencions oficials relacionades amb l'adquisició d'*Immobilitzat Material, Immobilitzat Intangible i Inversions Immobiliàries* es presenten en el balanç consolidat minorant el valor brut de l'actiu finançat. Les subvencions relacionades amb els actius depreciables seran reconegudes com a ingressos en els mateixos exercicis i en les mateixes proporcions en què es dota l'amortització d'aquests actius minorant el càrrec per dotació a l'amortització de l'exercici.

Les subvencions oficials relacionades amb l'adquisició d'*Inversions Immobiliàries* per al desenvolupament de l'activitat de promoció d'habitatges de Protecció Oficial es presenten en el passiu del balanç consolidat a l'epígraf «Ingressos diferits – Subvencions oficials de capital» pel valor brut de l'actiu finançat. El Grup reconeix aquestes subvencions contra el compte de pèrdues i guanys de manera lineal en funció del període amb el qual s'ha atorgat la subvenció, perquè s'entén que el fet subvencionat és la prestació de facilitats d'arrendament en règim de protecció oficial.

3.16. Reconeixement d'ingressos i despeses

Al Grup Criteria, els ingressos i les despeses s'imputen en funció del criteri de meritació, és a dir, quan es dona el corrent real de béns i serveis que representen, independentment del moment en què es doni el corrent monetari o financer que se'n deriva. Aquests ingressos es valoren pel valor raonable de la contraprestació rebuda, un cop deduïts descomptes i impostos.

Tot seguit es resumeixen els criteris més significatius utilitzats pel Grup per al reconeixement dels seus ingressos i despeses.

Ingressos per vendes i prestació de serveis

La NIIF 15 estableix un model de reconeixement dels ingressos derivats de contractes amb clients en què els ingressos s'han de reconèixer en funció del compliment de les obligacions d'acompliment davant dels clients. El principi bàsic és que una entitat ha de reconèixer els ingressos d'activitats ordinàries de manera que representin la transferència de béns o serveis compromesos amb el client a canvi d'un import que reflecteixi la contraprestació a la qual l'entitat espera tenir dret a canvi d'aquests béns o serveis.

El reconeixement dels ingressos per vendes d'immobles es dona en el moment en què s'han transferit al comprador els riscos i beneficis significatius inherents a la propietat del bé compromès contractualment i no manté la gestió corrent sobre aquest bé, ni en reté el control efectiu.

Pel que fa als ingressos per prestació de serveis, es reconeixen considerant el grau de realització de la prestació segons el contracte en la data de balanç, sempre que el resultat de la transacció es pugui calcular amb fiabilitat.

En conseqüència, si el Grup rep o té dret a rebre una contraprestació sense que s'hagi efectuat la transferència dels béns o serveis, es reconeix un passiu per contracte de lliurament de béns o prestació de serveis.

Ingressos per dividends

Els dividends percebuts d'altres societats i que no són del grup, associades o negocis conjunts, es reconeixen com a ingrés en el moment en què neix el dret a percebre'ls per part de les entitats consolidades, que és el de l'acord de l'òrgan corresponent de l'entitat participada.

Altres ingressos i altres despeses

De conformitat amb el que estableix la CINIIF 12 al paràgraf 14, els epígrafs «Altres ingressos d'exploració» i «Altres despeses d'exploració» del compte de resultats consolidat de l'exercici inclouen els ingressos i les despeses corresponents als serveis de construcció o millora de les infraestructures efectuats durant l'exercici. No reconeixen cap marge per aquesta activitat tenint en compte el fet que el Grup no duu a terme cap activitat de construcció, adquireix la infraestructura a tercers al valor raonable d'aquesta.

Ingressos i despeses per interessos i conceptes assimilats

Amb caràcter general, els ingressos i les despeses per interessos i conceptes assimilats es reconeixen comptablement en funció del seu període de meritació amb independència del flux monetari o financer que se'n pugui derivar. En el cas dels ingressos i les despeses per interessos i assimilats, es reconeixen per aplicació del mètode del tipus d'interès efectiu.

3.17. Transaccions amb vinculades

El Grup efectua totes les seves operacions amb vinculades a valors de mercat. Addicionalment, els preus de transferència estan adequadament suportats, per la qual cosa els Administradors del Grup consideren que no hi ha riscos significatius en relació amb aquest aspecte, dels quals es puguin derivar passius de consideració en el futur.

3.18. Indemnitzacions per acomiadament

D'acord amb la legislació vigent, el Grup està obligat al pagament d'indemnitzacions a aquells empleats amb els quals, sota determinades condicions, rescindeixi les seves relacions laborals. Per tant, les indemnitzacions per acomiadament susceptibles de quantificació raonable es registren com a despesa en l'exercici en el qual s'adopta la decisió de l'acomiadament.

3.19. Actuacions amb incidència en el medi ambient

Anualment es registren com a despesa o com a inversió, en funció de la seva naturalesa, els desemborsaments efectuats per complir les exigències legals en matèria de medi ambient. Els imports registrats com a inversió s'amortitzen en funció de la seva vida útil.

No s'ha considerat cap dotació per a riscos i despeses de caràcter mediambiental tenint en compte que no hi ha contingències relacionades amb la protecció del medi ambient.

3.20. Partides corrents / no corrents

En el balanç adjunt es classifiquen com a corrents els actius i deutes amb venciment igual o inferior a l'any, i no corrents si el venciment supera aquest període, excepte per a l'epígraf «Existències», en què es classifiquen com a actius corrents, perquè es tracta d'actius que s'han de fer en el cicle normal d'exploració del Grup. S'entén per cicle normal d'exploració el període de temps que transcorre entre l'adquisició dels actius que s'incorporen al desenvolupament de les diferents promocions i la realització dels productes en forma d'efectiu o equivalents a l'efectiu.

Així mateix, els passius financers es classifiquen com a no corrents si el Grup disposa de la facultat irrevocable d'atendre'ls en un termini superior a dotze mesos a partir del tancament de l'exercici.

3.21. Estat d'ingressos i despeses reconeguts

En aquest estat es presenten els ingressos i les despeses reconeguts com a conseqüència de l'activitat del Grup durant l'exercici, i es distingeix entre els registrats com a resultats en el compte de pèrdues i guanys i els altres ingressos i despeses reconeguts directament en el patrimoni net.

Les partides utilitzades en la presentació de l'estat són les següents:

- i) El resultat de l'exercici.
- ii) Partides que no es reclassifiquen a resultats: l'import net dels ingressos i les despeses reconeguts definitivament en el patrimoni net.
- iii) Elements que es poden reclassificar a resultats: l'import net dels ingressos i les despeses reconeguts transitòriament com *Un altre resultat global acumulat* en el patrimoni net.
- iv) L'impost sobre beneficis meritat pels conceptes anteriors.
- v) El total dels ingressos i les despeses reconeguts calculats com la suma dels conceptes anteriors.

3.22. Estat total de canvis en el patrimoni net

En aquest estat es presenten tots els canvis en el patrimoni net del Grup, inclosos, si escau, els que tenen l'origen en canvis en els criteris comptables i en correccions d'errors. En l'estat es presenta una conciliació del valor en llibres al començament i al final de l'exercici de totes les partides que formen el patrimoni net, agrupant els moviments en funció de la seva naturalesa:

- i) Ajustos per canvis en criteris comptables i correccions d'errors: inclou els canvis en el patrimoni net que sorgeixen com a conseqüència de la reexpressió retroactiva dels saldos dels estats financers distingint els que tenen origen en canvis en els criteris comptables dels que corresponen a correcció d'errors.
- ii) Total d'Ingressos i despeses reconeguts: recull, de manera agregada, el total de les partides registrades a l'estat d'ingressos i despeses reconeguts, indicades a l'apartat anterior.
- iii) Altres variacions en el patrimoni net: recull la resta de partides registrades en el patrimoni net, com poden ser augments o disminucions de capital, distribució de dividends, operacions amb instruments de capital propis, pagaments amb instruments de capital propis, traspassos entre partides del patrimoni net i qualsevol altre increment o disminució del patrimoni net.

3.23. Estats de fluxos d'efectiu

Els conceptes utilitzats en la presentació dels estats de fluxos d'efectiu són els següents:

- Fluxos d'efectiu: entrades i sortides de diners en efectiu i dels seus equivalents; és a dir, les inversions a curt termini de gran liquiditat i baix risc d'alteracions en el seu valor.
- Activitats d'explotació: s'utilitza el mètode indirecte per a la presentació dels fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació, que reflecteix el flux procedent de les activitats típiques d'explotació, així com d'altres activitats que no es poden qualificar de d'inversió o de finançament.
- Activitats d'inversió: les d'adquisició, alienació o disposició per altres mitjans d'actius no corrents, com participades i inversions estratègiques i altres inversions no incloses en l'efectiu i els seus equivalents.
- Activitats de finançament: activitats que produeixen canvis a la composició del patrimoni net i dels passius que no formen part de les activitats d'explotació.

4. Gestió de riscos

El Consell d'Administració de Criteria va aprovar, el 25 de gener de 2018, la Política de Gestió de Riscos Corporatius (GRC), que proporciona el marc d'actuació del Model de GRC del Grup Criteria, incloent-hi Criteria i les societats sota gestió directa i la participació en les quals és del 100%. Els principals elements del Model són els que es detallen a continuació:

- **Entorn de control / Formació i comunicació:** promoció d'una cultura de gestió i control de riscos comunicant a tots els empleats les actualitzacions de les polítiques i els procediments de GRC i oferint-los formació periòdica.
- **Fixació d'objectius corporatius:** fonamentats en la missió i visió del Grup, són la base i el punt de partida per a la identificació i valoració dels riscos i les activitats de control.
- **Identificació i valoració de riscos:** detectar els riscos que podrien impedir la consecució dels objectius corporatius, i valorar-los tenint en compte la seva probabilitat d'ocurrència i el seu impacte (econòmic, reputacional i de continuïtat de negoci).
- **Activitats de control:** garantir l'èxit de les directrius fixades per la Direcció en un marc de risc controlat, associant controls als riscos per tal de reduir la probabilitat que es materialitzin o el seu impacte.
- **Monitoratge i reporting:** controlar l'evolució dels riscos de cada àrea o negoci, fer un seguiment de les avaluacions dels controls i analitzar-ne l'efectivitat per tal de reportar als Òrgans de Govern.
- **Supervisió:** vetllar per l'eficàcia del Model de GRC mitjançant la verificació de l'existència de controls per mitigar els riscos i comprovar que funcionen eficaçment.

Categories de riscos

Partint de la metodologia establerta als estàndards internacionals del *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission* (COSO), el Model de GRC del Grup Criteria estableix quatre categories de riscos que, en cas que es materialitzin, podrien afectar la consecució dels objectius del Grup:

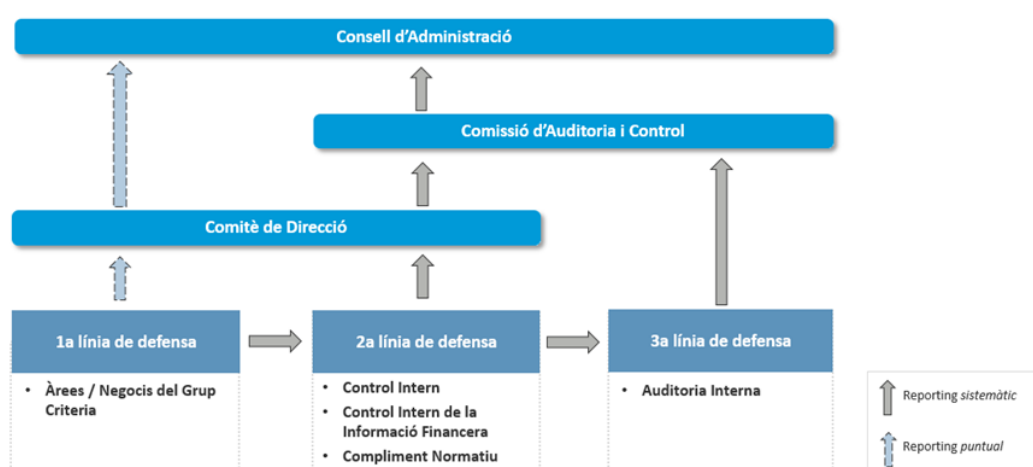
- **Estratègics:** riscos relatius a la consecució dels objectius corporatius.
- **Financers:** riscos derivats de les principals variables financeres. Es divideixen en set subcategories diferents:
 - **Liquiditat:** possibilitat que hi hagi un dèficit d'actius líquids per satisfer els venciments contractuals dels passius i les necessitats de negoci.
 - **Crèdit:** possibilitat que alguna de les contraparts no compleixi les obligacions de pagament i les possibles pèrdues que es puguin derivar.
 - **Deteriorament de les participacions accionaries:** possibilitat d'incórrer en pèrdues o empitjorar la rendibilitat econòmica de les activitats del Grup.
 - **Deteriorament dels actius immobiliaris:** possibilitat de depreciació dels actius immobiliaris.
 - **Deteriorament d'altres actius:** possibilitat de depreciació d'aquells actius del Grup que no són participacions ni actius immobiliaris.
 - **Mercat:** possibilitat que el valor d'un instrument financer pugui variar a causa dels canvis en el preu de les accions, els tipus d'interès o els tipus de canvi.

- Fiabilitat de la informació financera: possibilitat d'afectació a la integritat, fiabilitat i qualitat de la informació financera.

- Operacionals: riscos relatius a pèrdues per errors o per gestió inadequada de processos interns, persones, sistemes, utilització dels actius o de la infraestructura operativa.
- Legals / de compliment: riscos relatius al compliment de lleis, regulacions o estàndards del mercat en què el Grup opera, així com compliment de polítiques internes.

Entorn de control

Per al seu desenvolupament correcte, el Model de GRC adopta un enfocament metodològic basat en el Model de les tres Línies de Defensa, a partir del qual es defineixen diferents nivells d'activitat per assegurar que els riscos estiguin gestionats i supervisats de manera eficaç.

El **Consell d'Administració**, mitjançant la Comissió d'Auditoria i Control, supervisa l'eficàcia del sistema de control intern i de gestió de riscos de la Societat, inclosos els fiscals.

Adicionalment, la **Comissió d'Auditoria i Control** supervisa els serveis d'auditoria interna i tot el procés d'elaboració i presentació de la informació financera de Criteria, abans que el Consell d'Administració l'aprovi.

Primera línia de defensa. Les Àrees/Negocis del Grup s'encarreguen de:

- Identificar, avaluar, mitigar i controlar els riscos seguint la política i els procediments interns aprovats.
- Reportar a la segona línia de defensa l'estat dels riscos dels quals són responsables.
- Mantenir un control intern efectiu i executar procediments de control sobre els riscos de manera constant.

Segona línia de defensa. Formada per les funcions següents:

- Control Intern
- Control Intern de la Informació Financera
- Compliment Normatiu

a. Control Intern

La Funció de Control Intern s'encarrega de:

- Definir el Model de GRC i participar activament en l'elaboració de l'estratègia de riscos i en les decisions importants sobre la seva gestió.
- Fer un monitoratge continu de l'efectivitat i l'evolució dels controls i els riscos per poder informar-ne el Comitè de Direcció.
- Monitorar i assegurar l'homogeneïtat i l'actualització del Model de GRC.
- Implementar les millores corresponents en el Model de GRC.

Al seu torn, reporta als Òrgans de Govern la informació següent:

- Anualment: tots els riscos de cada àrea/negoci, els controls implementats i la seva efectivitat, així com els plans d'acció establerts.
- Semestralment: els canvis, si escau, en riscos rellevants, emergents i/o materialitzats.
- Immediatament: tots aquells riscos que puguin suposar una amenaça per a l'existència o continuïtat del Grup.

A l'Informe Anual de Govern Corporatiu de l'exercici es descriu amb més precisió el model de GRC del Grup Criteria.

b. Control Intern de la Informació Financera

La Funció de Control Intern de la Informació Financera s'encarrega, bàsicament, de:

- Implantar i assegurar l'existència d'una cultura de control intern de la informació financera a tots els nivells organitzatius en què calgui, duent a terme, en cas que es consideri necessari, accions formatives a les àrees afectades.
- Avaluar que la informació financera elaborada pel Grup Criteria inclou les transaccions, fets i altres esdeveniments que l'afecten de conformitat amb la normativa aplicable.
- Assessorar en matèria de control intern sobre la informació financera, elaborant o impulsant polítiques, normes i codis interns o, si escau, millorant-los.
- Mantenir una comunicació contínua amb Auditoria Interna sobre les debilitats i aspectes de millora del SCIIF.

Al seu torn, a través de la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans, reporta als Òrgans de Govern la informació següent:

- Quan es formula informació financera: certificació assegurant que els responsables han executat correctament, dins del termini establert i de la manera pertinent les activitats de control clau, i comunicació del seguiment de les debilitats detectades i els seus plans d'acció.
- Els aspectes rellevants sorgits de la revisió contínua del SCIIF.

A l'Informe Anual de Govern Corporatiu de l'exercici es descriuen més detalladament les característiques del SCIIF del Grup Criteria.

c. Compliment Normatiu

L'objectiu de la funció de Compliment Normatiu és supervisar els riscos legals i/o de compliment definits en el Model de GRC del Grup Criteria, com ara els riscos relatius al compliment de lleis, regulacions o estàndards del mercat en què el Grup Criteria opera, així com al compliment de polítiques internes de les quals es puguin derivar sancions administratives, judicials o danys reputacionals.

La supervisió del risc de compliment es fa mitjançant l'establiment de controls de la segona línia de defensa, que permeten detectar possibles deficiències en els procediments implantats a Criteria per assegurar el compliment de la normativa dins del seu àmbit d'actuació. En cas de detecció de deficiències, es desenvolupen, juntament amb les àrees de gestió afectades, propostes d'accions de millora sobre les quals es fa un seguiment periòdic fins que queden efectivament implantades. Així mateix, es fa seguiment de les bones pràctiques en matèria d'integritat i normes de conducta de la Societat, entre les quals hi ha el Codi Ètic, el Reglament Intern de Conducta en l'àmbit del Mercat de Valors, la Política de Gestió de Sancions i Contramesures Financeres Internacionals, la Política de Prevenció de Delictes, la Política de Protecció de Dades de Caràcter Personal i la Política d'Ús dels Sistemes d'Informació.

L'objectiu de Criteria és, d'una banda, minimitzar la probabilitat que es materialitzin aquests riscos i, de l'altra, en el cas que es materialitzin, que les deficiències es detectin, reportin i solucionin amb celeritat.

La gestió del risc en l'àmbit de compliment normatiu es basa en l'estructura següent:

- **Comissió d'Auditoria i Control:** entre les seves funcions hi ha supervisar el compliment del Reglament Intern de Conducta en l'àmbit del Mercat de Valors (d'ara endavant, «el RICMV») i les altres Polítiques, Codis i Manuals com a normes de compliment obligat a Criteria i, en general, de les regles de govern corporatiu que li siguin aplicables.
- **Comitè de Direcció:** impulsa la cultura del compliment en l'organització, i controla i fa el seguiment del risc en l'àmbit de compliment normatiu i de les mesures de mitigació que, si escau, s'estableixin.
- **Comitè de Prevenció de Delictes:** supervisa la implantació i compliment de la Política de Prevenció de Delictes.
- **Comitè de Protecció de Dades i Seguretat de la Informació:** vetlla per la coordinació i compliment de la Política de Protecció de Dades i dirimeix els punts que s'hi destaquen.
- **Òrgan de Seguiment del RICMV:** vetlla pel compliment de les normes de conducta dels mercats de valors i les regles del RICMV, els seus procediments i la resta de normativa complementària.
- **Àrees de negoci i gestió:** és el màxim exponent del control de primer nivell de l'activitat del Grup, en establir controls propers als riscos i en tractar-se d'un control expert. Les seves principals funcions són:
 - Aplicar la normativa vigent i detectar possibles situacions de risc desenvolupant i implantant les mesures de mitigació.
 - Implantar controls de primer nivell adequats per assegurar el compliment de les obligacions anteriors.
- **Funcions d'assessorament:** conformada pels diferents experts interns i externs que ofereixen assessorament en les matèries que requereixen una especialització. Entre altres, cal esmentar l'Assessoria Jurídica, la Secretaria del Consell d'Administració, els consultors externs, etc. Les seves funcions són:
 - Assessorar les àrees de negoci i gestió per mantenir actualitzats els procediments interns en relació amb la normativa vigent.

- Efectuar la interpretació de les lleis i les normes.
- Aportar coneixement i anàlisi de la normativa vigent i dels projectes normatius en potència a fi de preveure'n l'impacte al Grup Criteria.

El compliment normatiu no correspon a una àrea específica sinó a tot el Grup que, a través dels seus empleats, ha d'assegurar el compliment de la normativa vigent, aplicant procediments que traslladi aquesta normativa a l'activitat que fan.

A fi de gestionar el risc en l'àmbit de compliment normatiu, els òrgans d'administració i direcció impulsen la difusió i promoció dels valors i principis d'actuació inclosos en el Codi Ètic i altres normes de conducta, i tant els seus membres com la resta d'empleats han d'assumir-ne el compliment com a criteri principal i orientador de la seva activitat diària. Així mateix, Criteria té a la intranet corporativa un canal confidencial de consultes i denúncies per rebre els dubtes que puguin suscitar la interpretació o aplicació del Codi Ètic, la Política d'Ús dels Sistemes d'Informació, la Política de Prevenció de Delictes i la Política del Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera (SCIIF), així com per denunciar els incompliments que hi puguin haver de les normes internes esmentades.

En virtut d'això, les àrees l'activitat de les quals generen riscos de compliment implanten i gestionen controls de primer nivell que permeten detectar possibles riscos d'incompliment i actuar eficaçment per a la seva mitigació. A més, han de mantenir en qualsevol moment els seus procediments adaptats a la legislació, normes reguladores i codis i estàndards de conducta vigents, i han d'establir els mecanismes necessaris per preveure, detectar tendències i conèixer les novetats que es produeixin. En aquest sentit, és fonamental la col·laboració de les funcions d'assessorament.

Tercera línia de defensa. Auditoria interna

La funció d'Auditoria Interna, en dependència de la Direcció d'Auditoria i Control Intern, és la responsable d'informar la Comissió d'Auditoria i Control del funcionament adequat del sistema de control intern del Grup.

Sota els principis d'independència i objectivitat, i aplicant un enfocament sistemàtic i disciplinat, Auditoria Interna efectua serveis d'assegurament i consulta que agreguen valor al Grup.

Les seves principals funcions són:

- Avaluar l'eficàcia i l'eficiència dels sistemes de control intern establerts per a la mitigació dels riscos associats, amb especial atenció a:
 - el compliment de la legislació externa vigent i els requeriments dels organismes supervisors
 - el compliment de les polítiques i normatives internes i l'alineació amb les millors pràctiques i bons usos sectorials
 - la fiabilitat i integritat de la informació financera i operativa, incloent-hi l'efectivitat del Sistema de Control Intern de la Informació Financera (SCIIF)
 - l'ús econòmic i eficient dels recursos per part del Grup
- Aportar valor mitjançant la proposta de recomanacions per resoldre les debilitats detectades en les revisions efectuades i el seguiment del seu grau d'implantació per part de les àrees responsables.
- Reportar de manera periòdica a l'Alta Direcció i a la Comissió d'Auditoria i Control (CAC) informació rellevant sobre les conclusions dels treballs efectuats, les debilitats detectades i les recomanacions formulades.

4.1 Gestió dels Riscos Financers

Les activitats del Grup estan exposades als riscos financers següents:

- Liquiditat
- Crèdit
- Mercat

Adicionalment, el Grup considera com a riscos financers, en el model de gestió de riscos corporatiu, les subcategories següents:

- Deteriorament de les participacions accionaries
- Deteriorament dels actius immobiliaris
- Deteriorament d'altres actius. S'inclou en aquesta categoria els actius fiscals, els quals són revisats amb caràcter semestral per la Societat a través d'anàlisis del valor recuperable d'aquests (vegeu Nota 19).
- Fiabilitat de la informació financera

Risc de liquiditat

El risc de liquiditat es refereix a la possibilitat de no poder complir les obligacions de pagament a causa del fet que no es pugui desinvertir en un instrument financer amb la rapidesa suficient i sense incórrer en costos addicionals significatius o a l'obtenció de finançament addicional. El risc de liquiditat associat amb la possibilitat de no materialitzar en efectiu les inversions financeres és poc significatiu atès que aquestes, en general, cotitzen en mercats actius i profunds.

Criteria considera en la gestió de la seva liquiditat la generació de fluxos sostinguts i significatius per part dels seus negocis i inversions i la capacitat de realització de les seves inversions que, en general, cotitzen en mercats actius i profunds, i manté una estructura adequada de finançament a llarg termini.

Criteria monitora el risc de liquiditat mitjançant el seguiment constant d'indicadors de gestió: ràtio d'endeutament (deute net sobre el valor de mercat dels actius), liquiditat disponible a determinats terminis i ràtio de cobertura d'interessos.

El 82% del finançament del Grup té venciment a llarg termini (vegeu Nota 17). En aquest sentit, el Grup segueix treballant en la diversificació de les fonts de finançament, en la gestió del termini del deute i en el seu cost. Així mateix, el finançament que venç a curt termini està cobert amb actius a curt termini (dipòsits i efectiu).

El venciment dels actius i passius financers del Grup es mostra a les notes corresponents de la memòria.

En la data de formulació d'aquests comptes anuals, Criteria té qualificacions creditícies de Fitch Ratings, amb un *rating* de BBB, amb perspectiva positiva; i Moody's amb un *rating* de Baa2, amb perspectiva estable.

Risc de crèdit

És el risc d'incórrer en pèrdues per l'incompliment de les obligacions contractuals de pagament per part d'un deutor o les variacions en la prima de risc lligades a la solvència financera d'aquest.

El principal risc de crèdit és el derivat de la participació en entitats associades, principalment cotitzades, diferenciat del risc del valor de mercat de les seves accions. El risc en aquest tipus d'inversions està associat a l'evolució dels negocis de la participada, i eventualment a la fallida d'aquesta, i la cotització és un simple indicador. Aquest risc s'ha conceptualitzat, de manera general, com un risc de crèdit. L'Àrea d'Inversions de Criteria duu a terme el seguiment dels resultats de les participacions del Grup Criteria, efectua els tests de deteriorament periòdics i n'analitza la corresponent rendibilitat per al Grup.

A continuació s'informa de la concentració del risc per qualitat creditícia de les inversions en entitats associades, així com dels principals instruments de patrimoni a 31 de desembre de 2018 i 2017, respectivament:

Milers d'euros				
	Inversions en empreses associades (Nota 9)	Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global (Nota 10)	Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats (Nota 10)	Total
> A+	-	19.502	-	19.502
A+	-	26.866	-	26.866
A	-	112.548	-	112.548
A-	1.808.247	507.114	-	2.315.361
BBB+	10.453.667	55.568	-	10.509.235
BBB	3.394.827	478.223	-	3.873.050
BBB-	-	397.768	-	397.768
< BBB-	-	15.025	-	15.025
Sense qualificació	108.146	177.434	30.896	316.476
Saldo a 31/12/2018	15.764.887	1.790.048	30.896	17.585.831

Milers d'euros			
	Inversions en empreses associades (Nota 9)	Actius financers disponibles per a la venda – Instruments de Capital (Nota 10)	Total
A+	-	-	-
A	-	-	-
A-	2.228.928	535.933	2.764.861
BBB+	10.525.091	-	10.525.091
BBB	5.290.519	55.323	5.345.842
BBB-	-	294.048	294.048
Sense qualificació	113.845	83.159	197.004
Saldo a 31/12/2017	18.158.383	968.463	19.126.846

A continuació s'informa de la concentració del risc per qualitat creditícia dels títols de renda fixa a 31 de desembre de 2018 (a 31 de desembre de 2017, el Grup no tenia cap exposició):

Milers d'euros	
Instrumentos de deute	
(Nota 10.2)	
A+	-
A	-
A-	25.426
BBB+	5.354
BBB	46.526
BBB-	-
< BBB-	35.139
Sense qualificació	-
Saldo a 31/12/2018	112.445

Per confeccionar els detalls de concentració del risc per qualitat creditícia s'ha utilitzat la qualificació de Fitch Ratings, a falta d'aquesta la qualificació de Moody's i, en cas de no tenir cap de les anteriors, la qualificació de Standard & Poor's.

Així mateix, hi ha risc de crèdit pel que fa a les inversions d'excedents de tresoreria del Grup. En aquest sentit, el Grup té una política de col·locació d'excedents de tresoreria en productes financers molt líquids, oferts o dipositats en entitats solvents, o en entitats en què la posició neta respecte a aquestes és deutora.

Risc de mercat

Es refereix al risc que el valor d'un instrument financer pugui variar a causa dels canvis en el preu de les accions, els tipus d'interès o els tipus de canvi. La conseqüència d'aquests riscos és la possibilitat d'incórrer en decrements del patrimoni net o en pèrdues pels moviments dels preus de mercat i/o per la fallida de les posicions que formen la cartera de participacions, no de negociació, amb un horitzó a mitjà i llarg termini.

Risc de preu

A 31 de desembre de 2018, el 99% del valor de mercat de les inversions del Grup en instruments de capital classificats com a entitats associades, actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global i actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats correspon a valors cotitzats. En conseqüència, el Grup està exposat al risc de mercat generalment associat a les companyies cotitzades. Els valors cotitzats estan exposats a fluctuacions en el preu i en els volums de negociació a causa de factors que escapen al control del Grup.

Risc de tipus d'interès

Es manifesta principalment en la variació dels costos financers pel deute a tipus variable. Per tant, el risc es deriva bàsicament del propi endeutament del Grup. En aquest sentit, en la gestió del risc de tipus d'interès es té en compte la variació dels costos financers derivats dels diferents instruments financers de deute i derivats davant dels canvis a l'estructura de la corba del tipus de mercat.

El tipus d'interès de mercat afecta els resultats financers, atès que hi ha determinats passius financers que estan contractats a tipus variable (referenciat a l'Euribor). Per tant, hi ha una exposició rellevant a la variació del tipus d'interès.

El Grup monitora l'impacte de les variacions de tipus d'interès de forma periòdica.

Així mateix, amb l'objecte de mitigar el risc a variacions de tipus d'interès sobre l'endeutament a tipus variable, la Direcció de Criteria avalua l'oportunitat d'entrar en contractes de permuta financera, tenint en compte els tipus d'interès presents i les expectatives d'interès futures. En aquest sentit, el Grup, amb un 77% de deute a tipus fix, ha subscrit determinats contractes de permuta financera de tipus d'interès variable a fix.

L'exposició al resultat d'acord amb els instruments indicats en la data del balanç es presenta a continuació:

Variació	Milers d'euros
	Efecte a resultat abans d'impostos
-50 pb	(15.467)
+50 pb	9.914
+100 pb	10.343

Risc de tipus de canvi

La major part dels actius i passius del balanç consolidat adjunt tenen com a moneda funcional l'euro. Els principals actius del balanç consolidat adjunt que estan subjectes a les oscil·lacions canviàries són els següents:

Epígraf del Balanç	Actiu	Moneda	Milers d'euros ⁽¹⁾	Observacions
Participacions en entitats associades i negocis conjunts	GF Inbursa	MXN	911.881	Vegeu Nota 9
	The Bank of East Asia	HKD	2.519.840	Vegeu Nota 9
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global – Instruments de capital	Renda Variable cotitzada	USD	19.502	Vegeu Nota 10
		DKK	11.263	Vegeu Nota 10
		GBP	3.334	Vegeu Nota 10

⁽¹⁾ Contravalor en euros a 31 de desembre de 2018.

Regularment, la Direcció avalua la conveniència de prendre o no prendre posicions de cobertura davant dels riscos de tipus de canvi.

Addicionalment, el Grup pot estar exposat al risc de divisa de forma indirecta a través de les inversions en moneda estrangera que hagin dut a terme les societats participades a causa, en alguns casos, de la seva forta presència internacional. La participada mateixa avalua aquests riscos i, si escau, els cobreix.

Risc de deteriorament (de les participacions accionaries, dels actius immobiliaris i d'altres)

Per a Criteria, el deteriorament de les participades accionaries és el principal risc del seu model de negoci, com és natural en una societat el principal objecte de la qual és la tinença de participacions. Aquest risc de deteriorament radica en la possibilitat d'incórrer en pèrdues o empitjorar la rendibilitat econòmica de les

activitats de Criteria, com a conseqüència de moviments adversos dels preus de mercat o de la insolvència de les inversions efectuades a través d'instruments de capital.

En aquest sentit, l'Àrea d'Inversions de Criteria duu a terme un seguiment continuat de les participacions de manera individualitzada amb la finalitat de poder adoptar en cada moment les decisions més oportunes en funció de l'evolució observada i prevista dels mercats i de l'estratègia de Criteria. Així mateix, fa un monitoratge continu dels valors, per avaluar si hi ha evidències objectives de deteriorament, tal com s'ha descrit a la Nota 9.

També es fa un seguiment de les principals participades per part d'analistes dedicats a monitorar l'evolució de les dades econòmiques i financeres, així com a entendre i alertar de canvis normatius, de negoci i dinàmiques competitives als països i sectors en què operen aquestes participades.

D'altra banda, pel que fa a la cartera d'actius immobiliaris, per assegurar que el seu valor recuperable suporta el seu valor en llibres, el Grup Criteria utilitza models interns per a cadascun dels segments d'actius immobiliaris definits, per tal de determinar els ajustos sobre la valoració de referència atorgada en taxacions individuals completes o sobre valoracions que efectuen experts independents que es fan de forma periòdica. Concretament, el model intern de valoració té en consideració, principalment, la diferència que hi ha entre el preu de venda real i el valor de taxació per als immobles venuts en els últims 24 mesos, així com altres aspectes, com ara els costos de comercialització o l'evolució futura del lloguer de determinats actius, si l'immoble està arrendat.

Els actius immobiliaris es gestionen amb l'objectiu de recuperar la inversió realitzada i obtenir una rendibilitat addicional, bé sigui mitjançant el lloguer (inversions immobiliàries), el desenvolupament immobiliari o la venda (existències).

Risc de fiabilitat de la informació financera

Es refereix al risc que afecta la integritat, fiabilitat i qualitat de la informació financera. Tal com s'ha descrit anteriorment, el Grup disposa d'un Sistema de Control Intern de la Informació Financera adequat i eficaç.

5. Combinacions de negocis, adquisició i venda de participacions en el capital d'entitats dependents

Les combinacions de negocis i els principals moviments de participacions en entitats dependents en els exercicis 2018 i 2017 són els que es detallen a continuació:

Combinacions de negoci

El desembre de 2018, Saba Infraestructuras, filial del Grup Criteria, va adquirir la totalitat de les accions de les societats Infra Holdings UK, Indigo Park Deutschland GMBh, Indigo Infra Slovakia s.r.o. e Indigo Park Slovakia s.r.o per un import de 205.107 milers d'euros, i va passar a ser l'accionista únic d'aquestes societats. Les esmentades societats tenen com a activitat principal la prestació de tots els serveis relacionats amb la gestió d'aparcaments i estan presents al Regne Unit, Alemanya i Eslovàquia.

La data de control efectiu de l'operació va ser el 11 de desembre de 2018. A efectes comptables, s'ha pres com a data de referència per registrar la combinació de negocis el 31 de desembre de 2018. Per tant, el balanç consolidat del Grup Criteria referit a 31 de desembre de 2018 incorpora la totalitat dels actius i passius de les societats combinades, mentre que no incorpora el resultat de l'exercici. L'efecte en el patrimoni net i resultats del Grup Criteria de considerar l'esmentada data de referència respecte a la data de presa de control efectiva és poc significatiu. Si la combinació de negocis s'hagués donat l'1 de gener de 2018, l'import d'ingressos ordinaris i resultat de les entitats combinades augmentaria en 62.874 milers d'euros i 4.535 milers d'euros, respectivament.

El valor raonable dels actius i passius adquirits a 31 de desembre de 2018 era el següent:

Valor raonable d'actius i passius

(Milers d'euros)

	Valor comptable	Ajust	Valor raonable
Concessions i altres actius intangibles	24.380	85.983	110.363
Immobilitzat material	18.556	43.016	61.572
Altres actius no corrents	14.404	-	14.404
Comptes a cobrar i altres actius corrents	9.934	-	9.934
Efectiu i equivalents	11.079	-	11.079
Total Actiu	78.353	128.999	207.352
Passius per impostos diferits	-	26.553	26.553
Provisions no corrents i corrents	4.052	-	4.052
Comptes a pagar i altres passius corrents	17.233	-	17.233
Total Passiu	21.285	26.553	47.838
Valor raonable d'actius i passius a la data de presa de control			159.514
Import de la contraprestació transferida			205.107
Fons de comerç			45.593

La determinació del valor raonable de concessions d'explotació d'aparcaments s'ha dut a terme mitjançant el descompte de fluxos de caixa de cadascun d'aquests actius per al període d'explotació.

Els imports reconeguts a 31 de desembre de 2018 d'actius, passius i passius contingents s'han calculat de forma provisional. De conformitat amb la normativa vigent, el Grup té un any des del moment de l'adquisició per dur a terme l'assignació de manera definitiva.

El fons de comerç final, que ha pujat a 45.593 milers d'euros, queda suportat per les sinergies i altres fluxos de caixa futurs esperats a l'operació.

Els imports reconeguts a 31 de desembre de 2018 d'actius, passius i passius contingents s'han calculat de manera provisional partint de la *purchase price allocation* (PPA) que s'ha fet internament. De conformitat amb la normativa vigent, el Grup té un any des del moment de l'adquisició per dur a terme l'assignació de manera definitiva. Això no obstant, la Direcció no espera que hi hagi modificacions significatives sobre aquesta assignació.

Operacions amb entitats dependents el 2018

Les operacions més rellevants en l'exercici 2018 han estat:

Saba Infraestructuras, S.A. i Criteria Movilidad, S.L.U.

En data 30 de juliol de 2018, Criteria va adquirir la participació del 48,68% que tenien Torreal, S.A., Kohlberg Kravis Roberts & Co. Ltd. i ProA Capital de Inversiones, S.G.E.R.C.R., S.A., en Saba Infraestructuras, S.A. per un import total de 438.176 milers d'euros, i s'ha convertit, així, en l'accionista principal de Saba Infraestructuras, S.A., i n'ha passat a controlar el 98,78% del capital social.

La resta del capital social de Saba Infraestructuras, fins a arribar al 49,9% que no era propietat de Criteria, era propietat d'accionistes minoritaris. En aquest sentit, Criteria, a través de la seva filial 100% participada Criteria Movilidad, S.L.U., va dur a terme un procés per adquirir l'1,22% restant amb les mateixes condicions de l'adquisició prèvia de juliol. Aquest procés va finalitzar el 15 de novembre de 2018 amb una acceptació del 58,65%, equivalent a un 0,71% del capital social de Saba Infraestructuras, S.A., i va implicar un desemborsament de 5.493 milers d'euros. D'aquesta manera, el Grup Criteria va passar a tenir de manera directa i indirecta el 99,50% del capital social de Saba.

Ambdues transaccions, com que són operacions que no suposen canvi de control, han tingut un impacte als epígrafs «Reserves Consolidades» i «Interessos minoritaris» del balanç consolidat adjunt del Grup Criteria, que han disminuït 236.036 milers d'euros i 207.637 milers d'euros, respectivament (vegeu Nota 14.3).

Durant els mesos de juny i setembre de 2018, Saba Infraestructuras va fer dos repartiments de dividendes contra prima d'emissió per un import total de 150.025 milers d'euros. L'import atribuïble a Criteria és de 138.486 milers d'euros.

Amb l'objectiu de mantenir tota la participació en Saba Infraestructuras a través d'una única societat, en data 13 de desembre de 2018, Criteria Movilidad va fer una ampliació de capital que Criteria va subscriure mitjançant l'aportació no dinerària de la seva participació en Saba Infraestructuras i la capitalització d'un crèdit d'un import de 5.800 milers d'euros.

Inversiones Autopistas, S.A.

Inversiones Autopistas, S.A. (societat participada un 55,54% de Criteria) tenia, a 31 de desembre de 2017, una participació en el capital social d'Abertis Infraestructuras, S.A. (Abertis) del 6,07%. Aquest era l'actiu principal de la societat.

En data 4 de maig de 2018, el Consell d'Administració de Criteria i la Junta General d'Accionistes d'Inversiones Autopistas, S.A. van acordar, respectivament, la intenció d'acceptar l'Oferta Pública d'Adquisició, llançada per la societat alemanya Hochtief Aktiengesellschaft (Hochtief), sobre la totalitat d'accions d'Abertis (vegeu Nota 9). En data 16 de maig de 2018, Hochtief va liquidar l'esmentada oferta, i Inversiones Autopistas, S.A. va rebre 1.103.859 milers d'euros. Al seu torn, en data 4 de maig de 2018, la Junta General d'Inversiones Autopistas va acordar repartir un dividend a compte del resultat de l'exercici en concepte d'aquesta operació per un import de 896.250 milers d'euros, del qual Criteria va rebre

497.737 milers d'euros i, en la mateixa data, repartir un dividend contra reserves per un import de 148.422 milers d'euros, dels quals Criteria va rebre 82.427 milers d'euros.

Posteriorment, la Junta General d'Inversiones Autopistas, celebrada el dia 29 de juny de 2018, va aprovar la dissolució i liquidació simultània de la societat i el repartiment de l'haver social disponible a tots els seus accionistes i del qual Criteria va rebre 60.483 milers d'euros. Aquest import es va registrar contra cost de cartera. De l'esmentat repartiment, 31.847 milers d'euros es van rebre en efectiu i els 28.636 milers d'euros restants es corresponen amb crèdits contra la Hisenda Pública espanyola derivats dels pagaments fraccionats de l'Impost sobre Societats dels exercicis 2017 i 2018, 25.565 milers d'euros dels quals s'han fet efectius l'1 de febrer de 2019.

Energía Boreal 2018, S.A.

En data 5 d'octubre de 2018, Criteria, BCN Godia, S.L.U. i G3T, S.L. van aportar, conjuntament, un 5% del capital social de Naturgy Energy Group, S.A. (anteriorment, denominada Gas Natural, S.D.G., S.A.) a Energía Boreal 2018, S.A. (societat que controla Criteria). Concretament, Criteria va aportar el 3,60% del capital social de Naturgy, BCN Godia va aportar-ne el 0,60% i G3T, el 0,80%.

Adicionalment, Criteria va formalitzar de forma separada els pactes parasocials amb BCN Godia i G3T, pels quals ambdues societats han sindicat a favor de Criteria els drets de vot derivats d'1.264.954 accions de Naturgy (0,13%) i 1.000.000 accions de Naturgy (0,10%), respectivament, de la seva titularitat directa (vegeu Nota 9).

A l'Annex I d'aquesta Memòria es presenten les dades més rellevants, el percentatge de participació, el capital social, les reserves i els resultats, així com el cost de la participació directa de les entitats dependents.

Operacions amb entitats dependents el 2017

CaixaBank, S.A.

Amb anterioritat a la pèrdua de control de Criteria sobre CaixaBank, efectiva durant el tercer trimestre de l'exercici 2017 (vegeu Nota 2.4), en data 6 de febrer de 2017, Criteria va fer una col·locació mitjançant la modalitat de col·locació accelerada o *accelerated book building* entre inversors institucionals i/o qualificats de 318.305.355 accions de CaixaBank, representatives d'aproximadament el 5,3% del seu capital social. L'import de la col·locació va pujar a un total d'1.069.506 milers d'euros; essent el preu de venda de 3,36 euros per acció. En aquest moment, com que es tracta d'una venda d'accions d'una societat integrada per global sense pèrdua de control, es va registrar un impacte en reserves per un import de 171.440 milers d'euros i els interessos minoritaris van incrementar 1.240.375 milers d'euros (vegeu Nota 14.6).

6. Immobilitzat intangible

El moviment d'aquest epígraf del balanç en els exercicis 2018 i 2017 ha estat el següent:

	Milers d'euros					31/12/2018
	31/12/2017	Altes i dotacions	Baixes, utilitzacions i reversions	Traspassos	Canvis de perímetre i altres	
Fons de comerç	3.815	7	(39)	-	47.815	51.598
Altres actius intangibles						
Recerca i desenvolupament	237	-	(237)	-	-	-
Concessions administratives	1.499.624	10.084	(44.592)	(12.146)	126.114	1.579.084
Patents, llicències, marques i similars	7	-	-	14	-	21
Aplicacions informàtiques	22.374	3.836	(498)	778	3.131	29.621
Un altre immobilitzat intangible	30.876	3.574	(257)	(1.484)	549	33.258
Amortització acumulada						
Recerca i desenvolupament	(4)	-	4	-	-	-
Concessions administratives	(486.932)	(59.320)	38.521	(1.976)	(5.813)	(515.520)
Patents, llicències, marques i similars	(1)	(1)	-	-	-	(2)
Aplicacions informàtiques	(15.811)	(3.032)	465	-	(1.033)	(19.411)
Un altre immobilitzat intangible	(7.698)	(974)	135	-	(714)	(9.251)
Fons de deteriorament	(27.149)	-	-	23.984	146	(3.019)
Total	1.019.338	(45.826)	(6.498)	9.170	170.195	1.146.379

	Milers d'euros						31/12/2017
	31/12/2016	Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	Altes i dotacions	Baixes, utilitzacions i reversions	Traspassos	Canvis de perímetre i altres	
Fons de comerç	3.053.364	(3.050.845)	907	-	-	389	3.815
Altres actius intangibles							
Recerca i desenvolupament	237	-	-	-	-	-	237
Concessions administratives	1.509.853	(18.059)	11.554	(6.870)	4.652	(1.506)	1.499.624
Patents, llicències, marques i similars	141	(135)	-	-	-	1	7
Aplicacions informàtiques	1.009.551	(989.069)	2.487	(415)	(145)	(35)	22.374
Un altre immobilitzat intangible	446.683	(415.003)	2.005	(1.734)	(550)	(525)	30.876
Amortització acumulada							
Recerca i desenvolupament	(4)	-	-	-	-	-	(4)
Concessions administratives	(439.129)	4.619	(58.720)	5.305	(67)	1.060	(486.932)
Patents, llicències, marques i similars	(7)	6	-	-	-	-	(1)
Aplicacions informàtiques	(617.806)	604.940	(3.094)	139	(1)	11	(15.811)
Un altre immobilitzat intangible	(170.603)	163.612	(900)	4	1	188	(7.698)
Fons de deteriorament	(40.515)	12.582	-	566	117	101	(27.149)
Total	4.751.765	(3.687.352)	(45.761)	(3.005)	4.007	(316)	1.019.338

Concessions administratives

L'epígraf «Concessions administratives» correspon, bàsicament, a les concessions per a l'exploració d'aparcaments. La valoració de l'actiu a reconèixer (valor de la concessió o valor del dret de cobrar als usuaris pel servei públic) com a contraprestació dels serveis de construcció o millora de les infraestructures, es fa d'acord amb el que estableix la norma CINIIF 12 (vegeu Nota 3.3) i s'amortitza de forma lineal segons els anys de durada de la concessió.

El detall de les principals concessions administratives per forma jurídica i geogràfica es presenta a la Nota 25.

Moviments de l'exercici

A 31 de desembre de 2018, les altes en concessions administratives corresponen, principalment, a l'adquisició per part de Saba Infraestructuras d'un aparcament al centre de la ciutat italiana d'Assisi per un import de 5.576 milers d'euros.

A 31 de desembre de 2018, les «baixes» a concessions administratives corresponen, principalment, a la baixa d'actius d'aparcaments i de cànons. Durant l'exercici s'han alienat elements d'immobilitzat intangible que han suposat una pèrdua abans d'impostos de 388 milers d'euros registrada a l'epígraf «Deteriorament i resultat per alienacions d'immobilitzat». A 31 de desembre de 2017 van suposar unes pèrdues de 67 milers d'euros abans d'impostos (vegeu Nota 20.7).

La columna «Traspassos» correspon als traspassos que ha dut a terme el grup Saba Infraestructuras corresponents a actius de societats integrades al seu grup el 2016 i 2017, amb l'objectiu d'adequar els seus estats financers a la realitat dels seus actius immobiliaris, principalment concessions administratives i construccions, i la seva corresponent amortització. Així mateix, també s'inclou el traspàs des d'Altres existències a Concessions administratives de places d'aparcament que han deixat de ser places no destinades únicament a la venda per un import de 5.392 milers d'euros (vegeu Nota 11).

La columna «Canvis de perímetre i Altres» correspon, principalment, a variacions en el perímetre de consolidació i diferències de conversió. En l'exercici 2018 s'inclou l'adquisició, per part de Saba Infraestructuras, de la compra de la societat concessionària d'un aparcament ubicat a Santiago de Xile i la compra, el desembre de 2018, de la totalitat de les accions de les societats propietat d'Indigo ubicades al Regne Unit, Alemanya i Eslovàquia que ha implicat l'alta de 85.983 milers d'euros en l'epígraf de concessions administratives així com un fons de comerç (un cop realitzat l'exercici de PPA preliminar) de 45.593 milers d'euros (vegeu Nota 5).

A 31 de desembre de 2018 i 2017, no s'ha registrat cap import en concepte de deteriorament en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

Altra informació

A 31 de desembre de 2018 estan registrades, minorant els actius intangibles, subvencions de capital per un import de 28.893 milers d'euros (24.562 milers d'euros el 2017) corresponents a actius concessionals. D'aquestes subvencions, 25.101 milers d'euros (20.769 milers d'euros el 2017) corresponen al subgrup Saba Itàlia. La seva imputació lineal a resultats en funció de la vida útil de l'actiu finançat ha pujat a 844 milers d'euros (720 milers d'euros el 2017), i s'ha reduït el càrrec per dotació a l'amortització de l'exercici.

A 31 de desembre de 2018 i 2017, hi ha béns totalment amortitzats encara en ús per un import de 33.556 i 32.453 milers d'euros, respectivament.

L'import de les despeses financeres capitalitzades en l'exercici 2018 ha pujat a 150 milers d'euros (657 milers d'euros el 2017).

El Grup té contractades pòlisses d'assegurança per cobrir els riscos als quals estan subjectes els béns de l'immobilitzat intangible. Al tancament dels exercicis 2018 i 2017, no hi havia cap dèficit de cobertura relacionat amb aquests riscos.

A 31 de desembre de 2018 i 2017 no hi ha actius intangibles subjectes a garanties.

Hi ha una promesa d'hipoteca sobre el dret real dels aparcaments de Barcelona d'Aparcaments Municipals, S.A. vinculada al crèdit sindicat atorgat a aquesta societat.

Els contractes de concessió tenen en compte compromisos d'inversions en millores, addicionals a les ja registrades com a provisió per actuacions de reposició. A 31 de desembre de 2018 aquests imports pugen a 151.199 milers d'euros (153.173 milers d'euros el 2017) i corresponen bàsicament a aparcaments al subgrup Saba Itàlia i Barcelona d'Aparcaments Municipals, S.A., condicionats a l'existència de demanda que les justifiqui des d'un punt de vista econòmic.

Test de deteriorament de l'UGE de gestió d'aparcaments

El Grup Criteria estima anualment el valor recuperable de l'UGE del Negoci de gestió d'aparcaments partint de valor en ús, que s'ha determinat mitjançant el descompte dels fluxos d'efectiu que espera el Grup per als períodes de concessió. Així mateix, i a aquests efectes, el Grup avalua, amb caràcter semestral, si hi ha algun indicatiu de deteriorament de valor, per a això es revisen les hipòtesis utilitzades en l'últim test de deteriorament efectuat al final de l'exercici anterior, així com les projeccions dels fluxos d'efectiu partint de la nova informació disponible en la data tant de l'entorn com de l'evolució del negoci.

A les tasques dutes a terme a 31 de desembre de 2018, s'ha constatat, en comparació amb la realitat, que les projeccions utilitzades en el test anterior no haurien afectat les conclusions de l'anàlisi anterior, partint de les quals no es van fer dotacions per deteriorament en el compte de resultats consolidat.

Les hipòtesis utilitzades en la projecció de fluxos s'han basat en dades macroeconòmiques de cada país i sector, en línia amb fonts externes de reconegut prestigi. Així mateix, s'han utilitzat les hipòtesis següents:

- Taxa lliure de risc ajustada per la prima de risc país, que ha estat del 4%.
- Taxes de descompte individualitzades per a cada país, que han oscil·lat entre el 6,7% i el 8,6%.
- En el cas d'aparcaments en concessió, les projeccions s'han efectuat fins a la data de venciment, i s'ha considerat la renovació del 60% de l'EBITDA en condicions de mercat.
- En el cas dels aparcaments en propietat, s'ha considerat una taxa de creixement per calcular el valor residual de l'1,5%.

El Grup Criteria fa una anàlisi de sensibilitat sobre les variables més significatives. En aquest sentit, de manera complementària a l'escenari central, s'han calculat variacions possibles en les principals hipòtesis clau del model: i) taxa lliure de risc: +0,5%, -0,5%; ii) taxa de descompte: +0,5%, -0,5%.

Després de les anàlisis efectuades, durant l'exercici 2018 no s'ha registrat cap import en concepte de deteriorament en el compte de pèrdues i guanys consolidat.

7. Immobilitzat material

El moviment d'aquest epígraf del balanç en els exercicis 2018 i 2017 ha estat el següent:

	Milers d'euros					31/12/2018
	31/12/2017	Altes i dotacions	Baixes, utilitzacions i reversions	Traspassos	Canvis de perímetre i altres	
Costos						
Terrenys i construccions	142.657	592	(2.687)	(12.841)	72.718	200.439
Instal·lacions tècniques i Un altre immobilitzat material	49.075	4.909	(2.145)	250	16.414	68.503
Immobilitzat en curs i bestretes	-	652	-	(203)	-	449
Amortització acumulada						
Construccions	(28.170)	(2.161)	1.668	2.083	(15.333)	(41.913)
Instal·lacions tècniques i Un altre immobilitzat material	(32.418)	(3.920)	1.954	(79)	(12.148)	(46.611)
Fons de deteriorament						
Terrenys i construccions	(9.707)	(258)	-	7.012	151	(2.802)
Instal·lacions tècniques i Un altre immobilitzat material	-	-	-	-	(3)	(3)
Total	121.437	(186)	(1.210)	(3.778)	61.799	178.062

	Milers d'euros						31/12/2017
	31/12/2016	Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	Altes i dotacions	Baixes, utilitzacions i reversions	Traspassos	Canvis de perímetre i altres	
Costos							
Terrenys i construccions	2.830.789	(2.620.053)	20	(3.453)	(80.114)	15.468	142.657
Instal·lacions tècniques i Un altre immobilitzat material	3.617.860	(3.567.894)	6.354	(4.756)	(4.688)	2.199	49.075
Immobilitzat en curs i bestretes	-	-	190	-	(190)	-	-
Amortització acumulada							
Construccions	(511.529)	472.730	(1.992)	725	14.627	(2.731)	(28.170)
Instal·lacions tècniques i Un altre immobilitzat material	(2.721.059)	2.686.935	(3.675)	4.364	1.121	(104)	(32.418)
Fons de deteriorament							
Terrenys i construccions	(45.189)	12.260	-	3.455	20.458	(691)	(9.707)
Instal·lacions tècniques i Un altre immobilitzat material	(11.360)	11.360	-	-	-	-	-
Total	3.159.512	(3.004.662)	897	335	(48.786)	14.141	121.437

El capítol «Terrenys i construccions» correspon, bàsicament, als aparcaments que Saba Infraestructuras té en propietat. A «Instal·lacions tècniques i Un altre Immobilitzat material» es registren, principalment, les instal·lacions tècniques, els sistemes de control i d'exploració d'aquests aparcaments.

Moviments de l'exercici

Les «baixes» de l'exercici 2018, que corresponen bàsicament a construccions, instal·lacions tècniques, mobiliari i béns, han suposat uns beneficis abans d'impostos de 28 milers d'euros, que es registren a l'epígraf «Deteriorament i resultat per alienacions d'immobilitzat» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt. Durant l'exercici 2017 van suposar uns beneficis abans d'impostos de 168 milers d'euros (vegeu Nota 20.7).

El 2018, a la columna «Traspassos» de l'Immobilitzat material, tal com s'ha esmentat anteriorment a la Nota 6, hi ha registrats els traspassos que ha efectuat el grup Saba Infraestructuras a fi d'adequar els seus estats financers a la realitat dels seus actius immobiliaris.

La columna «Canvis de perímetre i Altres» correspon, principalment, a variacions en el perímetre de consolidació i diferències de conversió. En l'exercici 2018 s'inclou l'adquisició per part de Saba de la totalitat d'accions de les societats adquirides a finals de l'exercici 2018 al Regne Unit, Alemanya i Eslovàquia, per un import net de 61.572 milers d'euros (vegeu Nota 5). L'exercici 2017 incloïa les adquisicions de dos aparcaments en propietat per part de Saba Infraestructuras per un import net de 14.941 milers d'euros.

El Grup Criteria fa, amb caràcter semestral, un test de deteriorament de l'UGE del Negoci de gestió d'aparcaments, que incorpora les inversions en immobilitzat material relatives a aquest negoci (vegeu Nota 6).

Durant l'exercici 2018 s'ha registrat un deteriorament per un import de 258 milers d'euros (a 31 de desembre de 2017, no es va registrar cap deteriorament) en el compte de pèrdues i guanys consolidat de l'exercici (vegeu Nota 20.7).

Altra informació

A 31 de desembre de 2018 i 2017, hi ha béns totalment amortitzats encara en ús per un import de 21.504 i 21.977 milers d'euros, respectivament.

A 31 de desembre de 2018, no hi ha actius subjectes a contracte d'arrendament financer (196 milers d'euros el 2017).

A 31 de desembre de 2018 i 2017, no hi ha compromisos de construcció d'immobilitzat material.

La política del Grup és formalitzar pòlisses d'assegurances per cobrir els possibles riscos als quals estan subjectes els diversos elements del seu immobilitzat material. Al tancament dels exercicis 2018 i 2017, no hi havia cap dèficit de cobertura relacionat amb aquests riscos.

8. Inversions immobiliàries

El moviment d'aquest epígraf del balanç en els exercicis 2018 i 2017 ha estat el següent:

	Milers d'euros					31/12/2018
	31/12/2017	Altes i dotacions	Baixes, utilitzacions i reversions	Traspassos	Reclassificacions i altres	
Costos						
Terrenys i construccions	1.780.525	3.077	(27.743)	(23.819)	23.747	1.755.787
Altres inversions immobiliàries	30.432	2	(557)	(847)	(5.788)	23.242
Amortització acumulada						
Construccions	(141.371)	(15.477)	2.207	4.968	705	(148.968)
Altres inversions immobiliàries	(8.591)	(1.294)	141	271	1.063	(8.410)
Fons de deteriorament						
Terrenys i construccions	(476.715)	(20.443)	46.039	1.216	(19.727)	(469.630)
Total	1.184.280	(34.135)	20.087	(18.211)	-	1.152.021

	Milers d'euros					31/12/2017	
	31/12/2016	Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	Altes i dotacions	Baixes, utilitzacions i reversions	Traspassos		Reclassificacions i altres
Costos							
Terrenys i construccions	6.373.155	(4.649.556)	271	(6.679)	65.640	(2.306)	1.780.525
Altres inversions immobiliàries	112.563	(86.817)	2	-	4.684	-	30.432
Amortització acumulada							
Construccions	(281.033)	172.250	(20.849)	619	(12.435)	77	(141.371)
Altres inversions immobiliàries	(20.318)	14.228	(1.445)	-	(1.056)	-	(8.591)
Fons de deteriorament							
Terrenys i construccions	(1.506.181)	1.117.649	(139.840)	69.564	(17.861)	(46)	(476.715)
Total	4.678.186	(3.432.246)	(161.861)	63.504	38.972	(2.275)	1.184.280

Moviments de l'exercici

Les «baixes» de l'exercici corresponen al cost de sòl i habitatges venuts durant l'exercici 2018, que han suposat uns beneficis abans d'impostos de 5.424 milers d'euros i s'han registrat a l'epígraf «Deteriorament i resultat per alienacions d'immobilitzat» (vegeu Nota 20.7). A 31 de desembre de 2017, van suposar uns beneficis abans d'impostos de 565 milers d'euros.

El 2018, el Grup ha traspasat, entre altres, diversos immobles de l'epígraf «Inversions immobiliàries» a l'epígraf «Existències», ja que s'han destinat a la venda. L'import net total d'aquests traspassos ha pujat a 19.537 milers d'euros (vegeu Nota 11).

Durant l'exercici 2018, el Grup ha registrat dotacions per deteriorament del valor per un import de 20.443 milers d'euros (registrada com a alta del fons de deteriorament) i reversions del deteriorament de valor per un import de 37.265 milers d'euros (registrada com a baixa del fons de deteriorament) a l'epígraf

«Deteriorament i resultat per alienacions de l'immobilitzat» (vegeu Nota 20.7) del compte de pèrdues i guanys adjunt en les inversions immobiliàries en què el valor recuperable determinat a partir de taxacions i valoracions de tercers experts independents, ajustat d'acord amb un model intern de valoració, era inferior o superior, respectivament, al valor net comptabilitzat (139.840 i 68.318 milers d'euros de dotacions i reversions del deteriorament, respectivament, en l'exercici 2017).

Altra informació

El valor net comptable de les inversions immobiliàries que han generat rendes en els exercicis 2018 i 2017 puja a 1.017.833 i 977.291 milers d'euros, respectivament.

Els ingressos meritats per l'explotació en règim de lloguer de les inversions immobiliàries es registren a l'epígraf «Vendes i prestació de serveis» del compte de pèrdues i guanys (vegeu Nota 20.1), i han pujat a 40.046 milers d'euros en l'exercici 2018 (41.320 en l'exercici 2017), mentre que les despeses associades registrades en el compte de pèrdues i guanys adjunt han pujat a 14.335 milers d'euros (16.534 en l'exercici 2017).

El valor dels actius totalment amortitzats i en ús a 31 de desembre de 2018 i 2017 puja a 2.564 i 3.165 milers d'euros, respectivament.

Els actius immobiliaris classificats a l'epígraf «Inversions immobiliàries» es valoren d'acord amb models interns de determinació del valor recuperable que utilitzen com a *input* taxacions actualitzades. El mètode de valoració d'aquests actius es descriu a la Nota 3.4. El seu valor raonable, obtingut dels models interns del Grup, a 31 de desembre de 2018 puja a 1.254.783 milers d'euros (1.257.684 milers d'euros a 31 de desembre de 2017). El valor raonable dels actius immobiliaris classificats com a inversions immobiliàries es classifica, partint de la jerarquia de valor raonable, com a Nivell 2.

La política del Grup és formalitzar pòlisses d'assegurances per cobrir els possibles riscos als quals estan subjectes els diversos elements de les seves inversions immobiliàries. Al tancament dels exercicis 2018 i 2017, no hi havia cap dèficit de cobertura relacionat amb aquests riscos.

9. Participacions en entitats associades i negocis conjunts

A continuació es presenta el desglossament del cost de les participacions associades; el Grup no té cap participació en negocis conjunts, a 31 de desembre de 2018 i 2017:

Detall de participacions en associades

Milers d'euros	31/12/2018	31/12/2017
Participacions en associades		
CaixaBank, S.A.	9.541.787	9.720.392
Naturgy Energy Group, S.A.	3.394.827	4.027.565
The Bank of East Asia, Ltd.	2.519.840	2.338.927
Abertis Infraestructuras, S.A.	-	1.262.954
Grupo Financiero Inbursa, S.A.B. de C.V.	911.881	804.699
Vithas Sanidad, S.L.	89.284	89.422
Resta de societats	33.100	25.691
Subtotal	16.490.719	18.269.650
Menys:		
Fons de deteriorament	(725.832)	(111.267)
Total	15.764.887	18.158.383

El detall de fons de comerç (abans del fons de deteriorament) inclosos en el cost de les participades associades a 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

Detall de fons de comerç

Milers d'euros	31/12/2018	31/12/2017
The Bank of East Asia, Ltd. (*)	702.075	671.772
Abertis Infraestructuras, S.A.	-	638.604
Naturgy Energy Group, S.A.	529.025	389.421
Grupo Financiero Inbursa, S.A.B. de C.V. (*)	237.322	225.595
Vithas Sanidad, S.L.	15.493	15.493
Altres	9.401	5.569
Total	1.493.316	1.946.454

(*) Contravalor en euros del fons de comerç registrat en divises.

A continuació es presenten els moviments de l'epígraf «Participacions en entitats associades i negocis conjunts» dels exercicis 2018 i 2017:

Moviments de participacions – 2018

Milers d'euros	Valor teòric comptable	Fons de comerç	Fons de deteriorament	Total
Saldo a 31/12/2017	16.323.196	1.946.454	(111.267)	18.158.383
Compres i ampliacions de capital / Dotació per deteriorament	231.805	150.534	(595.088)	(212.749)
Vendes i reduccions de capital / Utilització del fons de deteriorament	(714.966)	(645.292)	110	(1.360.148)
Resultat del període	109.364	-	-	109.364
Dividends declarats	(802.397)	-	-	(802.397)
Diferències de conversió	107.597	42.028	(21.170)	128.455
Ajustos de valoració de participades	(353.263)	-	-	(353.263)
Reclassificacions i altres (*)	96.067	(408)	1.583	97.242
Saldo a 31/12/2018	14.997.403	1.493.316	(725.832)	15.764.887

(*) Inclou, principalment, la variació de reserves de les participades associades.

Moviments de participacions – 2017

Milers d'euros	Valor teòric comptable	Fons de comerç	Fons de deteriorament	Total
Saldo a 31/12/2016	13.195.875	2.739.007	(661.174)	15.273.708
Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	(6.300.541)	(667.781)	551.011	(6.417.311)
Alta CaixaBank	9.863.700	-	-	9.863.700
Compres i ampliacions de capital / Altes per deteriorament	47.894	5.568	(1.104)	52.358
Vendes i reduccions de capital	(30.729)	(12.410)	-	(43.139)
Resultat del període	865.553	-	-	865.553
Dividends declarats	(594.134)	-	-	(594.134)
Diferències de conversió	(278.116)	(117.930)	-	(396.046)
Ajustos de valoració de participades	(177.753)	-	-	(177.753)
Reclassificacions i altres (*)	(268.553)	-	-	(268.553)
Saldo a 31/12/2017	16.323.196	1.946.454	(111.267)	18.158.383

(*) Inclou, principalment, la variació de reserves de les participades associades.

A continuació es detallen les compres i vendes efectuades durant l'exercici 2018:

Detall de compres i vendes – 2018

Compres i ampliacions de capital

Milers d'euros	Valor teòric comptable	Fons de comerç	Total
The Bank of East Asia, Ltd.	43.314	-	43.314
Naturgy Energy Group, S.A.	179.640	146.292	325.932
Altres	8.851	4.242	13.093
Total	231.805	150.534	382.339

Vendes i reduccions de capital

Milers d'euros	Valor teòric comptable	Fons de comerç	Total
Abertis Infraestructuras, S.A.	(661.010)	(638.604)	(1.299.614)
Naturgy Energy Group, S.A.	(53.549)	(6.688)	(60.237)
Altres	(407)	-	(407)
Total	(714.966)	(645.292)	(1.360.258)

En l'exercici 2018, les variacions més rellevants han estat les següents:

Abertis Infraestructuras, S.A. (Abertis)

El 15 de maig de 2017, la societat italiana Atlantia, SpA (Atlantia) va anunciar la seva decisió de llançar una Oferta Pública d'Adquisició (OPA d'Atlantia) sobre la totalitat d'accions d'Abertis Infraestructuras, S.A. (Abertis) que consistia en el pagament de 16,50 euros per cada acció d'Abertis o el bescanvi de 0,697 accions especials d'Atlantia per cada acció d'Abertis. La Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV) va autoritzar el fullet el 9 d'octubre de 2017, per bé que el període d'acceptació de l'oferta esmentada es va suspendre el 18 d'octubre de 2017 perquè, en aquesta data, la societat alemanya Hochtief Aktiengesellschaft (Hochtief) (controlada per la societat espanyola ACS, Actividades de Construcción y Servicios, S.A.) va presentar una oferta d'adquisició competidora (OPA d'Hochtief) també pel 100% de les accions d'Abertis. L'OPA d'Hochtief consistia en el pagament de 18,76 euros per acció d'Abertis i/o el bescanvi de 0,1281 noves accions d'Hochtief per cada acció d'Abertis. El 19 de febrer de 2018, Hochtief va anunciar un canvi de la seva oferta, oferint el pagament de 18,36 euros per acció d'Abertis i/o el bescanvi de 0,1254 noves accions d'Hochtief per cada acció d'Abertis, subjecte a l'aprovació en la Junta General d'Accionistes d'Abertis d'un dividend complementari de 0,40 euros per acció. La CNMV va autoritzar l'OPA d'Hochtief en data 12 de març de 2018 i el període d'acceptació va començar el dia 20 de març de 2018.

Tanmateix, en data 14 de març de 2018 es va publicar un acord entre Hochtief i Atlantia pel qual acordaven modificar l'OPA d'Hochtief, renunciar a l'OPA d'Atlantia i crear una societat *holding* que tindria la propietat de les accions d'Abertis després de la liquidació de l'OPA d'Hochtief. Aquesta modificació va ser remesa a la CNMV el 23 de març de 2018, i va ser autoritzada en data 12 d'abril de 2018, data en què també va ser retirada l'OPA d'Atlantia. El període d'acceptació de l'OPA d'Hochtief (incloent-hi la modificació) va finalitzar el 8 de maig de 2018.

En data 4 de maig de 2018, el Consell d'Administració de Criteria i la Junta General d'Accionistes d'Inversiones Autopistas, S.A. (societat participada un 55,54% per Criteria) van acordar, respectivament, la seva intenció d'acceptar l'oferta pública per la seva inversió directa en el capital social d'Abertis del 15,07% i el 6,07%, respectivament.

En data 16 de maig de 2018, Hochtief va procedir a la liquidació de l'oferta esmentada. D'aquesta manera Criteria va deixar de tenir cap participació en el capital social d'Abertis i va rebre 2.740.510 milers d'euros pel lliurament d'accions de la seva participació directa. Per part seva, Inversiones Autopistas va rebre 1.103.859 milers d'euros. El resultat net consolidat atribuït al Grup Criteria per aquesta operació puja a 2.154.496 milers d'euros (2.544.756 milers d'euros abans d'impostos i de minoritaris) (vegeu Notes 2.4 i 20.4).

Naturgy Energy Group, S.A. (Naturgy, anteriorment, denominada Gas Natural, S.D.G., S.A.)

Durant el primer semestre de l'exercici 2018, Naturgy va fer una revisió dels seus propis actius (bàsicament, actius de generació convencional) que va implicar un deteriorament de 4.905 milions d'euros abans d'impostos. El capítol «Resultat del període» del moviment de l'epígraf «Participacions en entitats associades i negocis conjunts» de l'exercici 2018 inclou l'atribució corresponent al Grup Criteria d'aquest deteriorament. Els factors principals que van seguir aquesta revisió d'actius van ser, d'una banda, el nou model organitzatiu i de gestió emanada del nou Pla estratègic 2018-2022, que es concreta en la creació de noves unitats de generació d'efectiu diferents de les que hi havia fins ara i, de l'altra, la reestimació dels fluxos d'efectiu futurs basats en les noves hipòtesis del pla estratègic esmentat.

D'altra banda, durant l'exercici 2018, Criteria va vendre a mercat 4.200.000 accions representatives del 0,42% del capital social de Naturgy per un import de 98.927 milers d'euros, cosa que va generar una plusvàlua bruta consolidada de 38.689 milers d'euros (vegeu nota 20.4).

Adicionalment, en data 5 d'octubre de 2018, Criteria, BCN Godia, S.L.U. i G3T, S.L., accionistes d'Energía Boreal 2018, S.A. (societat controlada per Criteria), van aportar el 5% del capital social de Naturgy Energy Group, S.A. a aquesta societat. Concretament, Criteria va aportar el 3,60% del capital social de Naturgy, BCN Godia va aportar el 0,60% i, G3T, el 0,80% (vegeu Nota 5). Aquesta operació ha fet pujar 325.932 milers d'euros el valor teòric comptable i el fons de comerç de Naturgy i ha generat un impacte a l'epígraf «Interessos minoritaris» del balanç consolidat adjunt de 325.932 milers d'euros (vegeu Nota 14.6).

A 31 de desembre de 2018, la participació econòmica de Criteria en Naturgy és del 24,02%, un 20,42% del qual es té de manera directa i, un 3,60%, indirectament a través de la participació en Energía Boreal 2018, S.A. La participació mercantil del Grup Criteria en Naturgy és del 25,42%, en què s'inclou la participació directa del 20,42% de Criteria i la del 5,00% d'Energía Boreal 2018, S.A. Adicionalment, la participació en drets de vot puja al 25,65%, tenint en compte el contingut dels pactes parasocials subscrits amb la resta d'accionistes d'Energía Boreal 2018, S.A. (vegeu Nota 5).

CaixaBank, S.A. (CaixaBank)

Com a conseqüència de la pèrdua de control de Criteria sobre la seva participació en CaixaBank en l'exercici 2017 (vegeu Nota 2.4), en el moment de la classificació de la participació romanent com a entitat associada, i seguint la NIC 28, es va fer un exercici d'assignació del preu d'adquisició (*Purchase Price Allocation*, PPA). Entre els actius i passius dels quals es va determinar el valor raonable hi havia la cartera d'actius immobiliaris disponibles per a la venda i la participació accionarial en Repsol, S.A.

En aquest exercici, el Grup CaixaBank ha arribat a un acord per a la venda del 80% de la seva cartera d'actius immobiliaris disponibles per a la venda en una operació anunciada al mercat en data 28 de juny de 2018 i formalitzada en data 20 de desembre de 2018. En conseqüència, a 31 de desembre de 2018, Criteria ha registrat l'efecte de la posada en equivalència d'aquests actius al valor raonable actual en base a l'oferta rebuda, cosa que ha tingut un impacte negatiu en el compte de pèrdues i guanys consolidat del Grup Criteria de 339.251 milers d'euros, registrat a l'epígraf «Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació».

D'altra banda, en línia amb el seu pla estratègic, el Consell d'Administració del Grup CaixaBank, a la seva sessió del dia 20 de setembre de 2018, va acordar vendre la seva participació accionarial en Repsol, S.A. mitjançant un programa de vendes instrumentalitzat a través de dos contractes de permuta de renda variable (*equity swap*) existents sobre el 4,61% del capital i a través d'un programa de vendes a mercat per al 4,75% del capital restant. Com a conseqüència, el Grup Criteria ha registrat l'efecte de la posada en equivalència del nou valor raonable de les accions de Repsol amb relació al que es va establir a l'exercici de PPA dut a terme en l'exercici 2017, i s'ha registrat un impacte positiu de 176.208 milers d'euros en el compte de pèrdues i guanys consolidat a l'epígraf «Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació».

Així mateix, s'han registrat 84.913 milers d'euros corresponents a l'amortització dels actius intangibles identificats de vida útil definida a l'exercici de PPA a l'epígraf «Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt.

The Bank of East Asia, Limited (BEA)

Durant l'exercici 2018, Criteria ha rebut 18.167.430 accions del BEA en concepte de *scrip dividend*. La participació, a 31 de desembre de 2018, del Grup en The Bank of East Asia és del 17,59% (17,44% a 31 de desembre de 2017).

Valor de cotització

A continuació es proporciona el percentatge de participació i el valor de cotització de les societats cotitzades classificades com a associades a 31 de desembre de 2018 i 2017:

Principals societats que cotitzen en borsa

Milers d'euros	31/12/2018		31/12/2017	
	% part.	Valor de cotització	% part.	Valor de cotització
CaixaBank, S.A.	40,00%	7.569.986	40,00%	9.304.581
Naturgy Energy Group, S.A.	24,02%	5.350.358	24,44%	4.707.732
The Bank of East Asia, Ltd. (*)	17,59%	1.389.969	17,44%	1.742.404
Grupo Financiero Inbursa, S.A.B. de C.V. (*)	9,10%	763.470	9,10%	824.001
Abertis Infraestructuras, S.A.	-	-	18,44%	3.388.249
Valor de cotització		15.073.783		19.966.967

(*) Contravalor en euros del fons de comerç registrat en divises.

Deteriorament del valor de les participacions

A l'efecte d'analitzar el valor recuperable de la cartera de participacions associades, el Grup té establerta una metodologia per a l'avaluació trimestral d'indicadors que assenyalen l'aparició d'indis de deteriorament en el valor registrat d'aquestes societats. Concretament, s'avalua l'evolució del negoci per a les participades i, si escau, la cotització de la societat durant el període considerat, així com els preus objectius publicats per analistes independents de reconegut prestigi. A partir d'aquestes dades, el Grup determina el valor recuperable associat a la participació i, en cas que superi el valor registrat d'aquestes societats, es considera que no hi ha indis de deteriorament.

A 31 de desembre de 2018, el Grup Criteria ha efectuat proves de deteriorament per avaluar el valor recuperable de les seves participacions i comprovar la correcció del valor pel qual consten registrades.

S'han utilitzat mètodes de valoració generalment acceptats, com, per exemple, models de descompte de fluxos de caixa (DCF), models de descompte de dividends (DDM) i comparació de l'import recuperable (el més gran entre el valor d'ús i el valor raonable, menys els costos de venda). En cap cas s'han considerat potencials primes de control en la valoració.

Les projeccions del balanç i el compte de resultats s'han dut a terme, en determinats casos, a un horitzó temporal de 5 anys, i en base als plans d'inversió rellevants, a les ubicacions de les inversions en països emergents i a altres factors equivalents.

Les hipòtesis que s'han fet servir es basen en dades macroeconòmiques de cada país i del sector, en línia amb fonts externes de prestigi reconegut, així com en plans estratègics que han publicat les entitats cotitzades o interns de les no cotitzades. Les hipòtesis utilitzades han estat les següents:

- Taxes de descompte individualitzades per a cada negoci i país, que han oscil·lat entre el 9,3% i l'11,7% per a les participacions bancàries (8,9% i el 9,4% a les proves efectuades a 31 de desembre de 2017), i entre el 6,7% i el 7% per a la resta de participacions significatives (entre el 5,6% i el 10,7% a les proves efectuades a 31 de desembre de 2017).
- Les taxes de creixement que s'han fet servir per calcular el valor residual més enllà del període cobert per les projeccions efectuades se situen entre l'1,7% i el 3,8%, per a les participacions bancàries (entre l'1,6% i el 3,9% a les proves de deteriorament efectuades a 31 de desembre de 2017), i entre el 0,1% i l'1,5% per a la resta de participacions significatives (l'1,5% a les proves de deteriorament efectuades a 31 de desembre de 2017). Aquests creixements s'han determinat en funció de les dades de l'últim període projectat i no superen mai l'increment del PIB nominal estimat per al país o països on les entitats participades duen a terme la seva activitat.

Atès el grau d'incertesa d'aquestes hipòtesis, se'n fa una anàlisi de sensibilitat per tal de confirmar si l'import recuperable segueix excedint l'import en llibres de la participada. En aquest sentit i de manera complementària a l'escenari central considerat a les proves de deteriorament, s'han considerat variacions possibles a les hipòtesis principals, incloent-hi les diverses estratègies de negoci i de compte de resultats de les participades, per contrastar la resistència del valor d'aquestes participacions a escenaris més adversos.

Les anàlisis de sensibilitat efectuades són les següents:

- a) Per a les participacions bancàries: variacions possibles en les principals hipòtesis del model, entre d'altres, la taxa de descompte: -0,5%, +0,5%, la taxa de creixement: -0,5%, +0,5% i la ROE sostenible: -1%, +1%, així com al volum de negoci, el marge financer, les comissions, l'eficiència i el *cost of risk*.
- b) Per a Naturgy Energy Group, S.A.: variacions possibles en les principals hipòtesis clau del model, taxa de descompte: -0,5%, +0,5% i taxa de creixement: -0,5%, +0,5%.

De les anàlisis de sensibilitat efectuades es desprèn que cap variació raonablement possible a les hipòtesis clau resulta en un deteriorament significatiu, excepte els deterioraments registrats que es desglossen a continuació.

De les anàlisis efectuades, s'ha constatat la necessitat de transferir a resultats en l'exercici 2018 un import de 595.088 milers d'euros (1.104 milers d'euros en l'exercici 2017), que s'han registrat a l'epígraf «Deteriorament de participacions en associades i negocis conjunts» del compte de pèrdues i guanys consolidat, 580.424 milers d'euros d'aquest import corresponen a la participació que el Grup Criteria manté en The Bank of East Asia. Aquest deteriorament és conseqüència, bàsicament, d'un increment de la taxa de descompte conseqüència d'un entorn regional amb una incertesa creixent que es deu, entre d'altres, a la guerra comercial entre els Estats Units i la Xina, l'entrada de *virtual banks* al mercat de Hong Kong i un canvi de tendència potencial en el mercat immobiliari de Hong Kong. Així mateix, el BEA China està en un profund procés de transformació *retail*, que comprèn la digitalització de la xarxa i el

desenvolupament de plataformes tecnològiques per les aliances comercials amb empreses tecnològiques xineses de referència.

A continuació, es recullen els moviments del fons de deteriorament de participacions associades en els exercicis 2018 i 2017:

Moviment del fons de deteriorament de participacions en associades

Milers d'euros	31/12/2018	31/12/2017
Saldo a l'inici de l'exercici	111.267	661.174
Més:		
Dotacions a càrrec de resultats	595.088	1.104
Diferències de conversió	21.170	-
Menys:		
Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	-	(551.011)
Utilització de fons	(110)	-
Traspassos i altres	(1.583)	-
Saldo al final de l'exercici	725.832	111.267

Informació financera d'entitats integrades pel mètode de la participació

A l'Annex II s'informa el percentatge de participació, el capital social, les reserves, els resultats i els dividends a compte, un altre patrimoni net, els dividends meritats per la participació total, el valor en llibres de la participació directa, la cotització a 31 de desembre de 2018 i la cotització mitjana de l'últim trimestre del 2018, per a cadascuna de les participacions en entitats associades.

La informació financera resumida de les entitats associades significatives valorades pel mètode de la participació, d'acord amb les últimes dades disponibles en la data de preparació d'aquests comptes anuals, es mostra a continuació:

(xifres expressades en milions d'euros o en la moneda local corresponent)	CaixaBank	The Bank of East Asia (*)	GF Inbursa (*)	Naturgy Energy Group
Descripció de la naturalesa de les activitats	nota (1)	nota (2)	nota (3)	nota (4)
País de constitució i països on exerceix la seva activitat	Espanya	Hong Kong, la Xina	Mèxic	Seu social a Espanya. També amb activitat rellevant a Llatinoamèrica (el Brasil, Xile, Mèxic)
Participació mercantil a 31/12/2018	40,00%	17,59%	9,10%	25,42%
Dividends rebuts de la participada el 2018	359	-	13	347
Conciliació de la informació financera relacionada amb els ajustos a valor raonable en el moment de l'adquisició i els ajustos per diferències de polítiques comptables			Ajustos d'homogeneïtzació a les NIIF	
Informació financera resumida referida a 31/12/2018		(*)	(*)(**)	
Actius corrents	-	-	-	8.330
Actius no corrents	386.622	839.451	509.396	32.300
Passius corrents	-	-	-	7.006
Passius no corrents	362.564	735.876	360.995	19.029
Ingressos d'activitats ordinàries	8.767	17.757	42.287	24.339
Resultat del període d'operacions continuades	2.095	6.554	17.124	(2.586)
Resultat després d'impostos d'operacions discontinuades	(55)	-	-	(10)
Un altre resultat global	(852)	(2.576)	-	(283)
Resultat global total	1.189	3.978	17.124	(2.879)
Resultat net atribuït	1985	6.509	17.100	(2.821)
Tipus de canvi a 31/12/2018		8,97	22,49	
Tipus de canvi mitjà de l'exercici 2018		9,26	22,71	
Informació financera resumida referida a 31/12/2017		(*)	(*)(**)	
Actius corrents	-	-	-	11.083
Actius no corrents	383.186	808.942	517.675	36.239
Passius corrents	-	-	-	7.608
Passius no corrents	358.503	707.728	383.536	21.409
Ingrés d'activitats ordinàries	8.222	17.589	47.221	23.207
Resultat del període d'operacions continuades	1.720	6.370	20.038	1.249
Resultat després d'impostos d'operacions discontinuades	(2)	4.145	-	448
Un altre resultat global	(55)	2.915	-	(1.037)
Resultat global total	1.663	13.430	20.038	660
Resultat net atribuït	1.684	9.347	19.985	1.360
Tipus de canvi a 31/12/2017		9,37	23,66	
Tipus de canvi mitjà de l'exercici 2017		8,80	21,33	

(¹) Informació financera en moneda local (a excepció del dividend de The Bank of East Asia i el Grupo Financiero Inbursa, en euros).

(^{**}) Informació financera sota normativa local.

(¹) Grup insígnia en banca detallista ibèrica, fundada el 1904. Referent europeu en innovació i lideratge digital. Model de negoci molt segmentat basat en l'especialització, la qualitat de servei i la confiança dels clients, amb una plataforma de distribució omnicanal amb capacitat multiproducte. Marca de prestigi amb ampli reconeixement extern.

(²) Fundat el 1918, és un grup financer líder a Hong Kong, pioner en innovació i serveis bancaris d'alt valor afegit per als seus clients a Hong Kong, la Xina i altres mercats rellevants arreu del món, amb una de les xarxes d'oficines més importants d'un banc estranger a la Xina.

(³) És un dels grups líders en serveis financers a Mèxic. Referent en banca corporativa, assegurances d'accidents i custòdia de valors i en expansió en el segment detallista. Té un model de serveis financers complet i totalment integrat, a través d'una sòlida força de vendes.

(⁴) Naturgy, pioner en la integració del gas i l'electricitat, és un grup multinacional present a més de 30 països i amb gairebé 18 milions de clients. La base del negoci de la companyia rau en els mercats regulats i liberalitzats de gas i electricitat, amb una contribució creixent de l'activitat internacional.

10. Actius financers no corrents i corrents

El detall dels saldos d'aquests epígrafs a 31 de desembre de 2018 i 2017 dels balanços de situació consolidats adjunts és el que es mostra a continuació:

Milers d'euros	31/12/2018		31/12/2017	
	No corrent	Corrent	No corrent	Corrent
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	1.790.048	-	-	-
<i>Instruments de capital</i>	1.790.048	-	-	-
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats	33.746	2.302	-	-
<i>Instruments de capital</i>	30.896	-	-	-
<i>Crèdits participatius</i>	2.850	2.302	-	-
Actius financers disponibles per a la venda	-	-	969.269	-
<i>Instruments de capital</i>	-	-	968.463	-
<i>Instruments de deute</i>	-	-	806	-
Actius financers a cost amortitzat	83.209	746.588	23.490	171.074
Derivats – de cobertura (Nota 17.3)	527	-	438	-
Total	1.907.530	748.890	993.197	171.074

El venciment dels actius financers no corrents del Grup a 31 de desembre de 2018 i 2017 és el que es mostra a continuació:

31/12/2018

Tipus d'element financer	Venciment (en milers d'euros)			
	Entre 1 i 3 anys	De 3 a 5 anys	Més de 5 anys o sense venciment	Total
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	-	-	1.790.048	1.790.048
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats	2.548	302	30.896	33.746
Actius financers a cost amortitzat	41.878	867	40.464	83.209
Derivats – de cobertura	527	-	-	527
Total	44.953	1.169	1.861.408	1.907.530

31/12/2017

Tipus d'element financer	Venciment (en milers d'euros)			
	Entre 1 i 3 anys	De 3 a 5 anys	Més de 5 anys o sense venciment	Total
Actius financers disponibles per a la venda – Instruments de patrimoni	-	-	968.463	968.463
Actius financers disponibles per a la venda – Instruments de deute	800	-	6	806
Préstecs, comptes per cobrar i altres actius financers	16.169	2.588	4.733	23.490
Derivats – de cobertura	438	-	-	438
Total	17.407	2.588	973.202	993.197

10.1. Instruments de capital

A 1 de gener de 2018, data de primera aplicació de la NIIF 9 d'Instruments financers, el Grup ha decidit acollir-se a l'opció irrevocable de classificació de la major part d'instruments de capital classificats fins a 31 de desembre de 2017 sota la categoria «Actius financers disponibles per a la venda» (categoria que desapareix amb el nou enfocament de classificació d'instruments financers que determina la NIIF 9) a la categoria «Actius financers amb canvis de valor en un altre resultat global», que, a diferència de la categoria anterior, no permet la imputació posterior a resultats en el moment de la venda ni les pèrdues per deteriorament. La resta d'instruments de capital s'han classificat a la categoria de valor raonable amb canvis a resultats. En aquest últim cas, a 1 de gener de 2018, l'impacte d'aquesta nova classificació a les reserves consolidades del Grup Criteria ha pujat a 861 milers d'euros (vegeu Nota 14.3).

El desglossament del moviment dels *Instruments de capital*, tenint en compte la naturalesa de les operacions en els exercicis 2018 i 2017, és el que es mostra a continuació:

Milers d'euros	Actius financers valorats	
	a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats
Saldo a 31/12/2017¹	936.134	32.329
Compres i ampliacions de capital	1.040.303	8.593
Vendes	(627)	(4.593)
Ajustos a valor raonable transferits al compte de pèrdues i guanys (Nota 20.4)	-	(1.787)
Ajustos a valor raonable transferits a un altre resultat global (Nota 14.5)	(162.461)	-
Traspassos i Altres ²	(23.301)	(3.646)
Saldo a 31/12/2018	1.790.048	30.896

¹ A 31 de desembre de 2017, aquests imports estaven classificats a l'epígraf «Actius financers disponibles per a la venda».

² Inclou dividendes registrats contra cost de cartera.

Milers d'euros	Actius financers disponibles per a la venda
Saldo a 31/12/2016	3.666.213
Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	(2.946.030)
Compres i ampliacions de capital	126.727
Vendes	(1.160)
Imports transferits al compte de pèrdues i guanys	-
Ajustos a valor de mercat	124.426
Traspassos i Altres	(831)
Utilitzacions	750
Pèrdues per deteriorament	(1.632)
Saldo a 31/12/2017	968.463

Les variacions més significatives en l'exercici 2018 dels *Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global* han estat les següents:

Telefónica, S.A.

Durant l'exercici 2018, Criteria ha adquirit 52.826.318 accions representatives d'un 1,02% del capital social de Telefónica per un import de 408.066 milers d'euros. El 8 de juny de 2018 Telefónica va aprovar el repartiment d'un dividend contra reserves de lliure disposició de 0,40 euros per acció, i es va registrar com una disminució del cost de cartera de 20.253 milers d'euros.

A 31 de desembre de 2018, la participació de Criteria a Telefónica és de l'1,15% (0,13% a 31 de desembre de 2017).

Altres

Durant l'exercici 2018, el Grup ha fet inversions en instruments de patrimoni corresponents a renda variable espanyola cotitzada i renda variable estrangera cotitzada per un import de 337.987 milers d'euros i 294.250 milers d'euros, respectivament.

A 31 de desembre de 2018, la informació financera rellevant de les participacions més significatives classificades com a *Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global – instruments de capital* és:

Milers d'euros

Denominació social	Domicili	% Participació	% Drets de vot	Patrimoni net	Últim resultat publicat
Telefónica, S.A. (1)	Gran Vía, 28, 28013, Madrid	1,15%	1,15%	26.980.037	3.330.896
Cellnex Telecom, S.A. (1)	Carrer Juan Esplandiú, 11-13, Madrid	6,03%	6,03%	615.366	(14.983)
Suez, S.A. (1)	Tour CB21, 16, Place de l'Iris, 92040, Paris (La Défense), France	5,97%	5,97%	8.992.518	334.917

(1) Entitats cotitzades. La informació relativa al patrimoni net i l'últim resultat publicat és de data 31/12/2018.

10.2. Actius financers a cost amortitzat

La composició del saldo d'aquest epígraf a 31 de desembre de 2018 i 2017 és el que es detalla a continuació:

Milers d'euros	31/12/2018		31/12/2017	
	No corrent	Corrent	No corrent	Corrent
Instruments de deute	30.634	81.811	-	-
Préstecs i altres crèdits	44.264	26.466	17.503	123.514
Imposicions a termini	-	600.306	-	20.416
Dividends pendents de cobrament	-	143	-	-
Altres actius financers	8.311	37.862	5.987	27.144
Total	83.209	746.588	23.490	171.074

Instruments de deute

El detall d'aquest epígraf del balanç consolidat adjunt a 31 de desembre de 2018 és el que es mostra a continuació (a 31 de desembre de 2017, el Grup no tenia registrat cap import en aquest epígraf del balanç consolidat):

Milers d'euros	31/12/2018	
	No corrent	Corrent
Deute públic espanyol	5.413	20.013
Deute públic estranger	-	46.526
Renda fixa privada espanyola cotitzada	20.000	15.139
Renda fixa privada estrangera cotitzada	5.221	133
Total	30.634	81.811

Durant l'exercici 2018, el Grup ha fet inversions en renda fixa per un import nominal conjunt de 156.598 milers d'euros, i dels quals ha alienat un import nominal de 25.000 milers d'euros i un import nominal de 21.958 milers d'euros ha arribat a venciment.

El Grup ha registrat aquests actius a cost amortitzat, ja que es tracta d'instruments de deute, amb una data de venciment fixada, cobraments de quantia determinada, que es negocien en un mercat actiu i que el Grup té la intenció efectiva i la capacitat de conservar fins al venciment.

Préstecs i altres crèdits

El detall d'aquest capítol recull els conceptes següents:

Milers d'euros	31/12/2018		31/12/2017	
	No corrent	Corrent	No corrent	Corrent
Crèdits participatius	-	-	11.745	196
<i>a empreses associades i negocis conjunts (Nota 23)</i>	-	-	2.238	-
<i>a tercers</i>	-	-	9.507	196
Deteriorament crèdits participatius a tercers	-	-	(2.871)	-
Préstecs i altres crèdits	17.764	4.152	5.829	1.311
<i>a empreses associades i negocis conjunts (Nota 23)</i>	-	915	-	-
<i>a tercers</i>	17.764	3.237	5.829	1.311
Deteriorament préstecs i altres crèdits a tercers	-	(80)	-	-
Deutors per consolidació fiscal (Nota 12)	-	-	-	119.007
Crèdits a l'Accionista Únic (Nota 23)	26.500	22.394	2.800	3.000
Total	44.264	26.466	17.503	123.514

Crèdits participatius

A 31 de desembre de 2017 el Grup classificava en aquest epígraf els crèdits participatius atorgats. Tanmateix, com a conseqüència de l'aplicació de la NIIF 9 d'Instruments financers, a 31 de desembre de 2018, aquests actius es presenten a l'epígraf «Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats». A 31 de desembre de 2017 l'import d'aquesta tipologia de crèdits pujava a 9.070 milers d'euros.

Préstecs i altres crèdits

Durant l'exercici 2018, els «Préstecs i altres crèdits» han incrementat, principalment, per la integració de les quatre societats que ha adquirit el Grup Saba a desembre de 2018 (vegeu Nota 5), per un import de 9.476 milers d'euros, i pel registre per part de Saba Itàlia d'un saldo per cobrar de l'Accordo Bonario de Pisa, per un import de 3.400 milers d'euros, el venciment del qual es preveu el març de 2019.

Deteriorament de valor d'actius financers a cost amortitzat

Al tancament de l'exercici el Grup ha revisat la necessitat de fer dotacions per deteriorament per als actius valorats a cost amortitzat. Els actius financers a cost amortitzat estan subjectes al càlcul del deteriorament per pèrdua esperada, tal com indica la NIIF 9. El Grup ha fet l'anàlisi partint de model general que estableix la norma (vegeu Nota 3.6.3).

De l'anàlisi esmentada, s'ha percebut la necessitat de registrar un deteriorament net per un import de 1.065 milers d'euros per crèdits atorgats a societats de capital de risc, que està registrat a l'epígraf «Deteriorament i resultat per alienacions d'instruments financers» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt (a 31 de desembre de 2017, es van registrar 1.526 milers d'euros corresponents a crèdits participatius que es registren el 2018 com a actius financers a valor raonable amb canvis a resultats).

Deutors per consolidació fiscal

En data 5 de febrer de 2018 es va fer efectiva la posició deutora derivada de la liquidació definitiva de l'Impost de Societats de l'exercici 2016 de Criteria, per un import de 119.007 milers d'euros, mantinguda amb la capçalera del grup fiscal, CaixaBank (vegeu Nota 23).

La posició deutora per la liquidació de l'Impost de Societats de l'exercici 2017 es registra a l'epígraf «Deutors i altres comptes per cobrar» del balanç consolidat adjunt a partir del gener de 2018 (vegeu Nota 12).

Crèdits a l'Accionista Únic

En l'exercici 2013, es va subscriure un conveni entre el Council of Europe Development Bank (d'ara endavant, «el CEB»), CaixaBank i la Fundació Bancària "la Caixa" mitjançant el qual el CEB oferia, a través de CaixaBank, una línia de finançament a la Fundació Bancària "la Caixa" per un import màxim de 100.000 milers d'euros i instrumentalitzat a través de CaixaBank. Aquest conveni està associat al desenvolupament del Projecte LD 1785 (2012) relatiu al finançament parcial i indirecte de projectes de Programes Socioeducatius per a la Igualtat d'Oportunitats de l'Obra Social "la Caixa".

En data 8 de febrer de 2018, CaixaBank va cedir a Criteria la seva posició contractual en el conveni descrit anteriorment. Com a conseqüència, a 31 de desembre de 2018, Criteria té atorgats crèdits a l'Accionista Únic per un import de 46.000 milers d'euros i, al seu torn, té préstecs que ha rebut el CEB per aquest mateix import, registrats als epígrafs «Actius financers a cost amortitzat – Crèdits a l'Accionista Únic» i «Passius financers – Deutes amb entitats de crèdit» del balanç consolidat adjunt, 26.000 milers d'euros dels quals estan classificats com a no corrents i 20.000 milers d'euros com a corrents.

Imposicions a termini

Durant l'exercici 2018, la Societat Dominant ha fet imposicions a curt termini a més de 3 mesos per un import de 950.000 milers d'euros, que han meritat un tipus d'interès nominal mitjà del 0,02%. El saldo total a 31 de desembre de 2018 és de 600.185 milers d'euros, i el venciment és el maig de 2019.

Així mateix, durant l'exercici 2018 la Societat Dominant ha contractat dipòsits en moneda estrangera a molt curt termini per un import nominal total de 175.000 milers de dòlars estatunidencs que han meritat un tipus d'interès nominal mitjà del 2,53%, anterior al 31 de desembre de 2018, i que, un cop liquidats, han generat un ingrés total per diferències de tipus de canvi de 3.843 milers d'euros, registrats a l'epígraf «Ingressos financers» del Compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt (vegeu Nota 20.8). A 31 de desembre de 2018, la Societat Dominant no mantenia cap dipòsit en moneda estrangera.

L'import total dels interessos que han meritat els dipòsits esmentats ha pujat a 329 milers d'euros, i estan registrats a l'epígraf «Ingressos financers» del Compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt (vegeu Nota 20.8).

Altres actius financers

A 31 de desembre de 2018 i 2017, l'epígraf «Altres actius financers corrents» correspon, bàsicament, a dipòsits constituïts en garantia amb relació a derivats financers contractats, per un import de 33.750 milers d'euros (26.720 milers d'euros a 31 de desembre de 2017), 12.810 milers d'euros dels quals estan constituïts a CaixaBank a 31 de desembre de 2018 (14.510 milers d'euros a 31 de desembre de 2017) (vegeu Nota 23).

D'altra banda, aquests epígrafs recullen les fiances lliurades pel lloguer dels immobles dels quals el Grup Criteria és arrendatari i les fiances dipositades per recuperar al venciment dels diversos contractes de concessions del Grup Saba.

10.3. Valor raonable dels actius financers

A continuació es presenta el valor raonable dels principals actius financers classificats com a corrents i no corrents en el balanç consolidat adjunt, així com el seu valor en llibres, a 31 de desembre de 2018 i 2017:

Actius financers

Milers d'euros	31/12/2018		31/12/2017	
	Valor en llibres	Valor raonable	Valor en llibres	Valor raonable
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	1.790.048	1.790.048	-	-
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats	36.048	36.048	-	-
Actius financers disponibles per a la venda	-	-	969.269	969.269
Instruments de deute	112.445	112.800	-	-
Préstecs i altres crèdits	70.730	70.730	141.017	141.017
Imposicions	600.306	600.306	20.416	20.416
Instruments derivats	527	527	438	438

El desglossament dels instruments financers que ha mantingut el Grup a 31 de desembre de 2018 i 2017, en funció del mètode de càlcul, és el següent (vegeu Nota 3):

Valor raonable d'Actius financers

Milers d'euros	31/12/2018			31/12/2017		
	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global	1.739.463	-	50.585	-	-	-
Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats	-	-	36.048	-	-	-
Actius financers disponibles per a la venda	-	-	-	886.109	-	83.160
Instruments de deute	97.801	14.999	-	-	-	-
Préstecs i altres crèdits	-	-	70.730	-	-	141.017
Imposicions	-	-	600.306	-	-	20.416
Instruments derivats	-	527	-	-	438	-
Total	1.837.264	15.526	757.669	886.109	438	244.593

El procés de determinació del valor raonable establert pel Grup assegura que els instruments són valorats adequadament.

L'estimació del valor raonable per als actius financers que es classifiquen en el Nivell 1 pren com a referència objectiva el mateix preu de cotització, observable i capturable de fonts independents i referides a mercats actius. En els exercicis 2018 i 2017, els instruments de capital cotitzats (registrats a «Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global» en l'exercici 2018 i a «Actius financers disponibles per a la venda» en l'exercici 2017) i els instruments de deute cotitzats (registrats a «Actius financers a cost amortitzat») s'han valorat d'acord amb el criteri expressat anteriorment.

Respecte dels instruments classificats en el Nivell 2 per als quals no hi ha un preu de mercat, el seu valor raonable es calcula recorrent a preus cotitzats recents d'instruments anàlegs i a models de valoració suficientment contrastats i reconeguts per la comunitat financera internacional, considerant les peculiaritats específiques de l'instrument que s'ha de valorar i, molt especialment, els diferents tipus de riscos associats a aquest. Gairebé la totalitat d'actius financers registrats com a derivats de cobertura es valoren d'acord amb el criteri expressat del Nivell 2. Addicionalment, els instruments de deute no cotitzats (registrats a «Actius financers a cost amortitzat») també s'inclouen en aquest grup de valoració.

Per als actius financers classificats en el Nivell 3, per als quals no hi ha un preu de mercat, s'utilitzen tècniques de valoració en què algunes de les hipòtesis principals no se sustenten en dades observables en el mercat. Per fer-ho, el Grup estima el valor raonable mitjançant el descompte de fluxos de caixa previstos, i incorpora en aquest descompte una estimació dels riscos de tipus d'interès, crèdit i liquiditat.

No hi ha hagut transferències o reclassificacions significatives entre nivells durant els exercicis 2018 i 2017.

A continuació es proporciona el valor de cotització de la participació en les principals societats cotitzades (Nivell 1) a 31 de desembre de 2018 i 2017, classificades com a «Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global – Instruments de capital» perquè es considera que el Grup no hi exerceix influència significativa.

Valor de cotització de les principals societats cotitzades

Milers d'euros	31/12/2018		31/12/2017	
	% part.	Valor de cotització	% part.	Valor de cotització
Societats				
Cellnex Telecom, S.A.	6,03%	312.611	5,94%	294.048
Suez, S.A.	5,97%	427.886	5,86%	535.932
Telefónica, S.A.	1,15%	437.321	0,13%	55.323
Renda variable espanyola	-	301.860	-	-
Renda variable estrangera	-	259.785	-	-
Valor de cotització		1.739.463		885.303

Moviments d'actius financers de Nivell 3

Els moviments que hi ha hagut en l'exercici 2018 en els saldos del Nivell 3 dels instruments de capital, tant valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global com valorats a valor raonable amb canvis a resultats, i dels crèdits participatius valorats a valor raonable amb canvis a resultats, es detallen a continuació:

Moviments de Nivell 3

Milers d'euros	Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global – Instruments de capital ¹	Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats – Instruments de capital ¹	Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats – Crèdits participatius ^{2,3}
Saldo a 31/12/2017	50.830	32.329	9.070
Compres, altes i ampliacions de capital	-	8.593	1.601
Vendes, amortitzacions i capitalitzacions	(245)	(4.593)	(4.559)
Ajustos a valor raonable transferits al compte de pèrdues i guanys	-	(1.787)	(359)
Ajustos a valor raonable transferits a un altre resultat global	-	-	-
Traspassos i Altres	-	(3.646)	(601)
Saldo a 31/12/2018	50.585	30.896	5.152

¹ A 31 de desembre de 2017, aquests imports estaven classificats a l'epígraf «Actius financers disponibles per a la venda».

² El 31 de desembre de 2017 aquests imports estaven valorats a cost amortitzat i classificats com a «Préstecs i altres comptes per cobrar».

³ A 31 de desembre de 2018 els crèdits participatius atorgats a empreses associades i negocis conjunts puguen a 1.553 milers d'euros (2.238 milers d'euros a 31 de desembre de 2017) (vegeu Nota 23).

11. Existències

El detall i el moviment dels saldos d'aquest epígraf dels balanços de situació consolidats adjunts és el que es mostra a continuació:

	Milers d'euros					31/12/2018
	31/12/2017	Altes i dotacions	Baixes, utilitzacions i reversions	Traspassos	Reclassificacions i altres	
Terrenys, solars i promocions	3.732.563	23.655	(229.272)	24.645	50.308	3.601.899
Altres existències	9.022	159	(1.926)	(5.392)	-	1.863
Bestretes a proveïdors	5.378	7.152	(8.075)	-	-	4.455
Fons de deteriorament	(2.110.113)	(92.324)	241.502	(6.434)	(50.308)	(2.017.677)
Total	1.636.850	(61.358)	2.229	12.819	-	1.590.540

	Milers d'euros					31/12/2017
	31/12/2016	Altes i dotacions	Baixes, utilitzacions i reversions	Traspassos	Reclassificacions i altres	
Terrenys, solars i promocions	1.366.196	3.854	(24.579)	2.387.045	47	3.732.563
Altres existències	15.388	39	(427)	(5.978)	-	9.022
Bestretes a proveïdors	-	2.923	(2.327)	4.782	-	5.378
Fons de deteriorament	(725.253)	(19.381)	85.699	(1.451.178)	-	(2.110.113)
Total	656.331	(12.565)	58.366	934.671	47	1.636.850

En l'exercici 2017, Criteria va reclassificar els actius immobiliaris de la seva propietat que tenien l'origen a la regularització d'operacions creditícies a l'epígraf «Existències» perquè es va considerar que havien deixat de complir les condicions que estableix la NIIF 5 per reconèixer-los com a *Actius no corrents mantinguts per a la venda*.

Moviments de l'exercici

Les «baixes» de l'exercici corresponen al cost de sòl i habitatges venuts durant l'exercici 2018, que han suposat uns beneficis abans d'impostos de 29.076 milers d'euros (5.377 milers d'euros en l'exercici 2017).

El Grup ha traspasat diversos immobles de l'epígraf «Inversions Immobiliàries» a l'epígraf «Existències», ja que s'han destinat a la venda. L'import total d'aquests traspassos ha pujat a un import net de 19.537 milers d'euros (vegeu Nota 8). Així mateix, durant l'exercici 2018, s'han traspasat a «Concessions administratives» 5.392 milers d'euros corresponents a places d'aparcament que han deixat de ser places no destinades únicament a la venda (vegeu Nota 6).

A 31 de desembre de 2018, el compte «Bestretes a proveïdors» pujava a 4.455 milers d'euros, corresponents, principalment, a provisions de fons efectuades.

Durant l'exercici 2018, el Grup ha registrat dotacions per deteriorament del valor per un import de 92.324 milers d'euros (registrada com a alta del fons de deteriorament) i reversions del deteriorament de valor per un import de 111.461 milers d'euros (registrada com a reversió del fons de deteriorament) a l'epígraf «Cost de vendes – Aprovisionaments» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt (vegeu Nota 20.2) en les existències en què el valor recuperable determinat a partir de taxacions i valoracions de tercers experts independents, ajustat amb un model intern de valoració, era inferior o superior,

respectivament, al valor net comptabilitzat. Durant l'exercici 2017, el Grup va registrar 20.024 i 70.130 milers d'euros de dotacions i reversions del deteriorament, respectivament.

Altra informació

Els actius immobiliaris classificats a l'epígraf «Existències» es valoren d'acord amb models interns de determinació del valor recuperable que utilitzen com a *input* taxacions actualitzades. El mètode de valoració d'aquests actius es descriu a la Nota 3. El seu valor raonable, obtingut dels models interns del Grup, a 31 de desembre de 2018 puja a 1.680.404 milers d'euros (1.740.694 milers d'euros el 2017).

12. Deutors i altres comptes per cobrar

El detall dels saldos d'aquest epígraf del balanç de situació consolidat adjunt és el que es mostra a continuació:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Clients per vendes i prestació de serveis	19.881	15.393
Clients empreses associades (Nota 23)	1.125	2.374
Saldos deutors amb l'Accionista Únic (Nota 23)	685	1.085
Actius fiscals (Nota 19)	689.887	72.351
Deutors per consolidació fiscal (Notes 19 i 23)	23.837	-
Altres deutors	2.628	3.400
Total	738.043	94.603

El saldo de l'epígraf «Clients per vendes i prestació de serveis» inclou els saldos de clients amb tercers propis de l'activitat del Grup. Durant l'exercici s'han registrat -196 milers d'euros com a import net resultant dels deterioraments i reversions de crèdits per operacions comercials (969 milers d'euros durant l'exercici 2017) (vegeu Nota 20.6). El saldo del fons de deteriorament a 31 de desembre de 2018 és de -14.576 milers d'euros (-16.079 milers d'euros a 31 de desembre de 2017).

A l'epígraf «Actius fiscals» s'inclouen els imports pagats a compte de l'impost de societats, així com la periodificació de l'ingrés de l'impost de societats corresponent a l'exercici 2018. Dels conceptes anteriors, 583.601 milers d'euros (2.350 milers d'euros el 2017) són mantinguts amb la capçalera del grup fiscal, CaixaBank (vegeu Nota 23). També s'hi inclouen els crèdits a les administracions públiques en concepte d'IVA i IRPF (vegeu Nota 19).

A l'epígraf «Deutors per consolidació fiscal» es registra la posició deutora derivada de la liquidació definitiva de l'Impost de Societats de l'exercici 2017 de Criteria mantinguda amb la capçalera del grup fiscal, CaixaBank (vegeu Nota 23). Aquest import s'ha cobrat el 23 de gener de 2019.

13. Efectiu i altres equivalents d'efectiu

A 31 de desembre de 2018 i 2017, el saldo d'aquest epígraf està constituït per:

Tipus de contracte	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Efectiu	5.677	3.860
Comptes corrents	735.285	862.736
Imposicions a menys de 3 mesos	158.365	26.148
Total	899.327	892.744

A continuació es presenta el detall del tipus d'interès de cadascun dels epígrafs de la taula anterior a 31 de desembre de 2018 i 2017:

Tipus de contracte	Milers d'euros			
	31/12/2018	Interval Tipus d'interès	31/12/2017	Interval Tipus d'interès
Efectiu	5.677	-	3.860	-
Comptes corrents	735.285	0%	862.736	0%
Imposicions a menys de 3 mesos	158.365	0%-0,25%	26.148	0,05%-0,22%
Total	899.327		892.744	

Els interessos meritats relacionats amb l'efectiu i equivalents pugen a 398 milers d'euros en l'exercici 2018 (520 milers d'euros en l'exercici 2017) i s'han registrat a l'epígraf «Ingressos financers» del compte de pèrdues i guanys consolidat adjunt (vegeu Nota 20.8).

El venciment de la totalitat del saldo corresponent a l'epígraf «Efectiu i altres equivalents d'efectiu» és inferior a 12 mesos.

14. Patrimoni net

A 31 de desembre de 2018 i 2017, la composició del saldo d'aquest epígraf dels balanços consolidats adjunts és la següent:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Capital social	1.834.166	1.834.166
Prima d'emissió	2.344.519	2.344.519
Reserves	13.228.904	12.115.787
Altres aportacions de socis	16.800	16.800
Resultat atribuït al Grup	1.577.290	1.458.728
Dividend a compte lliurat	(250.000)	(100.000)
Ajustos en patrimoni per valoració	(579.053)	(211.860)
Interessos minoritaris	457.923	503.243
Total	18.630.549	17.961.383

A l'Estat total de canvis en el patrimoni net consolidat, es detallen els moviments esdevinguts en els exercicis 2018 i 2017. Tot seguit s'amplien i es comenten els moviments més significatius:

14.1. Capital social

A 31 de desembre de 2018 i 2017, el capital social de Criteria està representat per 45.854.145 accions de 40 euros de valor nominal cadascuna, totalment subscriïtes i desemborsades.

14.2. Prima d'emissió

La prima d'emissió a 31 de desembre de 2018 i 2017 puja a 2.344.519 milers d'euros. La Llei de Societats de Capital permet expressament utilitzar el saldo de la prima d'emissió per ampliar capital i no estableix cap restricció respecte a la disponibilitat del saldo.

14.3. Reserves i Altres aportacions de socis

A continuació es detallen els moviments dels epígrafs «Reserves i Altres aportacions de socis» a 31 de desembre de 2018 i 2017:

	Milers d'euros				Total Reserves
	Reserva legal	Reserves de la Societat Dominant	Reserves de consolidació	Aportacions de socis	
Situació a 31/12/2017 (abans de reexpressió)	366.833	11.894.241	(145.287)	16.800	12.132.587
Efectes dels canvis a les polítiques comptables – NIIF 9 (Nota 10.1)	-	-	861	-	861
Situació a 01/01/2018	366.833	11.894.241	(144.426)	16.800	12.133.448
Aplicació del benefici de l'exercici anterior (Nota 14.4)	-	261.181	1.097.547	-	1.358.728
Repartiment de reserves a l'Accionista Únic	-	(100.000)	-	-	(100.000)
Dividends complementaris distribuïts a l'Accionista Únic	-	(50.000)	-	-	(50.000)
Per variació del percentatge de propietat de Saba a causa de l'adquisició del 49,39% (Nota 5)	-	(174.986)	(61.050)	-	(236.036)
Variació de reserves de societats consolidades pel mètode de la participació (*)	-	-	140.929	-	140.929
Variació de reserves de societats consolidades pel mètode d'integració global	-	-	(1.365)	-	(1.365)
Total	366.833	11.830.436	1.031.635	16.800	13.245.704

(*) Les reserves generades segons el mètode de la participació el 2018 corresponen principalment a CaixaBank, S.A., The Bank of East Asia, Ltd., Grupo Financiero Inbursa, S.A.B. de C.V. i Naturgy Energy Group, S.A.

La variació d'aquests epígrafs durant l'exercici 2018 inclou l'impacte de l'adquisició del 49,39% addicional del capital social de Saba Infraestructuras, S.A. L'import de les diverses operacions va pujar a un total de 443.669 milers d'euros (vegeu Nota 5), i el Grup Criteria ha passat a controlar el 99,50% del seu capital social. Com que es tracta d'operacions efectuades amb participacions no dominants, es va registrar un impacte negatiu tant a les reserves consolidades com a *Interessos minoritaris* per uns imports de 236.036 milers d'euros i 207.637 milers d'euros, respectivament.

Així mateix, inclou la distribució a l'Accionista Únic de dos dividendes que es van acordar a les reunions dels dies 25 de gener i 24 de maig de 2018, essent el primer amb càrrec a reserves, per un import de 100.000 milers d'euros i, el segon, per un import de 50.000 milers d'euros, el dividend complementari de l'exercici 2017, els quals s'han pagat en dates 29 de gener i 28 de maig de 2018, respectivament (vegeu Nota 23).

Reserva legal

D'acord amb el Text Refós de la Llei de Societats de Capital, les societats que obtinguin en l'exercici econòmic beneficis hauran de dotar el 10% d'aquest benefici a la reserva legal fins que aquesta arribi, com a mínim, al 20% del capital social. Mentre no superi el límit indicat, només es podrà destinar a la compensació de pèrdues en cas que no hi hagi altres reserves disponibles per a aquesta finalitat.

La reserva legal es podrà utilitzar per augmentar el capital social en la part del seu saldo que excedeixi el 10% de capital social ja augmentat.

Al tancament de l'exercici 2018 i 2017, aquesta reserva està completament constituïda.

14.4. Distribució del resultat

La distribució del resultat de Criteria de l'exercici 2018, que el Consell d'Administració proposarà a l'Accionista Únic perquè l'aprovi es presenta a continuació, juntament amb la de l'exercici 2017, que l'Accionista Únic va aprovar el 24 de maig de 2018.

	Milers d'euros	
	2018	2017
Base de repartiment:		
Pèrdues i guanys	2.559.286	361.181
Distribució:		
A Reserva legal	-	-
A Reserva voluntària	2.109.286	211.181
A dividends a compte	250.000	100.000
A dividends complementaris	200.000	50.000
Total	2.559.286	361.181

El Consell d'Administració de Criteria, a les seves reunions dels dies 18 d'octubre i 26 de juliol de 2018, va acordar repartir dos dividends a compte del resultat de l'exercici 2018 per un import de 50.000 i 200.000 milers d'euros, respectivament, que es van pagar a la Fundació Bancària "la Caixa" en dates 29 d'octubre i 26 de juliol de 2018, respectivament (vegeu Nota 23).

Així mateix, el Consell d'Administració proposarà a l'Accionista Únic distribuir un dividend complementari sobre el resultat de l'exercici 2018 per un import de 200.000 milers d'euros.

Tot seguit es presenten els estats comptables provisionals formulats preceptivament pel Consell d'Administració per posar de manifest l'existència de liquiditat suficient per repartir els dividends a compte esmentats:

	En milers d'euros	
Data de l'acord de distribució del dividend a compte	26.07.2018	18.10.2018
Data del tancament comptable utilitzat	30.06.2018	30.09.2018
Beneficis des de l'1 de gener de 2018	2.429.023	2.525.864
Dividend a compte repartit	-	(200.000)
Dotació reserva legal (10%)	-	-
Import màxim a distribuir	2.429.023	2.325.864
Dividend a compte acordat	(200.000)	(50.000)
Romanent	2.229.023	2.275.864
Disponible en comptes corrents en data del tancament comptable	1.442.826	1.014.227
Moviments de tresoreria previstos en 12 mesos	(460.477)	(227.049)
Liquiditat	982.349	787.178
Dividend a compte	(200.000)	(50.000)
Liquiditat romanent	782.349	737.178

14.5. Ajustos en patrimoni per valoració

Partides que no es reclassificaran al resultat de l'exercici:

Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global – Instruments de capital

Aquest epígraf dels balanços consolidats adjunts recull l'import, net de l'efecte fiscal, de les diferències entre el valor de mercat i el cost d'adquisició (plusvàlues i minusvàlues netes) dels instruments de capital classificats a la cartera «Actius financers valorats a valor raonable amb canvis en un altre resultat global», que s'han de classificar com a part integrant del patrimoni. Així mateix, inclou les pèrdues o guanys derivats de les diferències de canvi d'aquests instruments de capital.

Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades

En aquest epígraf es recullen els ajustos per valoració que no es reclassifiquen al resultat de l'exercici que s'han donat a les entitats associades i negocis conjunts integrats pel mètode de la participació.

Partides que es reclassifiquen al resultat de l'exercici:

Conversió de divises

Aquest epígraf dels balanços consolidats recull l'import, net de les diferències de canvi amb origen en les partides no monetàries, el valor raonable de les quals s'ajusta amb contrapartida en el patrimoni net, així com les diferències que hi ha en convertir a euros els saldos en les monedes funcionals de les entitats consolidades pel mètode global o pel mètode de la participació, la moneda funcional de les quals sigui diferent de l'euro.

Cobertures dels fluxos d'efectiu

Aquest epígraf dels balanços consolidats adjunts recull l'import, net de l'efecte fiscal, de les variacions de valor dels derivats financers designats com a instruments de cobertura en cobertures de fluxos d'efectiu, a la part de les esmentades variacions considerades com a cobertura eficaç.

Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades

En aquest epígraf dels balanços consolidats es recullen els ajustos per valoració, els ajustos per fluxos d'efectiu i per diferències de canvi que es donen a les entitats associades i negocis conjunts integrats pel mètode de la participació.

El moviment del saldo d'aquest epígraf en els exercicis 2018 i 2017 és el que es presenta a continuació:

Milers d'euros							
	Saldo a 31/12/2017 (abans de reexpressió)	Efectes dels canvis a les polítiques comptables – NIIF 9	Saldo a 01/01/2018	Imports transferits a resultats (després d'impostos)	Passius/Actius fiscals diferits	Plusvàlues i minusvàlues per valoració (abans d'impostos)	Saldo a 31/12/2018
Elements que no es reclassifiquen a resultats	-	116.210	116.210	-	17.580	(576.962)	(443.172)
Actius financers a valor raonable amb canvis en un altre resultat global – Instruments de capital	-	116.210	116.210	-	17.580	(162.461)	(28.671)
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades	-	-	-	-	-	(414.501)	(414.501)
Elements que es poden reclassificar a resultats	(211.860)	(117.071)	(328.931)	65.774	1.285	125.991	(135.881)
Conversió de divises	(53.804)	-	(53.804)	-	-	126.673	72.869
Cobertures de fluxos d'efectiu (Nota 17.3)	(4.523)	-	(4.523)	648	1.285	(6.274)	(8.864)
Actius financers disponibles per a la venda	117.071	(117.071)	-	-	-	-	-
Participació en altres ingressos i despeses reconeguts d'inversions en negocis conjunts i associades	(270.604)	-	(270.604)	65.126	-	5.592	(199.886)
Total	(211.860)	(861)	(212.721)	65.774	18.865	(450.971)	(579.053)

	Milers d'euros					
	Saldo a 31/12/2016	Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	Imports transferits a resultats (després d'impostos)	Passius/Actius fiscals diferits	Plusvàlues i minusvàlues per valoració (abans d'impostos)	Saldo a 31/12/2017
Actius financers disponibles per a la venda	(19.216)	12.008	164	55	124.060	117.071
Operacions de cobertura	4.746	(11.474)	101	(873)	2.977	(4.523)
Diferències de conversió	345.289	(1.057)	-	-	(398.036)	(53.804)
Societats consolidades pel mètode de la participació (*)	(39.214)	(56.864)	-	-	(174.526)	(270.604)
Total	291.605	(57.387)	265	(818)	(445.525)	(211.860)

(*) Inclou 3 mesos del Grup CaixaBank com a associada des de la data de la pèrdua de control.

14.6. Interessos minoritaris

Corresponen a les participacions dels socis minoritaris en el valor patrimonial i en els resultats de l'exercici de les societats del Grup que s'han consolidat pel mètode d'integració global i pel mètode de la posada en equivalència.

El moviment dels exercicis 2018 i 2017 en el balanç consolidat és el següent:

	Milers d'euros				
	Reserva de Minoritaris	Resultat assignat a Minoritaris	Dividends a compte distribuïts	Ajustos per valoració	Total Fons Propis atribuïts a Minoritaris
Situació a 31/12/2017 (abans de reexpressió)	509.433	90.352	(85.775)	(10.767)	503.243
Efectes dels canvis a les polítiques comptables – NIIF 9	859	-	-	(859)	-
Situació a 01/01/2018	510.292	90.352	(85.775)	(11.626)	503.243
Aplicació de benefici exercici anterior a Reserves de minoritaris	4.577	(90.352)	85.775	-	-
Dividends complementaris distribuïts a minoritaris	(82.892)	-	-	-	(82.892)
Per variació del percentatge de propietat de Saba a causa de l'adquisició del 49,39% (Nota 5)	(207.637)	-	-	-	(207.637)
Per la integració d'Energía Boreal al Grup Criteria (Nota 9)	325.932	-	-	(19.199)	306.733
Liquidació d'Inversiones Autopistas (Nota 5)	(46.828)	-	-	-	(46.828)
Altres moviments de Reserves i ajustos per valoració	(610)	-	-	12.238	11.628
Benefici de l'exercici atribuït a minoritaris	-	387.157	(413.481)	-	(26.324)
Situació a 31/12/2018	502.834	387.157	(413.481)	(18.587)	457.923

	Milers d'euros				
	Reserva de Minoritaris	Resultat assignat a Minoritaris	Dividends a compte distribuïts	Ajustos per valoració	Total Fons Propis atribuïts a Minoritaris
Situació a 31/12/2016	12.926.680	553.431	(101.869)	55.887	13.434.129
Aplicació de benefici exercici anterior a Reserves de minoritaris	451.562	(553.431)	101.869	-	-
Dividends complementaris distribuïts a minoritaris	(225.289)	-	-	-	(225.289)
Per variació del % de la propietat de CaixaBank a causa de la venda del 5,32% de CaixaBank (Nota 5)	1.240.375	-	-	-	1.240.375
Per pèrdua de control sobre CaixaBank (Nota 2.4)	(14.171.978)	(935.250)	-	(51.323)	(15.158.551)
Altres moviments de Reserves i ajustos per valoració	288.083	-	-	(15.331)	272.752
Benefici de l'exercici atribuït a minoritaris	-	1.025.602	(85.775)	-	939.827
Situació a 31/12/2017	509.433	90.352	(85.775)	(10.767)	503.243

A continuació es relacionen les empreses dependents del Grup Criteria en què algun accionista minoritari participa, al final de l'exercici 2018 i 2017, en una proporció igual o superior al 10% del capital de la participada:

Empreses dependents amb accionistes minoritaris amb participació igual o superior al 10%

Societat dependent	Accionista minoritari	Participació de l'accionista minoritari	
		31/12/2018	31/12/2017
Energía Boreal, S.A.	BCN Godia, S.L.U.	15,99%	-
	G3T, S.L.	12,07%	-
Caixa Invierte Industria, S.C.R., R.S., S.A.	Invierte Economía Sostenible, S.R.C., R.S., S.A.	39,14%	39,14%
Caixa Capital TIC II FCR RS	Fond ICO Global FCR	34,69%	34,69%
Caixa Invierte Biomed II SCR RS	Invierte Economía Sostenible, S.R.C., R.S., S.A.	42,85%	42,85%
Caixa Capital Micro II FCR RS	Fond ICO Global FCR	42,89%	42,89%
Caixa Invierte Start FCR	Invierte Economía Sostenible, S.R.C., R.S., S.A.	40,28%	40,28%
Inversiones Autopistas, S.A. (*)	BCN Godia, S.L.U.	-	17,12%
	G3T, S.L.	-	26,51%
	Torreal, S.A.	-	20,00%
Saba Infraestructuras, S.A. (*)	ProA Capital de Inversiones, S.G.E.C.R., S.A.	-	10,50%
	Kohlberg Kravis Roberts & Co. Ltd.	-	18,20%

(*) Vegeu Notes 2.4 i 5.

15. Ingressos diferits

A 31 de desembre de 2018 i 2017, la composició del saldo d'aquest epígraf del balanç consolidat adjunt és la següent:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Subvencions oficials de capital	11.971	18.488
Altres ingressos diferits	13.544	13.976
Total	25.515	32.464

L'epígraf «Subvencions oficials de capital» correspon principalment a subvencions rebudes pels corresponents governs autonòmics per desenvolupar l'activitat de promoció d'habitatge de Protecció Oficial per períodes de 10 o 25 anys, desenvolupada per la societat Vivienda Asequible Arrendamiento y Servicios, S.L. (anteriorment denominada Arrendamiento Inmo Criteria Caixa, S.L.). De conformitat amb el que disposa la normativa en vigor que li és d'aplicació, Vivienda Asequible Arrendamiento y Servicios, S.L. té dret a l'accés a finançament per a l'adquisició de solars i promoció d'habitatges destinats a l'arrendament en règim de Protecció Oficial. El Grup reconeix aquestes subvencions contra el compte de pèrdues i guanys consolidat de manera lineal durant els períodes esmentats perquè entén que el fet subvencionat és la prestació de facilitats d'arrendament en règim de protecció oficial. En aquest sentit, en l'exercici 2018, el Grup ha registrat subsidiacions en el compte de pèrdues i guanys consolidat per aquest concepte un import de 4.742 milers d'euros (5.305 milers d'euros en l'exercici 2017).

L'epígraf «Altres ingressos diferits» correspon a: i) 11.484 milers d'euros (11.743 milers d'euros el 2017) per la venda d'immobles situats a la superfície d'un aparcament en concessió i places en cessió d'ús per part del subgrup Saba Espanya, i ii) 2.060 milers d'euros (2.233 milers d'euros el 2017) per la venda de places en cessió d'ús en aparcaments de concessió per part de la societat CPE - Companhia de Parques de Estacionamiento, S.A. .

Els ingressos s'imputen a resultats linealment durant la vida de les concessions, dins del subgrup Saba Espanya, fins al 2051 en el cas de Saba Aparcamientos, S.A., fins al 2054 en el cas de Las Mercedes Sociedad Concesionaria, S.L. i dins del subgrup Saba Portugal, fins al 2047, en el cas de CPE - Companhia de Paques de Estacionamiento, S.A.

16. Provisions no corrents i corrents

A 31 de desembre de 2018 i 2017, la composició dels saldos d'aquests epígrafs del balanç consolidat entre corrent i no corrent és el següent:

	Milers d'euros			
	31/12/2018		31/12/2017	
	No corrent	Corrent	No corrent	Corrent
Provisions per a pensions i altres obligacions de prestacions definides postocupació	1.335	-	2.452	-
Provisions per a qüestions processals i litigis per impostos pendents	4.930	8.512	3.267	6.889
Provisions per substitució i cànon	113.786	17.885	119.425	19.050
Processos judicials en curs	1.483	-	1.355	-
Altres provisions	20.076	1.148	20.254	606
Total	141.610	27.545	146.753	26.545

Provisions per substitució i cànon

El Grup inclou les provisions per substitució i cànon, procedents del negoci desenvolupat per Saba Infraestructuras, a les quals haurà de fer front durant tota la durada de les concessions administratives que tingui atorgades. En el marc de l'aplicació de la CINIIF 12 segons el model de l'intangible, s'han determinat les intervencions futures a les quals haurà de fer front la concessionària fruit de l'ús de les infraestructures, per mantenir-les i restablir-les, per a la qual cosa s'han registrat les provisions corresponents, sobre la base de la millor estimació possible del desemborsament requerit.

A continuació es detalla el moviment dels exercicis 2018 i 2017 de les provisions registrades en aquests epígrafs:

Concepte	Milers d'euros							Saldo a 31/12/2018
	Saldo a 31/12/2017	Altes	Baixes	Dotacions	Actualització financera	Utilitzacions	Canvis de perímetre i altres	
Provisions per substitució i cànon	138.475	6.296	(1.469)	5.030	6.095	(23.037)	281	131.671
Total	138.475	6.296	(1.469)	5.030	6.095	(23.037)	281	131.671

Concepte	Milers d'euros							Saldo a 31/12/2017
	Saldo a 31/12/2016	Altes	Baixes	Dotacions	Actualització financera	Utilitzacions		
Provisions per substitució i cànon	140.501	2.600	(1.119)	4.639	7.188	(15.334)		138.475
Total	140.501	2.600	(1.119)	4.639	7.188	(15.334)		138.475

17. Passius financers no corrents i corrents

A 31 de desembre de 2018 i 2017, la composició del saldo d'aquests epígrafs del balanç consolidat adjunt és la següent:

	Milers d'euros			
	31/12/2018		31/12/2017	
	No corrent	Corrent	No corrent	Corrent
Deutes amb entitats de crèdit i obligacions i altres valors negociables	4.765.273	1.071.840	6.798.795	65.196
Altres passius financers	67.402	22.484	69.864	15.988
Instruments financers derivats	42.254	1997	33.220	-
Total	4.874.929	1.096.321	6.901.879	81.184

El venciment dels passius financers del Grup a 31 de desembre de 2018 i 2017 és el que es mostra a continuació:

31/12/2018	Venciment (milers d'euros)			
	Entre 1 i 3 anys	De 3 a 5 anys	Més de 5 anys o sense venciment	Total
Deutes amb entitats de crèdit i obligacions i altres valors negociables	808.209	3.137.058	820.006	4.765.273
Altres passius financers	6.275	6.123	55.004	67.402
Instruments financers derivats	33.795	6.532	1.927	42.254
Total	848.279	3.149.713	876.937	4.874.929

31/12/2017	Venciment (milers d'euros)			
	Entre 1 i 3 anys	De 3 a 5 anys	Més de 5 anys o sense venciment	Total
Deutes amb entitats de crèdit i obligacions i altres valors negociables	2.416.140	2.853.329	1.529.326	6.798.795
Altres passius financers	9.995	4.824	55.045	69.864
Instruments financers derivats	21.021	11.772	427	33.220
Total	2.447.156	2.869.925	1.584.798	6.901.879

17.1. Deutes amb entitats de crèdit i obligacions i altres valors negociables

El detall del saldo d'aquest capítol del balanç consolidat a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

2018

Concepte	Milers d'euros		Interval de Tipus d'interès
	No corrent	Corrent	
Obligacions i altres valors negociables	1.732.875	1.004.265	1,50%-2,37%
Deutes amb empreses associades (Nota 23)	25.454	6.903	0,35%-2,25%
Deutes amb entitats de crèdit	3.006.944	60.672	<ul style="list-style-type: none"> • Tipus fixos: entre el 0,60% i l'1,80% • EUR3M/6M + diferencial 1,30% i 1,50%
Total	4.765.273	1.071.840	

2017

Concepte	Milers d'euros		Interval de Tipus d'interès
	No corrent	Corrent	
Obligacions i altres valors negociables	2.742.499	34.048	1,50%-2,37%
Deutes amb empreses associades (Nota 23)	100.073	20.463	0,75%-2,53%
Deutes amb entitats de crèdit	3.956.223	10.685	<ul style="list-style-type: none"> • Tipus fixos: entre el 0,60% i l'1,75% • EUR 3M/6M + diferencial entre l'1,10% i l'1,85%
Total	6.798.795	65.196	

Obligacions i altres valors negociables

El detall d'aquest epígraf del balanç és el que es detalla a continuació:

(Milers d'euros)	31/12/2018		31/12/2017	
	Llarg termini	Curt termini	Llarg termini	Curt termini
Bons simples (nominal)	1.737.000	971.800	2.750.000	-
Primes i despeses	(4.125)	(647)	(7.501)	-
Interessos per pagar	-	33.112	-	34.048
Total d'obligacions i altres valors negociables	1.732.875	1.004.265	2.742.499	34.048

El detall per emissió de les Obligacions i altres valors negociables a 31 de desembre de 2018 i 2017 del Grup Criteria és el que es mostra a continuació:

Tipus d'emissió	ISIN	Tipus d'interès	Venciment	Nominal (milers d'euros)	
				31/12/2018	31/12/2017
Bons simples	ES0314970239	2,375%	maig de 2019	971.800	1.000.000
Bons simples	ES0205045000	1,625%	abril de 2022	1.000.000	1.000.000
Bons simples	ES0205045018	1,500%	maig de 2023	737.000	750.000
				2.708.800	2.750.000

Durant l'exercici 2018, Criteria ha fet recompres de bons propis per un import nominal total de 41.200 milers d'euros (28.200 milers d'euros corresponents a l'emissió de deute amb venciment el maig 2019 i 13.000 milers d'euros corresponents a l'emissió de deute amb venciment el maig 2023).

Totes les emissions de bons simples es van adreçar exclusivament a inversors qualificats i/o institucionals nacionals i estrangers i cotitzen a AIAF Mercat de Renda Fixa.

Deutes amb empreses associades

A 31 de desembre de 2018, el Grup té hipoteques contractades amb CaixaBank, S.A. per un import de 30.806 milers d'euros (114.320 milers d'euros a 31 de desembre de 2017), ja que, durant l'exercici 2018, el Grup ha subrogat part d'aquestes hipoteques a una altra entitat de crèdit espanyola (el saldo a 31 de desembre de 2018 és de 64.608 milers d'euros), que s'ha registrat al capítol «Deutes amb entitats de crèdit» del balanç consolidat.

A 31 de desembre de 2018 i 2017 aquest epígraf inclou 1.551 i 1.584 milers d'euros, respectivament, en concepte d'interessos a curt termini.

Deutes amb entitats de crèdit

A 31 de desembre de 2018, el saldo d'aquest epígraf es compon de préstecs concedits a la Societat Dominant per un import nominal de 2.381.000 milers d'euros, 46.000 milers d'euros dels quals es corresponen amb els préstecs atorgats pel Council of Europe Development Bank (CEB) (vegeu Nota 10 i Nota 23), així com de les comissions d'obertura i agència, per un import de 4.569 milers d'euros. Aquests préstecs estan contractats amb catorze entitats financeres tant nacionals com internacionals. Aquests préstecs vencen entre el 2020 i el 2025 (3.445.000 milers d'euros i venciments entre el 2019 i el 2024, a 31 de desembre de 2017).

Durant l'exercici 2018, Criteria ha fet amortitzacions totals i/o parcials de préstecs per un import nominal total d'1.130.000 milers d'euros, dels que 1.100.000 milers d'euros es corresponen amb amortitzacions anticipades. Així mateix, la Societat Dominant ha renegociat condicions de préstecs bilaterals per un nominal conjunt d'1.235.000 milers d'euros allargant venciments (entre 1 i 6 anys) i reduint tipus d'interès 15 punts bàsics de mitjana.

Durant l'exercici 2018 Criteria ha constituït dues noves pòlisses de crèdit per un import total de 175.000 milers d'euros, els venciments de les quals són el 2023 i el 2021, respectivament.

A 31 de desembre de 2018, Criteria té contractades sis pòlisses de crèdit per un import total de 502.000 milers d'euros (375.000 milers d'euros a 31 de desembre de 2017) concedides per sis entitats financeres tant nacionals com internacionals. Del total del límit de les pòlisses, 327.000 milers d'euros vencen el 2020; 75.000 milers d'euros, el 2021, i 100.000 milers d'euros, el 2023. A 31 de desembre de 2018, la societat ha fet una disposició de tresoreria en una de les esmentades pòlisses per un import de 50.000 milers d'euros.

S'inclouen en aquest epígraf del balanç consolidat dos contractes de finançament atorgats al grup Saba Infraestructuras per un total nominal de 590.813 milers d'euros. A 31 de desembre de 2018, l'import disposat d'aquests dos contractes de finançament és de 574.185 milers d'euros.

Així mateix, el Grup Saba Infraestructuras té línies de crèdit no disposades per un import de 2.959 milers d'euros a 31 de desembre de 2018 (60.900 milers d'euros a 31 de desembre de 2017).

A 31 de desembre de 2018 i 2017, en aquest epígraf també s'inclouen 2.392 i 2.884 milers d'euros, respectivament, en concepte d'interessos a curt termini.

17.2. Altres passius financers

El detall del saldo d'aquest epígraf del balanç consolidat a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

	Milers d'euros			
	31/12/2018		31/12/2017	
	No corrent	Corrent	No corrent	Corrent
Dividend pendent de pagament	-	477	-	78
Proveïdors d'immobilitzat	4	10.950	-	6.512
Fiances i dipòsits rebuts	6.810	7.579	7.941	1.407
Altres deutes	60.588	3.478	61.923	7.991
Total	67.402	22.484	69.864	15.988

A 31 de desembre de 2018 i 2017, l'epígraf «Altres deutes» inclou, principalment, el deute contret per Saba Infraestructuras amb l'Ajuntament de Barcelona per part de la seva filial Saba Car Park, S.L.U. per un import de 60.000 milers d'euros per la compra de la participació de la societat Barcelona d'Aparcaments

Municipals, S.A. al 2014. El deute té un període de carència d'amortització del principal de 5 anys, amb venciment 30 de desembre de 2039.

17.3. Instruments financers derivats

A 31 de desembre de 2018 i 2017, els instruments financers derivats contractats són els següents:

	Milers d'euros			
	31/12/2018		31/12/2017	
	No corrent	Corrent	No corrent	Corrent
Permutes financeres de tipus d'interès	42.254	853	33.220	-
Permutes financeres de tipus de canvi	-	1.144	-	-
Total	42.254	1997	33.220	-

Permutes financeres de tipus d'interès

El Grup utilitza instruments financers derivats per cobrir els riscos als quals estan exposats els seus fluxos d'efectiu futurs. Quan es compleixen els requisits detallats a la Nota 3, es poden classificar les permutes de tipus d'interès de variable a fix com de cobertura, si es verifica que la cobertura resulta eficaç.

El quadre següent proporciona informació sobre els contractes de derivats existents a 31 de desembre de 2018 i a 31 de desembre de 2017:

	Classificació	Nocional	Interval de tipus d'interès	Venciment	Ineficàcia registrada a resultats	Valor raonable (milers d'euros)	
						Actiu	Passiu
Exercici 2018	Permutes de tipus d'interès de variable a fix	3.175.000	-0,07 - 0,4%	2020-2023	(9.788)	-	(32.572)
	Cobertura de tipus d'interès	782.092	0,01% - 3,30%	2019-2026	56	527	(10.535)
Exercici 2017	Permutes de tipus d'interès de variable a fix	2.925.000	-0,07% - 0,40%	2020-2023	11.742	-	(22.784)
	Cobertura de tipus d'interès	652.194	0,06% - 3,30%	2019-2023	(886)	438	(10.436)

A 31 de desembre de 2018, hi ha contractes de permutes de tipus d'interès contractats amb CaixaBank per un valor nocional d'1.348.104 milers d'euros (vegeu Nota 23).

En l'exercici 2018, Criteria ha contractat permutes financeres de tipus variable a fix per un import nocional total de 100.000 milers d'euros per cobrir el risc d'un increment potencial del tipus d'interès *midswap* a 5 anys a partir de l'exercici 2021, ja que Criteria preveu anticipar el finançament del deute que venç en l'exercici 2022. El Grup considera aquests derivats com a instruments de cobertura de fluxos d'efectiu, atès que la transacció futura coberta és altament probable i es compleixen els rangs d'eficàcia establerts.

L'import que ha reconegut el Grup en el *Patrimoni net* a 31 de desembre de 2018 derivat de les cobertures de fluxos d'efectiu ha pujat a -8.864 milers d'euros (-4.523 milers d'euros a 31 de desembre de 2017).

L'impacte en el compte de pèrdues i guanys consolidat de les liquidacions d'aquests instruments financers derivats es reconeix a l'epígraf «Altres despeses financeres» (vegeu Nota 20.8).

Per a les permutes financeres les anàlisis efectuades de les quals han determinat la ineficàcia de la cobertura, les variacions de valor es registren en el compte de pèrdues i guanys, a l'epígraf «Variació de valor raonable d'instruments financers».

Permutes financeres de tipus de canvi

El Grup utilitza instruments financers derivats per cobrir els riscos de volatilitat als quals estan exposades les seves transaccions en moneda estrangera.

El quadre següent proporciona informació sobre els contractes de derivats existents a 31 de desembre de 2018:

	Classificació	Nocional	Venciment	Ineficàcia registrada a resultats	Valor raonable (milers d'euros)		
					Actiu	Passiu	
Exercici 2018	Permutes financeres de tipus de canvi	Negociació	12.022	2019	(629)	-	(629)
		Cobertura	71.764	2019	-	-	(515)

17.4. Valor raonable dels passius financers

A continuació es presenta el valor raonable dels principals passius financers a 31 de desembre de 2018 i 2017, així com el seu valor en llibres:

Milers d'euros	31/12/2018		31/12/2017	
	Valor en llibres	Valor raonable	Valor en llibres	Valor raonable
Instruments derivats	44.251	44.251	33.220	33.220
Deutes amb empreses associades i entitats de crèdit no corrents i corrents	3.099.973	3.099.973	4.087.444	4.087.444
Obligacions i altres valors negociables	2.737.140	2.747.156	2.776.547	2.848.686

A la taula següent es presenten els principals passius financers a 31 de desembre de 2018 i 2017 en funció del mètode de valoració utilitzat en el càlcul del valor raonable (vegeu Nota 3.6).

Milers d'euros	31/12/2018			31/12/2017		
	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
Instruments derivats	-	44.251	-	-	33.220	-
Deutes amb empreses associades i entitats de crèdit no corrents i corrents	-	-	3.099.973	-	-	4.087.444
Obligacions i altres valors negociables	2.747.156	-	-	2.848.686	-	-
Total	2.747.156	44.251	3.099.973	2.848.686	33.220	4.087.444

El procés de determinació del valor raonable establert pel Grup assegura que els instruments són valorats adequadament.

L'estimació del valor raonable per a aquells instruments financers que es classifiquen en el Nivell 1 pren com a referència objectiva el mateix preu de cotització, observable i capturable de fonts independents i referides a mercats actius. En els exercicis 2018 i 2017, els bons que ha emès el Grup Criteria s'han valorat d'acord amb el criteri expressat anteriorment.

Respecte dels instruments classificats en el Nivell 2 per als quals no hi ha un preu de mercat, el valor raonable es calcula recorrent a preus cotitzats recents d'instruments anàlegs i a models de valoració suficientment contrastats i reconeguts per la comunitat financera internacional, considerant les peculiaritats específiques de l'instrument que s'ha de valorar i, molt especialment, els diferents tipus de riscos associats a aquest. D'aquesta manera, el valor raonable de les permutes de tipus d'interès es determina mitjançant la utilització de mètodes, com per exemple el «valor actual net» (VAN), en què cada

flux es calcula i es descompta tenint en compte el mercat al qual pertany, l'índex a què fa referència i el risc creditici que el mercat exigeix a Criteria, o models de determinació de preus d'opcions basats en paràmetres observables en el mercat, com per exemple *Black'76* per a *caps*, *floors* i *swaptions*; *Black-Scholes* per a opcions de renda variable i tipus de canvi. Gairebé la totalitat d'instruments financers registrats com a derivats de negociació i derivats de cobertura es valoren d'acord amb el criteri expressat del Nivell 2.

Pel que fa als Deutes amb entitats de crèdit corrents i no corrents, com que la majoria de préstecs bilaterals estan referenciats a tipus d'interès variable, el Grup considera que el seu valor raonable no difereix de manera significativa del valor en llibres.

18. Creditors comercials i altres comptes a pagar

El detall del saldo d'aquests epígrafs del balanç consolidat a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Proveïdors comercials	52.802	42.295
Proveïdors d'empreses associades (Nota 23)	2.711	4.998
Saldos creditors amb l'Accionista Únic (Nota 23)	71	98
Creditors diversos	21.967	26.683
Remuneracions pendents de pagament	8.843	6.899
Bestretes de clients	8.920	2.603
Creditors comercials i comptes a pagar	95.314	83.576
Passius per impost corrent	4.716	3.022
Altres deutes amb les Administracions Públiques	93.095	13.350
Passius per impost corrent (Nota 19)	97.811	16.372
Creditors comercials i altres comptes a pagar	193.125	99.948

19. Situació fiscal i impost sobre beneficis

Actius i passius fiscals

El detall dels actius i passius fiscals no corrents i corrents del balanç consolidat a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el que es presenta a continuació:

	Milers d'euros			
	31/12/2018		31/12/2017	
	No corrent	Corrent	No corrent	Corrent
Actius per impost diferit	960.137	-	1.052.035	-
Actius per impost corrent	-	589.572	-	24.291
Hisenda Pública, deutora per IVA	-	69.491	-	735
Hisenda Pública, deutora per subvencions concedides	-	67	-	727
Hisenda Pública, IVA suportat	-	414	-	35
Altres crèdits amb les Administracions Públiques	-	29.966	-	145
Organismes de la Seguretat social, deutors	-	1	-	-
Hisenda pública, retencions i pagaments a compte	-	376	-	46.418
Deutors per consolidació fiscal (Notes 12 i 23)	-	23.837	-	-
Total saldos deutors	960.137	713.724	1.052.035	72.351
Passius per impost diferit	90.904	-	70.816	-
Passius per impost corrent	-	4.716	-	3.022
Hisenda Pública, creditora per IVA	-	69.708	-	2.716
Hisenda Pública, creditora per retencions practicades	-	2.005	-	1.507
Organismes de la Seguretat social, creditors	-	1.971	-	1.901
Hisenda Pública, IVA transferit	-	3.967	-	2.921
Altres crèdits amb les Administracions Públiques	-	15.444	-	4.305
Total saldos creditors	90.904	97.811	70.816	16.372

Consolidació fiscal

Amb l'entrada en vigor de la Llei 26/2013, de 27 de desembre, de Caixes d'Estalvis i Fundacions Bancàries, i atès que durant l'exercici 2013 es va reduir la participació de "la Caixa" en CaixaBank per sota del 70%, CaixaBank es va subrogar en la condició d'entitat dominant del grup fiscal i "la Caixa" (actualment, la Fundació Bancària "la Caixa") va passar a ser entitat dependent, amb efectes des de l'1 de gener de 2013. Criteria forma part del grup fiscal com a entitat dependent.

Així mateix, Criteria i algunes de les seves entitats dependents formen part del Grup de Consolidació Fiscal de l'Impost sobre el Valor Afegit (IVA) des de l'exercici 2008; i CaixaBank és l'entitat dominant des de l'1 de gener de 2016.

Exercicis subjectes a inspecció fiscal

El Grup Fiscal té oberts a Inspecció els exercicis 2013 i següents dels principals impostos que li són aplicables.

Conciliació dels resultats comptable i fiscal

A continuació es presenta una conciliació entre la despesa per Impost sobre Societats de l'exercici comptabilitzat en el compte de resultats dels exercicis 2018 i 2017 i el resultat abans d'impostos dels esmentats exercicis aplicant el tipus impositiu vigent a Espanya:

Conciliació dels resultats comptable i fiscal

Milers d'euros	31/12/2018	31/12/2017
Resultat abans d'impostos (A)	2.004.945	890.951
Ajustos al resultat		
Rendiments d'instruments de capital (Nota 20.3)	(28.360)	(26.650)
Resultat d'entitats valorades pel mètode de la participació (Nota 9)	(109.364)	(865.553)
Resultats per vendes de cartera	(2.572.985)	(140.379)
Deteriorament de participacions associades	595.088	-
Fons de comerç negatiu reconegut a resultats	-	(6.443)
Resultat amb tributació	(110.676)	(148.074)
Quota de l'impost (Resultat amb tributació * 30%)	33.203	44.422
Ajustos a la quota:		
Deduïbilitat de les despeses financeres	(19.770)	(29.550)
Retenció dividendes estrangers i altres	1.413	136
Impost sobre Beneficis (B)	(40.498)	19.312
Impost sobre beneficis de l'exercici (ingrés/(despesa))	14.846	15.008
Tipus efectiu (*)	(13,41%)	(10,14%)
Ajustos de l'impost sobre beneficis (Cancel·lació d'impostos anticipats i regularització de l'impost sobre beneficis de 2017 i 2016)	(55.344)	4.304
Resultat després d'impostos (A) + (B)	1.964.447	910.263

(*) El tipus efectiu es calcula com la ràtio entre l'Impost sobre beneficis de l'exercici i el Resultat amb tributació

Els ingressos i les despeses de Criteria tributen, pràcticament en la seva totalitat, al tipus general del 30% en l'Impost sobre Societats, en ser entitat dependent del Grup Fiscal encapçalat per CaixaBank, S.A. No obstant això, es registren ingressos en el compte de pèrdues i guanys que estan exempts de tributació per a Criteria, perquè ja han tributat en origen. En destaquen els dividendes meritats de les participades, el resultat de societats consolidades pel mètode de la participació i deterioraments comptables no deduïbles fiscalment. Addicionalment, en l'exercici 2017, els ingressos derivats de la pèrdua de control de Criteria sobre CaixaBank tampoc no es van integrar a la base imposable de l'impost sobre societats.

Actius/Passius fiscals diferits

Segons la normativa fiscal vigent, en els exercicis 2018 i 2017 hi ha determinades diferències temporàries que s'han de tenir en compte a l'hora de quantificar la corresponent despesa d'Imposts sobre Beneficis. El detall dels actius/passius fiscals diferits registrats en el balanç a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

Actius fiscals diferits

Milers d'euros	31/12/2017	Càrrecs/ (Abonaments) en compte de resultats	Càrrecs/ (Abonaments) en patrimoni net	31/12/2018
Aportacions a plans de pensions	273	262	-	535
Provisió d'immobles	282.274	(77.196)	-	205.078
Deduccions pendents d'aplicació	471.577	(14.620)	-	456.957
Bases imposables negatives	228.832	(4.729)	-	224.103
Ajustos de valoració de cobertures de fluxos d'efectiu	2.542	(254)	537	2.825
Ajustos de valor d'instruments de capital	-	-	18.777	18.777
Altres	66.537	(14.675)	-	51.862
Total	1.052.035	(111.212)	19.314	960.137

Milers d'euros	31/12/2016	Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	Càrrecs/(Abonaments) en compte de resultats	Càrrecs/(Abonaments) en patrimoni net	31/12/2017
Aportacions a plans de pensions	470.808	(470.610)	75	-	273
Provisió per a insolvències negoci bancari	4.103.383	(4.103.383)	-	-	-
Fons per a compromisos per prejubilacions	42.510	(42.510)	-	-	-
Provisió d'immobles	1.614.496	(1.300.118)	(32.104)	-	282.274
Per comissions d'obertura d'inversions creditícies	10.744	(10.744)	-	-	-
Deduccions pendents d'aplicació	1.695.522	(1.220.908)	(3.037)	-	471.577
Bases imposables negatives	1.490.497	(1.263.953)	2.288	-	228.832
Ajustos de valoració de cobertures de fluxos d'efectiu	36.329	(31.985)	-	(1.802)	2.542
Altres actius fiscals diferits sorgits en combinacions de negoci	50.090	(50.090)	-	-	-
Altres	1.302.905	(1.238.847)	2.479	-	66.537
Total	10.817.284	(9.733.148)	(30.299)	(1.802)	1.052.035

L'import d'actius fiscals diferits monetitzables calculats d'acord amb el Reial Decret Llei 14/2013, de 29 de novembre, a 31 de desembre de 2018, és de 186.839 milers d'euros (257.456 milers d'euros a 31 de desembre de 2017).

Criteria, com a societat dependent del Grup Fiscal, fa una anàlisi del valor recuperable dels actius per impostos diferits registrats. Per fer-ho, ha desenvolupat un model basat en projeccions de resultats del Grup Fiscal. Aquest model s'ha elaborat en col·laboració amb un expert independent i s'actualitza semestralment per incorporar les possibles desviacions de la realitat respecte al model.

A 31 de desembre de 2018, els resultats del model i els exercicis de *back testing* efectuats suporten la recuperabilitat dels actius fiscals diferits en els terminis legals.

Així mateix, en els actuals entorns de tipus d'interès, el valor nominal dels actius fiscals diferits no difereix significativament del seu valor actual.

El detall dels passius per impostos diferits és el següent:

Passius fiscals diferits

Milers d'euros	31/12/2017	(Càrrecs)/Abonaments en compte de resultats	(Càrrecs)/Abonaments a patrimoni net	Combinacions de negocis (Nota 5)	31/12/2018
Ajustos de valor d'instruments de capital	-	-	1.197	-	1.197
Ajustos de valoració de cobertures de fluxos d'efectiu	-	-	132	-	132
Combinacions de negocis	34.982	(2.559)	-	26.553	58.976
Altres	35.834	(4.235)	-	-	31.599
Total	70.816	(6.794)	1.329	26.553	91.904

Milers d'euros			(Càrrecs)/Abona-	(Càrrecs)/Abona-	
	31/12/2016	Baixes per pèrdua de control (Nota 2.4)	ments en compte de resultats	ments a patrimoni net	31/12/2017
Actualització d'immobles 1a aplicació NIIF	242.037	(242.037)	-	-	-
Valoració de disponibles per a la venda	223.081	(223.080)	-	(1)	-
Combinacions de negocis	95.004	(57.463)	(2.559)	-	34.982
Dotació extraordinària a la provisió matemàtica	271.329	(271.329)	-	-	-
Combinacions de negoci de l'exercici	250.792	(250.792)	-	-	-
Altres	159.282	(137.847)	14.399		35.834
Total	1.241.525	(1.182.548)	11.840	(1)	70.816

20. Ingressos i despeses

Els detalls corresponents als principals epígrafs del compte de pèrdues i guanys consolidat són els que es detallen a continuació.

20.1. Vendes i prestació de serveis

El detall d'aquest epígraf dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts, corresponents als exercicis 2018 i 2017, és el que es detalla a continuació:

Import net del volum de negoci	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Ingressos per vendes i prestació de serveis	352.809	231.142
Ingressos per lloguers (Nota 8)	40.046	41.320
Total	392.855	272.462

A 31 de desembre de 2018, l'epígraf «Ingressos per vendes i prestació de serveis» inclou, principalment, 128.307 milers d'euros corresponents a la venda d'immobles procedents de l'activitat immobiliària del Grup (14.282 milers d'euros a 31 de desembre de 2017) i 215.587 milers d'euros d'ingressos procedents de l'explotació d'aparcaments, tant en règim de rotació horària com d'abonats (204.489 milers d'euros a 31 de desembre de 2017).

Al tancament dels exercicis 2018 i 2017, tots els arrendaments operatius d'habitatges que el Grup té contractats són rescindibles pels arrendataris amb un preavis, en la seva majoria, d'un mes, per la qual cosa no hi ha quotes d'arrendament mínimes no cancel·lables, d'acord amb els actuals contractes en vigor.

Pel que fa als arrendaments d'oficines, locals i naus industrials, el Grup té contractades amb els arrendataris les quotes d'arrendament mínimes següents, d'acord amb els actuals contractes en vigor, sense tenir en compte la repercussió de despeses comunes, increments futurs per IPC, ni actualitzacions futures de rendes pactades contractualment (en milers d'euros):

Quotes Mínimes per cobrar	Valor nominal	
	31/12/2018	31/12/2017
Menys d'un any	30.190	26.671
Entre un i cinc anys	48.821	45.597
Més de cinc anys	11.756	17.479
Total	90.767	89.747

Al tancament de l'exercici 2018 i 2017, el Grup té contractades amb els arrendadors les quotes d'arrendament mínimes següents, d'acord amb els actuals contractes en vigor, sense tenir en compte la repercussió de despeses comunes, els increments futurs per IPC ni les actualitzacions futures de rendes pactades contractualment (en milers d'euros):

Quotes Mínimes a pagar	Valor nominal	
	31/12/2018	31/12/2017
Menys d'un any	15.705	6.249
Entre un i cinc anys	43.235	13.607
Més de cinc anys	49.380	10.538
Total	108.320	30.394

20.2. Cost de vendes

El detall d'aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat per als exercicis 2018 i 2017 és el que es mostra a continuació:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Variació d'existències de productes acabats i en curs	18.624	459
Treballs efectuats per l'empresa per al seu actiu	216	257
Aprovisionaments:		
Consum de mercaderies i primeres matèries	(118.737)	(11.930)
Treballs efectuats per empreses	(1.761)	(39)
(Dotació)/Reversió del deteriorament d'existències (Nota 11)	19.137	50.106
Total	(82.521)	38.853

El consum de mercaderies i matèries primeres correspon bàsicament al cost donat de baixa a la venda d'existències efectuada durant l'exercici 2018, que puja a 99.231 milers d'euros (8.905 milers d'euros a 31 de desembre de 2017). A 31 de desembre de 2017 no s'incloua el cost de vendes de les vendes d'Actius no corrent mantinguts per a la venda (vegeu Nota 11), que va pujar a 48.126 milers d'euros.

20.3. Rendiments d'instruments de capital

En els exercicis 2018 i 2017, el saldo d'aquest epígraf dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts es desglossa com es mostra a continuació:

Ingressos per dividendes	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Suez, S.A.	23.754	21.683
Aigües de Barcelona, Emp Metrop Cicle Integral de l'Aigua, S.A.	3.846	3.745
Cellnex Telecom, S.A.	-	1.189
Altres	760	33
Total	28.360	26.650

20.4. Resultats d'operacions financeres, amb empreses del grup, associades i negocis conjunts

El saldo d'aquest epígraf en l'exercici 2018 es compon, principalment, del resultat abans d'impostos de 2.544.756 milers d'euros (després de minoritaris, 2.154.496 milers d'euros) obtingut després de la liquidació de l'OPA d'Abertis, i de la plusvàlua bruta consolidada de 38.689 milers d'euros derivada de la venda de 4.200.000 accions de Naturgy (vegeu Notes 9 i 5). Així mateix, l'epígraf recull les variacions dels instruments de capital valorats a valor raonable amb canvis a resultats, així com els resultats d'alienació d'aquests instruments (vegeu Nota 10.1).

El saldo d'aquest epígraf en l'exercici 2017 recollia, bàsicament, el resultat brut abans d'impostos i minoritaris de 140.576 milers d'euros obtinguts després de la venda del 0,991% d'Abertis Infraestructuras, S.A.

20.5. Despeses de personal

La composició d'aquest epígraf dels comptes de pèrdues i guanys adjunts de l'exercici 2018 i 2017 es mostra a continuació:

Concepte	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Sous i salaris	(61.117)	(58.522)
Indemnitzacions	(877)	(885)
Seguretat Social a càrrec de l'empresa	(14.407)	(13.752)
Cost per pensions i altres compromisos a llarg termini	(2.280)	(1.663)
Altres despeses socials	(6.853)	(5.931)
Total	(85.534)	(80.753)

En l'exercici 2018 i 2017, la composició de la plantilla mitjana corresponent a les entitats del Grup per categories professionals és la següent:

Categoria professional	Nombre mitjà d'empleats	
	2018	2017
Directius	26	26
Caps	110	105
Tècnics	235	212
Administratius	140	119
Personal auxiliar	959	910
Personal no fix	255	273
Total	1.725	1.645

La distribució per categories professionals i gènere de la plantilla final a 31 de desembre de 2018 i 2017 és la següent:

Categoria professional	Nombre final d'empleats			
	2018		2017	
	Homes	Dones	Homes	Dones
Directius	17	8	17	8
Caps	140	69	64	42
Tècnics	186	137	115	114
Administratius	104	152	52	84
Personal auxiliar	1.087	412	717	312
Personal no fix	225	95	175	96
Total	1.759	873	1.140	656

L'increment del nombre final d'empleats respecte al tancament de 2017 és conseqüència de la compra de la totalitat d'accions de les societats propietat d'Indigo per part de Saba Infraestructuras.

El nombre mitjà d'empleats amb discapacitat superior o igual al 33% durant l'exercici 2018 i 2017, desglossat per categories, és el següent:

Categoria professional	Nombre mitjà d'empleats	
	2018	2017
Directius	-	-
Caps	-	-
Tècnics	-	-
Administratius	2	-
Personal auxiliar	31	11
Personal no fix	1	3
Total	34	14

20.6. Altres despeses d'explotació

La composició d'aquest epígraf dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts dels exercicis 2018 i 2017 es mostra a continuació:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Serveis exteriors	(110.262)	(120.604)
Tributs	(26.860)	(28.264)
Pèrdues, deteriorament i variació de provisions per operacions (Nota 12)	(196)	969
Total	(137.318)	(147.899)

El desglossament del saldo de *Serveis exteriors* dels comptes de pèrdues i guanys adjunts dels exercicis 2018 i 2017 presenta la composició següent:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Altres despeses relacionades amb immobles	(19.548)	(31.716)
Reparacions i conservació	(21.813)	(22.312)
Arrendaments i cànon	(15.135)	(13.435)
Serveis de professionals independents	(13.071)	(17.964)
Seguretat i vigilància	(8.112)	(6.772)
Òrgans de govern i Control	(5.976)	(5.261)
Despeses de representació i desplaçament	(5.511)	(3.219)
Publicitat	(2.941)	(2.140)
Assegurances	(1.617)	(1.310)
Altres despeses	(16.538)	(16.475)
Total	(110.262)	(120.604)

Al capítol «Serveis de professionals independents» s'inclouen, en els exercicis 2018 i 2017, els honoraris i despeses, sense incloure-hi l'IVA corresponent, que s'han pagat a l'auditor Deloitte, S.L. i societats vinculades, segons el detall següent:

Honoraris pagats a l'auditor	Milers d'euros	
	2018	2017 (*)
Deloitte	1.294	11.435
Auditoria	1.048	4.572
Serveis relacionats amb l'auditoria	99	4.623
Altres serveis	147	2.240
Altres auditors	285	3.257
Auditoria	62	194
Serveis relacionats amb l'auditoria	5	-
Altres serveis	218	3.063
Total	1.579	14.692

(*) Inclou els honoraris que s'han pagat a l'auditor de CaixaBank i el seu grup fins a la data de desconsolidació del Grup Criteria.

Informació sobre el període mitjà de pagament a proveïdors. Disposició addicional tercera: deure d'informació de la Llei 15/2010, de 5 de juliol

L'entrada en vigor de la Llei 15/2010, de 5 de juliol, que va modificar la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat a les operacions comercials, estableix l'obligació per a les societats de publicar de manera expressa la informació sobre els terminis de pagament als proveïdors en la memòria dels comptes anuals. En relació amb aquesta obligació d'informació, el 4 de febrer de 2016 es va publicar al BOE la corresponent resolució emesa per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes (ICAC).

D'acord amb el que indica la disposició transitòria segona de la resolució esmentada, a continuació es desglossa la informació requerida en relació amb els pagaments efectuats i pendents de pagament en la data del tancament del balanç:

Període mitjà de pagament i ràtios de pagament a proveïdors	Dies	
	2018	2017
Període mitjà de pagament a proveïdors	37,96	38,89
Ràtio d'operacions pagades	35,73	40,27
Ràtio d'operacions pendents de pagament	31,50	22,96

Pagaments efectuats i pendents en la data de tancament de	Milers d'euros	
	2018	2017
Total pagaments fets	192.966	180.638
Total pagaments pendents	19.330	18.345
Total pagaments de l'exercici	212.296	198.983

20.7. Deteriorament i resultat per alienacions d'immobilitzat

El saldo d'aquest epígraf dels comptes de pèrdues i guanys consolidats adjunts corresponents a l'exercici 2018 i 2017 és el següent:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Immobilitzat material (Nota 7)	(258)	-
Inversions immobiliàries (Nota 8)	16.822	(71.522)
Actius no corrents mantinguts per a la venda	-	64.209
Deteriorament o reversió del deteriorament	16.564	(7.313)
Immobilitzat intangible (Nota 6)	(388)	(67)
Immobilitzat material (Nota 7)	28	168
Inversions immobiliàries (Nota 8)	5.424	565
Actius no corrents mantinguts per a la venda	-	12.663
Resultat per alienacions d'immobilitzat	5.064	13.329
Total	21.628	6.016

20.8. Resultat financer

Ingressos financers

El desglossament dels ingressos financers per concepte és el que es detalla a continuació:

	Milers d'euros	
	31/12/2018 ^(*)	31/12/2017
Ingressos de crèdits	1.420	1.846
Ingressos per interessos d'entitats de crèdit (Notes 10.2 i 13)	727	520
Diferències positives de canvi	5.488	89
Altres ingressos financers	5.496	1.323
Total	13.131	3.778

^(*) S'hi inclouen 581 milers d'euros d'ingressos de crèdits amb l'Accionista Únic i 4.026 milers d'euros d'ingressos financers amb empreses associades (vegeu Nota 23).

Despeses financeres

El desglossament de les despeses financeres per concepte és el que es detalla a continuació:

	Milers d'euros	
	31/12/2018 ^(*)	31/12/2017 ^(*)
Despesa financera per obligacions emeses	(53.450)	(79.507)
Despeses financeres per préstecs amb entitats de crèdit	(67.323)	(84.696)
Diferències negatives de canvi	(688)	(220)
Altres despeses financeres	(24.436)	(8.135)
Total	(145.897)	(172.558)

^(*) A 31 de desembre de 2018, s'hi inclouen 10.022 milers d'euros de despeses financeres amb empreses associades (1.721 milers d'euros a 31 de desembre de 2017) (vegeu Nota 23).

Variació de valor raonable en instruments financers

Aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidats recull les variacions de valor dels instruments financers valorats a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys, entre els quals hi ha les permutes financeres de tipus d'interès i de tipus de canvi que el Grup té contractades per un import de -10.417 milers d'euros a 31 de desembre de 2018 (10.856 milers d'euros a 31 de desembre de 2017) i els crèdits participatius atorgats per Capital de Risc.

Deteriorament i resultat per alienacions d'instruments financers

Aquest epígraf del compte de pèrdues i guanys consolidat per a l'exercici 2018 recull el deteriorament i el resultat d'alienacions d'instruments financers valorats a cost amortitzat, entre els quals hi ha el deteriorament de crèdits atorgats, el resultat de les recompres dels bons propis i els resultats procedents d'instruments de cobertura. Així mateix, s'inclouen els resultats d'alienacions d'instruments financers valorats a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys.

20.9. Resultat de les operacions discontinuades

Tal com s'indica a la Nota 2.4, en el marc del procés de desconsolidació prudencial de CaixaBank, Criteria va dur a terme durant l'exercici 2017 les accions necessàries per complir amb cadascuna de les condicions que va establir el BCE als efectes de la desconsolidació prudencial. També ha esdevingut la pèrdua de control sobre aquesta participada des d'un punt de vista comptable.

En aquest sentit, l'epígraf «Resultat de les operacions discontinuades» de l'exercici 2017 del compte de pèrdues i guanys consolidat incloïa els resultats consolidats del Grup CaixaBank fins a la data de la pèrdua de control, que van pujar a 1.517.173 milers d'euros abans de minoritaris (581.923 milers d'euros atribuïbles al Grup). Així mateix, s'inclouïa en aquest epígraf del compte de resultats consolidat la revaloració neta registrada per un import de 53.927 milers d'euros per la valoració de la participació mantinguda en el patrimoni de CaixaBank a valor raonable en el moment de la pèrdua de control.

21. Informació financera per segments

La informació per segments de negoci té com a objectiu fer un control, seguiment i gestió interna de l'activitat i resultats del Grup Criteria, i es construeix en funció de les diferents línies de negoci establertes segons l'estructura i l'organització del Grup. El Consell d'Administració és el màxim Òrgan en la presa de decisions operatives de cada negoci.

Per definir els segments de negoci es tenen en compte els riscos inherents i les particularitats de gestió de cadascun d'ells. Així mateix, per a la segregació per negocis de l'activitat i els resultats es prenen com a base les unitats de negoci bàsiques, sobre les quals es disposa de xifres comptables i de gestió. S'apliquen els mateixos principis generals que els emprats en la informació de gestió del Grup, i els criteris de mesurament, valoració i principis comptables aplicats són bàsicament iguals que els emprats en l'elaboració dels comptes anuals, sense que hi hagi assignacions asimètriques.

D'aquesta manera, els segments de negoci del Grup Criteria són:

Cartera bancària: inclou la participació en el Grup CaixaBank, així com les participacions en els bancs internacionals Grupo Financiero Inbursa i The Bank of East Asia (BEA).

L'increment dels ingressos registrats a l'epígraf «Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació» és a causa, principalment, de la pèrdua de control sobre la participació en CaixaBank durant l'últim trimestre de l'exercici 2017. Com a conseqüència, el resultat atribuït d'aquesta participada com a entitat associada durant el 2017 pel Grup Criteria va ser de 3 mesos (tot en l'exercici 2018).

A més, en aquest epígraf es registren els ajustos a la PPA sobre la participació en CaixaBank (efectuada en l'exercici 2017) relatius a la venda en aquest exercici de la cartera d'actius immobiliaris disponibles per a la venda i de la participació en Repsol per part de CaixaBank per un import conjunt de 163.043 milers d'euros (vegeu Nota 9).

Així mateix, en aquest epígraf es registra l'amortització anual dels actius intangibles identificats en el PPA, que el 2018 han pujat a 84.913 milers d'euros.

D'altra banda, els resultats atribuïts de la participació del Grup Criteria en el Grupo Financiero Inbursa i el BEA han disminuït respecte a l'exercici anterior a causa de les plusvàlues procedents d'operacions societàries no recurrents que van materialitzar aquestes participades en l'exercici 2017.

A l'epígraf «Deteriorament d'actius financers» hi ha registrat el deteriorament de la participació en el BEA, per un import de 580.424 milers d'euros (vegeu Nota 9).

A 31 de desembre de 2017, l'epígraf «Resultat de les operacions discontinuades» incloïa el resultat del grup CaixaBank fins a la data de la pèrdua de control (581.923 milers d'euros després de minoritaris), així com la revaloració de la participació en el moment de la pèrdua de control.

L'Actiu total de la Cartera bancària puja a 12.261.914 milers d'euros a 31 de desembre de 2018 i 12.754.019 milers d'euros a 31 de desembre de 2017.

Cartera industrial i serveis: recull l'activitat i resultats recurrents de les inversions industrials i de serveis, les més significatives de les quals són les mantingudes a Naturgy Energy Group (abans denominada Gas Natural, S.D.G.), Abertis (venuda el mes de maig de 2018 en el marc de l'OPA sobre aquesta participació, vegeu Nota 9), Cellnex Telecom, Saba Infraestructuras, Suez, Telefónica, Aigües de Barcelona Empresa Metropolitana de Gestió del Cicle Integral de l'Aigua, Vithas i societats de capital de risc, entre d'altres.

Les participacions valorades pel mètode de la participació aporten unes pèrdues de 626.843 milers d'euros, principalment per l'atribució corresponent al Grup Criteria dels resultats negatius de Naturgy

Energy Group, derivats, principalment, del deteriorament dels seus actius registrats en aquest exercici (vegeu Nota 9).

Així mateix, s'ha de tenir en compte que, com a conseqüència de la venda de la participació en Abertis Infraestructuras el maig de 2018, el resultat de l'exercici 2018 només inclou quatre mesos d'activitat d'aquesta participada (tot l'exercici el 2017).

L'Actiu total d'aquest segment puja a 5.050.782 milers d'euros a 31 de desembre de 2018 (6.964.028 milers d'euros a 31 de desembre de 2017), 3.503.161 milers d'euros dels quals corresponen a participacions en companyies valorades pel mètode de la participació, i la resta són atribuïbles majoritàriament a Saba Infraestructuras, que s'integra per global perquè el Grup en té el control. La disminució de l'Actiu total respecte a 31 de desembre de 2017, bàsicament, és a causa de la venda esmentada amb anterioritat de la totalitat d'accions d'Abertis Infraestructuras.

Gestió d'actius immobiliaris: correspon bàsicament a l'activitat immobiliària que desenvolupa Criteria a través de les societats, i) Inmo Criteria Caixa (responsable de la gestió dels immobles del Grup), ii) Inmo Criteria Arrendamiento i Inmo Criteria Arrendamiento II (anteriorment denominades Servihabitat Alquiler i Servihabitat Alquiler II, respectivament) (ambdues dedicades a l'arrendament d'immobles), iii) Vivienda Asequible Arrendamiento y Servicios (abans denominada Arrendamiento Inmo Criteria Caixa) (societat que destina la majoria dels seus immobles al Programa Habitatge Assequible); iv) Inmo Criteria Patrimonio i v) Mediterránea Beach & Golf Community.

Activitats corporatives: inclou la resta d'actius i passius i els seus resultats associats, no assignats a la resta de negocis del Grup, entre d'altres, el deute financer net i els resultats que són producte de decisions globals del Grup i que per la seva naturalesa no són imputables a la resta de negocis.

A 31 de desembre de 2018, l'epígraf «Resultats d'operacions financeres, amb empreses del grup, associades i negocis conjunts» inclou 2.544.756 milers d'euros abans d'impostos i minoritaris corresponents a la plusvàlua generada per la venda de la totalitat de la participació del Grup Criteria en el marc de l'OPA sobre Abertis i 38.689 milers d'euros corresponents a la venda de 4.200.000 accions de Naturgy (vegeu Nota 9). A 31 de desembre de 2017, s'hi han registrat les plusvàlues brutes consolidades derivades de les vendes a mercat d'accions d'Abertis.

A continuació es presenten els resultats del Grup dels exercicis 2018 i 2017 per segments de negoci:

Informació segmentada de l'exercici 2018
Milers d'euros

Concepte	Cartera bancària	Cartera industrial i serveis	Gestió d'actius immobiliaris	Activitats corporatives	Ajustos i eliminacions	Total Grup
OPERACIONS CONTINUADES						
Vendes i prestació de serveis	-	216.610	176.212	447	(414)	392.855
Cost de vendes	-	35	(82.556)	-	-	(82.521)
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	736.207	(626.843)	-	-	-	109.364
Rendiments d'instruments de capital	593	27.767	-	-	-	28.360
Resultats d'operacions financeres, amb empreses del grup, associades i negocis conjunts	-	1.747	-	2.571.369	-	2.573.116
Altres ingressos d'explotació	-	8.288	2.506	-	-	10.794
Despeses de personal	-	(60.805)	(11.398)	(13.331)	-	(85.534)
Altres despeses d'explotació	-	(62.468)	(53.948)	(21.317)	414	(137.318)
Amortització de l'immobilitzat	-	(66.541)	(18.434)	(1.204)	-	(86.179)
Variació de provisions	-	-	521	-	-	521
Deteriorament i resultat per alienacions de l'immobilitzat	-	(617)	22.279	(34)	-	21.628
Deteriorament de participacions en associades i negocis conjunts	(580.424)	(14.664)	-	-	-	(595.088)
Altres guanys i pèrdues	-	164	368	(10)	-	522
RESULTAT D'EXPLOTACIÓ	156.376	(577.327)	35.550	2.535.920	-	2.150.520
Ingressos financers	-	1.705	4.411	7.283	(268)	13.131
Despeses financeres	-	(30.233)	-	(115.932)	268	(145.897)
Variació de valor raonable en instruments financers	-	(359)	-	(10.417)	-	(10.776)
Deteriorament i resultat per alienacions d'instruments financers	-	(1.009)	-	(1.024)	-	(2.033)
RESULTAT FINANCER	-	(29.896)	4.411	(120.090)	-	(145.575)
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	156.376	(607.223)	39.961	2.415.830	-	2.004.945
Impost sobre beneficis	-	(4.475)	-	(36.023)	-	(40.498)
RESULTAT DE LES OPERACIONS CONTINUADES	156.376	(611.698)	39.961	2.379.807	-	1.964.447
Resultat de les operacions discontinuades	-	-	-	-	-	-
RESULTAT CONSOLIDAT DE L'EXERCICI	156.376	(611.698)	39.961	2.379.807	-	1.964.447
Atribuïble a interessos minoritaris	-	8.980	-	378.177	-	387.157
Atribuïble als propietaris de la dominant	156.376	(620.678)	39.961	2.001.630	-	1.577.290

Informació segmentada de l'exercici 2017
Milers d'euros

Concepte	Cartera bancària	Cartera industrial i serveis	Gestió d'actius immobiliaris	Activitats corporatives	Ajustos i eliminacions	Total Grup
OPERACIONS CONTINUADES						
Vendes i prestació de serveis	-	206.025	67.865	1.505	(2.933)	272.462
Cost de vendes	-	(78)	38.931	-	-	38.853
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	321.172	544.381	-	-	-	865.553
Rendiments d'instruments de capital	-	26.650	-	-	-	26.650
Resultats d'operacions financeres, amb empreses del grup, associades i negocis conjunts	-	(102)	-	140.792	-	140.690
Altres ingressos d'explotació	-	8.022	7.422	-	(642)	14.802
Despeses de personal	-	(58.758)	(9.206)	(12.789)	-	(80.753)
Altres despeses d'explotació	-	(57.425)	(74.683)	(22.980)	7.189	(147.899)
Amortització de l'immobilitzat	-	(65.871)	(23.415)	(1.389)	-	(90.675)
Deteriorament i resultat per alienacions de l'immobilitzat	-	50	6.292	(326)	-	6.016
Deteriorament de participacions en associades i negocis conjunts	-	(1.104)	-	-	-	(1.104)
Deteriorament d'instruments financers	-	(2.047)	-	(361)	-	(2.408)
Fons de comerç negatiu reconegut a resultats	6.443	-	-	-	-	6.443
Altres guanys i pèrdues	-	(593)	1.040	(202)	-	245
RESULTAT D'EXPLOTACIÓ	327.615	599.150	14.246	104.250	3.614	1.048.875
Ingressos financers	-	2.137	-	1.641	-	3.778
Despeses financeres	-	(33.979)	-	(151.822)	13.243	(172.558)
Variació de valor raonable en instruments financers	-	268	-	18.798	(8.210)	10.856
RESULTAT FINANCER	-	(31.574)	-	(131.383)	5.033	(157.924)
RESULTAT ABANS D'IMPOSTOS	327.615	567.576	14.246	(27.133)	8.647	890.951
Impost sobre beneficis	-	(1.029)	-	20.341	-	19.312
RESULTAT DE LES OPERACIONS CONTINUADES	327.615	566.547	14.246	(6.792)	8.647	910.263
Resultat de les operacions discontinuades	1.579.769	2.945	-	-	(8.647)	1.574.067
RESULTAT CONSOLIDAT DE L'EXERCICI	1.907.384	569.492	14.246	(6.792)	-	2.484.330
Atribuïble a interessos minoritaris	935.250	26.849	-	63.503	-	1.025.602
Atribuïble als propietaris de la dominant	972.134	542.643	14.246	(70.295)	-	1.458.728

Les principals inversions i passius financers per segments de negoci per als exercicis 2018 i 2017 es presenten a continuació:

Informació segmentada de l'exercici 2018

	Milers d'euros				
	Cartera bancària	Cartera industrial i serveis	Gestió d'actius immobiliaris	Activitats corporatives	Total Grup
Actiu total	12.261.914	5.077.335	3.016.747	4.729.820	25.085.816
<i>Dels quals:</i>					
Adquisicions de Fons de comerç i altres actius intangibles (Nota 6)	-	198.915	1.111	504	200.530
Adquisicions d'Immobilitzat material (Nota 7)	-	93.344	611	1.330	95.285
Adquisicions d'Inversions immobiliàries (Nota 8)	-	-	3.079	-	3.079
Adquisicions d'Existències (Nota 11)	-	122	-	23.690	23.812
Inversions en entitats associades (Nota 9)	43.314	319.982	-	-	363.296
Finançament i tresoreria:					
Efectiu i altres equivalents d'efectiu (Nota 13)	-	118.466	160.111	620.750	899.327
Imposicions bancàries a curt termini (Nota 10.2)	-	185	-	600.000	600.185
Deute brut a llarg i curt termini del qual: (Nota 17)	-	664.321	-	5.306.929	5.971.250
Nominal de bons simples (Nota 17.1)	-	-	-	2.708.800	2.708.800
Nominal de préstecs a llarg i curt termini (Nota 17.1)	-	581.765	-	2.526.414	3.108.179

Informació segmentada de l'exercici 2017

	Milers d'euros				
	Cartera bancària	Cartera industrial i serveis	Gestió d'actius immobiliaris	Activitats corporatives	Total Grup
Actiu total	12.754.019	6.964.028	2.891.139	2.714.755	25.323.941
<i>Dels quals:</i>					
Adquisicions de Fons de comerç i altres actius intangibles (Nota 6)	-	13.891	3.062	-	16.953
Adquisicions d'Immobilitzat material (Nota 7)	-	19.222	5.009	-	24.231
Adquisicions d'Inversions immobiliàries (Nota 8)	-	-	273	-	273
Adquisicions d'Existències (Nota 11)	-	-	-	-	-
Inversions en entitats associades (Nota 9)	32.674	20.788	-	-	53.462
Finançament i tresoreria:					
Efectiu i altres equivalents d'efectiu (Nota 13)	-	203.821	32.964	655.959	892.744
Imposicions bancàries a curt termini (Nota 10.2)	-	20.416	-	-	20.416
Deute brut a llarg i curt termini del qual: (Nota 17)	-	613.345	-	6.369.718	6.983.063
Nominal de bons simples (Nota 17.1)	-	-	-	2.750.000	2.750.000
Nominal de préstecs a llarg i curt termini (Nota 17.1)	-	535.514	-	3.559.320	4.094.834

A continuació es presenta informació sobre els ingressos del Grup Criteria per segments de negoci i àrea geogràfica dels exercicis 2018 i 2017:

Distribució ingressos per àrea geogràfica (*)	Milers d'euros	
	Grup Criteria	
	31/12/2018	31/12/2017
Espanya	2.816.666	921.993
Unió Europea	81.247	77.908
Països OCDE	-	-
Resta de països	205.782	305.454
Total	3.103.695	1.305.355

(*) Correspon als epígrafs següents del Compte de Pèrdues i Guanys del Grup Criteria:

1. Vendes i prestació de serveis
2. Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació
3. Rendiments d'instruments de capital
4. Resultats d'operacions financeres, amb empreses del Grup, associades i negocis conjunts

22. Contingències i compromisos

La quantificació dels riscos contingents a 31 de desembre de 2018 i 2017 es mostra a continuació:

	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Avals financers rebuts	6.973	1.123
Avals financers atorgats	60.091	59.794

A 31 de desembre de 2018, el Grup té avals davant de tercers prestats per entitats financeres per un import de 40.692 milers d'euros (42.606 milers d'euros el 2017), que, principalment, ha contret en garantia el grup Saba Infraestructuras en la gestió com a licitador o concessionari de serveis públics d'aparcament. Així mateix, el Grup té avals davant de tercers prestats per entitats financeres per un import de 8.260 milers d'euros (17.187 milers d'euros el 2017), bàsicament contrets en garantia de l'activitat immobiliària que desenvolupa el Grup (relacionats amb gestions urbanístiques com el desenvolupament de sòls i obres d'urbanització), així com 9.622 milers d'euros com a garantia del compliment de les obligacions vinculades als contractes de vendes sobre plànol.

Dels avals relacionats amb l'activitat immobiliària esmentats anteriorment, la Societat Dominant és titular de línies de risc multiempresa, de les quals Inmo Criteria Caixa, S.A.U. (societat participada un 100% per Criteria) ha disposat 10.708 milers d'euros.

23. Informació sobre parts vinculades

El *personal clau de la direcció*, entès com aquelles persones que tenen autoritat i responsabilitat per planificar, dirigir i controlar les activitats de la Societat, directament o indirectament, està integrat per tots els membres del Consell d'Administració (siguin executius o no) i l'Alta Direcció. Pels seus càrrecs, cadascuna de les persones que integren aquest col·lectiu es considera *part vinculada*. Per aquest motiu, Criteria ha de revelar, entre altres transaccions, la informació que recull aquesta Nota.

També es consideren persones vinculades a Criteria els familiars propers al *personal clau de la direcció*, així com aquelles societats en què el personal clau o els seus familiars propers exerceixen control, control conjunt o influència significativa, o bé tenen, directament o indirectament, un poder de vot important.

Criteria manté, així mateix, contractes de prestació de serveis amb les seves parts vinculades. Aquests contractes són, en qualsevol cas, propis del trànsit ordinari i en condicions de mercat.

A continuació es detallen els saldos més significatius mantinguts a 31 de desembre de 2018 i 2017 entre el Grup Criteria i l'Accionista Únic i entre el Grup Criteria i les empreses associades. També es detallen els imports registrats en el compte de pèrdues i guanys com a conseqüència de les operacions efectuades. La totalitat dels saldos i operacions efectuats entre parts vinculades formen part del tràfic ordinari i es duen a terme en condicions de mercat.

Milers d'euros	2018		2017	
	Amb l'Accionista majoritari, la Fundació Bancària "la Caixa"	Entitats associades	Amb l'Accionista majoritari, la Fundació Bancària "la Caixa"	Entitats associades
ACTIU				
Actius financers no corrents	26.500	1.488	2.800	2.267
<i>Actius financers a cost amortitzat (Nota 10.2)</i>	26.500	29	2.800	2.267
<i>Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats – Crèdits participatius (Nota 10.3)</i>	-	1.459	-	-
Deutors i altres comptes per cobrar (Nota 12)	685	608.563	1.085	4.724
Actius financers corrents	22.394	13.819	3.000	133.517
<i>Actius financers a cost amortitzat (Nota 10.2)</i>	22.394	13.725	3.000	133.517
<i>Actius financers valorats a valor raonable amb canvis a resultats – Crèdits participatius (Nota 10.3)</i>	-	94	-	-
Efectiu i equivalents d'efectiu (Nota 13)	-	300.011	-	816.814
Total	49.579	923.881	6.885	957.322
PASSIU				
Obligacions i deutes no corrents	-	39.217	-	113.173
<i>Deutes amb entitats de crèdit i obligacions i altres valors negociables (Nota 17.1)</i>	-	25.454	-	100.073
<i>Altres passius financers (Nota 17.2)</i>	-	-	-	208
<i>Instruments financers derivats (Nota 17.3)</i>	-	13.763	-	12.892
Obligacions i deutes corrents	-	6.903	27	20.463
<i>Deutes amb entitats de crèdit i obligacions i altres valors negociables (Nota 17.1)</i>	-	6.903	-	20.463
<i>Altres passius financers (Nota 17.2)</i>	-	-	27	-
Proveïdors i altres comptes per pagar (Nota 18)	71	2.711	98	4.998
Total	71	48.831	125	138.634
PÈRDUES I GUANYS				
Vendes i prestacions de serveis	98	1.577	59	2.245
Altres despeses d'exploració	(12)	(8.225)	-	(8.767)
Ingressos financers (Nota 20.8)	581	4.026	-	-
Despeses financeres (Nota 20.8)	-	(10.022)	-	(1.721)
Total	667	(12.644)	59	(8.243)

Operacions efectuades amb Fundació Bancària "la Caixa", Accionista únic

- Arrendament a la Fundació Bancària "la Caixa" de les oficines de Criteria Caixa, S.A.U., ubicades a la Plaça Weyler, 3, de Palma de Mallorca.
- Dividends distribuïts a la Fundació Bancària "la Caixa", per un import total de 100.000 milers d'euros amb càrrec a altres reserves, 50.000 milers d'euros en concepte de dividend complementari de l'exercici 2017 i 250.000 milers d'euros a compte del resultat de l'exercici 2018 (vegeu Notes 14.3 i 14.4). Així mateix, és intenció del Consell d'Administració proposar a l'Accionista distribuir un dividend complementari sobre el resultat de l'exercici 2018 per un import de 200.000 milers d'euros.

- Crèdits atorgats per Criteria per un import de 46.000 milers d'euros en el marc del conveni entre el CEB i la Fundació Bancària "la Caixa" (vegeu Notes 10 i 17).

Operacions més significatives efectuades durant l'exercici 2018 entre el Grup i les empreses associades

- Arrendament a CaixaBank de les oficines ubicades a l'avinguda Diagonal, 621, de Barcelona, per part de Criteria Caixa, S.A.U., Caixa Capital Risc, S.G.E.C.R., S.A. i Inmo Criteria Caixa, S.A.U., i al passeig de la Castellana, 51, de Madrid, per part de Criteria Caixa, S.A.U.
- Criteria té contracte de depositaria de valors amb CaixaBank, The Bank of East Asia i el Grupo Financiero Inbursa.
- A 31 de desembre de 2018, el Grup té contractades amb CaixaBank permutes financeres de tipus variable a fix per un nominal d'1.348.104 milers d'euros, amb venciments entre el 2020 i el 2023 (vegeu Nota 17).
- Contracte marc per a la prestació de determinats serveis per part de CaixaBank a favor de Criteria; s'han subscrit, mitjançant document d'encàrrec, serveis en matèria d'assessoria fiscal.
- Contracte de prestació de serveis per part de Serveis Informàtics la Caixa, S.A. (Silk), en concepte de manteniment i gestió de determinades aplicacions informàtiques, a Criteria.

Operacions més significatives efectuades durant l'exercici 2018 entre les empreses del Grup Criteria

Les operacions entre empreses del Grup formen part del tràfic ordinari i s'efectuen en condicions de mercat. Les operacions més significatives efectuades durant l'exercici 2018 entre les empreses del Grup, addicionals o complementàries a les esmentades a les diverses notes d'aquesta memòria es detallen a continuació:

- Aportació no dinerària de la participació que Criteria mantenia en Els Arbres de la Tardor, així com d'actius immobiliaris a favor d'Inmo Criteria Caixa, S.A.U. mitjançant ampliació de capital de 524.425 milers d'euros.
- Durant l'exercici 2018, Criteria ha atorgat diversos crèdits a les filials immobiliàries, i el nominal pendent a 31 de desembre de 2018 és de 317.375 milers d'euros. Així mateix, Criteria ha atorgat a Saba Infraestructuras, S.A. un préstec per un import de 156.700 milers d'euros el desembre de 2018.
- Contracte per a la prestació de serveis subscrit per Inmo CriteriaCaixa, S.A.U. a favor de Criteria, entre els quals s'inclouen la gestió integral de la cartera immobiliària i la comercialització dels immobles en venda i en lloguer propietat de Criteria.

D'altra banda, hi ha compromisos postocupacionals amb l'Alta Direcció de Criteria per un import de 8.176 milers d'euros.

Descripció de les relacions entre la Fundació Bancària "la Caixa", Criteria i CaixaBank

Com a conseqüència de la transformació de "la Caixa" en fundació bancària i la finalització de l'exercici indirecte de l'activitat bancària a través de CaixaBank, i en compliment de la normativa vigent, el Patronat de la Fundació Bancària "la Caixa" va aprovar, el 24 de juliol de 2014, un protocol de gestió de la participació financera. El 18 de maig de 2017, el Patronat de la Fundació Bancària "la Caixa" va aprovar un nou protocol de gestió de la participació financera per tal d'adaptar-ne el contingut als compromisos que ha d'assumir la Fundació Bancària "la Caixa" directament i a través de Criteria, per complir les condicions de desconsolidació establertes pel Banc Central Europeu. En data 25 de maig de 2017, el Consell d'Administració de Criteria va acordar l'adhesió en tots els aspectes d'aquest Protocol (d'ara endavant, «el Protocol de Gestió»), que regula principalment:

- Els criteris bàsics que regeixen la gestió per part de la Fundació "la Caixa" de la seva participació en CaixaBank.
- Les relacions entre el Patronat i els òrgans de govern de CaixaBank.
- Els criteris generals per dur a terme operacions entre la Fundació "la Caixa" i CaixaBank.
- Els mecanismes per evitar l'aparició de conflictes d'interès.
- Els criteris bàsics relatius a la cessió i l'ús de signes distintius i noms de domini titularitat de la Fundació Bancària "la Caixa" per part de CaixaBank i de societats del seu grup.
- L'atorgament d'un dret d'adquisició preferent a favor de la Fundació Bancària en cas de transmissió per part de CaixaBank del Monte de Piedad, del qual és titular.
- Els principis bàsics d'una possible col·laboració a l'efecte que (i) CaixaBank pugui implementar polítiques de responsabilitat social corporativa a través de la Fundació Bancària "la Caixa" i, alhora, (ii) la Fundació Bancària doni difusió als seus programes de l'Obra Social mitjançant la xarxa de sucursals de CaixaBank i, si escau, a través d'altres mitjans materials.
- El flux d'informació adequat que permeti a totes dues entitats l'elaboració dels seus estats financers i el compliment d'obligacions d'informació periòdica i de supervisió davant del Banc d'Espanya i organismes reguladors.

En el marc d'aquest Protocol de Gestió, la Fundació Bancària "la Caixa", Criteria i CaixaBank van formalitzar, el 19 de desembre de 2016, un Protocol Intern de Relacions, que va modificar el de l'1 de juliol de 2011 i que va recollir els aspectes del Protocol de Gestió que requerien la participació de CaixaBank com a contrapart de la Fundació Bancària "la Caixa" i de Criteria.

El 25 de gener de 2018, el Consell d'Administració de Criteria va aprovar la modificació del Protocol Intern de Relacions entre la Fundació Bancària "la Caixa", CaixaBank i Criteria, que es va subscriure en data 22 de febrer de 2018, amb l'objecte de: (i) adequar el seu contingut al Protocol de Gestió; (ii) acomplir les condicions comunicades el 16 de març de 2016 pel Consell de Supervisió del Banc Central Europeu per a la desconsolidació a efectes prudencials entre Criteria i CaixaBank; i (iii) adaptar el Protocol a les condicions de desconsolidació esmentades.

Retribució al Consell d'Administració

Les retribucions que han percebut els membres del Consell d'Administració de Criteria en concepte de dietes d'assistència a les reunions dels òrgans d'administració i altres remuneracions dels exercicis 2018 i 2017 són les que es detallen a continuació:

Retribucions al Consell d'Administració	Milers d'euros			
	2018		2017	
	Criteria	Grup Criteria	Criteria	Grup Criteria
Total remuneració fixa	3.810	485	3.207	128
Nombre de persones	15		15	
Homes	14		14	
Dones	1		1	

Les remuneracions que van percebre durant els exercicis 2018 i 2017 els consellers de Criteria per la seva funció de representació de l'Entitat en els Consells d'Administració de societats cotitzades i d'altres societats en les quals Criteria tingui una presència o representació significativa i que siguin societats del perímetre del Grup, excloent-ne les societats del Grup, per les quals les dietes pagades s'han informat al quadre anterior, pugem a 821 i 2.025 milers d'euros, respectivament, i consten registrades en els comptes de pèrdues i guanys de les societats esmentades.

La despesa en concepte de prima de responsabilitat civil derivada dels càrrecs de consellers i directius ha pujat a 97 i 91 milers d'euros en els exercicis 2018 i 2017, respectivament.

No s'han efectuat aportacions a plans de pensions de consellers per part de Criteria en els exercicis 2018 i 2017.

Criteria Caixa, S.A.U. no té concretes obligacions respecte als membres del Consell d'Administració, antics i actuals, en matèria de pensions per la seva condició de consellers, ni d'altres que no s'hagin descrit en els paràgrafs anteriors.

No hi ha acords sobre indemnitzacions per cessament unilateral per part de la Societat amb els membres dels Òrgans de Govern de Criteria.

Els Administradors de la Societat dominant no han dut a terme, durant els exercicis 2018 i 2017, operacions alienes al trànsit ordinari o que no s'hagin dut a terme en condicions normals de mercat amb Criteria Caixa, S.A.U. o les societats del seu Grup.

Remuneracions a l'Alta Direcció

A 31 de desembre de 2018, integren l'Alta Direcció de Criteria 6 persones (6 persones a 31 de desembre de 2017).

Les remuneracions a l'Alta Direcció dels exercicis 2018 i 2017 es detallen a continuació:

Retribucions a l'Alta Direcció	Milers d'euros	
	2018	2017
Retribucions salarials (*)	3.252	3.543
Prestacions postocupació	756	230
Altres prestacions a llarg termini	10	8
Altres	30	37
Total	4.048	3.818

(*) Aquest import inclou la retribució fixa, en espècie, i variable total meritada per l'Alta Direcció.

Les remuneracions que ha percebut durant els exercicis 2018 i 2017 l'Alta Direcció de Criteria per la seva activitat de representació de l'Entitat dominant en els Consells d'Administració de societats cotitzades i d'altres societats en les quals Criteria té una presència o representació significativa i que són societats del perímetre de "la Caixa" pugen a 721 i 490 milers d'euros, respectivament, i consten registrades en els comptes de pèrdues i guanys de les societats esmentades.

Hi ha pactes amb membres de l'Alta Direcció sobre indemnitzacions en cas de cessament o rescissió anticipada dels contractes.

Informació adicional referent al Consell d'Administració

Conflictes d'interès

L'article 229 de la Llei de Societats de Capital estableix, entre altres deures dels administradors, el deure de comunicar al Consell d'Administració de la Societat qualsevol situació de conflicte, directe o indirecte, que cadascun dels Consellers o les persones que hi estiguin vinculades puguin tenir amb l'interès de la Societat.

La resta de Consellers han declarat no haver tingut cap supòsit de conflicte d'interès durant l'exercici 2018.

Prohibició de competència

De conformitat amb el que disposa l'article 229.1r de la Llei de Societats de Capital actualment vigent, els membres del Consell d'Administració s'han d'abstenir de desenvolupar activitats per compte propi o per compte d'altri que comportin una competència efectiva, sigui actual o potencial, amb la Societat o que, de qualsevol altra manera, el situïn en un conflicte permanent amb els interessos de la societat. De conformitat amb l'article 230 de la Llei de Societats de Capital, la societat pot dispensar aquesta prohibició en el cas que no s'espera un perjudici per a la societat o que, si se n'espera algun, el compensin els beneficis que s'espera obtenir de la dispensa. La dispensa s'ha de concedir mitjançant un acord exprés i separat de la Junta General. En relació amb això, es fa constar que cap Conseller ha comunicat a la societat cap situació que requereixi valorar i, si escau, aprovar la dispensa oportuna.

24. Notes a l'estat de fluxos d'efectiu consolidat

A 31 de desembre de 2018, l'efectiu i altres actius líquids equivalents ha incrementat 6.583 milers d'euros respecte al 31 de desembre de 2017 (-1.894.993 a 31 de desembre de 2017 respecte al 31 de desembre de 2016).

Fluxos de les activitats d'explotació

Els desglossaments més significatius relatius a les activitats operatives de l'exercici 2018 i 2017 són els següents:

Ajustos al resultat	Nota	Milers d'euros	
		31/12/2018	31/12/2017
Amortitzacions d'actius intangibles, immobilitzat material i inversions immobiliàries	(6, 7, 8)	86.179	90.675
Pèrdues (+) / recuperacions (-) per deteriorament d'actius	(9, 20.2, 20.7)	559.387	(39.924)
Resultats de vendes d'immobilitzat	(20.7)	(5.064)	(13.329)
Resultats nets de vendes de participacions	(20.4)	(2.570.719)	(140.379)
Resultats nets d'operacions financeres	(20.4)	(2.397)	(311)
Resultats d'entitats valorades pel mètode de la participació	(9)	(109.364)	(865.553)
Rendiments d'instruments de capital	(20.3)	(28.360)	(26.650)
Ingressos financers	(20.8)	(13.131)	(3.778)
Despeses financeres	(20.8)	145.897	172.558
Variació del valor raonable en instruments financers	(20.8)	10.776	(10.856)
Altres		990	(6.688)
Total		(1.925.806)	(844.235)

Variació del capital corrent	Milers d'euros	
	31/12/2018	31/12/2017
Administracions públiques	(3.592)	48.882
Altres actius corrents	(4.288)	7.597
Altres passius corrents	(10.377)	2.254
Existències	101.658	16.742
Total	83.401	75.475

Fluxos de les activitats d'inversió

Els fluxos obtinguts de les activitats d'inversió en l'exercici 2018 han pujat a 2.417.729 milers d'euros.

S'han obtingut principalment a través de les desinversions efectuades en l'exercici que corresponen, bàsicament, a la venda de la participació del Grup Criteria en Abertis Infraestructuras, S.A. per un import total de 3.844.369 milers d'euros i a la venda de 4.200.000 accions de Naturgy per un import de 98.927 milers d'euros (vegeu Nota 9). Així mateix, s'han rebut dividendes d'entitats associades i inversions en instruments de patrimoni per un import total de 853.715 milers d'euros.

D'altra banda, s'han dut a terme inversions per un import total de 3.014.862 milers d'euros, que corresponen principalment a inversions efectuades en instruments de patrimoni per un import d'1.048.896 milers d'euros i instruments de deute públic i privat per un import de 161.483 milers d'euros (vegeu Nota 10), a l'adquisició per part de Criteria del 49,39% adicional del capital social de Saba Infraestructuras per un import de 443.669 milers d'euros i a l'adquisició per part de Saba Infraestructuras (societat participada un 99,50% pel Grup Criteria) de la totalitat de les accions de les societats Infra

Holdings UK, Indigo Park Deutschland GmbH, Indigo Infra Slovakia s.r.o e Indigo Park Slovakia s.r.o per un import de 205.107 milers d'euros (vegeu Nota 5).

Adicionalment, el Grup ha dut a terme inversions i desinversions en imposicions a més de tres mesos durant l'exercici 2018 per un import net de 579.769 milers d'euros (vegeu Nota 10.2).

Totes les inversions i desinversions de l'exercici han estat pagades i cobrades en efectiu.

Fluxos de les activitats de finançament

Dels fluxos aplicats a les activitats de finançament, han ascendit a 1.498.609 milers d'euros i es corresponen, principalment, a amortitzacions de deutes contrets amb entitats de crèdit per un import total d'1.206.646 milers d'euros (vegeu Nota 17).

Així mateix, durant l'exercici 2018, s'han pagat dividends a l'Accionista Únic per un import total de 400.000 milers d'euros (vegeu Nota 14).

25. Altra informació rellevant

Les societats dependents del Grup procedents de Saba Infraestructuras exploten aparcaments i zones regulades en superfície mitjançant diverses fórmules jurídiques, en els diversos països en què opera. A 31 de desembre de 2018 i 2017, el Grup tenia 1.380 i 375 centres, respectivament, el detall per país i modalitat d'explotació dels quals és el següent:

2018	Concessió zones regulades en superfície			Gestió	Lloguer	Total
	Propietat	Concessió	Concessió			
Espanya	13	147	10	79	6	255
Itàlia	2	44	9	-	1	56
Portugal	2	21	4	6	7	40
Xile	-	14	1	8	-	23
Andorra	-	-	-	-	1	1
Regne Unit	1	108	-	843	7	959
Alemanya	1	-	-	13	18	32
Eslovàquia	-	1	-	8	5	14
Total	19	335	24	957	45	1.380

2017	Concessió zones regulades en superfície			Gestió	Lloguer	Total
	Propietat	Concessió	Concessió			
Espanya	14	147	10	80	6	257
Itàlia	2	44	9	1	1	57
Portugal	2	21	4	6	5	38
Xile	-	13	1	8	-	22
Andorra	-	-	-	-	1	1
Total	18	225	24	95	13	375

Aquests centres inclouen 73 aparcaments associats a 14 aeroports i 74 aparcaments vinculats a 53 estacions d'Adif.

El detall dels centres en règim de concessió administrativa (contractes concertats amb administracions locals dels diversos països on opera) és el següent:

- Espanya: 157 centres d'explotació (aparcaments i zones regulades en superfície) amb un total de 59.663 places. La vida mitjana restant del conjunt de les concessions se situa als 14 anys.
- Itàlia: 53 centres d'explotació amb 25.785 places i una vida mitjana restant de les concessions de 25 anys.
- Portugal: 25 aparcaments que aporten 11.308 places de diverses concessions, la vida mitjana restant de les quals és de 17 anys.
- Xile: 15 centres d'explotació amb un total de 6.012 places, la vida mitjana restant de les quals és de 18 anys.
- Regne Unit: 108 centres d'explotació (aparcaments i zones regulades en superfície), amb un total de 18.682 places. La vida mitjana restant del conjunt de les concessions se situa als 18 anys.
- Eslovàquia: 1 centre d'explotació (aparcament) amb 96 places. La vida mitjana restant de la concessió és de 33 anys.

Les vides mitjanes restants s'han calculat de forma ponderada al nombre de places.

26. Medi ambient i responsabilitat social corporativa

Criteria està compromesa amb el respecte a l'entorn natural, un compromís que va més enllà de les seves obligacions legals i que es concreten en un sistema de gestió mediambiental integrat en la seva activitat de negoci, que engloba tots els seus projectes, seguint la norma ISO 14001. Així mateix, Criteria segueix desenvolupant, mitjançant la presència en els òrgans de govern de les seves participades, els processos interns d'avaluació i control de risc social i ambiental de les seves participades, amb la finalitat de poder assegurar que aquestes organitzacions treballen de forma responsable i ètica.

Annex I – Societats dependents del Grup Criteria

Milers d'euros

Denominació social i activitat	Domicili	% Participació		Capital social	Reserves i dividendes a compte	Resultats	Un altre patrimoni Net	Total patrimoni Net	Dividends meritats en l'exercici per la participació directa	Deteriorament per la participació directa	Valor net en llibres per la participació directa
		Directa	Total								
Caixa Assistance, S.A. Societat de cartera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	60	(50)	-	-	10	-	-	12
Caixa Capital Micro II, FCR Fons de capital de risc	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	34,72	56,80	10.109	(3.262)	693	-	7.540	-	892	2.618
Caixa Capital Risc, S.G.E.C.R., S.A. Societat de gestió de capital de risc	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	99,99	100,00	1.000	4.061	(224)	-	4.837	-	-	4.200
Caixa Capital TIC II, FCR Fons de capital de risc	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	0,00	53,53	16.990	(4.701)	(1.029)	-	11.260	-	-	-
Caixa Invierte Biomed II, FCR Fons de capital de risc	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	0,00	45,29	33.867	(9.530)	(733)	-	23.604	-	-	-
Caixa Invierte Industria, S.C.R., S.A. Societat de capital risc	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	0,00	46,57	21.708	916	(1.717)	-	20.907	-	-	-
Caixa Invierte Start, FCR Fons de capital de risc	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	0,00	41,71	15.237	(1.214)	(1.407)	-	12.616	-	-	-
Caixa Podium I, S.A. Entitat no financera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	60	(50)	30	-	40	-	-	11
Club Caixa I, S.A. Societat de cartera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	60	(50)	-	-	10	-	-	12
Criteria Industrial Ventures, S.A. Inversió en empreses del sector industrial	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	0,00	100,00	1.000	3.000	(53)	-	3.947	-	-	-
Criteria Movilidad, S.L.U. Societat de cartera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	30.700	273.940	(16)	-	304.624	-	-	304.640
Criteria Venture Capital, S.I.C.C., S.A. Societat de cartera	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	20.250	38.204	(3.069)	-	55.385	-	13.492	55.385

Milers d'euros

Denominació social i activitat	Domicili	% Participació		Capital social	Reserves i dividendes a compte	Resultats	Un altre patrimoni Net	Total patrimoni Net	Dividends meritats en l'exercici per la participació directa	Deteriorament per la participació directa	Valor net en llibres per la participació directa
		Directa	Total								
Els Arbres de la Tardor, S.L. Adquisició de terrenys i desenvolupament de projectes urbanístics	C. Constitució, Salita Parc D Parròquia d'Escaldes-Engordany Andorra	0,00	100,00	73.106	84.121	2.499	-	159.726	-	-	-
Energía Boreal 2018, S.A. Societat de cartera	Paseo de la Castellana, 51 28046, Madrid	71,95	71,95	120.000	1.019.468	22.494	-	1.161.962	16.166	-	521.048
GrupCaixa, S.A. Administració d'inversions	Av. Diagonal, 621-629 08028 Barcelona	100,00	100,00	60	(17)	-	-	43	-	-	42
Inmo Criteria Arrendamiento I Explotació, gestió i administració, en règim d'arrendament, d'habitatges	Roger de Flor, 193-195 08013 Barcelona	0,00	100,00	26.838	(138.008)	1.458	393.065	283.353	-	-	-
Inmo Criteria Arrendamiento II Explotació, gestió i administració, en règim d'arrendament, d'habitatges	Roger de Flor, 193-195 08013 Barcelona	0,00	100,00	3	(66.674)	1.640	148.955	83.924	-	-	-
Inmo Criteria Caixa, S.A.U. Promoció d'habitatges, inclosos els de protecció oficial	Roger de Flor, 193-195 08013 Barcelona	100,00	100,00	540.980	576.449	15.234	16.800	1.149.463	-	-	1.134.844
Inmo Criteria Patrimonio, S.L. Promoció, construcció, rehabilitació i manteniment de béns immobles, així com la seva explotació en règim d'arrendament	Roger de Flor, 193-195 08013 Barcelona	0,00	100,00	40.917	80.191	(99)	-	121.009	-	-	-
Lumine Travel, S.A.U. Agència de viatges	Hipólito Lázaro, s/n 43481 La Pineda (Vila-Seca)	0,00	100,00	60	158	146	-	364	-	-	-
Mediterránea Beach & Golf Community, S.A. Explotació i gestió urbanística dels àmbits annexos al parc temàtic	Hipólito Lázaro 43481 La Pineda (Vila-Seca) Tarragona	100,00	100,00	105.824	208.033	(2.271)	-	311.586	-	-	336.931
Saba Infraestructuras, S.A. Construcció i explotació d'infraestructures de transport, mobilitat, aparcaments, logística i comunicacions	Av. del Parc Logístic, 22-26 08040 Barcelona	0,00	99,50	73.904	217.851	11.079	108.103	410.937	138.486	-	-
Vivienda Asequible Arrendamiento y Servicios Explotació habitatges de protecció oficial	Roger de Flor, 193-195 08013 Barcelona	0,00	100,00	190.379	34.309	4.514	15.897	245.099	-	-	-

Nota: La informació de les societats que no cotitzen a Borsa correspon a les últimes dades disponibles (reals o estimades) en el moment de redactar aquesta Memòria.

Annex II – Participacions en societats associades de Criteria

Milers d'euros

Excepte els components del Patrimoni Net de Grupo Financiero Inbursa y The Bank of East Asia en milions de moneda local (Peso mexicà y Dòlar de Hong Kong, respectivament)

Denominació social i activitat	Domicili	% Participació		Capital social	Reserves i dividendes a compte	Resultats	Un altre patrimoni Net	Total patrimoni Net	Dividends meritats en l'exercici per la participació total	Valor en llibres per la participació directa	Cotització 31/12/2018	Cotització mitjana últ. trimestre de 2018
		Directa	Total									
Aelix Therapeutics, S.L. Desenvolupament de vacunes terapèutiques per al VIH	C/ Baldiri i Reixach, 4-8 08028 Barcelona	0,00	26,06	17	10.082	833	-	10.932	-	-	-	-
Aptatargets, S.L. Aplicacions biomèdiques	Av. Cardenal Herrera Oria, 298 28035 Madrid	0,00	30,71	7	2.136	(1.476)	-	667	-	-	-	-
Biotica Bioquímica Anàlítica, S.L. Desenvolupament, fabricació i comercialització de detecció ràpida i de baix cost de substàncies i microorganismes patògens	Universitat Jaume I de Castelló Av. de Vicent Sos Baynat 12071 Castelló	0,00	41,35	1.257	129	37	-	1.423	-	-	-	-
Caixabank, S.A. (C) Banca	C. Pintor Sorolla, 2-4 46002 València	40,00	40,00	5.981.438	16.860.628	1.984.647	(768.268)	24.058.445	358.881	9.896.759	3,16	3,56
Center for Intelligent Research in Crystal Engineering, S.L. Descobriments, desenvolupament i optimització de medicaments	C. Isaac Newton, s/n. Parc Bit, Ed. Disset, local A-5 07121 Palma	0,00	39,50	10	676	(119)	-	567	-	-	-	-
Eco-Sistems Watermakers, S.L. Sistemes de potabilització d'aigua de mar	C/Horta, 22 08203 Sabadell	0,00	20,00	146	413	(73)	-	486	-	-	-	-
Extraice, S.L. Disseny i fabricació de pistes de gel sintètiques	Parque empresarial Los Llanos, c/ Extremadura, 2 41909 Salteras	0,00	20,83	75	3.558	1.495	-	5.128	-	-	-	-
Glycardial Diagnostics, S.L. Biomarcador per al diagnòstic i pronòstic de la isquèmia miocàrdica	Carrer Sant Antoni Maria Claret, 167, Hospital Santa Creu i Santa Pau 08025 Barcelona	0,00	34,68	6	1.682	(421)	-	1.267	-	-	-	-
Grupo Financiero Inbursa, S.A.B. de C.V. (C) (G) (2) Banca	Paseo de las Palmas, 736 11000 Lomas de Chapultepec	9,10	9,10	27.378	104.775	17.100	(852)	148.401	12.893	881.944	1,26	1,23
Inbiomotion, S.L. Diagnòstic de metàstasi de càncer de mama i os	Av. Diagonal, 601 08014 Barcelona	0,00	26,08	171	7.329	(290)	-	7.210	-	-	-	-
Integrated Microsystems for Quality of Life, S.L. Desenvolupament, producció i comercialització de kits per a la detecció de patògens i toxines	Poligon Industrial Riu Clar, C. Ferro, 6 43006 Tarragona	0,00	19,00	97	1.262	(43)	-	1.316	-	-	-	-

Milers d'euros

Excepte els components del Patrimoni Net de Grupo Financiero Inbursa y The Bank of East Asia en milions de moneda local (Peso mexicà y Dòlar de Hong Kong, respectivament)

Denominació social i activitat	Domicili	% Participació		Capital social	Reserves i dividendes a compte	Resultats	Un altre patrimoni Net	Total patrimoni Net	Dividends meritats en l'exercici per la participació total	Valor en llibres per la participació directa	Cotització 31/12/2018	Cotització mitjana últ. trimestre de 2018
		Directa	Total									
Iproteos, S.L. Desenvolupament de fàrmac per a l'esquizofrènia	Carrer Baldiri Reixac, 10 08028 Barcelona	0,00	50,00	11	1.821	(1.835)	-	(3)	-	-	-	-
Knowledge Development for POF, S.L. Desenvolupament d'un xip d'1 Gb per a tecnologia de fibra òptica plàstica	Ronda de Poniente, 14 28760 Tres Cantos Madrid	0,00	10,99	2.150	9.521	(1.961)	-	9.710	-	-	-	-
Laboratoris Sanifit, S.L. Descobriments i desenvolupament per regular els processos calcificació	Polígono Industrial Parc Bit (Ed. Europa 2) 07121 Palma Illes Balears	0,00	15,46	621	26.351	(15.384)	-	11.588	-	-	-	-
Medlumics, S.L. Producció de sistemes de tomografia	Ronda de Poniente, 16 28760 Tres Cantos	0,00	20,09	245	10.839	(2.957)	-	8.127	-	-	-	-
Metabostem, S.L. Desenvolupament de fàrmac anticancerigen	C. Calàbria, 241 08029 Barcelona	0,00	27,78	6	808	-	-	814	-	-	-	-
Minoryx Therapeutics, S.L. Descobriments i desenvolupament de tractament per a malalties minoritàries	Av. Ernest Lluch, 32 08302 Barcelona	0,00	15,78	707	25.924	(8.020)	-	18.611	-	-	-	-
Mobile Lean, S.L. Desenvolupament d'aplicacions mòbils	Carrer Espigüete, 5 47013 Valladolid	0,00	20,34	148	593	(359)	-	382	-	-	-	-
Naturgy Energy Group, S.A. (C) Negoci del gas i electricitat	Av. San Luis, 77 28033 Madrid	20,42	25,42	1.000.689	14.043.683	(2.821.320)	2.371.932	14.594.984	346.807	2.957.396	22,26	22,54
Pevesa Biotech, S.A. Obtenció d'alliats, hidrollitzats, peptíds i aminoàcids	Av. de la Indústria, s/n. Polígono Poliviso 41520 El Viso de Alcor	0,00	29,05	2.168	617	681	-	3.466	-	-	-	-
Playgiga, S.L. Desenvolupament i comercialització d'una plataforma per jugar a videojocs en streaming des de qualsevol dispositiu en temps real.	Avinguda de Burgos, 12, p. 2, dr. 28036 Madrid	0,00	18,99	4.612	2.815	(2.461)	-	4.966	-	-	-	-
ProteoDesign, S.L. Desenvolupament d'anticòssos	C. Baldiri Reixac (Parc Científic), 10-12 08025 Barcelona	0,00	45,02	128	1.129	(811)	-	446	-	-	-	-
Qualityfry, S.L. Fabricació i distribució de màquines de fregir automàtiques que no fan fums, olors ni barreja de gustos.	Av. Arroyo del Santo, 6, planta 1, esq. 28042 Madrid	0,00	22,64	237	878	(465)	-	650	-	-	-	-
Scutum, S.L. Disseny, desenvolupament, fabricació i comercialització d'escúters elèctrics	C/ Santiago Russinyol, 18-20 08950 Esplugues de Llobregat Barcelona	0,00	30,64	282	7.462	1.389	-	9.133	-	-	-	-

Milers d'euros

Excepte els components del Patrimoni Net de Grupo Financiero Inbursa y The Bank of East Asia en milions de moneda local (Peso mexicà y Dòlar de Hong Kong, respectivament)

Denominació social i activitat	Domicili	% Participació		Capital social	Reserves i dividends a compte	Resultats	Un altre patrimoni Net	Total patrimoni Net	Dividends meritats en l'exercici per la participació total	Valor en llibres per la participació directa	Cotització 31/12/2018	Cotització mitjana últ. trimestre de 2018
		Directa	Total									
StInser Serveis integrals en el consum d'acer	Carrer República Dominicana, 1 (pol. ind. Ircio) 09200 Miranda de Ebro, Burgos	0,00	35,48	3.923	78	(337)	-	3.664	-	-	-	-
Tecalum, S.L. Disseny i fabricació de productes d'alumini	Ctra. De Sales 2 17853 Tortellà	0,00	28,08	4.612	780	266	-	5.658	-	-	-	-
The Bank of East Asia, LTD (C)(1) Banca	10, des Voeux rd. Hong Kong Xina	17,59	17,59	39.925	44.390	6.509	12.751	103.575	-	1.550.499	2,78	2,91
Transplant Biomedica, S.L. Desenvolupament i comercialització d'un sistema de refrigeració per al transport d'òrgans	C. Marie Curie, 8 08029 Barcelona	0,00	29,66	70	1.161	(1.233)	-	(2)	-	-	-	-
Vithas Sanidad, S.L. Establiments sanitaris i entitats d'assistència sanitària	Arturo Soria, 107 28043 Madrid	20,00	20,00	24.438	187.705	17.384	60.043	289.570	-	74.313	-	-

(C) Societats que cotitzen a Borsa: Últimes dades públiques disponibles en el moment de redactar aquesta Memòria.

(G) Dades públiques segons les normes Mexican GAAP.

Nota: La informació de les societats que no cotitzen a Borsa correspon a les últimes dades disponibles (reals o estimades) en el moment de redactar aquesta Memòria.

Informe de Gestió del Grup Criteria

Exercici 2018

Informe de gestió

del Grup Criteria de l'exercici 2018

1.	ESTRUCTURA DEL GRUP	3
1.1.	Estructura del Grup	3
1.2.	Política d'inversió i política financera	4
1.3.	Marc normatiu	5
2.	EVOLUCIÓ I RESULTATS DELS NEGOCIS.....	6
2.1.	Escenari macroeconòmic de l'exercici 2018	6
2.2.	Valor Net dels Actius	9
2.3.	Resultat dels negocis	15
3.	RISCOS I INCERTESES	24
4.	INFORMACIÓ SOBRE QUALIFICACIONS CREDITÍCIES	24
5.	ACTIVITATS DE RECERCA I DESENVOLUPAMENT	24
6.	OPERACIONS SOBRE ACCIONS PRÒPIES.....	24
7.	OBRA SOCIAL "la Caixa"	25
8.	MÉS INFORMACIÓ PENDENT ADOLFO/CAROLINA	27
8.1.	Informació no financera i diversitat: Reial Decret Llei de 24 de novembre de 2017	27
8.2.	Informació sobre el període mitjà de pagament a proveïdors	27
8.3.	Canals d'informació de Criteria.....	27
9.	PERSPECTIVES PER AL 2019 I EVOLUCIÓ PREVISIBLE DEL GRUP CRITERIA	28
9.1.	Perspectives per a l'exercici 2019	28
9.2.	Evolució previsible del Grup Criteria el 2019.....	31
10.	FETS POSTERiors	32
11.	INFORME DE GOVERN CORPORATIU CORRESPONENT A L'EXERCICI 2018	32
12.	ANNEX – MESURES ALTERNATIVES DE RENDIMENT	33

1. ESTRUCTURA DEL GRUP

1.1. Estructura del Grup

Criteria Caixa, S.A.U. (d'ara endavant, Criteria o CriteriaCaixa) és una societat holding d'inversions, l'accionista únic de la qual és la Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona "la Caixa" (d'ara endavant, la Fundació Bancària "la Caixa", la Fundació o "la Caixa").

"la Caixa", fundada al 1904, és la primera fundació privada d'Espanya, la segona d'Europa i una de les més importants del món, amb un gran compromís amb el present i el futur de les persones. Té dos àmbits d'actuació:

Obra Social "la Caixa"

"la Caixa" gestiona directament la seva Obra Social, a través de la qual, des de fa més de 110 anys, actua en àmbits tan prioritaris com el social, la recerca, l'educatiu, el cultural i el científic. Prioritza tres valors fonamentals: compromís social, confiança i excel·lència.

En l'exercici 2018, "la Caixa" ha impulsat 50.000 activitats, de les quals s'han beneficiat 14,9 milions de beneficiaris al món, 11,4 milions a Espanya.

Durant els últims 10 anys, ha gestionat un pressupost que supera els 5.000 milions d'euros. En aquest sentit, el pressupost aprovat per a l'exercici 2019 arriba als 545 milions d'euros (520 milions d'euros el 2018).

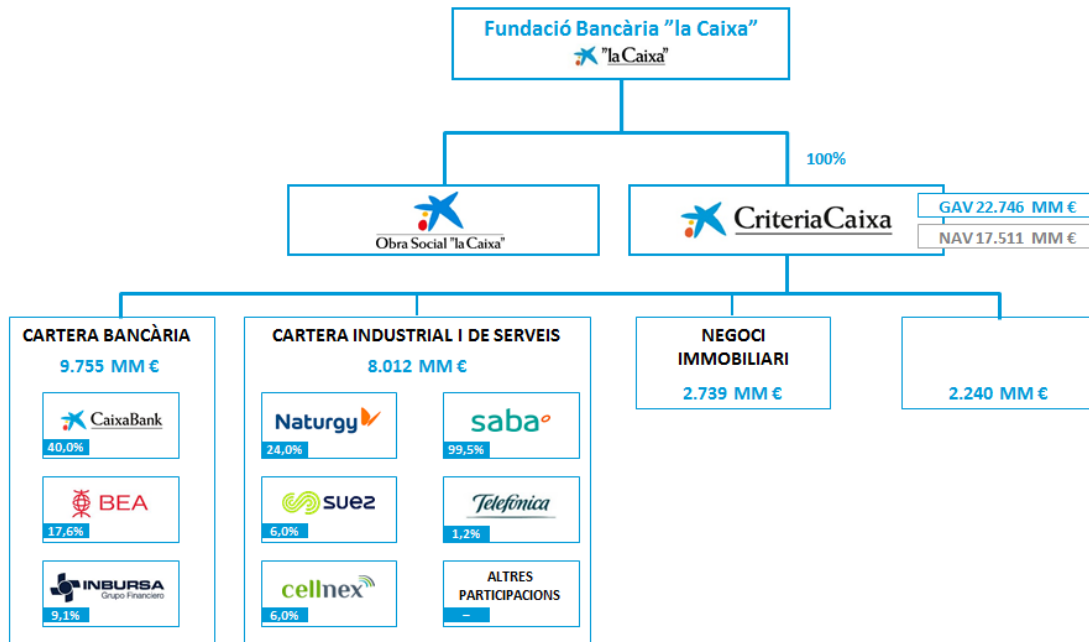
Gestió patrimonialista

Criteria és la societat holding que gestiona el patrimoni empresarial del Grup, amb la doble Missió de:

- ✓ Generar els recursos necessaris per finançar l'Obra Social que fa "la Caixa".
- ✓ Preservar i fer créixer el patrimoni de la Fundació mitjançant la generació de valor.

Criteria gestiona una cartera de participacions accionaries en sectors estratègics com el bancari, l'energètic, els serveis i immobiliari, entre d'altres, que generen uns fluxos recurrents.

A 31 de desembre de 2018, el Valor Brut dels Actius (GAV, per les seves sigles en anglès) que gestiona Criteria puja a 22.746 milions d'euros i, descomptant el deute brut, el Valor Net dels Actius (NAV, per les seves sigles en anglès) puja a 17.511 milions d'euros. L'estructura del Grup a aquesta data és la següent:

1.2. Política d'inversió i política financera

Política d'inversió

La filosofia d'inversió de Criteriacaixa es basa en la creació de valor, amb una cartera diversificada (en sectors, noms, geografies i classes d'actius), majoritàriament estable, d'alta qualitat, que asseguri dividends o rendiments recurrents, i en companyies líders en els seus mercats respectius, sempre respectant una disciplina financera sòlida i socialment responsable.

Actualment, una part important de la cartera de Criteriacaixa es compon de participacions significatives en companyies de primer nivell (principalment, CaixaBank, Naturgy, The Bank of East Asia i Grupo Financiero Inbursa), en què ostenta, sense tenir-ne el control, una determinada influència significativa a través de la presència als seus òrgans de govern.

Al seu torn, i amb l'objectiu d'aconseguir més diversificació de la cartera, durant l'exercici 2018 i després de la desinversió a Abertis, Criteriacaixa ha iniciat un procés d'inversió incorporant a la cartera nous noms, geografies i sectors, principalment societats cotitzades, a nivell europeu, amb potencial de creixement o rendibilitat per dividend, en participacions sense presència en òrgans de govern, cosa que garanteix la generació de liquiditat i permet una gestió més flexible de la cartera.

En resum, els principis d'inversió de Criteriacaixa són:

Cartera diversificada, en noms i geografies

Inversions en companyies líders amb dividends recurrents i predictibles o potencial revaloració

Garantia de generació de liquiditat

Gestió activa en les inversions amb alt percentatge de participació

Política financera

Els aspectes més significatius de la política financera de Criteria són:

- Compromís de tenir en tot moment una qualificació creditícia de grau d'inversió.
- Mantenir nivells de deute moderats i sostenibles a mitjà i llarg termini (ràtio d'endeutament inferior al 20%).
- Perfil de venciments de deute principalment a llarg termini.
- Diversificació de fonts de finançament que mitiguin el risc de finançament, i disponibilitat de línies de crèdit compromeses, per mantenir nivells sobrants de liquiditat.
- Estabilitat en les despeses financeres, amb una elevada proporció del deute a tipus d'interès fix.

Aquestes polítiques (d'inversió i financera), juntament amb la composició de la cartera, són les que han permès i han de continuar permetent a Criteria complir amb la seva missió respecte a la Fundació Bancària "la Caixa".

1.3. Marc normatiu

El marc normatiu actual deriva de la condició de Criteria com a societat participada en un 100% per una fundació bancària.

Les fundacions bancàries estan regulades per la Llei 26/2013, de Caixes d'Estalvis i Fundacions Bancàries, que s'ha desplegat amb el Reial Decret 877/2015 i les Circulars del Banc d'Espanya (BdE) 6/2015 i 7/2016.

Aquesta normativa suposa la supervisió, per part del BdE i el Ministeri d'Economia, de les diverses tipologies de fundacions bancàries en funció del percentatge i del control que exerceixen sobre les entitats financeres respectives. Com més gran és el percentatge de participació o el nivell de control, directe o indirecte, sobre les entitats financeres participades, més gran és el grau de requeriments previstos a la normativa.

D'altra banda, en data 26 de setembre de 2017, el Consell de Govern del Banc Central Europeu (BCE), després de constatar la pèrdua de control de Criteria sobre CaixaBank, va prendre una decisió per la qual Criteria deixava d'estar sota la seva supervisió, i el nou grup obligat passava a ser l'encapçalat per CaixaBank. Els principals avantatges per a Criteria d'aquesta decisió del BCE són:

- ✓ Criteria ha deixat de considerar-se societat financera mixta de cartera als efectes del Reglament (UE) 575/2013 i entitat obligada d'un conglomerat financer. No cal que compleixi amb els requisits de capital regulatori previstos en aquesta norma (per exemple, les ràtios CET1, Tier1, Tier2 i Capital Total), cosa que redueix significativament la complexitat del Grup.
- ✓ La Junta Única de Resolució considera el perímetre de resolució a nivell consolidat de CaixaBank, per la qual cosa Criteria evita comprometre el patrimoni de la Fundació davant de situacions d'estrès potencials a CaixaBank.

Des de llavors, el marc normatiu de Criteria s'ha simplificat significativament i s'ha ajustat a la realitat de Criteria com a societat instrumental patrimonialista. En aquest sentit, els requeriments normatius per a la Fundació són (entre parèntesis, l'ens Supervisor):

- Informe Anual de Govern Corporatiu (Ministeri Economia).
- Elaboració o ratificació anual d'un Protocol de gestió de participada bancària (BdE).

- Elaboració anual d'un Pla Financer, no reforçat (BdE).

2. **EVOLUCIÓ I RESULTATS DELS NEGOCIS**

2.1. **Escenari macroeconòmic de l'exercici 2018**

Evolució global i mercats

El PIB mundial va registrar una taxa de creixement al voltant del 3,7% el 2018, fet que suposa una suau desacceleració d'una dècima respecte a l'expansió de 2017. Aquest registre confirma la moderació cíclica global que ja s'intuïa al començament de l'any, però que van arribar unes condicions financeres menys propícies, un increment de les tensions comercials (NAFTA i conflicte Xina-EUA) i els dubtes al voltant de les perspectives econòmiques de la Xina. Tanmateix, i malgrat aquest menor avenç, de cara al futur, és important destacar que el creixement mundial conserva trets que el van caracteritzar durant el 2018. El primer és que l'expansió mundial continua avançant, encara que a un ritme menor. El segon és que les grans potències continuen creixent dins d'un marc de moderació suau. L'últim tret fa referència al fet que el quadre macro es manté saludable perquè, en línies generals, els desequilibris macroeconòmics (dèficits per compte corrent, dèficits públics, etc.) continuen evolucionant raonablement bé.

Entre les economies avançades, els EUA va tenir un funcionament destacat perquè va avançar un 2,9% el 2018, cosa que confirma la maduresa de la fase expansiva del cicle econòmic. L'actual expansió està a punt de fer deu anys consecutius, i l'acompanya una situació de plena ocupació i un avenç progressiu dels salaris. Considerant la maduresa del cicle, des de començaments de 2018 es descomptava una sana moderació de l'activitat el 2019. Tanmateix, cap a finals del quart trimestre es va registrar un episodi de *risk-off* generalitzat que va fuetejar els mercats globals, i que va tenir precisament com a origen primari els temors d'una recessió imminent als EUA. Aquests temors es van veure intensificats per la incertesa que encara envolta qüestions de gran transcendència a escala global com la guerra comercial entre els EUA i la Xina; que actualment està en fase d'impàs. El context de fort repunt de l'aversion al risc es va propagar a través de la pràctica generalitat dels actius financers: la cotització dels actius de risc (borses i bons corporatius) van caure amb força; les rendibilitats del deute públic considerat segur van disminuir marcadament i altres actius, com el petroli, van registrar davallades importants. Aquest episodi de volatilitat, associat al fet que no es constata que hi hagi fortes pressions a l'alça en matèria d'inflació, suggereixen que la Reserva Federal dels EUA (Fed) continuarà incrementant gradualment el tipus d'interès de referència el 2019 o, si calgués, la Fed faria una pausa per avaluar la situació.

A la Xina, les autoritats continuen avançant amb èxit en l'aterratge suau de l'economia, al mateix temps que transformen el model productiu i de la demanda. La Xina va tancar el 2018 amb un avenç del PIB del 6,6%, tres dècimes menys que el 2017, gràcies al fet que els estímuls fiscals del govern van aconseguir contrarestar part dels efectes negatius del conflicte comercial amb els EUA. És cert que els riscos d'un «aterratge bruscat» semblen estar controlats, però les tensions amb els EUA, els dubtes sobre la banca xinesa i l'endeutament de les administracions locals conviden a vigilar de prop l'evolució del país.

La resta de països emergents han evolucionat de forma positiva el 2018, encara que l'any va tenir certs sobresalts puntuals que no es van estendre a tot el conjunt. En el costat positiu, el Brasil va créixer un 1,3% en un any esquitxat per una important vaga del transport i el soroll polític. Fins i tot així, igual que altres països com Turquia, l'Argentina o Sud-àfrica, Brasil té desequilibris macroeconòmics persistents que n'eleven la vulnerabilitat exterior. L'Argentina va tancar el 2018 amb una caiguda del PIB del 2,4%.

Tanmateix, el Govern ha fet passos molt importants, ja que la signatura de l'Stand-By-Agreement amb el FMI hauria de permetre estabilitzar la inflació, reduir la incertesa financera i enfortir la governabilitat econòmica i social del país.

A nivell global, el preu del petroli va caure prop d'un 30% en els últims tres mesos de 2018. Aquesta important correcció és a causa d'una combinació de factors que inclou l'increment de producció per part de l'OPEC, el fort increment de la producció de *shale* per part dels EUA i la grisa perspectiva de la demanda esperada el 2019. A finals de desembre, el preu del petroli Brent era prop dels 50 dòlars per barril, el mínim registre des del setembre de 2017.

En matèria de preus, el 2018 es va caracteritzar per l'absència de pressions inflacionistes a nivell global. La inflació general va tenir un comportament contingut. Per bé que en la primera meitat de l'any l'increment dels preus del petroli va introduir una certa pressió, es va contenir i va revertir en l'últim tram de l'any. Per part seva, la inflació subjacent —la que exclou els preus dels combustibles i els aliments— es va mantenir en nivells molt per sota dels objectius de les autoritats monetàries. Als EUA la inflació subjacent va ser del 2,1% anual, mentre que a l'Eurozona es manté estancada al voltant de l'1,0%, igual que en els últims anys.

En aquest context d'inflació controlada, la Fed va continuar avançant en el seu procés de normalització monetària i va pujar el tipus d'interès oficial fins al 2,25%-2,50%, tal com els inversors esperaven. Els passos de la Fed estan en línia amb l'orientació que comunica la institució als mercats, és a dir, pujades lentes de tipus oficials i reducció compassada de la cartera de bons, perquè les condicions monetàries continuïn sent laxes. Per part seva, el Banc Central Europeu (BCE) va finalitzar el programa de compra de bons el 31 de desembre, el primer pas cap a una normalització de la política monetària, que serà molt gradual. El Banc del Canadà i el Banc d'Anglaterra ja han començat a pujar els tipus oficials, però a un ritme molt controlat. La resta dels bancs centrals importants van optar per mantenir una política monetària ultralaxa, de manera que les condicions financeres a nivell global van continuar sent acomodaticies durant el 2018.

Evolució de l'eurozona i d'Espanya

Des del punt de vista polític, el 2018 va ser un any trepidant per a l'Eurozona. Ja al començament de l'estiu, la formació d'un govern de coalició antieuropeista a Itàlia va incrementar les tensions polítiques. Aquesta coalició, formada per Mateo Salvini (La Liga) i Luigi Di Maio (Movimiento 5 Estrellas), ràpidament va xocar amb la Comissió Europea per temes relacionats amb els pressupostos i els objectius de dèficit fiscal. Pràcticament alhora, a Espanya es va aprovar la moció de censura presentada pel PSOE contra Mariano Rajoy, cosa que va permetre que Pedro Sánchez es convertís en President del Govern i prengués possessió del càrrec el 2 de juny de 2018.

A més, a un costat i a l'altre del Canal de la Manxa, gran part de l'agenda política va girar al voltant del Brexit. Després de llargues negociacions, el Regne Unit i la Comissió Europea van arribar a un acord provisional el 13 de novembre, que havia d'aprovar el Parlament anglès. A finals d'any, Theresa May va postergar la votació fins al 15 de gener de 2019, data en què es va rebutjar l'acord. Lamentablement, hi continua havent confusió i tensió, però el més desitjable és que la Unió Europea i el Regne Unit siguin capaços d'arribar a un nou pacte que permeti preservar els llaços econòmics, socials i polítics.

Malgrat el convuls context polític, el PIB de l'Eurozona va ser capaç de créixer un 1,8% el 2018, 0,7 punts menys que el 2017 i 0,4 punts menys que el que s'esperava al començament d'any. Durant la primera meitat d'any, el creixement regional es va caracteritzar per mantenir un bon ritme conjunt, però diferent en l'àmbit de països (Alemanya, sòlida; Espanya, bé; França i Itàlia, menys bé). Tanmateix, durant la segona meitat de l'any la desacceleració va ser una mica més pronunciada que el que s'esperava, principalment a causa de factors idiosincràtics: Alemanya es va veure afectada pel sector de l'automòbil i l'impacte de la nova regulació d'emissions, Itàlia va acusar la incertesa política, França va estar distorsionada per les reivindicacions de les armilles grogues i Espanya, encara que en menor mesura, va patir per la tensió política i la debilitat parlamentària del Govern. Amb aquest context en ment, i després que el Banc Central Europeu hagi reconegut que a curt termini els riscos estaran esbiaixats a la baixa, és important que el creixement de l'Eurozona continuï guanyant autosostenibilitat o, en altres paraules, que assoleixi una major capacitat de resistir sense necessitat de tants estímuls monetaris.

Espanya, per part seva, ha tornat a destacar positivament dins de l'Eurozona. En aquest exercici, el creixement econòmic es va situar en el 2,5% (3,1% el 2017). Aquesta moderació del creixement s'explica principalment per la contribució negativa del sector exterior al creixement del PIB, i la demanda interna, recolzada en una sòlida expansió de la inversió, i el consum, van mostrar un molt bon comportament. El mercat laboral va desplegar una dinàmica excel·lent i el ritme de creació de llocs de treball va ser el més alt dels últims dotze anys (es van crear 566.000 feines, un 2,7% més que el 2017), cosa que va permetre reduir la taxa d'atur fins al 14,4% en el 4T de 2018 (16,5% en 4T de 2017). El creixement del treball, unit a unes condicions financeres laxes, van afavorir la recuperació de la renda disponible, van donar suport al consum i van facilitar l'avenç del procés de desendeutament. Afortunadament, la debilitat parlamentària del Govern i les tensions territorials (Catalunya) van tenir un impacte marginal el 2018.

El consum públic va créixer de manera continguda i es va mantenir sota control el 2018. Això va significar un lleuger suport al creixement econòmic, però no va perjudicar el camí de reducció de deute, que se situa al voltant del 97% del PIB (98,1% el 2017). La consolidació de les finances públiques continua avançant de forma positiva. Aquest any es va arribar a l'objectiu de situar el dèficit públic en el 2,7% del PIB, xifra que s'havia acordat amb la Comissió Europea.

2.2. Valor Net dels Actius

En aquest apartat es detallen les magnituds financeres més importants, principalment sobre les inversions i el deute, partint del perímetre de gestió de Criteria que s'han definit a l'Annex «Mètriques Alternatives de Rendiment».

La posició del Valor Brut dels Actius, el Deute brut i net, així com el Valor Net dels Actius de Criteria, a 31 de desembre de 2018 i 2017, és la següent:

Milions d'euros	31/12/2018	31/12/2017 ⁽¹⁾	Variació
(A) Gross Asset Value (GAV)	22.746	25.001	-9,0%
<i>dels quals:</i>			
(A.1) actius cotitzats (renda variable i renda fixa)	16.926	20.852	-18,8%
(A.2) caixa i equivalents	1.381	689	100,4%
% caixa i equivalents més actius cotitzats sobre el GAV	80,5%	86,2%	-5,7 pp
(B) Posició de deute brut	-5.235	-6.309	-17,0%
(C) Posició de deute net [B - A.2]	-3.854	-5.620	-31,4%
Net Asset Value (NAV) [A - B]	17.511	18.692	-6,3%
Ràtio d'endeutament brut (Gross LTV) [-B / A]	23,0%	25,2%	-2,2 pp
Ràtio d'endeutament net (Net LTV) [C / (A-A.2)]	18,0%	23,1%	-5,1 pp

(1) S'ha proformat l'exercici 2017 per recollir els canvis de criteri següents, que s'han donat el 2018: (i) Incorporació de la partida de caixa i equivalents en el còmput del GAV. (ii) Canvi en el criteri de valoració de Saba de valor comptable net a valor de mercat, segons els termes resultants de l'adquisició del 49% de Saba Infraestructuras a Torreal, KKR, i ProA Capital, el juliol de 2018, i una vegada minorats els dividendes repartits contra prima d'emissió posteriors a l'adquisició. (iii) Canvi del criteri del còmput de caixa i equivalents, en què se simplifiquen les partides de circulants (vegeu l'Annex de Mesures Alternatives de Rendiment) per la seva poca materialitat.

Gross Asset Value (GAV)

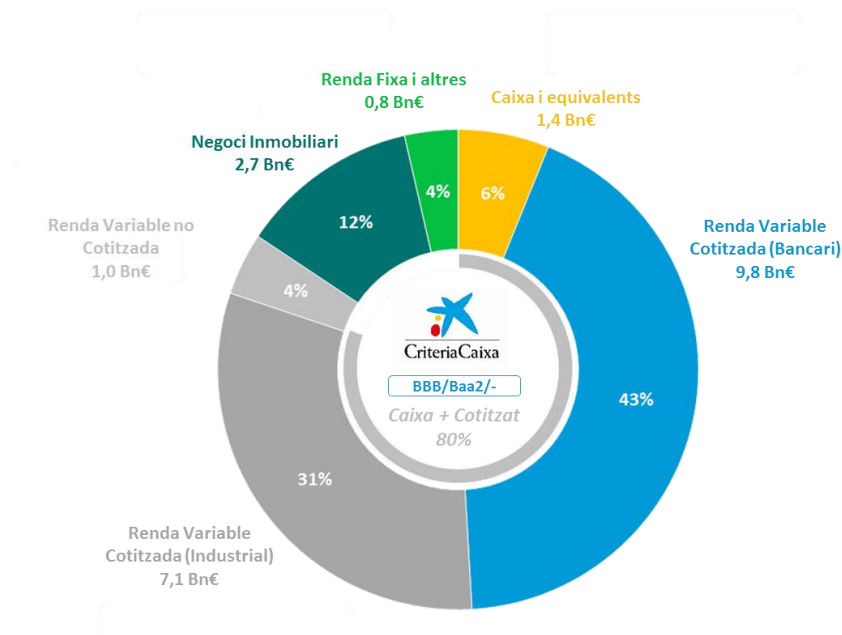
A 31 de desembre de 2018, el GAV pujava a 22.746 milions d'euros, i es componia d'un 73,9% de renda variable cotitzada (sector bancari i industrial/serveis), un 12,0% de negoci immobiliari, un 4,2% de renda variable no cotitzada, un 3,8% de renda fixa i d'altres, i finalment, un 6,1% de caixa i equivalents.

Aquesta composició del GAV mostra una liquiditat elevada de la cartera, ja que el 80,5% correspon a actius cotitzats (renda variable i renda fixa) i a caixa i equivalents.

Pel que fa a la renda variable cotitzada, destaquen els 9.755 milions d'euros de la cartera bancària, que representen un 42,9% del GAV, compostos principalment per les participacions en el capital social de CaixaBank (40,0%), The Bank of East Asia (17,6%) i Grupo Financiero Inbursa (9,1%). D'altra banda, la cartera cotitzada de participacions industrials/serveis puja a 7.058 milions d'euros, que representen un 31,0% del GAV, en què destaquen les participacions en el capital social de Naturgy (24,0%), Suez (6,0%), Cellnex (6,0%) i Telefónica (1,2%). Aquesta cartera de renda variable cotitzada és de qualitat creditícia elevada, amb una mitjana de BBB.

El negoci immobiliari, que inclou actius immobiliaris amb un valor net comptable de 2.739 milions d'euros, està segmentat segons la tipologia d'actius i l'estratègia amb cadascun. Gràcies a les vendes, al rendiment de la cartera de lloguer patrimonialista i a la internalització de la gestió de la cartera, aquest negoci continua generant flux de caixa positiu any rere any.

A la cartera de renda variable no cotitzada, de 953 milions d'euros, destaca la participació del 99,50% a Saba Infraestructuras. Altres participacions minoritàries o negocis inclosos en aquest apartat són el 20% a Vithas Sanidad, el 15% a Aigües de Barcelona i tota l'activitat de Capital Risc que el Grup gestiona a través de la gestora Caixa Capital Risc i la societat Criteria Venture Capital, ambdues 100% participades per Criteria.

Els aspectes més rellevants del GAV durant l'exercici 2018 han estat els següents:

a) Desinversions en renda variable cotitzada:

Abertis

El 16 de maig es va liquidar l'OPA que va llançar Hochtief sobre les accions d'Abertis. Com a resultat d'haver acceptat aquesta OPA, Criteria ha rebut un import atribuït de 3.354 milions d'euros per la venda de la totalitat de la seva participació (directa i indirecta) del 18,4% d'Abertis (vegeu Nota 9 dels Comptes Anuals consolidats de l'exercici 2018).

Naturgy

El setembre, Criteria va vendre 4.200.000 accions representatives d'un 0,42% del capital social de Naturgy per un import de 99 milions d'euros (vegeu Nota 9 dels Comptes Anuals consolidats de l'exercici 2018).

b) Inversions en renda variable cotitzada i no cotitzada:

Durant el 2018, Criteria ha invertit un total de 1.357 milions d'euros en societats cotitzades (77%) i no cotitzades (23%). Aquesta inversió ha comportat la incorporació de 25 nous noms a la cartera, que, majoritàriament, gaudeixen de les característiques següents: alta rendibilitat per dividend (mitjana del 4,5%), elevada qualitat creditícia i domiciliats tant a Europa com als Estats Units.

A continuació es detallen les inversions més significatives:

Telefónica

Criteria ha adquirit 52.826.318 accions representatives d'un 1,02% del capital social de Telefónica per un import de 408 milions d'euros (vegeu Nota 10 dels Comptes Anuals consolidats de l'exercici 2018), cosa que situa la seva participació a l'1,15% del capital social de Telefónica.

Saba Infraestructuras

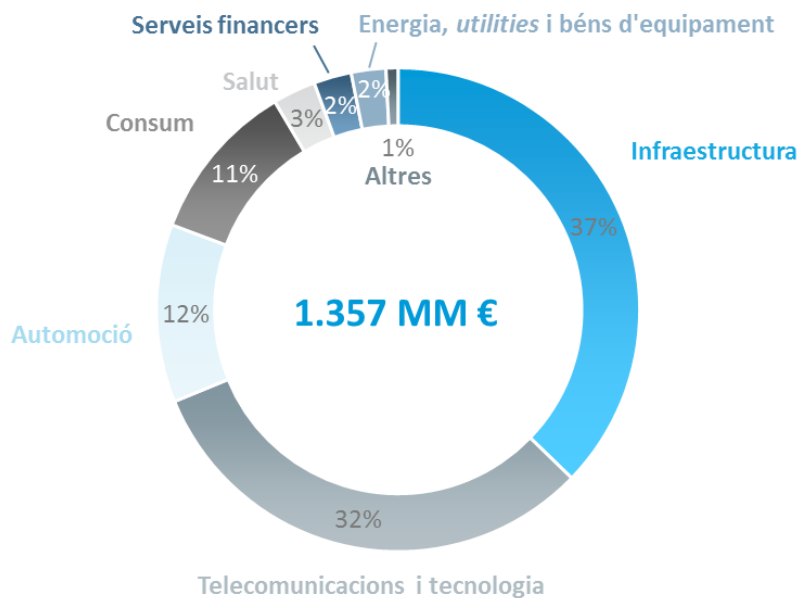
Tal com s'explica a la Nota 5 dels Comptes Anuals consolidats adjunts, el juliol de 2018 Criteria va adquirir el 48,7% de Saba que ostentaven Torreal, KKR i ProA, per un import de 438 milions d'euros.

El setembre, la Junta General d'Accionistes de Saba va aprovar una distribució de la prima d'emissió per un import de 130 milions d'euros (128 milions d'euros atribuïts a Criteria).

El novembre, Criteria va adquirir un 0,7% adicional de Saba, en mans d'accionistes minoritaris, per un import de 5 milions d'euros.

D'aquesta manera, el 2018, després d'una inversió total, neta de distribucions de prima d'emissió, de 315 milions d'euros, el percentatge de participació del Grup a Saba va arribar al 99,50%, el valor de mercat del qual puja a 766 milions d'euros (partint de la valoració de la transacció del juliol menys la distribució de la prima d'emissió del setembre).

A continuació es mostra un desglossament de la distribució, per sectors de la inversió, dels 1.357 milions d'euros efectuada durant el 2018, en què es pot apreciar més grau de diversificació:

c) Inversions en Renda fixa i d'altres:

Aquesta cartera inclou, principalment, a 31 de desembre de 2018, els conceptes següents:

- Un pagament a compte de l'impost de societats durant el mes d'octubre, per un import de 544 milions d'euros, generat principalment per la plusvàlua obtinguda després de la venda de la totalitat de les accions d'Abertis. Es calcula que es cobrarà aquest import durant el primer semestre de l'exercici 2020.
- Un préstec a favor de Saba Infraestructuras, per un import de 157 milions d'euros, que ha meritat un interès d'EURIBOR a 6 mesos (*floor* 0%) + 2,80% de diferencial, amb venciment el desembre de 2019 (vegeu nota 23 de les Comptes Anuals consolidats del Grup adjuntes).
- Una cartera de renda fixa composta per bons sobirans i *corporates* d'àmbit europeu, per un import total de 112 milions d'euros (vegeu nota 10.2 de les Comptes Anuals consolidats del Grup adjuntes).

d) Caixa i equivalents:

Després de la desinversió d'Abertis, la gestió d'excedents de liquiditat ha estat rellevant durant l'exercici, en un entorn de tipus d'interès històricament baixos (facilitat de dipòsit al BCE del -0,40%).

Criteria ha fet un esforç important per identificar productes i entitats financeres en què poder invertir o dipositar aquests excedents de liquiditat, sense assumir costos, tenint en compte dues premisses molt rellevants incloses a la Política de Finances de Criteria:

- Disponibilitat/liquiditat dels fons per poder donar suport a les noves inversions que s'han dut a terme el 2018 i principis de 2019, així com fer front al venciment del bo sènior de 1.000 milions d'euros el maig de 2019.
- Qualitat creditícia de les contraparts.

En aquest sentit, a 31 de desembre de 2018, el saldo d'aquest epígraf era de 1.381 milions d'euros, i es componia de dipòsits amb entitats financeres a curt termini, per un import de 600 milions d'euros i, la resta, de comptes corrents a la vista, tots remunerats a un tipus d'interès nominal entre el 0% i el 0,10%, i amb contraparts amb qualificació creditícia de grau d'inversió.

e) Variació de valor:

Les principals participades cotitzades de Criteria han tingut comportaments diferents durant el 2018. La cotització de Naturgy s'ha revalorat un 15,6%, mentre que la cotització de CaixaBank ha caigut un 18,6%, afectada per un entorn complex (baixos tipus d'interès, sentència sobre l'impost d'Actes Jurídics Documentats, etc.), encara que, relativament, ha tingut un millor comportament que l'Euro Stoxx Banks (-33,3%).

El NAV de Criteria, amb una caiguda anual del 6,3%, ha tingut un millor comportament que l'IBEX 35, que ha retrocedit un 15,0%.

Deute brut

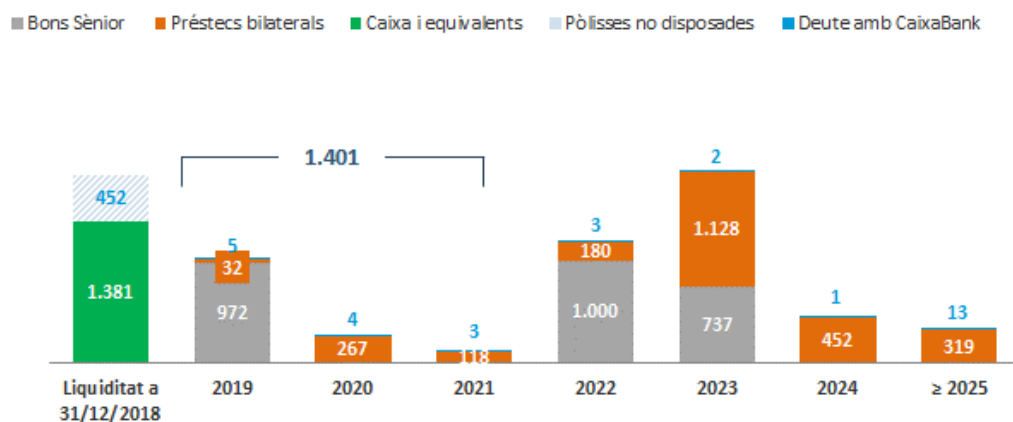
Durant l'exercici 2018, seguint la política financera descrita, i després del cobrament dels 3.354 milions d'euros procedents de la venda de la totalitat de les accions d'Abertis, Criteria ha dut a terme diverses operacions a la gestió del passiu amb l'objectiu de continuar reduint els nivells de deute brut fins als 5.235 milions d'euros, allargar-ne la vida mitjana i optimitzar-ne així els costos financers:

- Amortització anticipada de 1.060 milions d'euros de préstecs bilaterals.
- Renegociació de les condicions financeres de préstecs bilaterals per un nominal total de 1.285 milions d'euros, cosa que en redueix el cost financer mitjà 15 punts bàsics i n'incrementa la vida mitjana 1,5 anys, cosa que fa que s'arribi als 4,9 anys de venciment mitjà.
- Recompra a mercat de 41 milions d'euros de bons propis: 28 milions d'euros del bo que venç el maig 2019 i 13 milions d'euros del bo que venç el maig 2023.
- Increment de 77 milions d'euros del saldo de les pòlisses de crèdit de *back up*, per millorar la flexibilitat financera de Criteria; així, el saldo compromès de pòlisses de crèdit no disposades, se situa a 452 milions d'euros.
- Contractació de cobertures de tipus d'interès (tipus fix) per un import de 100 milions, amb inici el 2021 i finalització el 2026.

Tot això s'ha traduït en:

- ✓ Allargament de la vida mitjana del deute mantenint una proporció de préstecs bilaterals sobre el total del 48%.
- ✓ Reducció de 37 milions d'euros de despeses financeres (-0,2 punts respecte al 2017).
- ✓ Alta proporció dels instruments de deute a tipus fix o amb contractes de permuta de tipus d'interès a tipus fix (81% del deute brut a 31 de desembre de 2018 vs. el 78% a 31 de desembre de 2017).
- ✓ Ampli pool de bancs finançadors, compost per 17 entitats financeres (7 espanyoles i 10 internacionals).
- ✓ Un increment de la resiliència de Criteria davant d'escenaris de contingència de liquiditat.

Perfil de venciments del deute brut a 31 de desembre de 2018 (en milions d'euros):

Nota: El deute amb CaixaBank (31 milions d'euros) correspon a hipoteques subsidiades relacionades amb programes d'habitatge assequible.

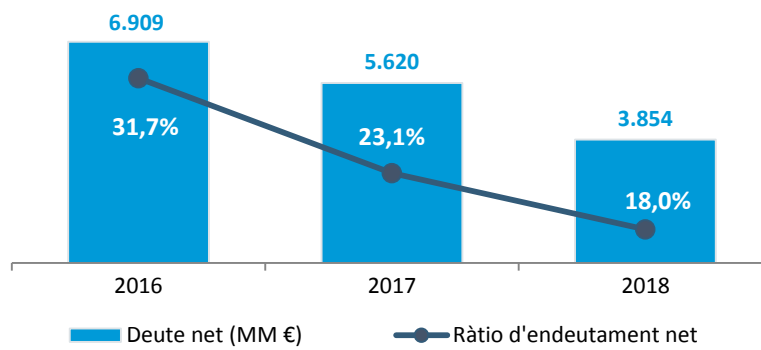
Destaca la posició de liquiditat a 31 de desembre de 2018 (caixa i equivalents més pòlisses de crèdit no disposades), que no només permet afrontar còmodament els venciments programats durant l'exercici 2019, sinó que, en un cas extrem, permetria cobrir la totalitat dels venciments existents fins al 2021.

El 73% dels venciments són a partir de l'exercici 2022. Del venciment de préstecs bilaterals de l'exercici 2023, un import de 650 milions d'euros té opció d'extensió d'un any.

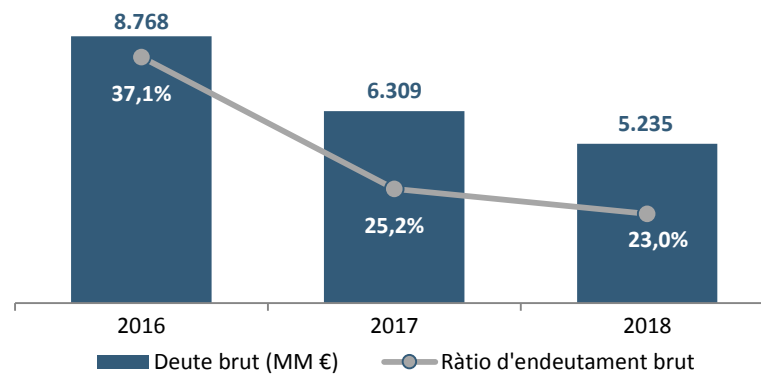
Evolució del LTV:

Criteria ha dut a terme un despallejament continuat en els últims exercicis. Això ha permès situar els nivells de palanquejament net per sota del 20%, en línia amb els objectius definits a mitjà i llarg termini a la política financera, en què la ràtio d'endeutament és un factor central:

Net LTV

Gross LTV

2.3. Resultat dels negocis

Compte de resultats consolidat de gestió de Criteria:

Els aspectes més rellevants per confeccionar el compte de resultats consolidat de gestió són:

- Resultat de les carteres: es presenta aplicant el percentatge atribuït (directament o indirectament) a Criteria dels resultats de les empreses del Grup i Associades, independentment del mètode de consolidació comptable que estableixen les NIIF, així com els dividendes rebuts dels actius financers valorats a valor raonable com canvis en un altre resultat global – instruments de capital.
- Gestió d'actius immobiliaris: s'hi inclouen tots els resultats obtinguts a Criteria i a les societats immobiliàries participades al 100%, sense tenir en compte el Resultat Financer i l'Impost de Societats, que consten als seus epígrafs corresponents.
- Despeses d'estructura: es corresponen amb les despeses directament atribuïdes a la Societat Dominant.
- Resultat financer, Resultats per vendes i d'altres, i Impost de Societats: s'inclouen tots aquests conceptes suportats a Criteria i a les seves societats immobiliàries participades al 100%.

<i>Milions d'euros (MM €)</i>	2018	2017	% var.
Cartera Bancària	900	972	-7%
CaixaBank	709	685	4%
The Bank of East Asia	123	187	-34%
Grupo Financiero Inbursa	67	100	-33%
Resta	1	-	-
Cartera Industrial i Serveis	317	543	-42%
Naturgy	234	333	-30%
Abertis	57	182	-68%
Suez	24	22	9%
Resta	2	6	-67%
Gestió d'actius immobiliaris	40	14	181%
Despeses d'estructura	(34)	(33)	3%
Resultat d'explotació	1.223	1.496	-18%
Resultat financer	(115)	(152)	-24%
Resultats per vendes i altres	20	97	-79%
Resultat abans d'impostos	1.128	1.441	-22%
Impost de societats	(38)	18	-
Resultat net recurrent	1.090	1.459	-25%
Resultats extraordinaris	487	-	-
Resultat net	1.577	1.459	8%

Resultats de la Cartera Bancària

El resultat de la cartera bancària inclou principalment l'atribució del resultat de les participacions a CaixaBank, The Bank of East Asia (BEA) i Grupo Financiero Inbursa (GFI), que han arribat als 900 milions d'euros, fet que suposa una disminució de 72 milions d'euros (-7%) respecte al 2017.

CaixaBank

En l'àmbit d'activitat, en l'exercici 2018, CaixaBank ha compensat el despallanquejament financer de particulars i del risc promotor amb una intensa activitat comercial, centrada en consum i empresa, avançant en el canvi de mix cap a sectors de més rendibilitat i potenciant la desintermediació financera.

CaixaBank manté el seu lideratge en banca en línia i banca mòbil, amb més d'un 57% de clients digitals a Espanya i amb l'obtenció de diversos reconeixements internacionals que la situen com a referència mundial en l'àmbit d'innovació: Millor banc Digital d'Europa Occidental (Euromoney), Millor Entitat de Banca Privada d'Europa per la seva aplicació tecnològica (Grup Financial Times) i Best Bank in Spain 2018 (Global Finance).

Amb relació al resultat net de l'exercici 2018 de CaixaBank, puja a 1.985 milions d'euros (+18% respecte al 2017). Els aspectes més rellevants que han impactat en aquest resultat net són:

- la culminació del procés d'adquisició del BPI, del qual s'ha aconseguit una participació del 100% (amb una contribució recurrent del negoci a Portugal de 262 milions d'euros en el compte de resultats i de 52.363 milions de volum de negoci, un 8% del balanç).
- la recompra del 51% de ServiHabitat a TPG i la posterior venda del 80% del negoci immobiliari (actius immobiliaris i *servicer*) al fons Lone Star (amb un impacte negatiu agregat de 252 milions d'euros nets d'impostos i pràcticament neutre a la ràtio de capital CET1 *fully loaded*).
- el canvi de classificació comptable de la participació al BFA per la reestimació de la influència significativa, amb un impacte de -139 milions d'euros nets d'impostos, per la transferència dels ajustos de valoració prèviament reconeguts al patrimoni.
- l'acord de venda de la participació a Repsol mitjançant un programa de vendes, que ha suposat un resultat negatiu de 453 milions d'euros.

Pel que fa al resultat net de CaixaBank atribuït a Criteria el 2018, puja a 709 milions d'euros (+4% respecte als 685 milions d'euros de 2017). Aquesta millora s'explica principalment per:

- La millora del resultat net consolidat de CaixaBank, per un import de 301 milions d'euros, fins als 1.985 milions d'euros (1.684 milions d'euros el 2017).
- En l'exercici 2018, l'amortització dels actius identificats després del procés d'assignació del valor raonable dels actius i passius de CaixaBank (*Purchase Price Allocation*, PPA) ha estat de -85 milions d'euros, mentre que en l'exercici 2017, l'impacte net va ser positiu, de 16 milions d'euros (vegeu Nota 9 dels Comptes Anuals consolidats adjunts).

The Bank of East Asia (BEA)

L'exercici 2018 s'engloba en un context de bon acompliment econòmic global durant el primer semestre. Tanmateix, amb l'escalada de la disputa comercial entre els Estats Units i la Xina a la segona meitat, l'acompliment de la Xina i dels mercats emergents va ser més baix.

En aquest context, el BEA ha aconseguit augmentar la seva cartera de préstecs, mantenir una selecció prudent de la qualitat dels actius i potenciar el negoci de *consumer finance* a la Xina.

A més, el BEA continua reafirmant el seu compromís amb la innovació agregant funcions avançades a la seva aplicació mòbil (per exemple, reconeixement facial i reconeixement òptic de caràcters) que permeten als clients sol·licitar targetes de crèdit i préstecs de consum amb aprovació instantània.

BEA està duent a terme una transformació del segment *retail* a la Xina mitjançant les aliances estratègiques amb WeBank (primer Banc en línia, vinculat a Tencent) i Ctrip (agència de viatges en línia). Les noves iniciatives s'estan traduint en un canvi al mix de client i negoci, potenciant el finançament al consum. De moment, al 2018 la base de clients de finançament al consum, s'ha incrementat en 5 vegades i la nova producció de préstecs *retail* ha augmentat significativament en comparació al 2017.

Pel que fa al resultat net del BEA atribuït a Criteria el 2018, puja a 123 milions d'euros (187 milions d'euros el 2017). Aquesta disminució s'explica, principalment, per l'impacte de la plusvàlua per la venda de Tricor al 2017 (3.000 milions de HKD):

- El resultat net consolidat del BEA el 2018 s'ha basat en un resultat net estimat de 6.500 milions de dòlars de Hong Kong (HKD), equivalents a 702 milions d'euros (-30% respecte als 9.285 milions de HKD de 2017, equivalents a 1.055 milions d'euros).
Excloent la plusvàlua de Tricor al 2017, el resultat el 2018 en HKD hauria augmentat un 3,4%.
- Depreciació del 4,9% del HKD/€ durant el 2018.

Grupo Financiero Inbursa (GFI)

L'evolució del resultat recurrent en l'exercici 2018 s'engloba en un context d'incertesa econòmica i política a Mèxic, davant del qual el GFI, mitjançant una gestió prudent del crèdit, ha contret el seu volum de negoci i s'ha focalitzat en la qualitat de la seva cartera. Addicionalment, ha continuat amb l'expansió del segment detallista (a través de l'aliança estratègica amb Walmart), especialment en *consumer finance* i la captació de dipòsits *retail*, cosa que li ha permès augmentar la diversificació de seu *funding* i disminuir la dependència del segment majorista (el registre *retail* ja suposa un 59% del total respecte al 49% de 2017).

Per bé que l'exposició més gran al segment detallista, juntament amb la incorporació de la xarxa Walmart, ha suposat un creixement en despeses d'explotació, el GFI continua mantenint un nivell d'excel·lència en eficiència i solvència que li permeten continuar sent un dels Grups líders en el mercat mexicà.

A més, el canvi de mix de crèdit, encara que ha implicat un canvi en el perfil de risc del banc, es continua mantenint dins dels paràmetres de la banca mexicana, com a conseqüència de les polítiques de control de morositat que ha dut a terme el GFI.

Pel que fa al resultat net del GFI atribuït a Criteria el 2018, puja a 67 milions d'euros (-33% respecte als 100 milions d'euros el 2017). Aquesta disminució s'explica, principalment, per:

- El resultat net consolidat estimat del GFI el 2018, expressat segons la normativa comptable mexicana (Mexican GAAP), puja a 17.100 milions de pesos mexicans (MXN), equivalents a 753 milions d'euros (-14% respecte als 19.985 milions de MXN el 2017, equivalents a 937 milions d'euros).

El 2017, el resultat inclouïa la plusvàlua obtinguda de 4.650 milions de MXN per la venda d'un 8,25% del capital social que ostentava a GMéxico Transportes, S.A.B., de C.V. Excloent aquesta plusvàlua el 2017, el resultat net ha augmentat un 12%.

Per calcular l'atribució de resultat a Criteria, tant el 2018 com el 2017 es fan ajustos d'homogeneïtzació a les IFRS, que no són d'import significatiu.

- Depreciació del 6,5% del MXN/€ durant el 2018.

Resultats de la cartera industrial i de serveis

El resultat de la cartera industrial i de serveis, que inclou l'atribució del resultat de les participacions a Naturgy, Abertis (fins a l'abril 2018) i Saba Infraestructuras, entre d'altres, així com els dividends, principalment, de Suez, ha pujat a 317 milions d'euros, fet que suposa una disminució de 226 milions d'euros (-42%) respecte al 2017.

Naturgy

El resultat net consolidat de Naturgy el 2018 mostra unes pèrdues de -2.821 milions d'euros (1.360 milions d'euros de benefici el 2017), a causa, en bona part, d'un deteriorament de valor dels seus actius (principalment actius de generació convencional d'Espanya), anunciat el mes de juny, per un import de -4.905 milions d'euros bruts (-3.781 milions d'euros nets d'impostos).

Sense tenir en compte el deteriorament de valor dels actius esmentat, el resultat de Naturgy de l'exercici de 2018 puja a 960 milions d'euros, un 29% inferior respecte al resultat de 2017. Aquesta disminució del resultat s'explica, principalment, pels factors següents:

- Resultats no recurrents amb impacte global negatiu. El 2018 destaquen els costos de reestructuració més grans vinculats al pla d'eficiències, mentre que el 2017, destaca la plusvàlua per la venda del negoci de gas a Colòmbia.
- Millora del resultat recurrent el 2018, gràcies a la bona evolució del negoci Gas&Power (més volums i marges en comercialització de gas).

L'exercici 2018 de Naturgy també ha estat marcat per una sèrie de fites corporatives rellevants, com l'arribada d'un nou president executiu, l'entrada de nous accionistes i la presentació d'un nou Pla Estratègic 2018-2022, que estableix les bases per a la seva transformació futura i es fonamenta en 4 pilars:

- Simplificació i rendició de comptes: entre altres mesures, la reducció del nombre de membres del Consell d'Administració, o el canvi de l'estructura organitzativa, pel qual s'ha reduït el nombre de filials i s'han unificat els negocis en 4 àrees (Gas i Electricitat; Infraestructures EMEA; Infraestructures Latam Nord; Infraestructures Latam Sud) per tal de proporcionar-los plena autonomia.
- Optimització: S'ha establert un nou programa d'eficiències per reduir els costos operatius 500 milions d'euros l'any el 2022. Pel que fa a l'estructura de capital, l'objectiu és minimitzar el nivell de tresoreria i maximitzar el finançament des de les unitats de negoci pròpies.

- Disciplina de capital: Focus en la generació de caixa (valor sobre creixement), amb criteris de rendibilitat estrictes per fer noves inversions.
- Remuneració a l'accionista: S'estableix un camí de dividends per acció mínims per a tot el Pla (1,30 euros per acció el 2018, amb un creixement del 5% anual fins a 1,59 euros per acció el 2022), juntament amb un programa opcional de recompra d'accions de fins a 2.000 milions d'euros (400 milions d'euros l'any, sempre que no es dugui a terme una operació inorgànica aquell any).

Pel que fa al resultat net de Naturgy atribuït a Criteria el 2018 en el compte de resultats consolidat de gestió, donada la transcendència del deteriorament de valor de determinats actius que s'ha registrat a Naturgy, Criteria ha segregat aquest resultat de la manera següent:

- L'atribució del deteriorament de valor dels actius de Naturgy per un import net de -3.781 milions d'euros s'ha classificat a l'epígraf «Resultats Extraordinaris». Concretament, Criteria s'ha atribuït 924 milions d'euros de pèrdues.
- El resultat de Naturgy, sense considerar aquest impacte extraordinari, puja a 960 milions d'euros, que Criteria s'ha atribuït per un import de 234 milions d'euros (-30% respecte als 333 milions d'euros del 2017).

Abertis

El resultat d'Abertis atribuït a Criteria puja a 57 milions d'euros (-68% respecte als 182 milions d'euros el 2017). Aquesta disminució és a causa de la venda, el maig de 2018, de la totalitat de la participació a Abertis en el marc de l'OPA d'Atlantia i Hochtief.

La plusvàlua que s'ha obtingut per aquesta venda, d'un import de 2.154 milions d'euros, està registrada a l'epígraf «Resultats Extraordinaris» del compte de resultats de gestió consolidat (vegeu nota 9 de les Comptes Anuals consolidats de l'exercici 2018 adjuntes).

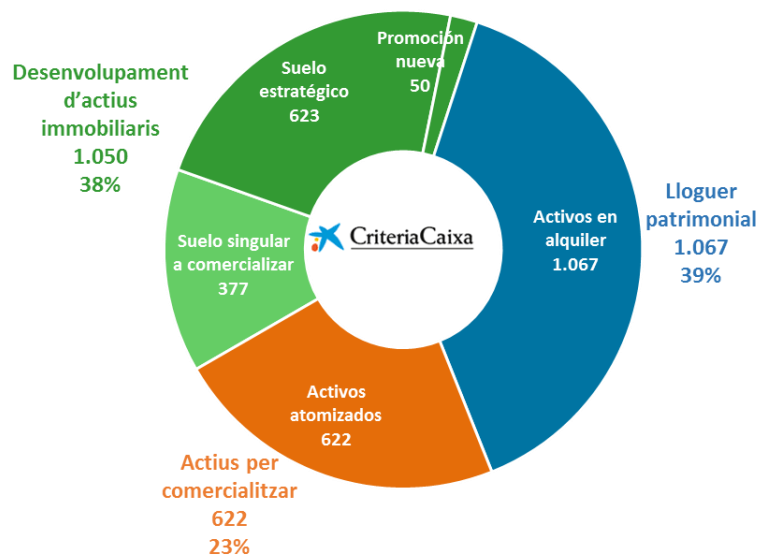
Suez

En els exercicis 2018 i 2017, Suez ha distribuït un dividend de 0,65 euros per acció. Aquesta retribució ha suposat un ingrés per a Criteria de 24 milions d'euros el 2018 i de 22 milions d'euros el 2017. L'ingrés més important s'explica íntegrament per més accions en cartera.

Gestió d'actius immobiliaris

La gestió dels immobles del Grup es fa a través de la societat 100% participada, Inmo Criteria Caixa, S.A.U., que té un equip de professionals experimentat i sistemes d'informació propis dissenyats per donar suport a tota l'operativa immobiliària.

El Grup té, a 31 de desembre de 2018, una cartera d'immobles amb un valor net comptable de 2.739 milions d'euros, segmentats en funció de la tipologia d'actius i estratègia:

Desenvolupament d'actius immobiliaris:

- **Sòl singular:** Sòl en gestió per a futura promoció, bàsicament residencial, que, al seu torn, inclou:
 - 278 milions d'euros del projecte urbanístic Mediterrànea Beach & Golf Community, ubicat a la *Costa Daurada* (Tarragona), els usos actuals del qual, segons el Pla Director Urbanístic aprovat, permeten el desenvolupament d'aproximadament 2.350 habitatges, 150.000 m² d'ús comercial i hotelier, 95.000 m² d'ús hotelier i un Centre Turístic Integrat de 745.000 m², addicionals als tres camps de golf i el *beach club* en funcionament actualment.
 - 148 milions d'euros del projecte Cabeca, el desenvolupament de sòl més important d'Andorra, amb una edificabilitat de 455.000 m² i amb diverses alternatives d'ús.
- **Sòl singular per comercialitzar:** Sòl en gestió per facilitar-ne la comercialització futura.
- **Promoció d'obra nova:** Set promocions residencials en curs (Madrid, Barcelona, Santiago de Compostel·la, Platja d'Aro, Montcada i Reixac, Pamplona i Tres Cantos) i una promoció ja finalitzada a Sant Cugat del Vallès, la comercialització de la qual es va iniciar el novembre de 2018.

Lloguer patrimonial:

- Un 47% correspon a habitatges i oficines comercialitzades en règim de lloguer, mentre que el 53% correspon majoritàriament a immobles destinats al Programa Habitatge Assequible, que té com a objectiu facilitar l'accés a l'habitatge a joves, persones grans i famílies. L'ocupació se situa al 94%, la rendibilitat bruta, al 3,9%, i la morositat a 12 mesos, a l'1,6%.

Actius a comercialitzar

- Es tracta d'actius, majoritàriament habitatges, amb poc valor unitari la destinació dels quals és la venda en funció de l'expectativa de valor immobiliari.

A 31 de desembre de 2018, les províncies principals on s'ubiquen els actius immobiliaris del Grup són Barcelona (21%), Madrid (14%) i Tarragona (14%).

Durant els exercicis 2018 i 2017, tots els actius immobiliaris s'han taxat amb societats de taxació homologades, i el conjunt dels valors taxats és superior al valor net comptable registrat en llibres. A més del procés anual de taxacions, s'aplica un model intern de valoració de la cartera immobiliària que ajusta les taxacions que han fet tercers independents tenint en compte la segmentació dels immobles, així com l'experiència en venda del Grup en els últims 24 mesos respecte al valor de taxació.

L'evolució positiva del mercat immobiliari espanyol, així com la internalització de la gestió, que ha permès un estudi detallat dels actius i la definició de plans d'acció individualitzats per a cada segment, han impulsat una millora del resultat del negoci immobiliari, principalment per la reversió de provisions en immobles en millorar el model intern de valoració (36 milions d'euros), així com per l'increment de les vendes i per la reducció dels costos de gestió de la cartera.

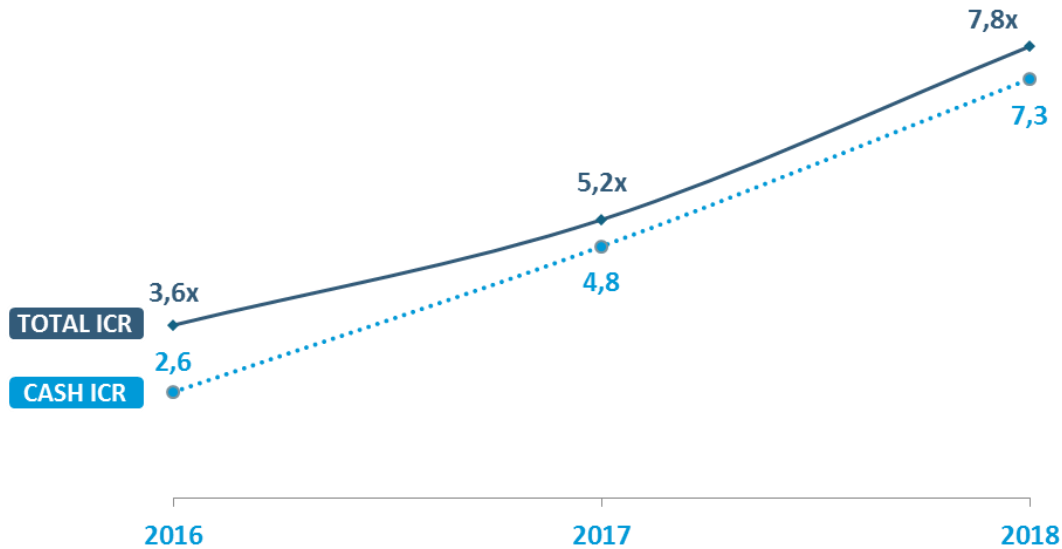
Concretament, les vendes efectuades durant l'exercici 2018 han arribat als 151 milions d'euros (81 milions d'euros el 2017), amb un marge brut sobre vendes del 23%, igual que el 2017. Els lloguers i altres ingressos han aportat 53 milions d'euros, igual que en l'exercici anterior. El resultat d'explotació, una vegada aplicades les amortitzacions i la reversió de provisions, ha estat de 40 milions d'euros (14 milions d'euros el 2017).

Resultat financer

El Grup ha millorat el seu resultat financer en 37 milions d'euros, principalment per la reducció de les despeses financeres a causa de:

- Reducció del volum de deute mitjà en 1.288 milions d'euros, fins als 5.770 milions d'euros el 2018. Això és a causa, principalment, de l'amortització anticipada de 1.060 milions d'euros en préstecs bilaterals, efectuada pràcticament en la seva totalitat a finals del primer semestre de 2018.
- Millora de -0,2 punts del cost mitjà del deute fins al 2,0% el 2018, davant del 2,2% de 2017, gràcies principalment a:
 - Renegociació de condicions financeres de préstecs bilaterals.
 - L'octubre de 2017, millora del *rating* de Criteria, a què estan vinculats els tipus d'interès d'alguns préstecs bancaris.

La millora de les despeses financeres s'ha traduït en una millora considerable de la ràtio de cobertura d'interessos (ICR, per les seves sigles en anglès), que mesura la capacitat de generació de recursos recurrents interns per fer front als interessos derivats del deute. Aquesta ràtio es mostra tant en el seu còmput total (que considera els dividendes totals, tant en efectiu com en *scrip dividend*), com en *cash* (que només considera els dividendes que s'han percebut en efectiu):

A més dels aspectes comentats que expliquen la disminució de la despesa financera, la millora del *cash* ICR dels últims exercicis és el resultat de:

- El canvi de política de remuneració a l'accionista de CaixaBank, que des del 2017 remunera tots els seus dividendes íntegrament en efectiu, mentre que en exercicis anteriors també utilitzava programes de *scrip dividend*.
- L'increment significatiu de la remuneració a l'accionista de Naturgy després de la presentació del nou pla estratègic el 2018.

Resultat per vendes i altres

L'epígraf «Resultats per vendes i d'altres» inclou, el 2018, principalment:

- Resultat per la venda de 4.200.000 accions de Naturgy (0,42% de seu capital social). Aquestes operacions van aportar un resultat positiu de 39 milions d'euros.
- Variació del valor de mercat dels contractes de permutes de tipus d'interès vigents, que van generar unes pèrdues per un import de 10 milions d'euros.
- La gestió dels excedents de caixa en divisa han generat un resultat positiu de 4 milions d'euros.

D'altra banda, en l'exercici 2017 es van registrar en aquest epígraf, principalment:

- Resultat per la venda d'accions d'Abertis (0,55% de seu capital social). Aquestes operacions van aportar un resultat de 77 milions d'euros.
- Variació del valor de mercat dels contractes de permutes de tipus d'interès vigents, que van aportar 20 milions d'euros positius al resultat.

Resultats extraordinaris

L'epígraf «Resultats extraordinaris» inclou el 2018:

- Resultat per la venda d'accions d'Abertis. En el marc de l'OPA que van llançar conjuntament Atlantia, ACS i Hochtief, Criteria en va vendre totes les accions que tenia, tant directament com indirectament (a través de la Societat Inversiones Autopistas, S.A.). Van ser un total de 182.654.913 accions, que es van vendre al preu de 18,36 euros per acció.

El resultat total de l'OPA atribuïble al Grup, net de despeses vinculades a la transacció, va ser de 2.154 milions d'euros (vegeu Nota 9 dels Comptes Anuals consolidats adjunts).

- Revisió del valor dels actius de Naturgy. El juny de 2018, Naturgy va fer una revisió del valor dels seus actius (principalment, de generació convencional a Espanya) i va registrar un deteriorament de -4.905 milions d'euros bruts (vegeu Nota 9 dels Comptes Anuals consolidats adjunts).

Criteria s'atribueix el 24,44% (la seva participació a Naturgy en aquest moment) del deteriorament d'aquests actius, net d'impostos, fet que suposa unes pèrdues de 924 milions d'euros, recollits en aquest epígraf de manera separada de la resta del resultat atribuït el 2018.

- Ajust del valor raonable de la cartera d'immobles en venda de CaixaBank. Registre de l'ajust a la PPA sobre la participació a CaixaBank (efectuat en l'exercici 2017), relatiu a la venda del 80% del negoci immobiliari de CaixaBank, formalitzada el 2018.

L'impacte a Criteria d'aquesta transacció ha estat negatiu, per un import de 339 milions d'euros (vegeu Notes 9 i 21 dels Comptes Anuals consolidats adjunts).

- Ajust per la venda de Repsol. Registre de l'ajust a la PPA sobre la participació a CaixaBank (efectuat en l'exercici 2017), relatiu a l'acord que va anunciar CaixaBank el setembre de 2018 en relació la venda de la seva participació a Repsol, S.A.

L'impacte a Criteria d'aquesta transacció ha estat positiu, per un import de 176 milions d'euros (vegeu Notes 9 i 21 dels Comptes Anuals consolidats adjunts).

- Deteriorament de la participació a The Bank of East Asia. A 31 de desembre de 2018, Criteria ha efectuat proves de deteriorament per avaluar el valor recuperable de les seves participacions i comprovar la correcció del valor pel qual consten registrades. Aquestes anàlisis es basen en mètodes de valoració generalment acceptats, i fan projeccions de balanç i compte de resultats, i tenen en compte variables pròpies de les mateixes participades, el sector i el país.

Com a resultat, Criteria ha constatat la necessitat de registrar un deteriorament de 580 milions d'euros de la participació al BEA (vegeu Nota 9 i 21 dels Comptes Anuals consolidats adjunts).

3. RISCOS I INCERTESES

Els riscos de caràcter financer (liquiditat, crèdit, deteriorament de les participacions accionaries, deteriorament dels actius immobiliaris, deteriorament d'altres actius, mercat i fiabilitat de la informació financera) es desenvolupen a la Nota 4 dels comptes anuals consolidats adjunts i als apartats E i F.2.1 de l'Informe Anual de Govern Corporatiu adjunt.

4. INFORMACIÓ SOBRE QUALIFICACIONS CREDITÍCIES

El 20 de març de 2018, Moody's va assignar per primera vegada a Criteria un *rating* d'emissor de Baa2, amb perspectiva estable.

Així mateix, en data 21 de desembre de 2018, Fitch Ratings va afirmar la qualificació creditícia de Criteria a BBB i va millorar la perspectiva d'estable a positiva.

Ambdues qualificacions mostren la fortalesa de la posició financera de Criteria, la bona qualitat i liquiditat dels actius i una política d'inversió prudent, així com la recurrència i l'estabilitat dels dividendes percebuts.

5. ACTIVITATS DE RECERCA I DESENVOLUPAMENT

Criteria no ha dut a terme activitats en matèria de recerca i desenvolupament.

No obstant això, Criteria, a través de les seves societats 100% participades Caixa Capital Risc i Criteria Venture Capital, gestiona o participa en companyies de capital de risc, en què:

- Inverteix en les primeres etapes de companyies espanyoles innovadores i amb un potencial de creixement elevat, i les acompanya durant les diverses etapes del seu desenvolupament.
- Dedicar la seva atenció als sectors emergents: ciències de la vida, tecnologia i digital i tecnologies per a la indústria.
- Gestiona 9 fons d'inversió de 213 milions d'euros compromesos i, a 31 de desembre de 2018, tenia 142 empreses en cartera.

Adicionalment, ha desenvolupat una intensa activitat de suport als emprenedors a tota la Península Ibèrica impulsada a través d'iniciatives com CaixaImpulse, que promou conjuntament amb l'Obra Social "la Caixa".

6. OPERACIONS SOBRE ACCIONS PRÒPIES

A 31 de desembre de 2018, la Fundació Bancària "la Caixa" és propietària del 100% de les accions de Criteria. No s'han fet operacions amb accions pròpies.

7. **OBRA SOCIAL "la Caixa"**

Compromesa amb el present i el futur de les persones, "la Caixa" és una de les fundacions més grans d'Europa. Gestiona de manera directa l'obra social, que la identifica des de fa més de 110 anys. Amb el lema «Canviem presents, construïm futurs», han dut a terme en el 2018 una sèrie de prioritats programàtiques, corporatives i organitzatives per contribuir al benestar de les persones, especialment d'aquelles que més ho necessitin en cada moment, i al progrés de la societat. Tot això amb un pressupost liquidat de 498,4 milions d'euros. Així, en l'àmbit Social s'han destinat 284,7 milions d'euros (57%), en l'àmbit de la Cultura i l'Educació, 123,9 milions d'euros (25%) i en l'àmbit de la Investigació, Coneixement i Beques, 89,8 milions d'euros (el 18%).

De manera global, "la Caixa", que gestiona de forma directa l'Obra Social i que agrupa en CriteriaCaixa totes les participacions accionaries del grup "la Caixa", com CaixaBank, ha impulsat 50.000 activitats, amb un total de 14,9 milions de beneficiaris al món, 11,4 milions a Espanya.

Compromís social, confiança i excel·lència. Aquests són els tres valors que van portar Francesc Moragas i Barret (1868-1935) a fundar, el 1904, "la Caixa". En el 150è aniversari del naixement d'aquest humanista, el 2018 ha suposat la reivindicació de la seva figura mitjançant diversos actes d'homenatge.

Entre els projectes socials amb vocació transformadora destaca CaixaProinfancia. Aquest programa fa 10 anys que trenca el cercle de pobresa en famílies en situació de vulnerabilitat contribuint al desenvolupament social i educatiu dels menors de 18 anys. Durant el 2018, s'han atès 62.343 nens i nenes procedents de llars en risc d'exclusió.

Juntament amb la lluita contra la pobresa infantil, i de conformitat amb el Pla Estratègic, el foment del treball és una altra de les línies d'actuació prioritàries. En aquest sentit, el programa d'integració laboral ha arribat aquest exercici als 38.106 contractes laborals nous a persones en situació de vulnerabilitat, davant dels 33.647 de 2017. Això ha estat possible gràcies a les 12.043 empreses que han col·laborat amb el programa.

En l'àmbit de la salut, l'entitat desenvolupa un programa singular al món: el d'Atenció Integral a Persones amb Malalties Avançades, que té 52 equips desplegats en 138 hospitals. El 2018, un total de 25.726 pacients i 31.197 familiars han rebut suport psicosocial. Així, durant una dècada s'han atès a més de 350.000 beneficiaris.

Facilitar l'accés a l'habitatge és una altra de les prioritats del Pla Estratègic. En aquest sentit, el programa d'habitatge de l'Obra Social compta amb un parc de prop de 12.000 habitatges socials repartits per tot el territori a disposició de joves, persones grans i famílies els ingressos dels quals s'han reduït. Conjuntament amb el programa d'habitatge de CaixaBank, compta amb un parc de més de 28.000 habitatges socials.

El de la gent gran és un dels col·lectius prioritàris per a "la Caixa" des dels seus orígens. El 2018, el programa ha comptat amb 781.573 participants en les 16.151 activitats organitzades per afavorir l'envelliment actiu i saludable i per prevenir l'aïllament.

La solidaritat del Grup "la Caixa" té un paper vital en la promoció del compromís de les persones amb la societat. Així, l'entitat compta amb 4.481 voluntaris corporatius en actiu. Aquest grup nodrit, format per empleats actuals i jubilats, constitueix una de les associacions més dinàmiques del territori espanyol.

A l'àmbit internacional, "la Caixa" ha consolidat la col·laboració amb entitats de referència com la Fundació Bill & Melinda Gates, ISGlobal, Unicef, Gavi i ACNUR, en la lluita contra la malària, la pneumònia i la malnutrició. I ha afavorit la creació de llocs de treball a través del programa Work 4 Progress.

Apropar l'educació digital en entorns vulnerables a l'Àfrica, Amèrica Llatina i Àsia és l'objectiu de Profuturo. Aquesta iniciativa, inspirada pel Papa Francisco i promoguda per l'Obra Social "la Caixa" i la Fundación Telefónica, s'ha ampliat al 2018 fins a incloure 24 països en benefici de 3 milions de menors.

L'Obra Social "la Caixa" ha iniciat el 2018 la implementació progressiva a Portugal. Amb l'objectiu de contribuir al benestar dels portuguesos, en especial el dels que estan en situació de vulnerabilitat, es preveu destinar 50 milions d'euros anuals en projectes tan emblemàtics com Incorpora (integració laboral) i Humanitza (final de vida).

Un dels pilars del Pla Estratègic és l'aposta per la recerca mèdica. Del laboratori al mercat, l'Obra Social "la Caixa" ha lliurat 268 ajudes a la recerca i formació d'excel·lència a través dels programes de beques i convocatòries de recerca i innovació. Per fer-ho, compta amb la convocatòria privada de projectes de salut més important d'Espanya i Portugal. Així, només en recerca en oncologia, neurociència, malalties infeccioses i malalties cardiovasculars, aquest any s'han invertit 37 milions d'euros.

La divulgació de la cultura i la ciència és una altra de les prioritats del Pla Estratègic. Els centres CaixaForum i CosmoCaixa han organitzat més de 20.000 activitats el 2018, amb l'assistència de prop de 4 milions de visitants en total. La proximitat en el territori, les aliances amb grans institucions com el British Museum, la programació d'excel·lència i la transformació social són algunes de les claus de "la Caixa" per apropar el coneixement a la societat.

La identificació de les pràctiques transformadores en educació és una de les principals línies de intervenció de EduCaixa per promoure el canvi, i donar resposta a les necessitats educatives del segle XXI. Així, el programa ha arribat al 2018 a més de 2,1 milions d'alumnes a través de 8.223 centres educatius.

8. ALTRE INFORMACIÓ

8.1. Informació no financera

En compliment de l'article 49 del Codi de Comerç en relació a la Informació no Financera de la Societat, aquesta informació es troba inclosa en el Estat d'Informació no Financera, el qual, ha estat preparat a conformitat amb els estàndards de *Global Reporting Initiative* (GRI).

Aquest Estat es troba adjunt al present Informe de Gestió consolidat (sense formar part integrant del mateix) i ha estat sotmès als mateixos criteris d'aprovació, depòsit i publicació que l'Informe de Gestió.

8.2. Informació sobre el període mitjà de pagament a proveïdors

L'entrada en vigor de la Llei 15/2010, de 5 de juliol, que va modificar la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat a les operacions comercials, estableix l'obligació per a les societats de publicar de manera expressa la informació sobre els terminis de pagament als proveïdors en la memòria dels comptes anuals. En relació amb aquesta obligació d'informació, el 4 de febrer de 2016 es va publicar al BOE la corresponent resolució emesa per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes (ICAC).

D'acord amb el que indica la disposició transitòria segona de la resolució esmentada, a continuació es desglossa la informació requerida en relació amb els pagaments efectuats i pendents de pagament en la data del tancament del balanç:

Període mitjà de pagament i ràtios de pagament a proveïdors	Dies	
	2018	2017
Període mitjà de pagament a proveïdors	37,96	38,89
Ràtio d'operacions pagades	35,73	40,27
Ràtio d'operacions pendents de pagament	31,50	22,96

Pagaments efectuats i pendents en la data de tancament de	Milers d'euros	
	2018	2017
Total pagaments fets	192.966	180.638
Total pagaments pendents	19.330	18.345
Total pagaments de l'exercici	212.296	198.983

8.3. Canals d'informació de Criteria

Criteria disposa dels canals d'informació següents:

- Web corporatiu (www.criteriacaixa.com) en què s'informa principalment de la cartera d'inversions, de l'activitat emissora de la societat, dels òrgans de govern i de la informació economicofinancera periòdica. S'hi han comptabilitzat 72.473 visites el 2018.
- Dues bústies de correu electrònic: una d'atenció a inversors institucionals i analistes (investor.relations@criteria.com), una altra d'informació general (info@criteria.com) i un formulari per a temes relacionats amb la cartera d'immobles.

9. PERSPECTIVES PER AL 2019 I EVOLUCIÓ PREVISIBLE DEL GRUP CRITERIA

9.1. Perspectives per a l'exercici 2019

Avui dia no hi ha raons de pes per deixar d'afirmar que durant el 2019 el creixement global s'anirà moderant, però que en cap cas estem a les portes d'una recessió. És reconfortant veure que durant els últims anys l'economia mundial ha estat capaç d'anar curant les ferides de la Gran Recessió de 2008-2009, alhora que la recuperació del creixement global s'anava afermant fins a guanyar impuls. Un altre aspecte positiu és que, igual que l'any anterior, les palanques cícliques que donaven suport al creixement encara romanen actives: quadres macroeconòmics que continuen sent sòlids, polítiques monetàries que es mantindran acomodaticies i preus del petroli en nivells que no perjudicaran el creixement. A més de l'impuls que han generat aquestes palanques, hi ha altres forces que emergeixen de factors estructurals que aniran guanyant importància i l'impacte dels quals serà important: la implementació de noves tecnologies, l'increment de la classe mitjana en els països emergents, l'envelliment de la població als països desenvolupats però no en els emergents i la millora de la qualitat de les institucions que gestionen la política social i econòmica en aquests últims països.

De cara al 2019, el que s'observarà és una moderació suau del creixement global, que és sana, no ha d'alarmar en excés i s'ha d'interpretar com una normalització del ritme d'expansió cap a nivells sostenibles a llarg termini (en línia amb el potencial de cada país). Aquest escenari positiu no està exempt de riscos i es podria veure truncat per errors greus de política monetària o per la materialització d'alguns riscos geopolítics d'abast global.

L'economia mundial creixerà un 3,5% el 2019, dues dècimes menys que el 2018 i una dècima per sota de la mitjana històrica. Aquest menor ritme d'expansió vindrà amb una desacceleració de les economies desenvolupades i les emergents. D'aquesta manera, la moderació que s'havia observat durant la segona meitat de 2018 s'estendrà durant el 2019. Fins i tot així, els països desenvolupats continuaran creixent en línia amb el seu potencial a llarg termini. Per part seva, la moderació del bloc emergent és a causa, principalment, del menor creixement que registraran la Xina (6,2%) i l'Índia (6,9%), ja que, en general, la resta d'economies mostrarà una evolució positiva.

No hi ha dubte que el gran focus d'atenció en què se centraran els inversors internacionals durant el 2019 és el grau de maduresa del cicle econòmic i financer dels EUA. Tot sembla indicar que el país continuarà sent un dels motors de l'activitat mundial i es preveu que creixerà un 2,4% el 2019 i que es moderarà 0,5 punts respecte al 2018. Els factors que restaran suport al ritme de creixement són l'esgotament de l'impuls fiscal, el gradual enduriment monetari i un moderat impacte negatiu a curt termini del conflicte comercial amb la Xina. Un altre aspecte que rebrà l'escrutini dels inversors és si realment hi ha probabilitat de recessió en aquest país. Per això és important diferenciar entre la probabilitat de recessió que perceben els agents de la probabilitat objectiva (recolzada en dades). Actualment, la primera és significativament més elevada que la segona. Tanmateix, la realitat és que els pilars en què descansa l'expansió continuen sent sòlids i el quadre macroeconòmic i financer no presenta desequilibris greus que amenacin truncar el que possiblement acabarà sent l'expansió més llarga de la història estatunidenca. A més, la Fed està duent a terme el procés d'enduriment monetari amb èxit, per la qual cosa no es pot esperar que l'entitat es desvii de l'ortodòxia monetària i de l'encertada gestió dels riscos de l'entorn. En aquest context, és molt probable que la Fed s'enfronti a una disjuntiva complexa. Ha de fer una pausa en les pujades de tipus per la por de la recessió? O ha de continuar amb les pujades per evitar que l'economia se sobreescalfi i la inflació es descontrolï? Per bé

que ambdues opcions tenen riscos associats, és probable que la Fed faci una pausa per avaluar la situació, valorar l'evolució de l'activitat i la inflació i, després, decideixi si ha de continuar pujant els tipus d'interès.

A l'altre costat de l'Atlàntic, el PIB de l'Eurozona s'expandirà un 1,4% el 2019 (1,8% 2018), un any que servirà de prova per confirmar que el creixement ha consolidat l'autosostenibilitat. L'avenç econòmic a la regió continuarà trobant suport en la millora del mercat laboral i un context monetari i financer que es mantindrà acomodatiu, la forta caiguda dels preus del petroli també hi contribuirà. A més, si l'impàs entre els EUA i la Xina s'acaba plasmant en un alto el foc del conflicte comercial, la regió tindrà oxigen extra. Amb relació a la política monetària, el BCE va donar el primer pas cap a la normalització a posar fi al programa de compra d'actius (*Quantitative Easing*) el desembre de 2018, i probablement començarà a pujar els tipus oficials a finals de 2019. No obstant això, si la desacceleració de l'activitat s'accentua bruscament, o es materialitza algun dels múltiples riscos que hi ha (Brexit, tensions comercials, eleccions europees), el BCE podria postergar les pujades de tipus o dur a terme qualsevol altra actuació dirigida a endurir les condicions financeres, fins al 2020. En aquest sentit, assegurar unes condicions de liquiditat favorables en els mercats de finançament majoristes sembla una de les missions principals a les quals s'haurà d'enfrontar l'autoritat monetària durant l'últim any de Mario Draghi al capdavant del BCE. En particular, la relativa proximitat dels venciments de les facilitats de crèdit bancari a molt llarg termini (TLTRO, per les seves sigles en anglès) que el BCE va posar en marxa el 2016, fa molt probable que a mitjan 2019 s'anuncii una nova ronda de liquiditat de característiques semblants. Això contribuirà a reduir la incertesa al voltant de l'evolució esperada dels tipus monetaris i interbancaris, així com a mitigar els efectes de l'encara existent fragmentació dels mercats bancaris a Europa.

Per part seva, Espanya registrarà un creixement superior al de l'Eurozona, encara que es moderarà fins al 2,0% el 2019 (des del 2,5% de 2018). La desacceleració respecte al 2018 es donarà perquè el consum privat avançarà a un ritme menor i la contribució del sector exterior es reduirà com a conseqüència de la moderació de l'activitat a Europa. La possibilitat d'un empitjorament de les condicions financeres globals i domèstiques esbiaixen a la baixa les perspectives. Tanmateix, és important destacar que l'economia continuarà creixent per damunt del seu potencial perquè trobarà suport en el mercat laboral (la desocupació continua sent molt elevada), en els efectes de les reformes estructurals dels anys anteriors i en la laxitud monetària que mantindrà el BCE. Aquesta moderació que s'apunta i la inèrcia permetran prolongar l'expansió durant un parell d'anys més. No obstant això, la difícil situació política a la qual s'enfronta el govern i la tensió amb Catalunya constitueixen riscos importants que cal vigilar. També ho és la paràlisi en l'àmbit legislatiu, que pot acabar danyant la capacitat productiva de l'economia espanyola a llarg termini.

Tornant al context financer global, l'experiència de la Gran Recessió de 2008-2009 constitueix un bon exemple de com regs ocults, o mal identificats, poden acabar tenint conseqüències molt perniciosos. Per tant, la prudència aconsella no passar per alt algunes àrees que presenten vulnerabilitats clares. Una és el mercat de deute corporatiu dels EUA, en general, i alguns segments dels mercats de crèdit corporatiu, en particular, com el de les operacions palanquejades (LBO, per les seves sigles en anglès). Així mateix, el volum de deute en circulació ha augmentat amb força en l'últim lustre (en termes absoluts i amb relació al PIB). També la seva composició actual presenta un perfil de risc més acusat, tal com testifica el pes més important (sobre el total) de bons amb qualificació BBB i del segment especulatiu (*High Yield*).

El comportament dels mercats borsaris durant el 2018 és una altra mostra més de com els vents de cua previstos es poden convertir en vents de cara amb rapidesa. En efecte, els principals índexs borsaris van portar pèrdues voluminoses l'any passat: -6% als EUA, -15% a l'eurozona, -15% a Espanya i -17% a les

borses emergents. En el cas de les borses desenvolupades, aquesta circumstància es va donar en un context de solidesa de l'escenari macro i dels beneficis empresarials. Cal fer una menció especial al mercat estatunidenc, en què els beneficis aconseguits i els esperats van arribar a taxes de creixement formidables; al voltant del 30% en el primer cas. L'element que ajuda a recompondre aquest aparent trencaclosques són les respectives primes de risc borsàries, que van registrar repunts considerables i sincronitzats geogràficament. Aquesta variable, la prima de risc, previsiblement, tindrà una importància destacada en l'evolució dels mercats d'accions el 2019. L'escenari més probable és que les primes de risc romanguin en cotes relativament elevades, principalment si la incertesa al voltant dels focus de risc coneguts (Guerra comercial, Brexit, temors de recessió als EUA i la Xina) no es dissipa de manera convincent. D'altra banda, les revisions a la baixa de les perspectives de beneficis per al 2019 i el 2020 suggereixen que la contribució dels guanys corporatius a l'evolució de les respectives borses serà més aviat modesta. Principalment a la borsa americana, les ràtios de valoració de la qual, encara que menys exigents que fa un any, encara ho continuen sent. De cara al 2019, hi ha una elevada probabilitat que la correcció iniciada a finals de 2018 reverberi en nous episodis de volatilitat i davallades de les cotitzacions de certa intensitat. Especialment als EUA.

9.2. Evolució previsible del Grup Criteria el 2019

El 2019, s'espera que Criteria continuï avançant en el procés de diversificació de la cartera d'actius, els quals, majoritàriament complirien amb les característiques descrites a la Política de Inversió.

En relació al deute brut encara que amb menor intensitat que el 2018, també s'espera continuar el camí de despalanquejament esdevingut en els últims exercicis.

A continuació es resumeixen les expectatives sobre les nostres principals participades, el negoci immobiliari i el resultat financer, elements clau en la rendibilitat del Grup:

CaixaBank

Després de complir amb els objectius del Pla Estratègic 2015-2018, CaixaBank va presentar al novembre de 2018 un nou Pla Estratègic 2019-2021, a través del qual es pretén consolidar com a grup financer líder i innovador, amb el millor servei als clients i una referència en banca socialment responsable.

Així, el Pla pretén continuar transformant la xarxa de distribució per intensificar el model d'atenció remota i digital i ampliar l'oferta de productes i serveis. Tot això, generant una rendibilitat atractiva per als accionistes (ROTE superior al 12% i *payout* superior al 50%) i mantenint la solidesa financera (CET1 objectiu del 13%).

Naturgy

Segons el que ha anunciat la Companyia durant la seva presentació de resultats corresponents al 2018, Naturgy preveu una millora en tots els seus negocis per al 2019.

D'altra banda, s'espera continuar progressant en l'execució del nou Pla Estratègic 2018-2022, posant especial atenció en el pla d'eficiències i la remuneració a l'accionista.

Negoci immobiliari

S'espera que l'evolució del mercat immobiliari espanyol continuï sent positiva, cosa que, juntament amb la implementació dels plans d'acció individualitzats definits per a cada segment, s'hauria de traduir en una millora en la rendibilitat neta a llarg termini de la cartera immobiliària.

Aquesta millora es basarà a mantenir la política de vendes selectiva, obtenir rendiments d'una cartera d'immobles en lloguer i el desenvolupament dels diferents projectes immobiliaris.

Així mateix, es continuaran estudiant nous projectes tant de promoció (amb l'objectiu de maximitzar el valor de la cartera de sòl, sigui via venda o lloguer de les promocions resultants) com d'inversió en immobles, per tal d'augmentar els ingressos per lloguer i donar més pes a l'activitat patrimonialista.

Resultat financer

Criteria preveu continuar amb la tendència de millora ja mostrada el 2018, a causa de:

- Reducció del deute brut feta durant 2018.
- Gestió del passiu duta a terme, que ha rebaixat el cost i allargat el venciment d'un important volum de préstecs mitjançant renegociacions.

Adicionalment, Criteria continuarà mantenint una política de cobertura de tipus d'interès que es traduirà en una sensibilitat limitada a la tendència alcista dels tipus d'interès a llarg termini.

10. FETS POSTERIORIS

L'Accionista Únic, a la reunió del 14 de febrer de 2019, ha acordat la distribució d'un dividend amb càrrec a altres reserves per un import de 50 milions d'euros, que s'ha pagat a la Fundació Bancària "la Caixa" en data 18 de febrer de 2019.

11. INFORME DE GOVERN CORPORATIU CORRESPONENT A L'EXERCICI 2018

La Llei 16/2007, de 4 de juliol, de reforma i adaptació de la legislació mercantil en matèria comptable per a la seva harmonització internacional sobre la base de la normativa de la Unió Europea, va fer una nova redacció de l'article 49 del Codi de Comerç, que regula el contingut mínim de l'informe de gestió. Sobre la base d'aquesta regulació, Criteria inclou en una secció separada de l'Informe de Gestió l'Informe Anual de Govern Corporatiu.

Adjunts a aquest informe de gestió es presenta una edició maquetada del text íntegre de l'Informe Anual de Govern Corporatiu de Criteria Caixa, S.A.U. corresponent a l'exercici 2018, que ha aprovat el Consell d'Administració de la Societat a la sessió de data 14 de març de 2019. L'informe original, elaborat d'acord amb el format i la normativa vigent, està disponible a la pàgina web www.criteriacaixa.com i a la de la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

12. ANNEX – MESURES ALTERNATIVES DE RENDIMENT

El Grup elabora els seus Estats financers consolidats d'acord amb les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF). A més de la informació financera extreta dels Estats financers consolidats, el Grup utilitza certes Mesures Alternatives del Rendiment (MAR), segons la definició de les Directrius sobre Mesures Alternatives del Rendiment que va publicar l'European Securities and Markets Authority (ESMA) el 5 d'octubre de 2015 (Directrius ESMA). El Grup considera que les MAR proporcionen informació addicional per explicar i avaluar el seu rendiment al llarg del temps.

Aquestes mesures no estan definides sota les NIIF, per tant s'han de considerar informació addicional, i en cap cas substitueixen la informació financera elaborada sota les NIIF. Els auditors externs no han revisat ni auditat les MAR. Així mateix, la forma en què el Grup defineix i calcula aquestes mesures pot diferir d'altres mesures similars calculades per altres companyies i, per tant, podrien no ser comparables.

Una de les raons per utilitzar les MAR és que, a l'efecte de gestió, les empreses del Grup no participades al 100% que, d'acord amb les NIIF, es consoliden per integració global als Estats financers consolidats. En el cas d'actius invertits a través de societats instrumentals, a l'efecte de gestió, Criteria s'atribueix directament el percentatge de participació en aquests actius.

El Grup utilitza les MAR següents per descriure les seves activitats i rendiment: Valor brut dels actius (GAV, per les seves sigles en anglès), Deute brut, Caixa i equivalents, Deute net, Valor net dels actius (NAV, per les seves sigles en anglès), Ràtio d'endeutament (LTV, per les seves sigles en anglès) i Ràtio de cobertura d'interessos (ICR, per les seves sigles en anglès). El Grup utilitza aquestes mesures per planificar, pressupostar, reportar (internament i externament) i revisar el seu rendiment.

La Direcció del Grup considera que aquestes mesures són d'ús comú entre els seus comparables en el sector i són mètriques rellevants que utilitzen els analistes de crèdit, les agències de *rating* i la comunitat inversora per analitzar societats *holding* com Criteria.

El Grup intenta utilitzar aquestes MAR de manera consistent al llarg del temps. A continuació es detallen les definicions i càlculs de les MAR, així com les seves conciliacions amb els Estats financers consolidats:

a) Valor Brut dels Actius (GAV)

Definició: El Grup defineix el GAV com la suma de: i) el valor de mercat de la **cartera cotitzada** segons la seva participació econòmica, que consta de les inversions cotitzades, tant en renda variable com en renda fixa; ii) el valor net comptable de la **cartera no cotitzada**, que consta del valor net comptable en els Estats financers individuals de les inversions en societats del Grup, associades i instruments de patrimoni no cotitzats, a excepció de Saba, que, per la seva materialitat, s'ha valorat a valor de mercat segons els termes de la compra duta a terme el juliol de 2018 i deduïnt-ne els dividendes repartits posteriorment contra prima d'emissió, iii) el valor net comptable en els Estats financers consolidats dels actius immobiliaris propietat de Criteria i de les societats immobiliàries 100% participades, i iv) caixa i equivalents la definició dels quals és a l'apartat c) d'aquest annex.

Aquesta última partida s'ha afegit al còmput del GAV per primera vegada en aquest exercici, ja que, després de la desinversió a Abertis, no tenir-la en compte hauria generat una variació del GAV significativa, quan en realitat la venda ha suposat l'intercanvi d'un actiu cotitzat (Abertis) per un altre de monetari (l'efectiu rebut). Així doncs, a partir de l'exercici 2018, Criteria ha decidit incloure-la en el còmput del GAV. A aquest efecte, s'ha recalculat el GAV de l'exercici 2017 sumant-hi la partida de caixa i equivalents en aquest exercici.

Explicació d'ús: El GAV és una mètrica adequada per determinar el valor total dels actius de Criteria. Es tracta d'una mètrica de reporting estàndard entre les societats holding d'inversions i s'utilitza per comparar les valoracions de les seves respectives carteres (anàlisi de comparables).

Els càlculs i desglossament del GAV a 31 de desembre de 2018 són els següents:

	€/acció	Nre. Accions	Participació econòmica	GAV (MM €)	% GAV
CaixaBank	3,16	2.392.536.811	40,00%	7.570	33,28%
The Bank of East Asia	2,78	500.584.162	17,59%	1.390	6,11%
Grupo Financiero Inbursa	1,26	607.000.574	9,10%	763	3,36%
Altres inversions	-	-	-	32	0,14%
RENDA VARIABLE (BANCÀRIA)				9.755	42,89%
Naturgy	22,26	240.357.521	24,02%	5.350	23,52%
Suez	11,53	37.110.685	5,97%	428	1,88%
Cellnex	22,39	13.962.095	6,03%	313	1,37%
Telefónica	7,34	59.588.665	1,15%	437	1,92%
Altres inversions	-	-	-	530	2,33%
RENDA VARIABLE (INDUSTRIAL)				7.058	31,03%
RENDA VARIABLE COTITZADA				16.813	73,92%
Saba Infraestructuras ¹			99,50%	766	3,37%
Vithas Sanidad ²			20,00%	74	0,33%
Caixa Capital Risc ³			100,00%	62	0,27%
Aigües de Barcelona ⁴			15,00%	51	0,22%
RENDA VARIABLE NO COTITZADA				953	4,19%
GESTIÓ D'ACTIUS IMMOBILIARIS⁵				2.739	12,04%
RENDA FIXA I ALTRES⁶				859	3,78%
CAIXA I EQUIVALENTS⁷				1.381	6,07%
GAV TOTAL				22.746	100%

¹ Valor de mercat de Saba segons transacció efectuada el juliol 2018, un cop deduïts els dividends repartits posteriorment a la transacció contra prima d'emissió (extret de la nota 5 dels comptes anuals consolidats del Grup de 2018).

² Extret de l'Annex 2 dels comptes anuals consolidats del Grup de 2018.

³ Inclou el valor net comptable de la participació directa de Criteria en les societats següents: Caixa Capital Risc, SGEGR, S.A., Caixa Capital Mirco II, F.C.R. i Criteria Venture Capital, S.I.C.C., S.A. (Extret de l'Annex 1 dels comptes anuals consolidats del Grup de 2018).

⁴ Valor net contable inclòs en el detall dels actius disponibles per a la venda valorats a cost (vegeu Nota 8 dels Comptes anuals individuals de 2018).

⁵ S'adjunta la següent conciliació amb les Notes 8 i 11 dels Comptes anuals consolidats del Grup de 2018:

(MM €)	31/12/2018	Ajust Saba	Ajust bestreta proveïdors	GAV - Gestió d'Actius immobiliaris
Inversions immobiliàries (Nota 8)	1.152	-	-	1.152
Existències (Nota 11)	1.591	(-)	(4)	1.587
Gestió d'Actius Immobiliaris	2.743	(-)	(4)	2.739

⁶ S'adjunta la següent conciliació amb les Notes 10.2, 19 i 23 dels Comptes anuals consolidats del Grup de 2018:

	Import a 31/12/2018 (MME)
a) Saldo per cobrar pel pagament a compte de l'impost de societats, afectat per la plusvàlua generada després de la venda Abertis, que queda exempta a la liquidació de l'impost (vegeu Nota 19 dels Comptes anuals consolidats del Grup de 2018, import inclòs dins dels 590 milions d'euros d'actius per impost corrent).	544
b) Préstec a favor de Saba Infraestructuras amb venciment el 2019 (vegeu Nota 23 dels Comptes anuals consolidats del Grup de 2018).	157
c) Préstec a favor de Fundació Bancària "la Caixa" (préstec mirall del préstec que manté Criteria amb el Council of Europe Development Bank, vegeu Nota 23 dels Comptes anuals consolidats del Grup de 2018).	46
d) Cartera de renda fixa composta per bons sobirans i corporates (vegeu nota 10.2 dels Comptes anuals consolidats de Criteria de 2018, instruments de deute).	112
Renda Fixa i Altres (a + b + c +d)	859

⁷Vegeu l'apartat c) d'aquest annex.

Els càlculs i desglossament del GAV a 31 de desembre de 2017 són els següents:

	€/acció	Nre. Accions	Participació econòmica	GAV (MM €)	% GAV
CaixaBank	3,89	2.392.538.198	40,00%	9.305	37,22%
The Bank of East Asia	3,61	482.416.732	17,44%	1.742	6,97%
Grupo Financiero Inbursa	1,36	607.000.574	9,10%	824	3,30%
Altres inversions	-	-	-	0	0,00%
RENDA VARIABLE (FINANCER)				11.871	47,48%
Gas Natural Fenosa	19,25	244.557.521	24,44%	4.708	18,83%
Abertis	18,55	182.654.913	18,44%	3.388	13,55%
Suez	14,67	36.545.000	5,86%	536	2,14%
Cellnex	21,35	13.772.728	5,94%	294	1,18%
Telefónica	8,13	6.809.000	0,13%	55	0,22%
Altres inversions	-	-	-	0	0,00%
RENDA VARIABLE (INDUSTRIAL)				8.981	35,92%
RENDA VARIABLE COTITZADA				20.852	83,41%
Saba Infraestructuras ¹			50,10%	459	1,84%
Vithas Sanidad ²			20,00%	74	0,30%
Caixa Capital Risc ³			100,00%	63	0,25%
Aigües de Barcelona ⁴			15,00%	51	0,20%
RENDA VARIABLE NO COTITZADA				646	2,59%
GESTIÓ D'ACTIUS IMMOBILIARIS⁴				2.813	11,25%
RENDA FIXA I ALTRES				0	0,00%
CAIXA I EQUIVALENTS⁵				689	2,76%
GAV TOTAL				25.001	100%

¹ Valor de proforma, actualitzat a valor de mercat segons termes de la transacció efectuada el juliol de 2018.

² Extret de l'Annex 2 dels comptes anuals consolidats del Grup de 2017.

³ Inclou el valor net comptable de la participació directa de Criteria en les societats següents: Caixa Capital Risc, SGEGR, S.A., Caixa Capital Mirco II, F.C.R. i Criteria Venture Capital S.I.C.C., S.A. (Extret de l'Annex 1 dels comptes anuals consolidats del Grup de 2017).

⁴ Extret de les Notes 7 i 11 dels comptes anuals consolidats del Grup de 2017. S'adjunta la següent conciliació:

(MM €)	31/12/2017	Ajust Saba	Ajust bestreta proveïdors	GAV - Gestió d'Actius immobiliaris
Inversions immobiliàries (Nota 7)	1.184	-	-	1.184
Existències (Nota 11)	1.637	(8)	-	1.629
Gestió d'Actius Immobiliaris	2.821	(8)	-	2.813

⁵ Vegeu l'apartat c) d'aquest annex.

b) Deute brut

Definició: El Grup defineix el Deute brut com la suma del valor nominal de préstecs bancaris, bons i altres instruments de deute amb tercers, excloent-ne primes, comissions i interessos meritats de Criteria i societats 100% participades.

Explicació d'ús: El Deute brut és una bona mètrica per determinar l'endeutament total d'una societat holding i proporciona un enfocament de gestió dels recursos financers i els compromisos directament atribuïbles i gestionats per Criteria. Aquesta mètrica és invariable davant d'entrades significatives d'efectiu, per exemple, en cas de desinversions.

Els càlculs i conciliacions d'aquesta MAR són els següents:

Suma dels nominals dels segments de gestió d'actius immobiliaris i activitats corporatives segons la nota 21. Informació financera per segments dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018.

(MM €)	Gestió d'actius immobiliaris	Activitats corporatives	Total
Total Deute Brut 2018:	-	5.235	5.235
<i>Nominal bons simples</i>	-	2.709	2.709
<i>Nominal préstecs llarg i curt termini</i>	-	2.526	2.526
Total Deute Brut 2017:	-	6.309	6.309
<i>Nominal bons simples</i>	-	2.750	2.750
<i>Nominal préstecs llarg i curt termini</i>	-	3.559	3.559

c) Caixa i equivalents

Definició: El Grup defineix «Caixa i equivalents» com la suma de la tresoreria entesa com a efectiu i altres actius líquids equivalents i imposicions a llarg termini de Criteria i societats 100% participades,

deduint-ne els dividendes anunciats i pendents de repartir a la Fundació Bancària "la Caixa" i afegint-hi els dividendes anunciats per les participades un cop entren al període exdividend.

Explicació d'ús: Caixa i equivalents és una mètrica estàndard per determinar la liquiditat disponible a curt termini.

Els càlculs i conciliacions d'aquesta MAR amb els Estats financers consolidats del Grup són els següents:

Suma de caixa i equivalents, imposicions i dividendes pendents de cobrament un cop entrat el període exdividend dels segments de gestió d'actius immobiliaris i activitats corporatives segons la nota 21, «Informació financera per segments» dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018, deduint-ne els dividendes anunciats i pendents de distribuir a la Fundació Bancària "la Caixa":

(MM €)	Gestió d'actius immobiliaris	Activitats corporatives	Total
Efectius i equivalents 2018:	160	1.221	1.381
<i>Efectiu i altres equivalents d'efectiu</i>	160	621	781
<i>Imposicions bancàries a curt termini</i>	-	600	600
<i>Dividendes pendents de cobrament exdividend</i>	-	-	-
<i>Dividendes pendents de pagament a la Fundació Bancària "la Caixa"</i>	-	-	-
Efectius i equivalents 2017:	33	656	689
<i>Efectiu i altres equivalents d'efectiu (Nota 13)</i>	33	656	689
<i>Imposicions bancàries a curt termini (Nota 10.2)</i>	-	-	-
<i>Dividendes pendents de cobrament exdividend</i>	-	-	-
<i>Dividendes pendents de pagament a la Fundació Bancària "la Caixa"</i>	-	-	-

d) Deute net

Definició: El Grup defineix el Deute net com la diferència entre Deute brut i Caixa i equivalents. Ambdues MAR es defineixen i concilien prèviament.

Explicació d'ús: El Deute net és una bona mètrica per determinar l'endeutament total d'una societat holding i proporciona un enfocament de gestió dels recursos financers i els compromisos directament atribuïbles i gestionats per Criteria.

El càlcul del «Deute net» del Grup 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

(MM €)	31/12/2018	31/12/2017 PF
A) Deute brut	5.235	6.309
B) Caixa i equivalents	1.381	689
Total Deute net [A - B]	3.854	5.620

e) Valor net dels actius (NAV)

Definició: El Grup defineix el NAV com la diferència entre el GAV i el Deute brut. Ambdues MAR es defineixen i concilien prèviament.

Explicació d'ús: El NAV és una bona mètrica del valor de mercat del patrimoni total dels Estats financers. Es tracta d'una mètrica de *reporting* estàndard entre les societats holding d'inversions i s'utilitza per comparar les valoracions de les seves respectives carteres (anàlisi de comparables). També s'utilitza per determinar si la gestió ha creat valor.

El càlcul del NAV a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

(MM €)	31/12/2018	31/12/2017 PF
A) Valor brut dels actius (GAV)	22.746	25.001
B) Deute brut	5.235	6.309
Total valor net dels actius (NAV) [A - B]	17.511	18.692

f) Ràtio d'endeutament (LTV)

Definició: El Grup distingeix dues ràtios d'endeutament, el net i el brut. La «Ràtio d'endeutament net» (Net LTV) es defineix com el quocient entre el «Deute net» i [«GAV» menys «caixa i equivalents»] (en percentatge). Així mateix, també defineix la Ràtio d'endeutament brut (Gross LTV) com el quocient entre Deute Brut i GAV (en %). Tant GAV, Deute Brut com Caixa i equivalents són MAR definides i conciliades prèviament.

Explicació d'ús: Tant la Ràtio d'endeutament net com la Ràtio d'endeutament brut són mètriques estàndard per determinar l'endeutament relatiu d'una societat holding d'inversions, i per tant, d'utilitat per a analistes de crèdit, agències de *rating* i analistes de comparables, entre d'altres. La ràtio d'endeutament brut és invariable davant d'entrades significatives d'efectiu, per exemple, en cas de desinversions.

El càlcul de la Ràtio d'endeutament brut del Grup a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

(MM €)	31/12/2018	31/12/2017
A) Deute Brut	5.235	6.309
B) Valor brut dels actius (GAV)	22.746	25.001
Total Ràtio d'endeutament brut (Gross LTV) [A/B]	23,0%	25,2%

El càlcul de la Ràtio d'endeutament net del Grup a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

(MM €)	31/12/2018	31/12/2017 PF
A) Deute Net	3.854	5.620
B) [Valor brut dels actius (GAV) - Caixa i equivalents]	21.365	24.312
Total Ràtio d'endeutament net (Net LTV) [A/B]	18,0%	23,1%

g) **Ràtio de cobertura d'interessos (ICR)**

Definició: El Grup distingeix dues ràtios de cobertura d'interessos. La ràtio de cobertura d'interessos total o Total ICR i la ràtio de cobertura d'interessos en efectiu o *Cash* ICR.

La Total ICR resulta del quocient entre la suma dels dividendes registrats en el compte de pèrdues i guanys individual de gestió i de la resta de dividendes que ha percebut la societat i que, en aplicació de la normativa comptable, no s'han registrat en el compte de pèrdues i guanys individual (dividendes totals), i la despesa financera corresponent als interessos de les obligacions financeres i bons comptabilitzats a les societats incloses en el perímetre de gestió de Criteria.

La Cash ICR resulta del quocient entre la suma dels dividendes en efectiu registrats en el compte de pèrdues i guanys individual de gestió i de la resta de dividendes que ha percebut en efectiu la societat i que, en aplicació de la normativa comptable, no s'han registrat en el compte de pèrdues i guanys individual (dividendes *cash*) i la despesa financera corresponent als interessos de les obligacions financeres i bons comptabilitzats a les societats incloses en el perímetre de gestió de Criteria.

El càlcul de la Ràtio de cobertura d'interessos total del Grup a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

(MM €)	31/12/2018	31/12/2017
A) Dividendes Totals	909	794
B) Despeses Financeres	(116)	(152)
Ràtio de cobertura d'interessos total (Total ICR) [A/-B]	7,8x	5,2x

El càlcul de la Ràtio de cobertura d'interessos efectiu del Grup a 31 de desembre de 2018 i 31 de desembre de 2017 és el següent:

(MM €)	31/12/2018	31/12/2017
A) Dividendes en efectiu	852	734
B) Despeses Financeres	(116)	(152)
Ràtio de cobertura d'interessos efectiu (Cash ICR) [A/-B]	7,3x	4,8x

A continuació es mostra una reconciliació entre els dividendes sobre el compte de pèrdues i guanys adjunts, els dividendes sobre el compte de pèrdues i guanys de gestió, els dividendes en efectiu i els dividendes totals.

	<i>Milions d'euros</i>	
	2018	2017
Dividends s/ compte de pèrdues i guanys dels comptes anuals exercici 2018 (Nota 16)	1.317	813
Reclassificació dividends d'Inversiones Autopistas resultants de la venda d'Abertis (venda parcial el 2017 i venda total el 2018 després de l'OPA) a l'epígraf «Resultats per vendes i d'altres» del compte de pèrdues i guanys de gestió	(495)	(80)
Reclassificació de dividends d'Inversiones Autopistas resultants de la distribució de reserves d'anys anteriors en el procés de liquidació de la societat, a l'epígraf «Resultats extraordinaris» del compte de pèrdues i guanys de gestió	(15)	
Altres		1
Dividends s/ compte de pèrdues i guanys de gestió individual	807	734
Dividends rebuts en efectiu i no registrats com a ingrés en el compte de pèrdues i guanys individual	45	10
<i>Dividend de Saba Infraestructuras contra reserves¹</i>	<i>10</i>	<i>10</i>
<i>Dividends de Telefónica repartits contra reserves</i>	<i>20</i>	
<i>Dividends del GFI repartits contra reserves</i>	<i>12</i>	
<i>Dividends d'altres participades</i>	<i>3</i>	
<i>Ajust de Dividends del GFI rebuts en accions i comptabilitzats en el compte de pèrdues i guanys de gestió individual</i>		(10)
Dividends rebuts en efectiu i no registrats com a ingrés en el compte de pèrdues i guanys individual	852	734
Dividend del BEA rebut en scrip i no comptabilitzat en el compte de pèrdues i guanys de gestió individual	57	50
Ajust de Dividends del GFI rebuts en accions, comptabilitzats en el compte de pèrdues i guanys de gestió individual (anteriorment deduïts per a conciliar els dividends en efectiu)		10
Dividends totals	909	794

¹ Per a l'exercici 2018, només es té en compte el dividend repartit el juny abans de l'operació corporativa, que correspon al dividend que reparteix la societat de forma recurrent.

La despesa financera corresponent als interessos de les obligacions financeres i bons comptabilitzats a les societats incloses en el perímetre de gestió de Criteria es correspon a la despesa financera dels segments de gestió d'actius immobiliaris i activitats corporatives segons la nota 21, «Informació financera per segments» dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018:

(MM €)	Gestió d'actius immobiliari	Activitats corporatives	Total
Despesa financera 2018	-	(116)	(116)
Despesa financera 2017	-	(152)	(152)

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU – 2018

CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FINAL DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA: 31/12/2018

CIF: A63379135

Denominació social: CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

Domicili social: PLAÇA WEYLER, NÚM. 3, PALMA

**INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU D'ALTRES ENTITATS –
DIFERENTS DE LES CAIXES D'ESTALVIS O SOCIETATS MERCANTILS
ESTATALS O ENTITATS PÚBLIQUES – QUE EMETEN VALORS QUE ES
NEGOCIEN EN MERCATS OFICIALS**

A ESTRUCTURA DE LA PROPIETAT

A.1 Detall dels accionistes o partícips més significatius de la seva entitat en la data de tancament de l'exercici:

NIF o CIF	Nom o denominació social de l'accionista o partícp	% sobre capital social
G-58899998	FUNDACIÓ BANCÀRIA CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA, "LA CAIXA"	100

A.2 Indiqui, si escau, les relacions de caràcter familiar, comercial, contractual o societari que hi ha entre els accionistes o partícips significatius, en la mesura que siguin conegudes per l'entitat, llevat que siguin escassament rellevants o derivin del gir o tràfic comercial ordinari:

NIF o CIF	Noms o denominacions socials relacionats	Tipus de relació	Breu descripció
	* Vegeu Nota a l'Apartat G		

A.3 Indiqui, si escau, les relacions de caràcter comercial, contractual o societari que hi ha entre els accionistes o partícips significatius i l'entitat, llevat que siguin escassament rellevants o derivin del gir o tràfic comercial ordinari:

NIF o CIF	Noms o denominacions socials relacionats
G-58899998	FUNDACIÓ BANCÀRIA CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA, "LA CAIXA"

Tipus de relació: SOCIETÀRIA.

Breu descripció: Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa" és l'Accionista Únic de la Societat.

A.4 Indiqui si hi ha qualsevol restricció (estatutària, legislativa o de qualsevol índole) a la transmissibilitat de valors o qualsevol restricció al dret de vot. En particular, es comunicarà l'existència de qualsevol tipus de restriccions que puguin dificultar la presa de control de la societat mitjançant l'adquisició de les seves accions en el mercat, així com els règims d'autorització o comunicació prèvia que, sobre les adquisicions o

transmissions d'instruments financers de la companyia, li siguin aplicables per normativa sectorial:

Sí ✓

No

Descripció de les restriccions
TRANSMISSIÓ DE PARTICIPACIONS EN EL CAPITAL: Les limitacions a la transmissibilitat de les accions es recullen a l'article 9 dels Estatuts Socials. Són lliures les transmissions que s'efectuïn a favor de: (i) altres accionistes; (ii) el cònjuge, els ascendents o els descendents de l'accionista transmissor; i (iii) societats que pertanyin al mateix grup de societats que l'accionista transmissor. Excepte en aquests casos, l'accionista que es proposi transmetre les seves accions de la Societat haurà de comunicar-ho per escrit a l'òrgan d'administració indicant el nombre, classe i sèrie de les accions que vol transmetre, el nom, el domicili i la nacionalitat de la persona a qui vol transmetre-les, el preu o contraprestació de cada acció i les condicions de l'operació. En els terminis i de conformitat amb el procediment previst als Estatuts Socials, els accionistes restants tindran dret d'adquisició preferent.
EXERCICI DE DRETS DE VOT: No hi ha restriccions a l'exercici dels drets de vot de les accions de CRITERIA CAIXA, S.A.U.

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU – 2018

CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FINAL DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA: 31/12/2018

CIF: A63379135

Denominació social: CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

Domicili social: PLAÇA WEYLER, NÚM. 3, PALMA

**INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU D'ALTRES ENTITATS –
DIFERENTS DE LES CAIXES D'ESTALVIS O SOCIETATS MERCANTILS
ESTATALS O ENTITATS PÚBLIQUES – QUE EMETEN VALORS QUE ES
NEGOCIEN EN MERCATS OFICIALS**

B JUNTA GENERAL O ÒRGAN EQUIVALENT

- B.1 Enumeri el quòrum de constitució de la junta general o òrgan equivalent establerts als estatuts. Descrigui en què es diferencia del règim de mínims previst a la Llei de Societats de Capital (LSC) o la normativa que hi sigui aplicable.

De conformitat amb l'article 16 dels Estatuts Socials, la junta general quedarà vàlidament constituïda, en primera convocatòria, quan els accionistes presents o representats tinguin, almenys, el 25% del capital subscrit amb dret a vot. En segona convocatòria és vàlida la constitució, sigui quin sigui el capital que hi concorri. Per tal que la junta general, ordinària o extraordinària, pugui acordar vàlidament l'emissió d'obligacions, la supressió o limitació del dret de subscripció preferent, l'augment o la reducció de capital, la transformació, fusió, escissió, cessió global d'actiu i passiu i trasllat de domicili a l'estranger, així com qualsevol modificació dels Estatuts Socials, caldrà, en primera convocatòria, la concurrència d'accionistes, presents o representats, que posseeixin, almenys, el 50% del capital subscrit amb dret a vot. En segona convocatòria, serà suficient la concurrència del 25% d'aquest capital. Tot això, sens perjudici d'altres supòsits establerts a les Lleis i, en particular, les Lleis especials que siguin aplicables a la Societat.

Avui dia, la Societat té un únic accionista i, per tant, en aquest sentit s'aplica el règim previst al Text Refós de la Llei de Societats de Capital.

- B.2 Expliqui el règim d'adopció d'acords socials. Descrigui en què es diferencia del règim previst a la LSC o a la normativa que hi sigui aplicable.

De conformitat amb l'article 18 dels Estatuts Socials, els acords de la Junta s'adoptaran per majoria simple dels vots dels accionistes, presents o representats a la Junta General. Un acord s'entendrà adoptat quan obtingui més vots a favor que en contra del capital present o representat a la Junta.

El règim d'adopció d'acords de junta general, previst a l'article 18 dels Estatuts Socials, és el mateix que el previst a la Llei de Societats de Capital.

La Societat té, actualment, la condició d'unipersonal.

- B.3 Indiqui breument els acords adoptats a les juntes generals o òrgans equivalents celebrats durant l'exercici a què es refereix aquest informe i el percentatge de vots amb què s'han adoptat els acords.

Les decisions de l'accionista únic de la Societat durant el 2018 han estat:

25/01/2018: Distribució de reserves (altres reserves) per un import de 100 milions d'euros.

15/03/2018: (i) Delegació al Consell d'Administració de la facultat d'emetre valors de renda fixa o instruments de deute de naturalesa anàloga, per un import conjunt de fins a tres mil milions (3.000.000.000) d'euros. (ii) Reelecció de l'auditor de comptes extern de la Societat per a l'exercici social de 2019. (iii) Modificació de l'article 26è dels Estatuts Socials relatiu a la remuneració dels membres del Consell d'Administració de la Societat.

24/05/2018: Aprovació dels comptes anuals individuals i consolidats corresponents a l'exercici tancat a 31 de desembre de 2017 i els seus respectius informes de gestió. Aprovació de la gestió dels administradors durant l'exercici 2017. Aplicació del resultat de l'exercici 2017. Aprovació de la subscripció íntegra de l'augment de capital per compensació de crèdit a la societat andorrana Els Arbres de la Tardor, S.L.U., participada íntegrament per Criteria Caixa, S.A.U.

13/12/2018: Modificació de l'article 26è dels Estatuts Socials relatiu a la remuneració dels membres del Consell d'Administració de la Societat.

B.4 Indiqui si a les juntes generals o òrgans equivalents celebrats en l'exercici hi ha hagut algun punt de l'ordre del dia que els accionistes no hagin aprovat.

No hi ha hagut cap punt de l'ordre del dia que l'Accionista únic de la Societat no hagi aprovat.

B.5 Indiqui l'adreça i forma d'accés al web de l'entitat i a la informació sobre govern corporatiu.

La informació sobre govern corporatiu de Criteria Caixa, S.A.U. està disponible al web corporatiu de la Societat (www.criteriacaixa.com).

B.6 Assenyali si s'han celebrat reunions dels diversos sindicats, que, si escau, hi hagi, dels tenidors de valors emesos per l'entitat, l'objecte de les reunions celebrades durant l'exercici a què es refereix aquest informe i els principals acords adoptats.

Durant l'exercici 2018, no hi ha hagut reunions de sindicats d'obligacionistes.

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU – 2018

CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FINAL DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA: 31/12/2018

CIF: A63379135

Denominació social: CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

Domicili social: PLAÇA WEYLER, NÚM. 3, PALMA

**INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU D'ALTRES ENTITATS –
DIFERENTS DE LES CAIXES D'ESTALVIS O SOCIETATS MERCANTILS
ESTATALS O ENTITATS PÚBLIQUES – QUE EMETEN VALORS QUE ES
NEGOCIEN EN MERCATS OFICIALS**

C ESTRUCTURA DE L'ADMINISTRACIÓ DE L'ENTITAT

C.1 Consell o òrgan d'administració

C.1.1 Detalli el nombre màxim i mínim de consellers o membres de l'òrgan d'administració previstos als estatuts:

Nombre màxim de consellers/membres de l'òrgan	20
Nombre mínim de consellers/membres de l'òrgan	8
Nombre de consellers/membres de l'òrgan fixat per la junta o assemblea	17
Observacions	Actualment hi ha 2 vacants al Consell d'Administració.

C.1.2 Completi el quadre següent sobre els membres del consell o òrgan d'administració, i la seva diferent condició:

CONSELLERS/MEMBRES DE L'ÒRGAN D'ADMINISTRACIÓ

NIF o CIF del conseller	Nom o denominació social del conseller/membre de l'òrgan d'administració	Representant	Última data de nomenament
36456287-E	Isidre Fainé Casas	-	18/12/2013
40260078-G	Alejandro García-Bragado Dalmau	-	26/06/2014
37590507-C	Javier Godó Muntañola	-	26/06/2014
15766311-H	José Antonio Asiáin Ayala	-	18/12/2013
28744747-Z	Marcos Contreras Manrique	-	18/12/2013
X1596112G	Jean-Louis Chaussade	-	18/12/2013
46215647-E	Isabel Estapé Tous	-	18/12/2013
46672425-C	Francisco Javier García Sanz	-	18/12/2013
36469328-E	Eugenio Gay Montalvo	-	16/03/2017
46309503-S	Víctor Grífols Roura	-	26/06/2014
46302019-Y	Josep-Delfí Guàrdia Canela	-	18/12/2013
Y2771477-Z	Heinrich Haasis	-	18/12/2013
42942802-P	Francesc Homs Ferret	-	18/12/2013
36467929-A	Juan José López Burniol	-	26/06/2014

39335259-S	Josep Joan Simón Carreras	-	18/12/2013
------------	---------------------------	---	------------

C.1.3 Identifiqui, si escau, els membres del consell o òrgan d'administració que assumeixen càrrecs d'administradors, representants d'administradors o directius en altres entitats que formen part del grup de l'entitat:

NIF o CIF del conseller	Nom o denominació social del conseller / membre de l'òrgan d'administració	Denominació social de l'entitat del grup	NIF o CIF de l'entitat del grup	Càrrec
36456287-E	Isidre Fainé Casas	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	President del Patronat
		Inmo Criteria Caixa, S.A.U.	A-63346290	Vicepresident I
		Caixa Capital Risc, S.G.E.I.C., S.A.	A-62794722	President
37590507-C	Javier Godó Muntañola	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	Patró
42942802-P	Francesc Homs Ferret	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	Patró
		Inmo Criteria Caixa, S.A.U.	A-63346290	Vicepresident II
36467929-A	Juan José López Burniol	Fundació Bancària Caixa	G-58899998	Vicepresident

		d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"		
		Inmo Criteria Caixa, S.A.U.	A-63346290	Vicepresident III
		Saba Infraestructuras, S.A.	A-65550311	Conseller
36469328-E	Eugenio Gay Montalvo	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	Patró
46215647-E	Isabel Estapé Tous	Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa"	G-58899998	Patrona
40260078-G	Alejandro García-Bragado Dalmau	Saba Infraestructuras, S.A.	A-65550311	Conseller

C.1.4 Completi el quadre següent amb la informació relativa al nombre de conselleres que integren el consell d'administració i les seves comissions, així com la seva evolució al llarg dels últims quatre exercicis:

Nombre de Conselleres				
	Exercici 2018 Nombre / %	Exercici 2017 Nombre / %	Exercici 2016 Nombre / %	Exercici 2015 Nombre / %
Consell d'Administració	1 6,66%	1 6,66%	1 6,66%	1 5,88%
Comissió executiva	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
Comissió d'Auditoria i Control	1 33,33%	1 33,33%	1 33,33%	1 33,33%
Comissió de Nomenaments i Retribucions	1 33,33%	1 33,33%	1 33,33%	1 33,33%

C.1.5 Indiqui si la societat té polítiques de diversitat en relació amb els òrgans d'administració, direcció i supervisió de l'empresa en relació amb qüestions

com, per exemple, l'edat, el gènere, la discapacitat o la formació i experiència professionals. Les entitats petites i mitjanes, d'acord amb la definició que conté la Llei d'Auditoria de Comptes, hauran d'informar, com a mínim, de la política que tinguin establerta en relació amb la diversitat de gènere.

Sí ✓

No

Polítiques parcials

En cas afirmatiu, descriu aquesta política de diversitat, els seus objectius, les mesures i la manera com s'ha aplicat i els seus resultats en l'exercici. També s'han d'indicar les mesures concretes que hagin adoptat l'òrgan d'administració i la comissió de nomenaments i retribucions per aconseguir una presència equilibrada i diversa de consellers o administradors.

En data 13 de desembre de 2018, el Consell d'Administració de la Societat va aprovar la Política de Diversitat i Inclusió del Grup Criteria, que té com a objectiu establir les directrius per promoure: (i) una cultura de respecte a la diversitat; (ii) la igualtat laboral; i (iii) la no discriminació i inclusió laboral a la Societat.

A aquest efecte, la Societat ha adoptat mesures tendents a garantir la diversitat i inclusió laboral com ara: (i) la implementació de polítiques i pràctiques de selecció, contractació, remuneració, promoció, formació, classificació professional i altres condicions laborals, tenint en compte criteris de mèrit i capacitat en relació amb els requisits del lloc de treball, fomentant que tot el personal pugui assolir el màxim de les seves potencialitats d'acord amb els principis de mèrit, capacitat i comportament professional; (ii) el foment d'un entorn de treball inclusiu i basat en la col·laboració i el respecte per evitar qualsevol tipus de discriminació deliberada o no intencionada; (iii) el foment d'un ambient de treball sense assetjament, en què es prohibeix terminantment utilitzar termes o referències sexistes o discriminatoris en qualsevol tipus de comunicació; (iv) el respecte de la conciliació necessària entre les exigències de la vida personal i laboral de les persones que integren la Societat; i (v) la implementació d'un canal de consultes i denúncies, regit pels principis de respecte i confidencialitat, a través del qual els empleats de la Societat poden consultar o denunciar, en qualsevol moment, qualsevol conducta contrària al que disposa el Codi Ètic de la Societat o la comissió d'un possible il·lícit penal.

Pel que fa al Consell d'Administració, la Societat està compromesa que, amb la selecció de candidats, s'aconsegueixi una composició diversa i equilibrada en el seu conjunt que enriqueixi la presa de decisions i aporti punts de vista plurals al debat dels assumptes de la seva competència. Per fer-ho, el Consell d'Administració ha assumit el compromís de promoure la diversitat a la seva composició i, amb aquest objectiu, es valoraran candidats el nomenament dels quals afavoreixi que els consellers tinguin capacitats, coneixements, orígens, edat i gènere diferents. Els criteris de diversitat s'escolliran tenint en compte la naturalesa i complexitat dels negocis que desenvolupa el Grup, així com el context social i ambiental en què és present. En el procés de selecció de

candidats, s'evitarà qualsevol tipus de biaix que pugui implicar cap mena de discriminació, entre d'altres, per raons de sexe, origen, edat o discapacitat.

En cas que la societat no apliqui una política de diversitat, expliqui les raons per les quals no ho fa.

C.1.6 Completi el quadre següent respecte a la remuneració agregada dels consellers o membres de l'òrgan d'administració, meritada durant l'exercici:

Concepte retributiu	Milers d'euros	
	Individual	Grup
Retribució fixa	3.810	485
Retribució variable	0	0
Dietes	0	0
Altres remuneracions	0	0
TOTAL:	3.810	485

C.1.7 Identifiqui els membres de l'alta direcció que no siguin al seu torn consellers o membres de l'òrgan d'administració executius, i indiqui la remuneració total meritada a favor seu durant l'exercici:

NIF o CIF	Nom o denominació social	Càrrec
36017940D	Marcelino Armenter Vidal	Director General
46533282G	Jaume Giró Ribas	Membre del Comitè Estratègic de Presidència
46109324M	Javier José Paso Luna	Sotsdirector General
35114207S	Óscar Valentín Carpio Garijo	Sotsdirector General Adjunt
46119725X	Xavier Moragas Freixa	Sotsdirector General Adjunt
15851133Q	Enrique Goñi Beltrán de Garizurieta	Adjunt a Presidència

Remuneració total alta direcció (milers d'euros)	4.769
--	-------

C.1.8 Indiqui si els estatuts o el reglament del consell estableixen un mandat limitat per als consellers o membres de l'òrgan d'administració:

Sí	No ✓
Nombre màxim d'exercicis de mandat	Quatre (4) anys, i els poden reelegir indefinidament per períodes d'igual durada.

* Vegeu Nota a l'Apartat G.

C.1.9 Indiqui si els comptes anuals individuals i consolidats que es presenten per a la seva formulació al consell o òrgan d'administració estan certificats prèviament:

Sí No ✓

Identifiqui, si escau, la persona o persones que han certificat els comptes anuals individuals i consolidats de l'entitat, per a la seva formulació pel consell o òrgan d'administració:

NIF	Nom	Càrrec

C.1.10 Expliqui, si n'hi ha, els mecanismes establerts pel consell o òrgan d'administració per evitar que els comptes individuals i consolidats que formuli es presentin a la junta general o òrgan equivalent amb excepcions a l'informe d'auditoria.

La Comissió d'Auditoria i Control és l'encarregada de vetllar per l'elaboració correcta de la informació financera i entre les seves funcions hi ha les següents, que porten implícit evitar l'existència d'informes d'auditoria amb excepcions:

- (i) Servir de canal de comunicació entre el Consell d'Administració i els auditors, avaluar els resultats de cada auditoria i les respostes de l'equip de gestió a les seves recomanacions i mitjançar en els casos de discrepàncies entre aquells i aquest en relació amb els principis i criteris aplicables a la preparació dels estats financers, així com examinar les circumstàncies que, si escau, hagin motivat la renúncia de l'auditor.
- (ii) Establir les oportunes relacions amb els auditors de comptes per rebre informació sobre aquelles qüestions que puguin posar en risc la independència d'aquests, perquè siguin examinades per la Comissió d'Auditoria i Control, i qualssevol altres relacionades amb el procés de desenvolupament de l'auditoria de comptes, així com aquelles altres comunicacions previstes a la legislació d'auditoria de comptes i a les normes tècniques d'auditoria.
- (iii) Supervisar el compliment del contracte d'auditoria, procurant que l'opinió sobre els Comptes Anuals i els continguts principals de l'informe d'auditoria estiguin redactats de manera clara i precisa.
- (iv) Revisar els comptes de la Societat i la informació financera periòdica que hagi de subministrar el Consell als mercats i als seus òrgans de supervisió i, en general, vigilar el compliment dels requisits legals en aquesta matèria i l'aplicació correcta dels principis de comptabilitat generalment acceptats, així com informar amb caràcter previ el Consell d'Administració sobre la informació financera periòdica i les propostes de modificació de principis i criteris comptables suggerits per la direcció.

C.1.11 El secretari del consell o de l'òrgan d'administració té la condició de conseller?

Sí

No ✓

* Vegeu Nota a l'Apartat G.

C.1.12 Indiqui, si escau, els mecanismes establerts per preservar la independència de l'auditor extern, els analistes financers, els bancs d'inversió i e les agències de qualificació, incloent-hi com s'han implementat a la pràctica les previsions legals.

La Comissió d'Auditoria i Control és l'encarregada d'elevat al Consell d'Administració, per sotmetre a l'Accionista Únic, les propostes de selecció, nomenament, reelecció i substitució dels auditors externs de comptes d'acord amb la normativa aplicable a la Societat, així com les seves condicions de contractació, i recollir-ne regularment informació sobre el pla d'auditoria i la seva execució, a més de preservar la seva independència en l'exercici de les seves funcions.

La Comissió d'Auditoria i Control rep anualment dels auditors externs la declaració de la seva independència en relació amb l'entitat o entitats vinculades directament o indirectament, així com la informació dels serveis addicionals de qualsevol classe prestats i els honoraris corresponents que hagin percebut d'aquestes entitats l'auditor extern o les persones o entitats vinculades d'acord amb el que disposa la legislació sobre auditoria de comptes. Així mateix, la Comissió d'Auditoria i Control emet anualment, amb caràcter previ a l'emissió de l'informe d'auditoria de comptes, un informe en què s'expressa una opinió sobre la independència dels auditors de comptes. Aquest informe conté, en qualsevol cas, la valoració de la prestació dels serveis addicionals a què fa referència aquest apartat, individualment considerats i en el seu conjunt, diferents de l'auditoria legal i en relació amb el règim d'independència o amb la normativa reguladora d'auditoria.

Amb l'objectiu de garantir el compliment de la normativa aplicable i la independència dels treballs d'auditoria, la Comissió d'Auditoria i Control i el Consell d'Administració de la Societat van aprovar la Política de Relació amb l'Auditor Extern, en què s'estableix, entre altres qüestions, el procediment detallat de selecció, contractació i proposta de nomenament dels auditors de comptes, una relació dels serveis prohibits i dels serveis aliens a l'auditoria legal, l'obligació de l'auditor de comptes d'emetre un informe addicional per a la Comissió d'Auditoria i Control en què s'estableixin els casos que consten detallats a la Política, la durada mínima de l'encàrrec d'auditoria i la regulació de les relacions entre l'auditor de comptes i la Comissió d'Auditoria i Control de la Societat. .

C.2 Comissions del consell o òrgan d'administració

C.2.1 Enumeri les comissions del consell o òrgan d'administració:

Nom de la Comissió	Nre. de membres
Comissió d'auditoria i control	3
Comissió de nomenaments i retribucions	3

C.2.2 Detalli totes les comissions del consell o òrgan d'administració, els seus membres i la proporció de consellers executius, dominicals, independents i altres d'externs que les integren (les entitats que no tinguin la forma jurídica de societat de capital no han d'emplenar la categoria del conseller al quadre corresponent i a l'apartat amb el seu règim jurídic i la manera com aquests

compleixen les condicions de composició de la comissió d'auditoria i de la de nomenaments i retribucions):

COMISSIÓ D'AUDITORIA I CONTROL

Nom	Càrrec	Categoria
Marcos Contreras Manrique	President	Independent
Isabel Estapé Tous	Vocal	Independent *
Josep Joan Simón Carreras	Vocal	Dominical

* Vegeu Nota a l'Apartat G.

% de consellers dominicals	33,33%
% de consellers independents	66,67%
% d'altres d'externs	0%
Nombre de reunions	7

Expliqui les funcions, incloent-hi, si escau, les addicionals a les previstes legalment, que té atribuïdes aquesta comissió, i descrigui'n els procediments i regles d'organització i funcionament. Per a cadascuna d'aquestes funcions, indiqui les seves actuacions més importants durant l'exercici i com ha exercit a la pràctica cadascuna de les funcions que té atribuïdes, ja sigui a la llei o als estatuts o altres acords socials.

D'acord amb el que estableixen els Estatuts, el Consell d'Administració va designar una Comissió d'Auditoria i Control que té les competències i regles de funcionament previstes en la normativa vigent. La Comissió d'Auditoria i Control està formada per Consellers no executius i composta per un mínim de 3 i un màxim de 5 membres, i almenys un dels membres és independent.

El Consell d'Administració va designar els membres de la Comissió d'Auditoria i Control tenint en compte els coneixements, les aptituds i l'experiència dels Consellers i les comeses de la Comissió. La Comissió d'Auditoria i Control va designar d'entre els membres independents un President. També va designar un Secretari i un Vicesecretari no membres d'aquesta. En cas de no fer aquestes designacions actuaran com a Secretari i Vicesecretari els del Consell. Els membres de l'equip directiu o del personal de la Societat estaran obligats a assistir a les sessions de la Comissió d'Auditoria i Control i a prestar-li la seva col·laboració i accés a la informació de què disposin quan la Comissió així ho sol·liciti. La Comissió podrà igualment requerir l'assistència a les seves sessions dels auditors de comptes de la Societat.

En qualsevol cas, sens perjudici de qualssevol altres comeses que li pugui assignar en cada moment el Consell d'Administració, la Comissió d'Auditoria i Control exercirà les funcions següents:

- Informar la Junta General d'Accionistes sobre les qüestions que hi plantegin els accionistes en matèria de la seva competència.
- Elevat al Consell d'Administració, perquè les sotmeti a la Junta General o a l'Accionista Únic, les propostes de selecció, nomenament, reelecció i substitució dels auditors externs de comptes d'acord amb la normativa

aplicable a la Societat, així com les seves condicions de contractació, i reclamar-li regularment informació sobre el pla d'auditoria i la seva execució, a més de preservar la seva independència en l'exercici de les seves funcions.

- c) Supervisar els serveis d'auditoria interna, comprovant-ne l'adequació i integritat, i proposar la selecció, designació i substitució dels seus responsables; proposar el pressupost d'aquests serveis i verificar que l'alta direcció té en compte les conclusions i recomanacions dels seus informes.
- d) Servir de canal de comunicació entre el Consell d'Administració i els auditors, avaluar els resultats de cada auditoria i les respostes de l'equip de gestió a les seves recomanacions i mitjançar en els casos de discrepàncies entre aquells i aquest en relació amb els principis i criteris aplicables a la preparació dels estats financers, així com examinar les circumstàncies que, si escau, hagin motivat la renúncia de l'auditor.
- e) Supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera preceptiva i l'eficàcia dels sistemes de control interns i de gestió de riscos de la Societat, incloent-hi els fiscals; així com discutir amb els auditors de comptes les debilitats significatives del sistema de control intern que, si escau, es detectin en el desenvolupament de l'auditoria.
- f) Establir les oportunes relacions amb els auditors de comptes per rebre informació sobre aquelles qüestions que puguin posar en risc la independència d'aquests, perquè siguin examinades per la Comissió d'Auditoria i Control, i qualssevol altres relacionades amb el procés de desenvolupament de l'auditoria de comptes, així com aquelles altres comunicacions previstes a la legislació d'auditoria de comptes i a les normes tècniques d'auditoria. En tot cas, hauran de rebre anualment dels auditors externs la declaració de la seva independència en relació amb l'entitat o entitats que hi estiguin vinculades directament o indirectament, així com la informació dels serveis addicionals de qualsevol mena prestats i els corresponents honoraris percebuts d'aquestes entitats per l'auditor extern o per les persones o entitats que hi estiguin vinculades d'acord amb el que disposa la legislació sobre auditoria de comptes. Així mateix, la Comissió d'Auditoria i Control ha d'emetre anualment, amb caràcter previ a l'informe d'auditoria de comptes, un informe en què s'expressarà una opinió sobre la independència dels auditors de comptes. Aquest informe haurà de contenir, en tot cas, la valoració de la prestació dels serveis addicionals a què fa referència aquest apartat, individualment considerats i en el seu conjunt, diferents de l'auditoria legal i en relació amb el règim d'independència o amb la normativa reguladora d'auditoria.
- g) Supervisar el compliment del contracte d'auditoria, procurant que l'opinió sobre els Comptes Anuals i els continguts principals de l'informe d'auditoria estiguin redactats de manera clara i precisa.
- h) Revisar els comptes de la Societat i la informació financera periòdica que hagi de subministrar el Consell als mercats i als seus òrgans de supervisió i, en general, vigilar el compliment dels requisits legals en aquesta matèria i la correcta aplicació dels principis de comptabilitat generalment acceptats, així com informar amb caràcter previ el Consell d'Administració sobre la informació financera periòdica i les propostes de modificació de principis i criteris comptables suggerits per la direcció.

- i) Supervisar el compliment de la normativa respecte a les operacions amb parts vinculades i informar, amb caràcter previ, el Consell d'Administració sobre aquestes operacions. En particular vetllarà perquè es comuniqui al mercat la informació sobre aquestes operacions, en compliment del que estableix la normativa, i informarà sobre les transaccions que impliquin o puguin implicar conflictes d'interès.
- j) Supervisar el compliment del Reglament Intern de Conducta en l'àmbit del Mercat de Valors i, en general, de les regles de govern corporatiu que li siguin aplicables.
- k) Informar, amb caràcter previ, el Consell sobre la creació o adquisició de participacions en entitats de propòsit especial o domiciliades en països o territoris que tinguin la consideració de paradisos fiscals, així com qualssevol altres transaccions o operacions de naturalesa anàloga que, per la seva complexitat, puguin menyscar la transparència de la Societat o del grup al qual pertany.
- l) Considerar els suggeriments que li facin arribar el President del Consell d'Administració, els membres del Consell, els directius i els accionistes de la Societat i establir i supervisar un mecanisme que permeti que els empleats de la Societat, o del grup al qual pertany, de manera confidencial i, si es considera apropiat, anònima, comuniquin les irregularitats de potencial transcendència, especialment financeres i comptables, que adverteixin al si de la Societat.
- m) Rebre informació i, si escau, emetre un informe sobre les mesures disciplinàries que es pretenguin imposar a membres de l'equip d'alta direcció de la Societat.
- n) Qualsevol altres que li siguin atribuïdes en virtut de la Llei i altra normativa aplicable a la Societat.

En tot el que no està previst expressament per a la Comissió d'Auditoria i Control, s'aplicaran les normes de funcionament del Consell d'Administració establertes als Estatuts Socials, sempre que siguin compatibles amb la naturalesa i funció de la Comissió corresponent.

Com a conseqüència de les facultats atribuïdes, les actuacions més importants de la Comissió d'Auditoria i Control durant l'exercici 2018 han estat:

- A la reunió de data 25/01/2018: 1) Revisió del projecte de gestió de riscos corporatius. 2) Revisió de la proposta de renovació de l'auditor extern. 3) Modificació del Protocol Intern de Relacions amb CaixaBank. 4) Modificació de la Política de Comptabilitat. 5) Contractació de serveis que ha de prestar l'auditor extern diferents dels d'auditoria. 6) Aprovació de la Memòria anual de les activitats d'auditoria interna de 2017.
- A la reunió de data 12/03/2018: 1) Informació sobre el sistema de Control Intern sobre Informació Financera (SCIIF). 2) Auditoria interna del SCIIF. 3) Auditoria externa del SCIIF. 3) Examen dels comptes anuals individuals i consolidats i dels informes de gestió. 4) Examen de l'Informe Anual de Govern Corporatiu. 5) Proposta d'aplicació del

resultat de l'exercici 2017. 6) Contractació de serveis que ha de prestar l'auditor extern diferents dels d'auditoria; 7) Informe d'avaluació del procés d'auditoria de comptes. 8) Revisió dels esborranys d'informes d'auditoria dels comptes anuals individuals i del Grup Consolidat corresponents a l'exercici 2017. 9) Revisió de la carta d'independència de l'auditor. 10) aprovació de l'informe sobre la independència de l'auditor i de l'informe sobre la valoració del treball de l'auditor.

- A la reunió de data 22/05/2018: 1) Informació sobre el sistema de Control Intern sobre Informació Financera (SCIIF). 2) Tancament dels estats financers del primer trimestre de 2018. 3) Estat de la revisió limitada dels estats financers. 4) Contractació de serveis que ha de prestar l'auditor extern diferents dels d'auditoria; 5) Estat del procés de selecció del nou auditor extern. 6) Seguiment dels riscos corporatius de la Societat. 7) Examen de la proposta d'aprovació, modificació i derogació de polítiques corporatives. 8) Revisió dels informes d'auditoria interna des de l'última reunió. 9) Presa de coneixement d'operacions vinculades amb CaixaBank i el seu Grup el 2017. 10) Aprovació i elevació al Consell d'Administració l'Informe anual de l'òrgan de Seguiment del RICMV corresponent a l'exercici 2017.
- A la reunió de data 24/07/2018: 1) Informació sobre el sistema de Control Intern sobre Informació Financera (SCIIF); 2) Examen i, si escau, elevació al Consell d'Administració, dels estats financers intermedis resumits consolidats i l'Informe de Gestió intermedi corresponents al primer semestre del 2018. 3) Distribució del primer dividend a compte de l'exercici 2018. 4) Estat de la Revisió Limitada dels Estats Financers semestrals resumits consolidats. 5) Actualització del procés de selecció d'auditors. 6) Proposta de modificació de polítiques corporatives. 7) Informes d'auditoria des de l'última Comissió d'Auditoria i Control.
- A la reunió de data 03/10/2018, que es va fer de manera conjunta amb la Comissió d'Auditoria de la Fundació Bancària "la Caixa": 1) Presentació de la proposta de PRICEWATERHOUSECOOPERS AUDITORES S.L. 2) Presentació de BDO AUDITORES, S.L.P. 3) Presentació d'ERNST&YOUNG, S.L.
- A la reunió de data 13/12/2018, que es va fer de manera conjunta amb la Comissió d'Auditoria de la Fundació Bancària "la Caixa": Presentació de l'informe tècnic per a la valoració de les signatures d'auditoria candidates.
- A la reunió de data 13/12/2018: 1) Estat del procés de selecció de l'auditor extern. 2) Revisió de l'estat del test de deteriorament. 3) Contractació de serveis que ha de prestar l'auditor extern diferents dels d'auditoria; 4) Planificació de l'auditoria externa. 5) Revisió dels

informes d'auditoria interna des de l'última reunió. 6) Aprovació i elevació al Consell d'Administració del Pla d'Auditoria 2019. 7) Presa de raó de la venda d'un local comercial de la Societat a CaixaBank a l'efecte del Protocol Intern de Relacions entre la FBLC, la Societat i CaixaBank. 8) Substitució del President de la Comissió d'Auditoria i Control.

Identifiqui els consellers membres de la comissió d'auditoria que s'hagin designat tenint en compte els seus coneixements i experiència en matèria de comptabilitat, auditoria o en ambdues i informi sobre la data de nomenament del President d'aquesta comissió en el càrrec.

Noms dels Consellers amb experiència	Isabel Estapé Tous
Data de nomenament del president al càrrec	13/12/2018

COMISSIÓ DE NOMENAMENTS I RETRIBUCIONS

Nom	Càrrec	Categoria
Isabel Estapé Tous	President	Independent *
José Antonio Asiáin Ayala	Vocal	Independent
Juan José López Burniol	Vocal	Dominical

* Vegeu Nota a l'Apartat G.

% de consellers dominicals	33,33%
% de consellers independents	66,67%
% d'altres d'externs	0%
Nombre de reunions	4

Expliqui les funcions, incloent-hi, si escau, les addicionals a les previstes legalment, que té atribuïdes aquesta comissió, i descriu'n els procediments i regles d'organització i funcionament. Per a cadascuna d'aquestes funcions, indiqui les seves actuacions més importants durant l'exercici i com ha exercit a la pràctica cadascuna de les funcions que té atribuïdes, ja sigui a la llei o als estatuts o altres acords socials.

De conformitat amb el que estableixen els Estatuts Socials, el Consell d'Administració va designar al seu si una Comissió de Nomenaments i Retribucions, que té les competències i es regirà per les regles de funcionament previstes a la normativa vigent. La Comissió de Nomenaments i Retribucions està formada exclusivament per Consellers no executius i composta per tres membres, dos dels quals són independents. La Comissió de Nomenaments i Retribucions va designar un President d'entre els Consellers independents que en forma part. Així mateix, va designar un Secretari i un Vicesecretari no consellers.

En qualsevol cas, sens perjudici de qualssevol altres comeses que li pugui

assignar en cada moment el Consell d'Administració, la Comissió de Nomenaments i Retribucions exercirà les funcions bàsiques següents:

- a) Avaluar les competències, els coneixements i l'experiència necessaris al Consell d'Administració. A aquests efectes, definirà les funcions i aptituds necessàries en els candidats que hagin de cobrir cada vacant i avaluarà el temps i dedicació necessaris perquè puguin exercir eficaçment la seva comesa.
- b) Establir un objectiu de representació per al sexe menys representat al Consell d'Administració i elaborar orientacions sobre com assolir aquest objectiu.
- c) Elevar al Consell d'Administració les propostes de nomenament de Consellers independents per a la designació per cooptació o perquè siguin sotmeses a la decisió de la Junta General d'Accionistes, així com les propostes per a la reelecció o separació d'aquests Consellers per la Junta General d'Accionistes.
- d) Informar de les propostes de nomenament de la resta de Consellers per a la designació per cooptació o perquè siguin sotmeses a la decisió de la Junta General d'Accionistes, així com les propostes per a la reelecció o separació per la Junta General d'Accionistes.
- e) Informar de les propostes de nomenament i separació dels alts directius i les condicions bàsiques dels seus contractes.
- f) Examinar i organitzar la successió del President del Consell d'Administració i del primer executiu de la Societat i, si escau, formular propostes al Consell d'Administració perquè aquesta successió es produeixi de manera ordenada i planificada.
- g) Proposar al Consell d'Administració la política de retribucions dels Consellers i dels directors generals o dels qui duguin a terme les seves funcions d'alta direcció sota la dependència directa del Consell, de Comissions Executives o de Consellers Delegats, així com la retribució individual i les altres condicions contractuals dels Consellers executius, vetllant per la seva observança.

En tot el que no està previst expressament per a la Comissió de Nomenaments i Retribucions, s'aplicaran les normes de funcionament establertes per al Consell d'Administració als Estatuts Socials, sempre que siguin compatibles amb la naturalesa i funció de la Comissió corresponent.

Com a conseqüència de les facultats atribuïdes, les actuacions més importants de la Comissió de Nomenaments i Retribucions durant l'exercici 2018 han estat:

- A la reunió de data 25/01/2018: Retribució de Josep Vilarasau Salat.
- A la reunió de data 15/03/2018: 1) Aprovació i elevació al Consell d'Administració l'Informe Anual de Govern Corporatiu de l'exercici 2017. 2) Nomenament del Subdirector General. 3) Creació del Comitè Estratègic de Presidència. 4) Modificació de la composició del Comitè de Direcció. 5) Remuneració del President. 6) Remuneració de Josep Vilarasau. 7) Remuneració de l'equip directiu. 8) Retribució extraordinària del Director General.

- A la reunió de data 24/05/2018: Revisió de la proposta de reordenació i reforç dels òrgans de govern d'Inmo Criteria Caixa, S.A.U. 2) Aprovació i elevació al Consell d'Administració de les modificacions de determinades polítiques corporatives. 3) Adaptació del Protocol de procediments de selecció i avaluació de la idoneïtat de càrrecs.

- A la reunió de data 26/07/2018: Revisió dels contractes de l'alta direcció.

* Vegeu Nota a l'Apartat G.

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU – 2018

CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FINAL DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA: 31/12/2018

CIF: A63379135

Denominació social: CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

Domicili social: PLAÇA WEYLER, NÚM. 3, PALMA

**INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU D'ALTRES ENTITATS –
DIFERENTS DE LES CAIXES D'ESTALVIS O SOCIETATS MERCANTILS
ESTATALS O ENTITATS PÚBLIQUES – QUE EMETEN VALORS QUE ES
NEGOCIEN EN MERCATS OFICIALS**

D OPERACIONS VINCULADES I OPERACIONS INTRAGRUP

D.1 Detalli les operacions efectuades entre l'entitat o entitats del seu grup i els accionistes, partícips cooperativistes, titulars de drets dominicals o qualsevol altre de naturalesa equivalent de l'entitat.

Les operacions més significatives entre CriteríaCaixa o les seves filials i l'Accionista Únic, la Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, "la Caixa", han estat les següents:

Nom o denominació social de l'accionista significatiu	Nom o denominació social de la societat o entitat del seu grup	Naturalesa de la relació	Tipus de l'operació	Import (milers d'euros)
Fundació Bancària "la Caixa"	CriteríaCaixa	Societària	Distribució de reserves	100.000
Fundació Bancària "la Caixa"	CriteríaCaixa	Societària	Distribució de dividendes a compte	250.000
Fundació Bancària "la Caixa"	CriteríaCaixa	Contractual	Crèdits atorgats per CriteríaCaixa	46.000
Fundació Bancària "la Caixa"	CriteríaCaixa	Societària	Distribució de dividendes complementaris exercici 2017	50.000

A la Nota 23 dels comptes anuals consolidats de CriteríaCaixa apareixen, de forma agregada, tots els saldos de l'Accionista Únic amb societats del Grup Critería.

D.2 Detall les operacions efectuades entre l'entitat o entitats del seu grup i els administradors o membres de l'òrgan d'administració o directius de l'entitat.

No hi ha operacions que siguin fora del tràfic ordinari ni condicions que no siguin de mercat.

D.3 Detall de les operacions intragrup.

Les operacions més significatives fetes per la Societat amb altres entitats pertanyents al Grup Criteria han estat les següents:

Denominació social de l'entitat del grup	Tipus de l'operació	Import (milers d'euros)
Vivienda Asequible Arrendamiento y Servicios, S.L.U.	Crèdit atorgat	32.375
Vivienda Asequible Arrendamiento y Servicios, S.L.U.	Crèdits atorgats (renovació)	175.000
Inmo Criteria Caixa, S.A.U.	Crèdit atorgat (renovació)	65.000
Inmo Criteria Arrendamiento II, S.L.U.	Crèdit atorgat (renovació)	45.000
Saba Infraestructuras, S.A.	Crèdit atorgat	156.700
Criteria Movilidad, S.L.U.	Ampliació de capital mitjançant aportació no dinerària (capital i prima)	298.837
Els Arbres de la Tardor, S.L.U.	Ampliació de capital mitjançant compensació de crèdits	252.425
Inmo Criteria Caixa, S.A.U.	Ampliació de capital mitjançant aportació no dinerària (capital i prima)	367.737
Inmo Criteria Caixa, S.A.U.	Ampliació de capital mitjançant aportació no dinerària (capital i prima)	156.688
Energía Boreal 2018, S.A.	Ampliació de capital mitjançant aportació dinerària i no dinerària (capital i prima)	1.161.881 (dels quals, Criteria, 835.848)
Mediterránea Beach&Golf Community, S.A.U.	Ampliació de capital mitjançant aportació dinerària (capital i prima)	25.000

Les operacions més significatives fetes per la Societat o societats del Grup Criteria amb entitats associades i multigrup han estat les següents:

Denominació social de l'entitat associada del grup	Tipus de l'operació	Import (milers d'euros)
CriteriaCaixa	Saldos en imposicions a termini i a la vista a CaixaBank	142.266
Inmo Criteria Caixa, S.A.U.	Saldos en imposicions a termini i a la vista a CaixaBank	41.849
Vivienda Asequible Arrendamiento y Servicios, S.L.U.	Saldos en imposicions a termini i a la vista a CaixaBank	48.068
CriteriaCaixa <i>* Vegeu Nota a l'Apartat G</i>	Contractes de cobertures de tipus d'interès amb CaixaBank (se n'indica el valor nocional)	1.100.000
Vivienda Asequible Arrendamiento y Servicios, S.L.U.	Préstecs hipotecaris amb CaixaBank	32.357

Vegeu Nota 23 dels comptes anuals consolidats del Grup Criteria i Nota 17 dels comptes anuals individuals de CriteriaCaixa.

D.4 [Detalli els mecanismes establerts per detectar, determinar i resoldre els possibles conflictes d'interessos entre l'entitat o el seu grup i els seus consellers o membres de l'òrgan d'administració o directius.](#)

La Societat manté informats els Consellers de les seves obligacions i, en particular, del deure d'evitar conflictes d'interessos previstos a la Llei de Societats de Capital. Amb caràcter anual, el Secretari o, si escau, el Vicesecretari del Consell d'Administració remet a cadascun dels Consellers un formulari en què aquests poden posar de manifest l'existència de qualsevol conflicte d'interessos, per així fer-ho constar a la memòria dels comptes anuals i, si escau, poder valorar si és procedent atorgar la dispensa que permetria, en casos singulars, autoritzar la realització de determinades actuacions al conseller que així l'hagi sol·licitat.

Amb caràcter addicional, la Societat disposa d'un Reglament Intern de Conducta en l'Àmbit del Mercat de Valors, en què s'estableixen diverses obligacions, com ara la d'abstenció de fer determinades operacions en certs períodes, el deure de comunicar a la Societat sobre determinades operacions i d'informar-la d'aquestes, i el deure de salvaguarda i d'actuació en relació amb informació que es pugui qualificar d'informació privilegiada.

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU – 2018

CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FINAL DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA: 31/12/2018

CIF: A63379135

Denominació social: CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

Domicili social: PLAÇA WEYLER, NÚM. 3, PALMA

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU D'ALTRES ENTITATS – DIFERENTS DE LES CAIXES D'ESTALVIS O SOCIETATS MERCANTILS ESTATALS O ENTITATS PÚBLIQUES – QUE EMETEN VALORS QUE ES NEGOCIEN EN MERCATS OFICIALS

E SISTEMES DE CONTROL I GESTIÓ DE RISCOS

E.1 Expliqui l'abast del Sistema de Gestió de Riscos de l'entitat.

El control dels riscos està plenament integrat a la gestió i el Grup Criteria està implicat a posar-lo en pràctica. El Consell d'Administració delega en la Comissió d'Auditoria i Control la supervisió de l'eficàcia dels sistemes de control intern i de gestió de riscos. El Comitè de Direcció assegura que els controls estan degudament implementats, pren decisions sobre les millores d'aquests controls i reporta el seu estat als Òrgans de Govern.

La Política de Gestió de Riscos Corporatius (d'ara endavant, **GRC**) proporciona un marc d'actuació per establir un model de gestió de riscos al Grup Criteria, incloent-hi CriteriaCaixa i les societats sota gestió directa i la participació en les quals és del 100% (d'ara endavant, el **Model de GRC**). Els principals elements del Model de GRC són:

- **Entorn de control / Formació i Comunicació:** promoció d'una cultura de gestió i control de riscos comunicant a tots els empleats les actualitzacions de les polítiques i els procediments de GRC i oferint-los formació periòdica.
- **Fixació d'objectius corporatius:** fonamentats en la missió i visió del Grup Criteria, són la base i el punt de partida per a la identificació i valoració dels riscos i les activitats de control.
- **Identificació i valoració de riscos:** detectar els riscos que podrien impedir la consecució dels objectius corporatius, i valorar-los tenint en compte la seva probabilitat d'ocurrència i el seu impacte (econòmic, reputacional i de continuïtat de negoci).
- **Activitats de control:** garantir l'èxit de les directrius fixades per la Direcció en un marc de risc controlat, associant controls als riscos per tal de reduir la probabilitat que es materialitzin o el seu impacte.
- **Monitoratge i reporting:** controlar l'evolució dels riscos de cada àrea o negoci, fer un seguiment de les avaluacions dels controls i analitzar-ne l'efectivitat per tal de reportar als Òrgans de Govern.
- **Supervisió:** vetllar per l'eficàcia del Model de GRC mitjançant la verificació de l'existència de controls per mitigar els riscos i comprovar que funcionen eficaçment.

Per al seu desenvolupament correcte, el Model de GRC adopta un enfocament metodològic basat en el Model de les tres Línies de Defensa, en el qual es defineixen diferents nivells d'activitat per assegurar que els riscos es gestionin i supervisin de manera eficaç:

Primera línia de defensa: formada per les àrees/negocis del Grup Criteria que s'encarreguen de:

- Identificar, avaluar, mitigar i controlar els riscos seguint la política i els procediments interns aprovats.
- Reportar a la funció de Control Intern l'estat dels riscos dels quals són responsables.
- Mantenir un control intern efectiu i executar procediments de control sobre els riscos de manera constant.

Segona línia de defensa: formada per la funció de Control Intern que s'encarrega de:

- Definir el Model de GRC.
- Participar activament en l'elaboració de l'estratègia de riscos i en les decisions importants sobre la seva gestió.
- Fer un monitoratge continu de l'efectivitat i l'evolució dels controls i els riscos per poder informar-ne el Comitè de Direcció.
- Monitorar i assegurar l'homogeneïtat i l'actualització del Model de GRC.
- Implementar les millores corresponents en el Model de GRC.

Tercera línia de defensa: formada per la funció d'Auditoria Interna, que s'encarrega de:

- Supervisar l'eficàcia i la suficiència del Model de GRC.
- Avaluar des d'un punt de vista independent l'efectivitat del govern corporatiu, la gestió de riscos i el control intern.
- Verificar i revisar l'execució dels procediments de control i gestió de riscos corporatius de la primera i segona línies de defensa.

E.2 [Identifiqui els òrgans de l'entitat responsables de l'elaboració i execució del Sistema de Control i Gestió de Riscos.](#)

Consell d'Administració: mitjançant la Comissió d'Auditoria i Control, supervisa l'eficàcia dels sistemes de control intern i de gestió de riscos corporatius, inclosos els fiscals. És l'òrgan competent per aprovar la Política de GRC.

Comissió d'Auditoria i Control: Addicionalment al que s'ha descrit al paràgraf anterior, és l'òrgan responsable de supervisar els serveis d'auditoria interna del Grup Criteria. La Comissió d'Auditoria i Control es basa en la funció d'Auditoria Interna per supervisar l'eficàcia del Model de GRC.

Comitè de Direcció: És el responsable d'assegurar que els controls estan degudament implementats, de prendre decisions necessàries sobre les millores de les activitats de control implementades o plans d'acció requerits i de reportar a la Comissió d'Auditoria i Control i al Consell d'Administració.

E.3 [Assenyali els principals riscos que poden afectar la consecució dels objectius de negoci.](#)

Partint de la metodologia establerta als estàndards internacionals del Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), el Model GRC estableix quatre categories de riscos que, si es materialitzessin, podrien afectar la consecució dels objectius del Grup:

- **Estratègics:** riscos relatius a la consecució dels objectius corporatius.

- **Financers:** riscos derivats de les principals variables financeres. Es divideixen en set subcategories diferents:
 - Liquiditat: Possibilitat que es produeixi un dèficit d'actius líquids per satisfer els venciments contractuals dels passius, els requeriments regulatoris i les necessitats de negoci.
 - Crèdit: Possibilitat que alguna de les contraparts no compleixi les obligacions de pagament i les possibles pèrdues que se'n puguin derivar.
 - Deteriorament de les participacions accionaries: Possibilitat d'incórrer en pèrdues o empitjorar la rendibilitat econòmica de les activitats del Grup.
 - Deteriorament dels actius immobiliaris: Possibilitat de depreciació dels actius immobiliaris.
 - Deteriorament d'altres actius: Possibilitat de depreciació d'aquells actius del Grup Criteria que no són participacions ni actius.
 - Mercat: Possibilitat que el valor d'un instrument financer pugui variar a causa dels canvis en el preu de les accions, els tipus d'interès o els tipus de canvi.
 - Fiabilitat de la Informació Financera: Possibilitat d'afectació de la integritat, fiabilitat i qualitat de la informació financera.
- **Operacionals:** riscos relatius a pèrdues per errors o per gestió inadequada de processos interns, persones, sistemes, utilització dels actius o de la infraestructura operativa.
- **Legals / de compliment:** riscos relatius al compliment de lleis, regulacions o estàndards del mercat en què el Grup Criteria opera, així com compliment de polítiques internes.

E.4 Identifiqui si l'entitat té nivells de tolerància al risc.

El Model de GRC estableix que les àrees o negocis del Grup Criteria que formen la primera línia de defensa identifiquin, avaluin, controlin i mitiguin els riscos en un entorn de control adequat, tal com estableixen la política i els procediments interns aprovats. L'efectivitat i evolució d'aquests riscos i controls les monitora la funció de Control Intern, mentre que Auditoria Interna s'encarrega de supervisar l'eficàcia de tot el model.

A més, CriteriaCaixa disposa d'uns indicadors de gestió (aquells més representatius per a la gestió dels riscos de la Societat) que permeten monitorar els nivells de risc acceptables pels òrgans de govern i de direcció. La Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans monitora aquests indicadors i els reporta al Comitè de Direcció amb caràcter semestral, que els rep, revisa i reporta a la Comissió d'Auditoria i Control anualment.

E.5 Indiqui quins riscos s'han materialitzat durant l'exercici.

Actualment, el Model de GRC comprèn l'avaluació contínua de 117 riscos, 69 del negoci *holding* i 48 del negoci immobiliari, i el seu estat es reporta periòdicament als òrgans de direcció i govern del Grup. El 2018, d'aquests 117 riscos, se n'ha reportat la

materialització de 2, que no han suposat cap impacte als resultats ni a la capacitat de generació de valor del Grup Criteria. Com a conseqüència, s'ha reforçat un control a la fase de planificació de transaccions que ja està en funcionament i s'ha establert un pla d'acció per actualitzar els procediments en matèria de conservació de documents i dades.

Durant l'exercici 2018, no hi ha hagut cap incompliment dels indicadors de gestió, que s'han mantingut tots en les zones de compliment.

E.6 Expliqui els plans de resposta i supervisió per als riscos principals de l'entitat, així com els procediments que ha seguit la companyia per assegurar que el consell d'administració dona resposta als nous desafiaments que es presenten.

Tal com s'ha comentat als apartats anteriors d'aquest epígraf, el Model de GRC implantat estableix el Model de les tres Línies de Defensa, a partir del qual es defineixen diferents nivells d'activitat per assegurar que els riscos es gestionin i supervisin de forma eficaç.

El Consell d'Administració de CriteriaCaixa fa el seguiment periòdic dels sistemes de control intern i gestió de riscos implantats a CriteriaCaixa a aquest efecte.

Així mateix, la Comissió d'Auditoria i Control és l'encarregada de supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera i l'eficàcia dels sistemes de control intern i de gestió de riscos de la Societat.

Seguidament es presenten els plans de resposta i supervisió dels principals riscos del Grup Criteria:

Riscos estratègics

A través del Model GRC, CriteriaCaixa monitora i reporta als òrgans de direcció o govern l'estat dels riscos estratègics i els controls associats per mitigar-los.

Riscos financers

- **Risc de liquiditat**

CriteriaCaixa monitora el risc de liquiditat mitjançant el seguiment constant d'indicadors de gestió: ràtio d'endeutament (deute net sobre el valor de mercat dels actius), liquiditat disponible a determinats terminis i ràtio de cobertura d'interessos.

Gairebé la totalitat del finançament del Grup té venciment a llarg termini. En aquest sentit, el Grup segueix treballant en la diversificació de les fonts de finançament, en la gestió del termini del deute i en el seu cost.

- **Risc de crèdit**

L'Àrea d'Inversions de CriteriaCaixa fa el seguiment dels resultats de les participacions de CriteriaCaixa, efectua els tests de deteriorament periòdics i analitza la rendibilitat corresponent per al Grup Criteria.

El Grup Criteria té una política de col·locació d'excedents de tresoreria en productes financers molt líquids, oferts o dipositats en entitats solvents o en entitats en què la nostra posició neta respecte a aquestes és deutora.

- **Risc de deteriorament (de les participacions accionaries, dels actius immobiliaris i d'altres)**

L'Àrea d'Inversions de CriteriaCaixa duu a terme un seguiment continuat de les participacions de manera individualitzada per tal de poder adoptar en cada moment les decisions més oportunes en funció de l'evolució observada i prevista dels mercats i de l'estratègia del Grup. Així mateix, fa un monitoratge constant dels valors, per avaluar si es donen proves objectives de deteriorament.

També es fa un seguiment de les principals participades per part d'analistes dedicats en exclusiva a monitorar l'evolució de les dades econòmiques i financeres, així com a entendre i alertar de canvis normatius, de negoci i dinàmiques competitives als països i sectors en què operen aquestes participades.

D'altra banda, pel que fa a la cartera d'actius immobiliaris, per tal d'assegurar que aquesta estigui registrada al balanç d'acord amb el seu valor raonable, el Grup Criteria utilitza models interns per determinar els ajustos sobre la valoració de referència atorgada en taxacions individuals completes o sobre valoracions efectuades per experts independents que es fan de forma periòdica. Concretament, el model intern de valoració té en consideració, entre altres aspectes, l'experiència en vendes del Grup Criteria en funció de la tipologia de l'actiu o els costos de comercialització estimats per a l'alienació de l'actiu.

Els actius immobiliaris es gestionen amb l'objectiu de recuperar la inversió efectuada, bé sigui mitjançant el lloguer (inversions immobiliàries), el desenvolupament immobiliari o bé mitjançant l'existència d'un pla generalitzat de venda (existències).

- **Risc de mercat**

Risc de preu

La Societat té equips especialitzats que fan un seguiment continuat de la cotització de les entitats participades.

Risc de tipus d'interès

El Grup monitora l'impacte de les variacions de tipus d'interès de forma periòdica. Així mateix, amb l'objecte de mitigar el risc a variacions de tipus d'interès sobre l'endeutament a tipus variable, la Direcció de CriteriaCaixa avalua l'oportunitat d'entrar en contractes de permuta financera, tenint en compte els tipus d'interès presents i les expectatives d'interès futures.

Risc de tipus de canvi

La Direcció avalua la conveniència de prendre o no prendre posicions de cobertura davant dels seus riscos de canvi.

A més, el Grup Criteria pot estar exposat al risc de divisa de forma indirecta a través de les inversions en moneda estrangera que hagin fet les societats participades a causa, en alguns casos, de la seva forta presència internacional. La participada mateixa avalua aquests riscos i, si escau, els cobreix.

- **Risc de fiabilitat de la informació financera**

El Grup Criteria té un Sistema de Control Intern de la Informació Financera adequada i eficaç, que es descriu més detalladament a l'epígraf F d'aquest document.

Riscos operacionals

A través del Model GRC, CriteriaCaixa monitora i reporta als òrgans de direcció o govern l'estat dels riscos operacionals i els controls associats per mitigar-los.

Riscos legals / de compliment

A fi de gestionar el risc de compliment, els òrgans d'administració i direcció impulsen la difusió i promoció dels valors i principis d'actuació inclosos al Codi Ètic i altres normes de conducta, i tant els seus membres com la resta de treballadors, directius i administradors han d'assumir el seu compliment com a criteri principal i orientador de la seva activitat diària. Així mateix, CriteriaCaixa té a la seva intranet corporativa un canal confidencial de consultes i denúncies per consultar els dubtes que puguin suscitar la interpretació o l'aplicació del Codi Ètic, el Codi d'Ús dels Sistemes d'Informació, la Política de Prevenció de Delictes i la Política del Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera (SCIIF), així com per a la denúncia dels incompliments que es puguin produir de les normes internes esmentades.

En virtut d'això, les àrees l'activitat de les quals generen riscos de compliment implanten i gestionen controls de primer nivell que permeten detectar possibles riscos d'incompliment i actuar eficaçment per a la seva mitigació. A més, han de mantenir en qualsevol moment els seus procediments adaptats a la legislació, normes reguladores, codis i estàndards de conducta vigents, establint els mecanismes necessaris per preveure, detectar tendències i conèixer les novetats que es produeixin. En aquest sentit, és fonamental la col·laboració de les funcions d'assessorament.

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU – 2018

CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FINAL DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA: 31/12/2018

CIF: A63379135

Denominació social: CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

Domicili social: PLAÇA WEYLER, NÚM. 3, PALMA

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU – 2018

CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FINAL DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA: 31/12/2018

CIF: A63379135

Denominació social: CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

Domicili social: PLAÇA WEYLER, NÚM. 3, PALMA

**INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU D'ALTRES ENTITATS –
DIFERENTS DE LES CAIXES D'ESTALVIS O SOCIETATS MERCANTILS
ESTATALS O ENTITATS PÚBLIQUES – QUE EMETEN VALORS QUE ES
NEGOCIEN EN MERCATS OFICIALS**

F SISTEMES INTERNS DE CONTROL I GESTIÓ DE RISCOS EN RELACIÓ AMB EL PROCÉS D'EMISSIÓ DE LA INFORMACIÓ FINANCERA (SCIIF)

Descrigui els mecanismes que componen els sistemes de control i gestió de riscos en relació amb el procés d'emissió d'informació financera (SCIIF) de la seva Entitat.

F.1. Entorn de control de l'entitat.

Informi, assenyalant-ne les principals característiques, d'almenys:

F.1.1. Quins òrgans o funcions són els responsables de: (i) l'existència i el manteniment d'un SCIIF adequat i efectiu; (ii) la implantació d'aquest sistema, i (iii) la seva supervisió.

Les entitats haurien d'incloure, en la contestació, informació sobre si el consell d'administració ha assumit formalment, per exemple a través del seu reglament, la responsabilitat última de l'existència i el manteniment d'un SCIIF adequat i efectiu, si aquest reglament i els estatuts del comitè d'auditoria incorporen la responsabilitat de supervisar-lo, i si altres codis interns atribueixen a l'alta direcció la responsabilitat de dissenyar-lo i implantar-lo.

La Política del SCIIF estableix específicament, entre altres aspectes, els rols, les responsabilitats i el model de control intern aplicable al SCIIF, que s'expliquen en aquest apartat.

En aquest sentit, el Consell d'Administració de CriteriaCaixa és qui formalment assumeix la responsabilitat de l'existència d'un SCIIF adequat i eficaç i ha delegat en la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans el disseny, la implantació i el funcionament d'aquest.

Així mateix, és l'òrgan competent per a l'aprovació de la Política del SCIIF, així com de les modificacions que s'hi facin.

Als Estatuts Socials de CriteriaCaixa s'estableix que la Comissió d'Auditoria i Control es responsabilitzarà, entre altres funcions, de:

- Supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera preceptiva i l'eficàcia dels sistemes de control interns i de gestió de riscos de la Societat, incloent-hi els fiscals; així com discutir amb els auditors de comptes les debilitats significatives del sistema de control intern que, si escau, es detectin en el desenvolupament de l'auditoria.

- Revisar els comptes de la Societat i la informació financera periòdica que hagi de subministrar el Consell als mercats i als seus òrgans de supervisió i, en general, vigilar el compliment dels requisits legals en aquesta matèria i l'aplicació correcta dels principis de comptabilitat generalment acceptats.

En conseqüència, la Comissió d'Auditoria i Control és l'òrgan encarregat de l'activitat de supervisió del SCIIF, i per a això es basarà en: (i) l'Àrea funcional del Control Intern de la Informació Financera (CIIF); (ii) l'Àrea d'Auditoria Interna; (iii) els auditors externs (ja que anualment fan una revisió de procediments acordats amb relació amb l'apartat de SCIIF de l'Informe Anual de Govern Corporatiu (IAGC) de CriteriaCaixa); i (iv) altres experts que consideri oportuns.

El Comitè de Direcció és el responsable de revisar i aprovar el Procés SCIIF.

A la Política es descriu el model de control intern, al qual s'ha donat un enfocament metodològic i organitzatiu basat en el model de les 3 línies de defensa aplicable al SCIIF:

Primera línia de defensa: Àrees/Negocis del Grup CriteriaCaixa

Són les Àrees/Negocis que tenen alguna de les responsabilitats següents:

- Fer transaccions que comporten un registre comptable.
- Participar en el procés d'elaboració o revisió de la informació financera.

Segona línia de defensa: Control Intern sobre la Informació Financera

La funció del CIIF supervisa que les pràctiques i els processos que desenvolupa la Societat per elaborar la seva informació financera en garanteixin la fiabilitat i conformitat amb la normativa aplicable.

En conseqüència, té la responsabilitat d'avaluar que la informació financera compleix amb els següents principis:

- Les transaccions, els fets i altres esdeveniments recollits per la informació financera efectivament hi són i s'han registrat en el moment adequat (existència i ocurrència).
- La informació reflecteix la totalitat de les transaccions, fets i altres actes en què el Grup és part afectada (integritat).
- Les transaccions, els fets i altres esdeveniments es registren i valoren de conformitat amb la normativa aplicable (valoració).
- Les transaccions, els fets i altres esdeveniments es classifiquen, presenten i revelen en la informació financera d'acord amb la normativa aplicable (presentació, desglossament, i comparabilitat).

- La informació financera reflecteix, en la data corresponent, els drets i obligacions a través dels corresponents actius i passius, de conformitat amb la normativa aplicable (drets i obligacions).

Tercera línia de defensa: Auditoria Interna

Auditoria Interna és la responsable de fer una revisió contínua del disseny, la implantació i el funcionament del SCIIF del Grup CriteriaCaixa, i elabora i emet els informes que considera per, d'aquesta manera, donar suport a la Comissió d'Auditoria i Control de CriteriaCaixa per a la supervisió del SCIIF.

F.1.2. Si hi ha, especialment en el que fa referència al procés d'elaboració de la informació financera, els elements següents:

Departaments o mecanismes encarregats: (i) del disseny i revisió de l'estructura organitzativa; (ii) de definir clarament les línies de responsabilitat i autoritat, amb una distribució adequada de tasques i funcions, i (iii) del fet que hi hagi procediments suficients per difondre-ho correctament a l'Entitat, en especial, en el que fa referència al procés d'elaboració de la informació financera.

L'entitat hauria d'informar de les característiques principals dels procediments de disseny, revisió i actualització de l'estructura organitzativa, de les línies de responsabilitat i autoritat i de si s'han documentat i distribuït entre tots els que intervenen en el procés d'elaboració de la informació financera a l'entitat i el seu grup consolidable.

La revisió i aprovació de l'estructura organitzativa i de les línies de responsabilitat i autoritat són a càrrec del Consell d'Administració de CriteriaCaixa, el Comitè de Nomenaments i Retribucions i el Comitè de Direcció, i també es duen a terme a través del Director General.

En l'elaboració de la informació financera hi ha definides les línies d'autoritat i responsabilitat. Així mateix, es duu a terme una planificació exhaustiva, que preveu, entre altres qüestions, l'assignació de tasques, les dates clau i les diferents revisions que ha de fer cada un dels nivells jeràrquics. Tant les línies d'autoritat i responsabilitat com la planificació abans esmentada estan documentades i s'han distribuït entre tots els participants en el procés d'elaboració de la informació financera.

La funció del CIIF revisa, amb una periodicitat mínima anual, i sempre que es formulen comptes, tant anuals com intermedis, tots els riscos definits de l'abast del SCIIF, així com les activitats de control dissenyades per mitigar-los. Aquest procés es fa en col·laboració amb les diferents Àrees involucrades. No obstant això, si en el transcurs de l'exercici es posen de manifest circumstàncies que afectin l'elaboració de la informació financera, CIIF avalua l'existència de riscos que s'hagin d'afegir a aquells ja identificats.

Codi de conducta, òrgan d'aprovació, grau de difusió i instrucció, principis i valors inclosos (indicant-hi si hi ha mencions específiques al registre d'operacions i elaboració d'informació financera), òrgan encarregat d'analitzar incompliments i de proposar accions correctores i sancions.

En relació amb el codi de conducta, l'Entitat hauria d'incloure informació sobre la manera com el distribueix, si ha de ser subscript formalment pels empleats i en què consisteix la formació sobre aquest codi.

CriteriaCaixa té un **Codi Ètic** que va aprovar el Consell d'Administració i que estableix específicament els valors que es pretenen preservar i la manera en què l'empresa ha de desenvolupar la seva activitat professional, establint estàndards reforçats d'actuació als quals s'han d'ajustar totes les persones que presten els seus serveis professionals a CriteriaCaixa, siguin administradors, directius o empleats. El grau de difusió és general, a través de la intranet corporativa. A més, tant el text inicial com les modificacions successives aprovades pel Consell d'Administració de CriteriaCaixa es remetent a les persones subjectes al Codi Ètic, i se'n recull el comprovant de la recepció, coneixement i compromís de compliment. Les noves incorporacions a la plantilla de CriteriaCaixa signen el comprovant.

Els estàndards reforçats de conducta de CriteriaCaixa són: el compliment normatiu, la prevenció de conflictes d'interessos, la protecció dels béns i actius de la Societat, la preservació de la reputació corporativa, la promoció de la competència entre els proveïdors, l'excel·lència en l'exercici professional de les activitats encomanades, el treball en equip, la integritat mitjançant rigor en el control intern, la prevenció de pràctiques fraudulentades i la prohibició d'acceptar regals i obsequis, el compliment del Protocol intern de relacions entre la Fundació Bancària "la Caixa" i CriteriaCaixa i les seves empreses dependents, d'una banda, i CaixaBank i les seves empreses dependents, de l'altra, i, finalment, la preservació de la confidencialitat. Així mateix, són valors de CriteriaCaixa el respecte per les persones, la seva dignitat i la seva diversitat, el respecte per les cultures i la contribució al progrés i el compromís amb la responsabilitat social i mediambiental.

Els empleats tenen a la seva disposició un canal de consultes i denúncies d'incompliments del Codi Ètic, que es gestiona internament, en què CriteriaCaixa garanteix la confidencialitat de les comunicacions, la salvaguarda de la identitat del comunicant i la seva indemnitat.

A més, CriteriaCaixa té un **Reglament Intern de Conducta en l'Àmbit del Mercat de Valors (RIC)** que regula la conducta dels empleats, directius, membres del Consell d'Administració i determinats tercers que presten serveis a la Societat de manera que tots ajustin les seves actuacions a les normes de conducta que la Llei del Mercat de Valors, el Reglament 596/2014, del Parlament Europeu i del Consell, sobre l'Abús de Mercat i les seves disposicions de desplegament preveuen per als emissors de valors, cosa que fomenta la transparència en els mercats i preserva, en qualsevol moment, l'interès legítim dels inversors.

El grau de difusió és general, a través de la intranet corporativa. A més, tant el text inicial com les successives modificacions aprovades pel Consell d'Administració de Criteriacaixa es remeten a les Persones Subjectes (tal com aquest terme es defineix al Reglament Intern de Conducta esmentat), les quals han de signar el justificant corresponent de recepció i coneixement.

Criteriacaixa també té una **Política d'Ús dels Sistemes d'Informació**, que va aprovar el seu Consell d'Administració i que és aplicable a tots els seus administradors, directius i empleats.

Els objectius principals d'aquesta Política d'Ús dels Sistemes d'Informació són conscienciar i garantir el bon ús i la seguretat dels mitjans tecnològics de la Societat i de la informació que contenen i gestionen. A més, està a disposició de tots els empleats de Criteriacaixa de manera permanent a través de la intranet corporativa.

Les comunicacions sobre possibles incompliments de la Política d'Ús dels Sistemes d'Informació es remeten al Subdirector General responsable de l'Àrea Jurídica i Fiscal, i els dubtes que pugui suscitar la seva interpretació o aplicació es remeten a l'Àrea de Mitjans.

La Política conté regles clares per a un ús adequat i eficient de les comunicacions i de les eines informàtiques per garantir la qualitat, integritat, confidencialitat i inviolabilitat de la informació, respectant així també els compromisos assumits amb contraparts, clients, proveïdors i empleats.

Canal de denúncies, que permeti la comunicació al comitè d'auditoria d'irregularitats de caràcter financer i comptable, a més d'eventuals incompliments del codi de conducta i activitats irregulars a l'organització. Si és de caràcter confidencial, se n'ha d'informar.

Pel que fa a les característiques principals del canal de denúncies, l'entitat hauria d'informar de les vies de comunicació en què es basa (telefònica, correu electrònic, correspondència escrita...) i de com garanteix, si escau, la confidencialitat de les denúncies abans que siguin examinades pels membres del comitè d'auditoria.

Les denúncies sobre possibles incompliments del Codi Ètic, la Política de Prevenció de Delictes, el Sistema de Control Intern de la Informació Financera i la Política d'Ús de Sistemes d'Informació es remeten a través d'un canal confidencial de denúncies disponible per a tots els empleats a la intranet de la Societat. Un cop rebuda la denúncia, el Subdirector General responsable de l'Àrea Jurídica i Fiscal (a excepció de les denúncies en què el denunciat és el mateix Subdirector General responsable de l'Àrea Jurídica i Fiscal, que es dirigiran al Director General perquè les gestioni) investiga la denúncia, salvaguardant en tot cas la identitat del remitent. Un cop finalitzada la investigació dels fets denunciats, el Subdirector General responsable de l'Àrea Jurídica i Fiscal o el Director General la tancarà i notificarà la resolució al denunciant.

Les denúncies són personals i confidencials i se salvaguarda la identitat del denunciador, que només es revelarà a aquelles persones que duguin a terme la investigació si és imprescindible i sempre amb l'autorització del denunciador.

Auditoria Interna té accés a les opcions de consulta d'estadístiques de l'ús del canal confidencial de denúncies, però no al contingut d'aquestes.

Les comunicacions sobre possibles incompliments del Reglament Intern de Conducta en l'àmbit del mercat de valors s'adreçaran a l'Òrgan de Seguiment del Reglament Intern de Conducta, compost per tres membres de Criteriacaixa designats pel Consell d'Administració. L'Òrgan de Seguiment és l'encarregat de fer complir les normes de conducta dels mercats de valors i les regles del mateix Reglament Intern de Conducta, interpretar-ne el contingut i instruir els expedients disciplinaris en cas d'incompliment.

Els Òrgans de Seguiment perceptius reporten a la Comissió d'Auditoria i Control en cas que hi hagi denúncies.

Programes de formació i actualització periòdica per al personal involucrat en la preparació i la revisió de la informació financera, així com en l'avaluació del SCIIF, que cobreixin, almenys, normes comptables, auditoria, control intern i gestió de riscos.

En relació amb els programes de formació i actualització, les entitats haurien de facilitar informació resumida sobre quines Àrees de coneixement s'han cobert, així com altres dades rellevants de caràcter quantitatiu (com ara el nombre d'empleats que han rebut la formació, etcètera) o qualitatiu.

En el marc de la formació del Grup Criteriacaixa, durant l'exercici 2018, a Criteriacaixa s'han dut a terme programes de formació tècnica per als empleats, amb 955 hores de formació tècnica, principalment de l'Àrea d'Inversions i l'Àrea de Finances, en temàtiques sectorials de participades i de gestió comptable.

Cal destacar que, durant l'exercici 2018, han fet el curs de formació en matèria de SCIIF 9 empleats de Criteriacaixa de l'Àrea d'Inversions, l'Àrea de Finances, l'Àrea de Recursos Humans, l'Àrea d'Auditoria i l'Àrea d'Assessoria Jurídica i Secretaria Corporativa, que se sumen als 58 empleats que es van convocar en anys anteriors. Així mateix, per a determinats empleats del Grup Criteriacaixa, bàsicament empleats de filials relacionades amb el negoci immobiliari, també s'ha llançat, en l'exercici 2018, el curs de formació sobre SCIIF, que han fet i superat 58 empleats, que se sumen als 18 empleats convocats l'any passat.

Adicionalment, el gener de 2019, s'ha dut a terme una sessió formativa en l'ús de l'eina informàtica GRC Suite, aplicació que suporta el sistema que s'utilitza per gestionar el SCIIF, per als nous usuaris d'aquesta eina.

La Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans de Criteriacaixa també està subscripta a diverses publicacions, revistes i webs

d'àmbit comptable/financer, tant nacional com internacional, els continguts i comunicats dels quals es revisen periòdicament, per assegurar que en l'elaboració de la informació financera es tenen en compte les novetats en aquesta matèria.

F.2. Avaluació de riscos de la informació financera: L'objectiu és fer conèixer al mercat el grau de desenvolupament i sistematització del procés pel qual l'entitat identifica les fonts i els riscos d'error o irregularitats en la informació financera. Les activitats associades a aquest component haurien de tenir en compte tant les transaccions rutinàries com les operacions menys freqüents i potencialment complexes.

F.2.1. Quines són les principals característiques del procés d'identificació de riscos, incloent-hi els d'error o frau.

En relació amb el procés d'identificació de riscos d'error o frau, les entitats haurien d'incloure en la resposta la informació que se sol·licita sobre el procés establert, sense que sigui necessari enumerar els riscos d'error o frau identificats.

Quines són les principals característiques del procés d'identificació de riscos, incloent-hi els d'error o frau, pel que fa a:

- Si el procés existeix i està documentat.
- Si el procés cobreix la totalitat d'objectius de la informació financera (existència i ocurrència; integritat; valoració; presentació, desglossament i comparabilitat, i drets i obligacions), si s'actualitza i amb quina freqüència.
- L'existència d'un procés d'identificació del perímetre de consolidació, tenint en compte, entre altres aspectes, la possible existència d'estructures societàries complexes, entitats instrumentals o de propòsit especial.
- Si el procés té en compte els efectes d'altres tipologies de riscos (operatius, tecnològics, financers, legals, reputacionals, mediambientals, etc.) en la mesura que afectin els estats financers.
- Quin òrgan de govern de l'entitat supervisa el procés.

La Política del SCIIF, comentada a l'apartat F.1.1., es complementa amb el Procés del SCIIF de CriteriaCaixa, aprovat pel Comitè de Direcció de CriteriaCaixa, en el qual es descriuen més exhaustivament els procediments associats al SCIIF.

En el Procés del SCIIF s'estableix que, al començament de cada exercici econòmic, el responsable del CIIF del Grup Criteria haurà de revisar l'abast del Model SCIIF i planificar les activitats que es faran durant el proper exercici mitjançant:

1. La identificació dels epígrafs, comptes i desglossaments que tenen un risc significatiu associat, l'impacte potencial dels quals en la informació financera és material i requereix, per tant, una atenció especial a partir dels criteris de materialitat definits.

2. La vinculació d'aquests epígrafs/comptes comptables als processos de negoci i de suport.
3. La identificació de les societats objecte de supervisió.

Cal destacar que:

- La responsabilitat de supervisar la implantació del model SCIIF a les societats dependents de CriteriaCaixa, així com la revisió de l'adequació de la metodologia implantada a cada societat i l'homogeneïtzació entre els diferents SCIIF del Grup Criteria, recau en la funció CIIF de CriteriaCaixa.
- Si alguna filial disposa d'un model SCIIF propi, la responsabilitat sobre aquest recaurà en el Consell d'Administració d'aquesta filial, sota la supervisió prèvia de la funció CIIF de CriteriaCaixa.

Tal com s'indica al Procés sobre el SCIIF, el Grup Criteria disposa d'una metodologia per a la identificació, revisió i actualització dels riscos i els controls que afecten la generació de la informació financera, inclosos els d'error o frau.

El procés d'identificació de riscos i controls de les activitats i les transaccions que puguin afectar de manera material els Estats Financers de CriteriaCaixa i del Grup Criteria és responsabilitat de la funció CIIF, juntament amb l'ajuda de les Àrees responsables dels processos objecte de revisió seleccionats.

Aquest procés es fa mitjançant l'elaboració de les matrius de riscos i controls. Els components que integren aquestes matrius són els següents:

Processos:

- S'identifiquen els riscos i les activitats de control relatius als processos identificats anteriorment.

Riscos:

- La identificació de riscos es farà exclusivament, per als riscos d'error material i de frau, sobre la informació financera que es reporta als mercats. En la identificació de riscos d'error, es tindran en compte aquells que afecten la informació financera individual i consolidada del Grup Criteria.
- Així mateix, es prendrà en consideració l'efecte d'altres tipologies de riscos (operatius, financers, tecnològics, legals i de compliment) en la identificació de riscos d'error material en la informació financera.

- En la identificació de riscos es tindran en compte les possibles denúncies rebudes a través del canal confidencial i de consultes en relació amb la manca de fiabilitat de la informació financera.

La funció del CIIF revisa, amb una periodicitat mínima anual, i sempre que es formulen comptes, tant anuals com intermedis, tots els riscos definits de l'abast del SCIIF, així com les activitats de control dissenyades per mitigar-los. Aquest procés es fa en col·laboració amb les diferents Àrees involucrades. No obstant això, si en el transcurs de l'exercici es posen de manifest circumstàncies que afectin l'elaboració de la informació financera, CIIF avalua l'existència de riscos que s'hagin d'afegir a aquells ja identificats. Els riscos es refereixen a possibles errors amb impacte potencial material, intencionats o no, en el marc dels objectius de la informació financera: existència i ocurrència; integritat; valoració; presentació, desglossament i comparabilitat, i drets i obligacions.

L'eina informàtica GRC Suite, amb l'objectiu de garantir la integritat del SCIIF, reflecteix de manera uniforme la totalitat d'activitats dels processos i les associa als riscos i controls existents.

Així mateix, els Òrgans de Govern i la Direcció reben informació periòdica en matèria d'informació financera i la Comissió d'Auditoria i Control supervisa els processos de generació, elaboració i revisió de la informació financera basant-se a la feina d'Auditoria Interna i en les opinions de l'Auditoria Externa i dels Organismes Supervisors.

F.3. Activitats de control: L'objectiu és facilitar al mercat un coneixement fonamentat de l'extensió de les activitats de control específiques que l'entitat té implementades per mitigar els riscos d'error o irregularitats en la informació financera. L'experiència pràctica ha permès identificar com a Àrees crítiques comunes: (i) els procediments de confirmació d'estimacions i judicis crítics; (ii) les funcions externalitzades en tercers, i (iii) la sistematització i la documentació dels procediments de tancament.

F.3.1. Procediments de revisió i autorització de la informació financera i la descripció del SCIIF, que es publicaran en els mercats de valors, indicant-ne els responsables, així com de documentació descriptiva dels fluxos d'activitats i controls (incloent-hi els relatius a risc de frau) dels diferents tipus de transaccions que puguin afectar de manera material els estats financers, incloent-hi el procediment de tancament comptable i la revisió específica dels judicis, estimacions, valoracions i projeccions rellevants.

L'elaboració i la revisió de la informació financera es duu a terme des de la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans, que sol·licita a la resta d'Àrees i a les empreses del Grup Criteria la col·laboració necessària per obtenir el grau de detall d'aquesta informació que es considera adequat.

La informació financera constitueix un element essencial en el procés de seguiment i presa de decisions dels màxims Òrgans de Govern i de Direcció de la Societat.

L'elaboració i la revisió de la informació financera es fonamenten en uns mitjans humans i tècnics adequats, que permeten que el Grup Criteria faciliti informació precisa, veraç i comprensible de les seves operacions, de conformitat amb la normativa vigent.

En particular, el perfil professional de les persones que intervenen en el procediment de revisió i autorització de la informació financera és l'adequat, amb amplis coneixements i experiència en matèria de comptabilitat, auditoria o gestió de riscos. D'altra banda, els mitjans tècnics i els sistemes d'informació garanteixen, mitjançant l'establiment de mecanismes de control, la fiabilitat i integritat de la informació financera. Així mateix, la informació financera és objecte de supervisió per part dels diferents nivells jeràrquics de Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans, i de contrast, si escau, amb altres Àrees del Grup Criteria. Finalment, la informació financera rellevant publicada al mercat és examinada i, si escau, aprovada per part dels màxims Òrgans de Govern del Grup Criteria.

Pel que fa a les activitats i els controls relacionats directament amb transaccions que puguin afectar de manera material els estats financers, el Grup Criteria té establert un procés continu de revisió de la documentació i formalització de les activitats, dels riscos en què es pot incórrer en l'elaboració de la informació financera i dels controls necessaris que mitiguin els riscos crítics, que permet assegurar que és completa i està actualitzada.

En aquest sentit, a la documentació dels processos crítics i les activitats de control es detallen els atributs següents:

- Descripció de l'activitat de control.
- Prova que avalarà l'execució d'aquesta activitat de control.
- Estat del control: Implementat, inexistent, no formalitzat.
- Finalitat de l'activitat de control:
 - *Preventiva*: mitiguen el risc que es produeixin errors o fraus a la informació financera.
 - *Detectiva*: localitza els errors i els fraus quan es produeixen.
- Si el control mitiga o no un risc que pot incórrer en frau.
- Importància del control: control clau o estàndard.
- Naturalesa del control: anàlisi, revisió i monitoratge, polítiques i procediments, assessorament específic extern, controls de sistemes, informes d'excepció o límits d'autoritat/responsabilitat.
- Grau d'automatització de l'activitat de control: manual, semiautomàtic i automàtic.

- Executor i supervisor del control: a fi de garantir el doble *check*, les figures de l'executor i el supervisor de l'activitat de control seran diferents, sempre que sigui possible en funció de l'estructura organitzativa.
- Freqüència del control: anual, semestral, trimestral, mensual, setmanal, diari o constant, segons calgui.
- Sistema de suport del control.
- Assercions financeres: existència i ocurrència, integritat, valoració, drets i obligacions, presentació, desglossament i comparabilitat.
- Plans d'acció identificats associats a l'activitat de control.

Les activitats i els controls es dissenyen per garantir el registre, la valoració, la presentació i el desglossament adequats de les transaccions esdevingudes.

La funció del CIIF fa l'anàlisi del disseny i del grau de funcionament de les activitats de control.

La funció del CIIF avalua l'efectivitat de les activitats de control mitjançant les respostes de les avaluacions rebudes a través de l'eina informàtica, les reunions d'entesa i verificació amb els responsables de procés o responsables de les activitats de control, així com amb la informació que ha obtingut l'Àrea d'Auditoria Interna.

Basant-se en la informació proporcionada, el CIIF conclou sobre l'adequació i suficiència dels controls implementats i proposa, si escau, l'establiment de mesures correctores per als controls que no es considerin adequats o suficients.

Així mateix, la funció del CIIF valora si les debilitats detectades poden determinar l'existència d'errors materials a la informació financera.

Les activitats d'avaluació i les evidències relacionades es fan a través de l'eina informàtica GRC Suite.

Amb relació al procés de tancament comptable, addicionalment, i de manera complementària a les activitats de control descrites anteriorment, hi ha procediments de revisió i aprovació aplicables als saldos i transaccions considerats significatius i que continguin alt grau d'estimació o judici, sempre que les estimacions o judicis utilitzats a la hipòtesi tinguin un impacte significatiu a la informació financera, que es documenten a l'Informe de Judicis i Estimacions que es presenta a la Direcció i a la Comissió d'Auditoria i Control perquè el revisin.

El Grup Criteria disposa d'un Procés de certificació interna ascendent de controls clau identificats, que té com a objectiu garantir la fiabilitat de la informació financera. Per fer-ho, cadascun dels responsables dels controls clau identificats ha de certificar, per al període establert, l'execució eficaç dels controls. El procés es fa amb una periodicitat mínima anual, per bé que es fan

certificacions ad hoc en aquells casos en què les activitats de control sobre la informació financera en duen a terme en un període diferent.

El Subdirector General Adjunt de Finances, Mitjans i Recursos Humans presenta a la Comissió d'Auditoria i Control el resultat obtingut en el procés de certificació. Així mateix, el President de la Comissió d'Auditoria i Control exposa un resum del procés de certificació al Consell d'Administració, perquè en tingui coneixement.

F.3.2. Polítiques i procediments de control intern sobre els sistemes d'informació (entre altres, sobre seguretat d'accés, control i operació de canvis, continuïtat operativa i segregació de funcions) en què es basin els processos rellevants de l'entitat en relació amb l'elaboració i la publicació de la informació financera.

Els sistemes d'informació a què es refereix aquesta qüestió són aquells en què es basa la informació financera, i que s'utilitzen de manera directa quan es prepara, o que són rellevants en el procés o control de les transaccions que es reflecteixen en aquesta informació.

D'altra banda, les polítiques i els procediments a què es refereix la qüestió són aquells que estableixen com s'operen els sistemes i les aplicacions per tal de: (a) mantenir un control adequat sobre els accessos a les aplicacions i els sistemes; (b) establir els passos que cal seguir per assegurar que les noves aplicacions, o les actuals quan són modificades, processen les transaccions de manera adequada i faciliten informació fiable, i (c) establir mecanismes que permetin la recuperació de dades en cas que es perdin, així com donar continuïtat al procés i el registre de les transaccions quan es produeixi una interrupció dels sistemes operats habitualment.

Des de l'Àrea de Mitjans de Criteriacaixa es gestionen els sistemes d'informació. A més, té un cos normatiu propi per al seu bon govern. Per fer-ho, els sistemes d'informació que suporten els processos en què es basa la informació financera estan subjectes a polítiques i procediments de control intern per garantir la integritat de l'elaboració i publicació de la informació financera, i es relacionen a continuació:

- I. La Política d'Ús dels Sistemes d'Informació, que té per objectiu garantir el bon ús dels mitjans tècnics i informàtics titularitat de Criteriacaixa.
- II. La Política de Seguretat Informàtica en Relació a la Informació, que té per objectiu garantir que s'apliquen les mesures d'índole tècnica i organitzativa necessàries per evitar l'alteració, pèrdua, indisponibilitat i tractament o accés no autoritzat als recursos i dades de la Societat.
- III. La Política de Protecció de Dades de Caràcter Personal, que té com a objectiu establir les directrius que totes les àrees de la Societat han de seguir en matèria de protecció de dades de caràcter personal. Tal com especifica el Reglament General de Protecció de Dades de la Unió

Europea, es consideren dades de caràcter personal qualsevol informació relativa a persones físiques identificades o que permetin identificar-les.

- IV. La Política de Continuïtat de Negoci, que té per objectiu detallar i establir el pla de continuïtat de negoci per a qualsevol persona o empresa que treballi per a la Societat de manera universal, i que estableix les directrius de l'organització en matèria de continuïtat de negoci i el compromís de qualsevol persona o entitat relacionada amb Criteriacaixa respecte a la continuïtat de negoci.

La gestió operativa dels sistemes d'informació de Criteriacaixa està subcontractada a empreses del Grup CaixaBank, que tenen polítiques i procediments de control intern sobre els sistemes d'informació que són aplicables a Criteriacaixa.

En concret, s'apliquen les següents polítiques amb relació a:

- I. Sistema de Gestió de Seguretat de la Informació: Hi ha un Sistema de gestió de la seguretat de la informació (SGSI) basat en les millors pràctiques internacionals. Aquest SGSI ha obtingut i renovat anualment la certificació ISO 27001:2013 de The British Standards Institution (BSI). Aquest sistema defineix, entre altres polítiques, les d'accés als sistemes d'informació i els controls (interns i externs) que permeten garantir l'aplicació correcta de totes i cadascuna de les polítiques definides.
- II. Continuïtat operativa i de negoci: Es té un Pla de Contingència Tecnològica complet, capaç d'afrontar les situacions més difícils per garantir la continuïtat dels serveis informàtics. S'han desenvolupat estratègies que permeten la recuperació de la informació en el mínim temps possible. Aquest Pla de Contingència Tecnològica s'ha dissenyat i opera de conformitat amb la Norma ISO 27031:2011. Ernst&Young ha certificat que el cos normatiu del Govern de la Contingència Tecnològica de CaixaBank ha estat dissenyat, desenvolupat i s'està operant d'acord amb aquesta Norma.

Addicionalment, la BSI ha certificat el compliment del Sistema de Gestió de la Continuïtat de Negoci de CaixaBank de conformitat amb la Norma ISO 22301:2012. Els dos certificats acrediten:

- El compromís de l'alta direcció de CaixaBank amb la Continuïtat de Negoci i la Contingència Tecnològica.
- La realització de les millors pràctiques respecte a la gestió de la Continuïtat de Negoci i la Contingència Tecnològica.
- L'existència d'un procés cíclic basat en la millora contínua.
- Que CaixaBank té implantats, i operatius, Sistemes de Gestió en Continuïtat de Negoci i Contingència Tecnològica, d'acord amb normes internacionals de prestigi reconegut.

- III. Govern de Tecnologies de la Informació (TI): El model de Govern de les TI garanteix que els Serveis Informàtics estan alineats amb l'estratègia de negoci de l'Organització i que donen resposta als requisits regulatoris, operatius o del negoci. El Govern de TI constitueix una part essencial del govern en el seu conjunt i aglutina l'estructura organitzativa i directiva necessària per assegurar que TI suporta i facilita el desenvolupament dels objectius estratègics definits. El model de Govern s'ha dissenyat i desenvolupat seguint la norma ISO 38500:2008, tal com va certificar Deloitte Advisory, S.L. el juliol del 2014.

Aquest disseny dels Serveis Informàtics de CaixaBank dona resposta a les necessitats del negoci, i garanteix, entre altres temes:

- Segregació de funcions;
- Gestió de canvis;
- Gestió d'incidents;
- Gestió de la Qualitat TI;
- Gestió dels riscos: operacionals, fiabilitat de la informació financera, etc.;
- Identificació, definició i seguiment d'indicadors (Quadre de Comandament);
- Existència de Comitès de Govern, Gestió i Seguiment;
- Controls interns que inclouen auditories internes i externes amb caràcter anual.

F.3.3. Polítiques i procediments de control intern destinats a supervisar la gestió de les activitats subcontractades a tercers, així com d'aquells aspectes d'avaluació, càlcul o valoració encomanats a experts independents, que puguin afectar de manera material els estats financers.

En relació amb les activitats subcontractades a tercers, la informació s'hauria de referir a les encaminades a executar o processar transaccions que es reflecteixen als estats financers, a supervisar-ne l'adequada execució o procés i altres activitats que siguin rellevants en el context del SCIIF de l'entitat.

Respecte a les valoracions, judicis o càlculs efectuats per tercers, l'entitat hauria d'indicar si hi ha procediments establerts per comprovar la capacitat i independència del tercer i altres aspectes rellevants (mètodes utilitzats, principals hipòtesis, etcètera).

L'activitat de CriteriCaixa que, a part de la gestió dels sistemes d'informació subcontractats al Grup CaixaBank, té més intervenció de proveïdors externs correspon a l'activitat immobiliària.

Pel que fa a aquesta activitat, d'una banda, certes funcions de registre que fan de suport als processos d'elaboració de la informació financera estan subcontractats, es documenten i en bona part estan semiautomatitzats als

sistemes d'informació. Així mateix, hi ha procediments de control i revisió amb l'objectiu de supervisar l'execució adequada d'aquestes activitats subcontractades.

D'altra banda, amb relació a la valoració de la cartera de l'activitat immobiliària, periòdicament es compara el valor net comptable dels immobles amb el seu valor recuperable. En la determinació d'aquest valor recuperable, els administradors consideren fonamentalment les taxacions efectuades per tercers experts independents. Per fer-ho, el Grup Criteria té una política corporativa que garanteix la competència professional, la independència i l'objectivitat de les agències de valoració externes, d'acord amb el que estableix la normativa, que exigeix que les agències de valoració compleixin els requisits de neutralitat, transparència i rigor tècnic. Les taxacions les fan societats de taxació independents inscrites al Registre Oficial de Societats de Taxació del Banc d'Espanya.

F.4. Informació i comunicació: La informació per desglossar ha de permetre al mercat saber si l'entitat disposa de procediments i mecanismes per transmetre, al personal involucrat en el procés d'elaboració de la informació financera, els criteris d'actuació aplicables, així com els sistemes d'informació emprats en aquests processos.

F.4.1. Una funció específica encarregada de definir, mantenir actualitzades les polítiques comptables (Àrea o departament de polítiques comptables) i resoldre dubtes o conflictes derivats de la seva interpretació, mantenint una comunicació fluida amb els responsables de les operacions a l'organització, així com un manual de polítiques comptables actualitzat i comunicat a les unitats a través de les quals opera l'entitat.

Les entitats haurien d'indicar quin departament o Àrea assumeix aquesta responsabilitat, quina posició ocupa en l'organització i si aquesta funció és exclusiva. Pel que fa al manual de polítiques comptables, l'Entitat hauria de completar la qüestió informant d'aspectes com ara: (i) amb quina freqüència s'actualitza; (ii) les característiques principals del procés, i (iii) quan s'ha produït la darrera actualització.

La responsabilitat de la definició dels criteris comptables de CriteriaCaixa recau en l'Àrea d'Administració Financera, sota la dependència de la Subdirecció General Adjunta de Finances, Mitjans i Recursos Humans. L'Àrea d'Administració Financera té com a objectiu establir els principis que regeixen el Grup Criteria pel que fa al reconeixement, mesurament i comptabilitat de les seves transaccions, operacions i fets per a l'elaboració i presentació de la informació financera individual i consolidada de la Societat.

Concretament, pel que fa a polítiques comptables, l'Àrea d'Administració Financera és l'encarregada de resoldre qualsevol qüestió comptable que presenti dubtes sobre la seva interpretació, ja sigui perquè es tracta d'una nova tipologia d'operació o per qualsevol canvi normatiu. Així mateix, en el cas d'operacions singulars, l'Àrea d'Administració Financera prepara documentació relativa a la seva anàlisi i l'estudi de l'impacte comptable d'aquestes operacions.

D'altra banda, també fa el seguiment del desenvolupament normatiu, associat a aspectes comptables, i té entre les seves responsabilitats la formació i actualització tècnica del personal afectat.

Adicionalment, hi ha una Política de Comptabilitat i Control de Gestió, un Manual de polítiques comptables del Grup i altres manuals de procediments comptables més específics aplicables al Grup. Es pot accedir a tots aquests documents des de la intranet de Criteriacaixa.

F.4.2. Mecanismes de captura i preparació de la informació financera amb formats homogenis, d'aplicació i utilització per totes les unitats de l'entitat o del Grup, que facin de suport dels estats financers principals i les notes, així com la informació que es detalli sobre el SCIIF.

En relació amb aquesta qüestió, les entitats haurien d'informar de les característiques essencials de les aplicacions informàtiques emprades per les unitats que componen l'entitat i el seu grup, per tal de facilitar la informació que sustenta els estats financers, incloent-hi els utilitzats en el procés d'agregació i consolidació de la informació reportada per les diferents unitats.

El Grup Criteriacaixa disposa d'eines informàtiques que assegurin la integritat i homogeneïtat en els processos de captura i elaboració de la informació financera. Així mateix, totes les aplicacions disposen de mecanismes de contingència tecnològica, de manera que s'assegura la conservació i l'accessibilitat de les dades davant qualsevol circumstància.

A fi d'elaborar la informació consolidada, tant Criteriacaixa com les societats que formen el perímetre del Grup Criteriacaixa fan servir, mitjançant eines especialitzades, mecanismes de captura, anàlisi i preparació de les dades amb formats homogenis. Així mateix, el pla de comptes comptables, integrat en l'aplicació de consolidació, s'ha definit per complir els requeriments dels diferents reguladors.

L'eina informàtica GRC Suite garanteix la integritat del SCIIF i reflecteix de manera uniforme la totalitat d'activitats dels processos i les associa als riscos i controls existents.

F.5. Supervisió del funcionament del sistema: La informació per desglossar hauria de permetre entendre com se supervisa el SCIIF, per tal de prevenir i resoldre deficiències en el disseny i el funcionament, així com per corregir les incidències o debilitats detectades. La informació per desglossar està relacionada amb la supervisió del SCIIF, que té com a responsable el comitè d'auditoria, i hauria de ser un reflex de les actuacions que s'hagin dut a terme durant l'exercici.

F.5.1. Les activitats de supervisió del SCIIF dutes a terme pel comitè d'auditoria, així com si l'entitat té una funció d'auditoria interna que tingui entre les seves competències la de suport al comitè en la seva tasca de supervisió del

sistema de control intern, incloent-hi el SCIIF. Així mateix, cal informar de l'abast de l'avaluació del SCIIF duta a terme en l'exercici i del procediment pel qual l'encarregat d'executar l'avaluació comunica els seus resultats, si l'entitat disposa d'un pla d'acció que detalli les eventuais mesures correctores, i si s'ha considerat el seu impacte en la informació financera.

Les activitats de supervisió del SCIIF es refereixen a les fetes pel comitè d'auditoria. L'entitat hauria d'incloure, en la resposta, informació sobre si aquestes activitats inclouen (i) l'aprovació dels plans d'auditoria; (ii) la determinació de qui els ha d'executar; (iii) l'avaluació de la suficiència dels treballs efectuats; (iv) la revisió i l'avaluació dels resultats i la consideració del seu efecte en la informació financera, i (v) la prioritització i el seguiment de les accions correctores.

En relació amb la funció d'auditoria interna, s'hauria d'informar de la seva posició en l'organigrama, de les seves relacions de dependència, de les principals activitats que duu a terme i d'altres aspectes rellevants (recursos disponibles, exclusivitat en el desenvolupament de la funció, etcètera).

Les revelacions sobre l'abast de l'avaluació del SCIIF haurien de permetre saber fins a quin punt els diferents components de la informació financera publicada han estat supervisats en l'exercici i amb quina extensió (per exemple, si s'ha avaluat el procés d'identificació i avaluació de riscos d'error en la informació financera; si s'han avaluat les pràctiques sobre l'entorn de control i els controls sobre els sistemes d'informació; si s'han revisat tant l'eficàcia del disseny com el funcionament efectiu del sistema, etcètera).

Sens perjudici de les funcions del Consell d'Administració en matèria de gestió i control de riscos, correspon a la Comissió d'Auditoria i Control supervisar el procés d'elaboració i presentació de la informació financera i l'eficàcia dels sistemes de control interns i de gestió de riscos de la Societat, així com discutir amb els auditors de comptes les debilitats significatives del sistema de control intern que, si escau, es detectin en el desenvolupament de l'auditoria.

Les funcions i activitats de la Comissió d'Auditoria i Control relacionades amb la supervisió del procés d'elaboració i presentació de la informació financera s'expliquen amb detall a l'epígraf F.1.1.

A més, la Comissió d'Auditoria i Control duu a terme, entre altres, les activitats següents:

- Revisió i, si escau, elevació al Consell d'Administració perquè l'aprovi, del Pla Anual d'Auditoria Interna. S'avalua que el seu abast sigui suficient per donar una cobertura adequada als principals riscos als quals està exposada CriteriaCaixa i les seves filials participades al 100%.¹.

¹ A efectes aclaridors, Saba Infraestructuras, S.A., participada al 99,50% de Criteria, i el seu grup de societats té el seu propi departament d'Auditoria Interna i periòdicament informa l'Àrea d'Auditoria Interna de Criteria de l'actualització dels principals riscos als quals s'enfronta la societat, del pla anual d'auditoria, així com de les conclusions dels treballs d'auditoria.

- La revisió i avaluació de les conclusions de les auditories efectuades, tant internes com externes, i el seu possible impacte a la informació financera, si escau.
- El seguiment de les accions correctores, tenint en compte la prioritització atorgada a cadascuna.

CriteriaCaixa té una funció d'Auditoria Interna la missió de la qual consisteix a assegurar la gestió i supervisió adequades del sistema de control intern i la gestió de riscos de CriteriaCaixa i les seves filials participades al 100%. Aquesta funció, que depèn de la Direcció de l'Àrea d'Auditoria i Control Intern, reporta funcionalment a la Comissió d'Auditoria i Control i depèn administrativament de la Direcció General. Desenvolupa la seva activitat sota els principis d'independència, objectivitat i confidencialitat, tal com recull la Norma Reguladora de la funció d'Auditoria Interna, que va aprovar el Consell d'Administració després que la Comissió d'Auditoria i Control la revisés.

La seva missió consisteix, d'una banda, a afegir valor i millorar l'efectivitat del sistema de control intern a les diverses Àrees de CriteriaCaixa i les seves filials participades al 100% i contribuir a la consecució dels seus objectius i, d'altra banda, a aportar un enfocament sistemàtic i disciplinat en l'avaluació i millora dels processos de gestió de riscos i controls establerts a CriteriaCaixa i les seves filials participades al 100%.

Auditoria Interna es responsabilitza de:

- Desenvolupar la seva actuació professional de conformitat amb les normes i procediments d'auditoria interna generalment acceptats.
- Elaborar una planificació anual de les activitats d'Auditoria Interna, centrada en els riscos principals identificats dins de CriteriaCaixa i les seves filials participades al 100%.
- Presentar la planificació anual a la Comissió d'Auditoria i Control perquè la revisi i, si escau, l'elevi al Consell d'Administració perquè l'aprovi.
- Atendre els requeriments dels organismes reguladors o supervisors, i donar resposta a les sol·licituds ad hoc que formulin els Òrgans de Govern o la Direcció.
- Fer el seguiment de la implantació de les recomanacions formulades als informes d'Auditoria Interna.

En la realització dels seus treballs, Auditoria Interna:

- Identifica els objectius i analitza l'efectivitat dels controls establerts.
- Verifica el compliment adequat dels controls establerts.
- Identifica oportunitats de millora d'aquests controls.
- Comunica les seves conclusions a l'Àrea auditada, de la qual recull una resposta sobre la conclusió.
- Emet un informe, en què es formula una opinió i, si escau, s'exposen les recomanacions sobre el procés auditat.

En concret, Auditoria Interna emet anualment un informe global, en què s'inclou una avaluació del funcionament del SCIIF durant l'exercici, que, juntament amb la revisió dels controls existents en auditories d'altres

processos, permet concloure sobre l'estat del SCIIF en l'àmbit del Grup Criteria.

L'avaluació anual del SCIIF a 31 de desembre de 2018 s'ha centrat en les activitats següents:

- Revisió de l'aplicació del marc de referència definit al document «Control Intern sobre la informació financera a les entitats cotitzades» que promou la CNMV com un estàndard de bones pràctiques en la matèria.
- Verificació de l'aplicació de la Política i del Procés del SCIIF a fi de poder assegurar que el SCIIF en l'àmbit del Grup Criteria és adequat i eficaç.
- Verificació del funcionament de l'eina GRC Suite, que té com a objectiu monitorar el funcionament del SCIIF mitjançant activitats de control i avaluacions dirigides als empleats de les Àrees que intervenen en l'elaboració de la informació financera.
- La valoració del funcionament del procés de certificació interna ascendent dels controls clau.
- L'avaluació de la documentació descriptiva dels processos, riscos i controls rellevants en l'elaboració de la informació financera.

El resultat de l'avaluació del SCIIF es comunica a la Comissió d'Auditoria i Control i a la Direcció. Els informes contenen recomanacions, la seva criticitat i un termini de resolució d'aquestes, juntament amb un pla d'acció que detalla les mesures correctores per a la mitigació dels riscos a la informació financera.

F.5.2. Si disposa d'un procediment de discussió mitjançant el qual l'auditor de comptes (d'acord amb el que estableixen les NTA), la funció d'auditoria interna i altres experts puguin comunicar a l'alta direcció i al comitè d'auditoria o als administradors de l'entitat les debilitats significatives de control intern identificades durant els processos de revisió dels comptes anuals o aquells altres que els hagin estat encomanats. Així mateix, cal informar de si disposa d'un pla d'acció que intenti corregir o mitigar les debilitats observades.

L'entitat hauria d'informar de si el comitè d'auditoria ha establert un procediment formal que asseguri la comunicació sobre les debilitats significatives de control intern als òrgans esmentats en la qüestió, així com si aquest procediment inclou l'avaluació i la correcció dels seus efectes en la informació financera.

CriteriaCaixa manté una comunicació fluida amb l'auditor de comptes, i aquest amb els membres de la Comissió d'Auditoria i Control. La Direcció està permanentment informada de les conclusions a les quals s'arriba en els processos de revisió dels comptes anuals. L'auditor de comptes assisteix la Comissió d'Auditoria i Control, en què informa del pla d'auditoria, la feina de revisió de la informació financera, tant anual com intermèdia, i les seves conclusions abans de formular els comptes, incloent-hi, si escau, les debilitats de control intern.

D'altra banda, les revisions d'Auditoria Interna, en els diferents àmbits d'actuació, conclouen amb l'emissió d'un informe que avalua els riscos rellevants i l'efectivitat del control intern dels processos i les operacions que són objecte d'anàlisi; que identifica i valora les possibles debilitats i carències de control, i que formula recomanacions per a la seva esmena. Els informes d'Auditoria Interna es remeten a la Direcció i s'informa la Comissió d'Auditoria i Control de les principals conclusions de tots els informes. A més, existeix un *reporting* recurrent a la Comissió d'Auditoria i Control en cadascuna de les seves sessions ordinàries sobre les activitats desenvolupades per Auditoria Interna, amb informació específica sobre aquelles debilitats significatives que s'han detectat en les revisions efectuades durant el període de *reporting*.

Auditoria Interna efectua un seguiment continuat del compliment de totes les recomanacions emeses. Aquesta informació de seguiment, així com les incidències rellevants identificades a les revisions d'Auditoria Interna, es comuniquen a la Comissió d'Auditoria i Control i a la Direcció.

- F.6. Altra informació rellevant:** Les entitats, segons les seves circumstàncies particulars, han de desglossar en aquest apartat totes les informacions addicionals que considerin necessari facilitar per interpretar millor els mecanismes que componen el SCIIF, sempre que no estiguin ja recollides en la resposta a les qüestions anteriors.

N/A

F.7. Informe de l'auditor extern

- F.7.1. Si la informació del SCIIF remesa als mercats ha estat sotmesa a revisió per part de l'auditor extern, cas en el qual l'entitat hauria d'incloure l'informe corresponent com a annex. En cas contrari, hauria d'informar-ne dels motius.**

Si l'apartat F de l'IAGC, relatiu a la descripció de les principals característiques dels sistemes interns de control i gestió de riscos en relació amb el procés d'emissió de la informació financera, ha estat revisat per l'auditor extern, d'acord amb la guia d'actuació professional establerta per les corporacions, l'informe es publicarà íntegrament com a annex a l'IAGC. En cas contrari, l'IAGC haurà de contenir una explicació de les raons que justifiquen que la informació relativa al SCIIF no hagi estat revisada per l'auditor.

Alternativament, en cas que l'auditor hagi fet una revisió de més abast sobre la base d'estàndards d'auditoria generalment i internacionalment reconeguts i utilitzant com a referència un marc de control intern generalment reconegut, que ofereixin un cert nivell de seguretat sobre el disseny o funcionament o eficàcia, del SCIIF (com, per exemple, l'informe a l'efecte del compliment de la llei SOX als EUA), l'informe s'haurà de publicar, així mateix, com a annex a l'IAGC.

En aplicació de la recomanació inclosa a la Guia d'Actuació sobre l'Informe de l'Auditor referida a la Informació relativa al Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera de les entitats cotitzades, publicada per la Comissió Nacional del Mercat de Valors al seu web, Criteriacaixa ha sotmès a revisió per

part de l'auditor de comptes el contingut de la informació relativa al Sistema de Control Intern de la Informació Financera. A l'Informe resultant es conclou que, com a resultat dels procediments aplicats sobre la informació relativa al SCIIF, no s'han posat de manifest inconsistències o incidències que la puguin afectar.

L'informe s'inclou com a Annex a aquest Informe Anual de Govern Corporatiu.

INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU – 2018

CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

DADES IDENTIFICATIVES DE L'EMISSOR

DATA FINAL DE L'EXERCICI DE REFERÈNCIA: 31/12/2018

CIF: A63379135

Denominació social: CRITERIA CAIXA, S.A., SOCIEDAD UNIPERSONAL

Domicili social: PLAÇA WEYLER, NÚM. 3, PALMA

**INFORME ANUAL DE GOVERN CORPORATIU D'ALTRES ENTITATS –
DIFERENTS DE LES CAIXES D'ESTALVIS O SOCIETATS MERCANTILS
ESTATALS O ENTITATS PÚBLIQUES – QUE EMETEN VALORS QUE ES
NEGOCIEN EN MERCATS OFICIALS**

G ALTRES INFORMACIONS D'INTERÈS

- A.2: Criteris Caixa està íntegrament participada per la Fundació Bancària "la Caixa", per la qual cosa no és procedent emplenar aquest apartat.
- C.1.8: El mandat dels Consellers és de 4 anys, amb la possibilitat de ser reelegits indefinidament per períodes de la mateixa durada.
- C.1.11: La posició de Secretari del Consell d'Administració està vacant des del 18 d'octubre de 2016. El Vicesecretari del Consell d'Administració no té la condició de Conseller.
- C.2.2: La Comissió de Nomenaments i Retribucions ha pres nota, a la reunió de data 13 de març de 2019, que, tenint en compte del nomenament d'Isabel Estapé Tous com a Patrona de la Fundació Bancària "la Caixa", ha perdut la condició de Consellera independent de la Societat, i s'ha de requalificar com a Consellera dominical, cosa que es formalitzarà durant l'exercici en curs. Aquesta requalificació implicarà modificacions en la composició de les Comissions del Consell d'Administració a fi de complir amb la normativa vigent.

No hi ha comissió executiva o delegada. Tampoc no existeix cap comissió estratègica i inversions ni cap altra comissió diferent de les d'Auditoria i Control i Nomenaments i Remuneracions.

- D.3: Els contractes de cobertures de tipus d'interès per valor nocional de 1.100.000.000 d'euros es van subscriure el 2015.
- Es fa constar que tota la informació sobre CaixaBank referida a l'apartat F.3.2 d'aquest document s'ha elaborat a partir d'informació proporcionada per aquesta entitat.

Aquest informe anual de govern corporatiu s'ha aprovat al consell o òrgan d'administració de l'entitat, a la sessió de data 14 de març de 2019.

Indiqui els consellers o membres de l'òrgan d'administració que hagin votat en contra o s'hagin abstingut en relació amb l'aprovació d'aquest informe.

Aquest informe anual de govern corporatiu s'ha aprovat per unanimitat.

INFORME D'AUDITOR REFERIT A LA "INFORMACIÓ RELATIVA AL SISTEMA DE CONTROL INTERN SOBRE LA INFORMACIÓ FINANCERA (SCIIF)" DE CRITERIA CAIXA, S.A.U. CORRESPONENT A L' EXERCICI 2018

Als Administradors de Criteria Caixa, S.A.U.,

D'acord amb la sol·licitud del Consell d'Administració de Criteria Caixa, S.A.U. (d'ara endavant, l'Entitat) i amb la nostra carta proposta de data 21 de gener de 2019, hem aplicat determinats procediments sobre la "Informació relativa al SCIIF" adjunta de Criteria Caixa, S.A.U. corresponent a l'exercici 2018, en el qual es resumeixen els procediments de control intern de l'Entitat en relació amb la informació financera anual.

Els Administradors de Criteria Caixa són responsables d'adoptar les mesures oportunes per garantir raonablement la implantació, manteniment i supervisió d'un sistema de control intern adequat, com també del desenvolupament de millores de l'esmentat sistema i de la preparació i establiment del contingut de la informació relativa al SCIIF adjunta.

En aquest sentit, cal tenir en compte que, amb independència de la qualitat del disseny i operativitat del sistema de control intern adoptat per l'Entitat, en relació amb la informació financera anual, aquest només pot permetre una seguretat raonable, però no absoluta, en relació amb els objectius que persegueix, degut a les limitacions inherents a tot sistema de control intern.

En el curs del nostre treball d'auditoria dels comptes anuals, i d'acord amb les Normes Tècniques d'Auditoria, la nostra avaluació del control intern de l'Entitat ha tingut com a únic propòsit el fet de permetre'ns establir l'abast, la naturalesa i el moment de realització dels procediments d'auditoria dels comptes anuals de l'Entitat. En conseqüència, la nostra avaluació del control intern, realitzada a l'efecte d'aquesta auditoria de comptes, no ha tingut l'extensió suficient per permetre'ns emetre una opinió específica sobre l'eficàcia d'aquest control intern sobre la informació financera anual regulada.

A l'efecte de l'emissió d'aquest informe, hem aplicat exclusivament els procediments específics descrits tot seguit i indicats a la *Guia d'Actuació sobre l'Informe de l'auditor referit a la Informació relativa al Sistema de Control Intern sobre la Informació Financera de les entitats cotitzades*, publicada per la Comissió Nacional del Mercat de Valors en la seva pàgina web, que estableix el treball a realitzar, l'abast mínim del mateix, així com el contingut d'aquest informe. Com que el treball resultant dels esmentats procediments té, en qualsevol cas, un abast reduït i substancialment menor que el d'una auditoria o una revisió sobre el sistema de control intern sobre la informació financera, no expressem una opinió sobre la seva efectivitat, ni sobre el seu disseny i la seva eficàcia operativa, en relació amb la informació financera anual de l'Entitat corresponent a l'exercici 2018 que es descriu a la Informació relativa al SCIIF adjunta. En conseqüència, si haguéssim aplicat procediments addicionals als determinats per la citada Guia, o haguéssim realitzat una auditoria o una revisió sobre el sistema de control intern en relació amb la informació financera anual regulada, es podrien haver posat de manifest altres fets o aspectes sobre els quals els hauríem informat.

Així mateix, com que aquest treball especial no constitueix una auditoria de comptes ni es troba sotmès a la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya, no expressem una opinió d'auditoria en els termes que preveu l'esmentada normativa.

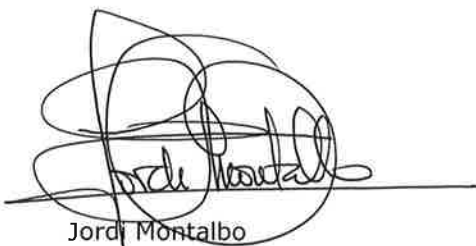
Tot seguit s'esmenten els procediments aplicats:

1. Lectura i comprensió de la informació preparada per l'Entitat en relació amb el SCIIF – informació de desglossament inclosa a l'Informe de Gestió – i avaluació de si l'esmentada informació tracta la totalitat de la informació requerida que seguirà el contingut mínim descrit a l'apartat F, relatiu a la descripció del SCIIF, del model d'IAGC segons s'estableix a la Circular núm. 5/2013 de 12 de juny de 2013 de la Comissió Nacional del Mercat de Valors (CNMV), posteriorment modificada per la Circular núm. 7/2015 de 22 de desembre de 2015 de la CNMV i la Circular 2/2018 de 12 de juny de la CNMV (d'ara endavant, les Circulars de la CNMV).
2. Preguntes al personal encarregat de l'elaboració de la informació detallada en el punt 1 anterior, per tal de: (i) obtenir una comprensió del procés seguit en la seva elaboració; (ii) obtenir informació que permeti avaluar si la terminologia utilitzada s'ajusta a les definicions del marc de referència; (iii) obtenir informació sobre si els procediments de control descrits estan implantats i en funcionament a l'Entitat.
3. Revisió de la documentació explicativa suport de la informació detallada en el punt 1 anterior, i que comprendrà, principalment, aquella directament posada a disposició dels responsables de formular la informació descriptiva del SCIIF. En aquest sentit, l'esmentada documentació inclou informes preparats per la funció d'auditoria interna, alta direcció i altres especialistes interns o externs en les seves funcions de suport a la Comissió d'Auditoria i Control.
4. Comparació de la informació detallada en el punt 1 anterior amb el coneixement del SCIIF de l'Entitat, obtingut com a resultat de l'aplicació dels procediments realitzats en el marc dels treballs de l'auditoria de comptes anuals.
5. Lectura d'actes de reunions del Consell d'Administració, Comissió d'Auditoria i Control i altres comissions de l'Entitat, a l'efecte d'avaluar la consistència entre els assumptes que s'hi emprenen en relació amb el SCIIF i la informació detallada en el punt 1 anterior.
6. Obtenció de la carta de manifestacions relativa al treball realitzat adequadament signada pels responsables de la preparació i formulació de la informació detallada en el punt 1 anterior.

Com a resultat dels procediments aplicats sobre la informació relativa al SCIIF no s'han posat de manifest inconsistències o incidències que puguin afectar a la mateixa.

Aquest informe ha estat preparat exclusivament en el marc dels requeriments establerts per l'article 540 del text refós de la Llei de Societats de Capital i per les Circulars de la CNMV a l'efecte de la descripció del SCIIF als Informes Anuals de Govern Corporatiu.

DELOITTE, S.L.

Jordi Montalbo

15 de març de 2019

INFORME DE VERIFICACIÓ INDEPENDENT DE L'ESTAT D'INFORMACIÓ NO FINANCERA

A l'accionista únic de Criterias Caixa, S.A.:

D'acord a l'article 49 del Codi de Comerç hem realitzat la verificació, amb l'abast de seguretat limitada, de l'Estat d'Informació No Financera Consolidat (en endavant EINF) adjunt corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018, de Criterias Caixa, S.A.U. i societats dependents (en endavant Criterias o el Grup), que forma part de l'Informe de Gestió Consolidat del Grup.

Responsabilitat dels Administradors

La formulació de l'EINF inclòs en l'Informe de Gestió Consolidat de Criterias, així com el contingut del mateix, és responsabilitat del Consell d'Administració. L'EINF s'ha preparat d'acord amb els continguts recollits en la normativa mercantil vigent i seguint els criteris dels Sustainability Reporting Standards de Global Reporting Initiative (estàndards GRI) seleccionats.

Aquesta responsabilitat inclou tanmateix el disseny, la implantació i el manteniment del control intern que es consideri necessari per a permetre que l'EINF estigui lliure d'incorrecció material, deguda a frau o error.

El Consell d'Administració de Criterias és també responsable de definir, implantar, adaptar i mantenir els sistemes de gestió dels que s'obté la informació necessària per la preparació de l'EINF.

La nostra independència i control de qualitat

Hem complert amb els requeriments d'independència i la resta de requeriments d'ètica del Codi d'Ètica per a Professionals de la Comptabilitat emès pel Consell de Normes Internacionals d'Ètica per a Professionals de la Comptabilitat (IESBA, per les seves sigles en anglès) que està basat en els principis fonamentals d'integritat, objectivitat, competència i diligència professionals, confidencialitat i comportament professional.

La nostra firma aplica la Norma Internacional de Control de Qualitat 1 (NICC 1) i manté, en conseqüència, un sistema global de control de qualitat que inclou polítiques i procediments documentats relatius al compliment de requeriments d'ètica, normes professionals i disposicions legals i reglamentàries aplicables.

L'equip de treball ha estat format per professionals experts en revisions d'Informació no Financera i, específicament, en informació d'acompliment econòmic, social i mediambiental.

La nostra responsabilitat

La nostra responsabilitat és expressar les nostres conclusions en un informe de verificació independent de seguretat limitada basant-nos en el treball realitzat que es refereix exclusivament a l'exercici anual 2018. Les dades corresponents a exercicis anteriors no estaven subjectes a la verificació prevista en la normativa mercantil vigent.

Hem dut a terme el nostre treball de revisió d'acord amb els requeriments establerts en la Norma Internacional d'Encàrrecs d'Assegurament 3000 Revisada en vigor, "Encàrrecs d'Assegurament diferents de l'Auditoria o de la Revisió d'Informació Financera Històrica" (NIEA 3000 Revisada) emesa pel Consell de Normes Internacionals d'Auditoria i Assegurament (IAASB) de la Federació Internacional de Comptadors (IFAC) i amb la Guia d'Actuació sobre encàrrecs de verificació de l'Estat d'Informació No Financiera emesa per l'Institut de Censors Jurats de Comptes d'Espanya.

En un treball de seguretat limitada els procediments duts a terme varien en la seva naturalesa i moment de realització, i tenen una menor extensió, que els realitzats en un treball de seguretat raonable i, per tant, la seguretat que s'obté és substancialment menor.

El nostre treball ha consistit en la formulació de preguntes a la Direcció, així com a les diverses unitats de Criteria que han participat en l'elaboració de l'EINF, en la revisió dels processos per recopilar i validar la informació presentada en l'EINF i en l'aplicació de determinats procediments analítics i proves de revisió per mostreig que es descriuen a continuació:

- Reunions amb el personal de Criteria per conèixer el model de negoci, les polítiques i els enfocaments de gestió aplicats, els principals riscos relacionats amb aquestes qüestions i obtenir la informació necessària per la revisió externa.
- Anàlisi de l'abast, rellevància i integritat dels continguts inclosos en l'EINF de l'exercici 2018 en funció de l'anàlisi de materialitat realitzat per Criteria i descrit en l'apartat Sobre aquest Informe, considerant continguts requerits en la normativa mercantil en vigor.
- Anàlisi dels processos per recopilar i validar les dades presentades en l'EINF de l'exercici 2018.
- Revisió de la informació relativa als riscos, las polítiques i els enfocaments de gestió aplicats en relació als aspectes materials presentats en l'EINF de l'exercici 2018.
- Comprovació, mitjançant proves, en base a la selecció d'una mostra, de la informació relativa als continguts inclosos en l'EINF de l'exercici 2018 i la seva adequada compilació a partir de les dades subministrades por les fonts d'informació de Criteria.
- Obtenció d'una carta de manifestacions dels Administradors i la Direcció.

Conclusió

Basant-nos en els procediments realitzats en la nostra verificació i en les evidències que hem obtingut no s'ha posat de manifest cap aspecte que ens faci creure que l'Estat d'Informació No Financera Consolidat de Criteria Caixa, S.A.U. i societats dependents corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018 no ha estat preparat, en tots els seus aspectes significatius, d'acord amb els continguts recollits en la normativa mercantil vigent i seguint els criteris dels estàndards GRI.

Ús i distribució

Aquest informe ha estat preparat en resposta al requeriment establert en la normativa mercantil vigent a Espanya, pel que podria no ser adequat per a d'altres propòsits i jurisdiccions.

DELOITTE, S.L.

Xavier Angrill ▶

15 de març de 2019

Estat d'informació no financera

Exercici 2018

Índex

Sobre aquest informe.....	4
1. Model de Negoci	6
1.1. Estructura del Grup	6
1.2. Política d'inversió i política financera	7
1.3. Marc normatiu	8
1.4. Gestió de riscos del Grup CriteriaCaixa	8
1.5. Altres aspectes de l'evolució del Grup	8
1.6. Principals riscos no financers	9
2. Informació sobre qüestions ambientals.....	9
2.1. Política de la companyia i riscos principals	9
2.2. Gestió i compliment mediambiental.....	12
2.2.1. Contaminació	12
2.2.2. Economia Circular i prevenció i gestió de residus.....	13
2.2.3. Ús sostenible dels recursos	14
2.2.4. Canvi Climàtic.....	14
2.2.5. Protecció de la biodiversitat.....	15
3. Informació sobre qüestions socials i relatives al personal.....	15
3.1. Política de la companyia.....	15
3.2. Riscos identificats	16
3.3. Gestió i compliment social	16
3.3.1. Ocupació.....	17
3.3.1.1. Empleats per tipus de contracte	17
3.3.1.2. Empleats per tipus de jornada	18
3.3.1.3. Nombre d'acomiadaments durant l'exercici objecte de l'informe	20
3.3.1.4. Remuneracions mitjanes.....	20
3.3.1.5. Bretxa salarial.....	21
3.3.1.6. Remuneració de llocs de treball iguals o de mitjana de la societat	21
3.3.1.7. Remuneració mitjana dels consellers i directius.....	21
3.3.1.8. Treballadors amb discapacitat	22
3.3.2. Organització del treball	22
3.3.2.1. Organització del temps de treball.....	22
3.3.2.2. Nombre d'hores d'absentisme.....	23
3.3.2.3. Mesures destinades a facilitar el gaudi de la conciliació i fomentar-ne l'exercici corresponsable per part d'ambdós progenitors	24

3.3.3.	Salut i seguretat.....	24
3.3.4.	Relacions Socials.....	27
3.3.5.	Formació.....	27
3.3.6.	Accessibilitat.....	28
3.3.7.	Igualtat	28
4.	Informació sobre el respecte dels drets humans.....	30
4.1.	Política de la companyia.....	30
4.2.	Riscos identificats	32
5.	Informació relativa a la lluita contra la corrupció, el blanqueig i el suborn.....	32
5.1.	Política de la companyia.....	32
5.2.	Riscos identificats	33
6.	Informació sobre la societat.....	34
6.1.	Gestió i acompliment de la societat.....	34
6.1.1.	Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	34
6.1.2.	Subcontractació i proveïdors	36
6.1.2.1.	Consideració en les relacions amb proveïdors i subcontractistes de la seva responsabilitat social i ambiental.....	37
6.1.3.	Clients.....	37
6.1.3.1.	Mesures per a la salut i seguretat dels clients	37
6.1.3.2.	Sistemes de reclamació, queixes rebudes i resolució	38
6.1.4.	Informació Fiscal	38
ÍNDIX DE CONTINGUTS DE LA LLEI 11/2018 I ESTÀNDARDS GRI.....		39

Sobre aquest informe

Aquest informe recull informació no financera de CriteriaCaixa, S.A.U. (d'ara endavant, Criteria) i entitats dependents, de les quals les més rellevants són Caixa Capital Risc, S.A. (d'ara endavant, Caixa Capital Risc), Grup Saba Infraestructuras, S.A. (d'ara endavant, Grup Saba), Grup Inmo Criteria Caixa, S.A.U. (d'ara endavant, Grup InmoCaixa) i Mediterránea Beach & Golf Community, S.A.U. (d'ara endavant, Mediterránea), conjuntament, d'ara endavant, el Grup o el Grup Criteria, durant el 2018. Amb aquest document, l'organització dona resposta als requeriments d'Informació no Financera i Diversitat establerts a la Llei 11/2018, de 29 de desembre.

A les pàgines següents es recull informació relativa a l'àmbit ambiental, social, personal, de drets humans i de lluita contra la corrupció i el suborn de l'organització. Per a cada qüestió, es descriuen les polítiques i accions que s'han desenvolupat, així com els riscos derivats del desenvolupament de l'activitat.

L'informe s'ha elaborat partint de la Iniciativa Mundial de Presentació d'Informes de Sostenibilitat del **GRI** (Global Reporting Initiative), en la seva versió «Estàndards». També s'han aplicat els principis de comparabilitat, fiabilitat, materialitat i rellevància que recull la Llei d'Informació No Financera:

- **CRITERI DE COMPARABILITAT:** «L'organització informant ha de seleccionar, recopilar i comunicar la informació de manera coherent. La informació comunicada s'ha de presentar d'una manera que permeti als grups d'interès analitzar els canvis en l'acompliment de l'organització i que confirmi l'anàlisi relativa a altres organitzacions».
- **CRITERI DE FIABILITAT:** «L'organització informant ha de reunir, registrar, recopilar, analitzar i comunicar la informació i els processos utilitzats per preparar l'informe, de manera que puguin ser objecte de revisió i que estableixin la qualitat i la materialitat de la informació».
- **CRITERI DE MATERIALITAT I RELLEVÀNCIA:** «L'informant ha de tractar temes que: reflecteixin els impactes significatius econòmics, ambientals i socials de l'organització informant; influeixin substancialment en les valoracions i decisions dels grups d'interès».

D'acord amb el criteri de **materialitat i rellevància**, s'han analitzat les activitats del Grup Criteria amb l'objectiu de conèixer la notorietat dels aspectes relacionats amb l'estratègia de negoci.

En línia amb l'anàlisi efectuada, s'han identificat aspectes materials per al Grup per poder, així, retre comptes als seus grups d'interès sobre Informació no Financera.

Els aspectes materials identificats s'han estructurat partint de sis àmbits: Govern Corporatiu, Ambiental, Laboral, Social, Econòmic i Prestació de Serveis. A continuació es descriuen cadascun dels punts identificats en cadascun dels àmbits:

ASPECTE MATERIAL	DESCRIPCIÓ
GOVERN CORPORATIU	
Transparència, Ètica i Integritat	Polítiques per garantir que s'opera d'una manera transparent, ètica i íntegra.
Gestió del Risc	Procediments de diligència deguda, polítiques i procediments comunicats al personal per garantir que es gestiona el risc correctament.
Corrupció, Blanqueig i Suborn	Mesures adoptades per sumar-se a la lluita contra la corrupció, el blanqueig i el suborn.
Compliment regulatori	Polítiques i procediments per garantir el compliment estricte amb la regulació aplicable, monitorant contínuament qualsevol canvi que s'hi pugui esdevenir.
AMBIENTAL	
Gestió Eficient dels Recursos	Gestió apropiada del consum i subministrament d'aigua, materials i energia pel que fa al desenvolupament d'activitats per part del Grup InmoCaixa, el Grup Saba i Mediterránea Beach & Golf Community, S.A.U.
Contaminació	Mesures per prevenir, reduir o reparar les emissions de carboni que afecten greument el medi ambient, tenint en compte qualsevol forma de contaminació atmosfèrica específica d'una activitat, incloent-hi el soroll i la contaminació lumínica.
Economia Circular	Aposta de l'organització per la prevenció, el reciclatge, la reutilització i altres maneres de recuperació i eliminació de deixalles.
Protecció de la biodiversitat	Mesures preses per preservar o restaurar la biodiversitat.
LABORAL	
Conciliació	Impuls de mesures per garantir la conciliació de la vida laboral, personal i familiar.
Igualtat i Diversitat	Mesures implementades a l'organització per fomentar la diversitat, assegurar la igualtat d'oportunitats i la inclusió i garantir la proporció d'una retribució justa a totes les persones treballadores.
Formació i Retenció del Talent	Programes per millorar el desenvolupament d'aptituds de les persones treballadores mitjançant la formació contínua, adaptada a necessitats individuals.
Seguretat i Salut dels Empleats	Assegurar que les condicions dels llocs de treball garanteixen la seguretat i salut de les nostres persones treballadores.
Drets Humans	Mesures definides i posades en marxa per garantir els Drets Humans de totes les persones que treballen a l'organització o que hi tenen una relació laboral.
SOCIAL	
Compromís Social	Contribució al desenvolupament sostenible de la comunitat en què opera. Ens assurem que tenim canals de comunicació bidireccionals per impulsar les relacions i col·laboracions amb la Comunitat Local a través del programa d'obra social impulsat per la Fundació Bancària "la Caixa".
ECONÒMIC	
Sostenibilitat del negoci a llarg termini	Mesures per assegurar la rendibilitat i la continuïtat del negoci a llarg termini.
PRESTACIÓ DE SERVEI	
Relació amb Clients	Canals de comunicació establerts per garantir una comunicació transparent i fluida amb els clients pel que fa al desenvolupament de per part del Grup InmoCaixa, el Grup Saba i Mediterránea Beach & Golf Community, S.A.U.
Seguretat i Salut dels Clients	Compromís de vetllar per la màxima protecció de la privacitat dels clients.

Amb l'informe, es recullen tots els aspectes identificats com a materials, alineats amb els requeriments que estableix la Llei 11/2018, d'Informació No Financera.

1. Model de Negoci

1.1. Estructura del Grup

Criteria Caixa, S.A.U. és una societat holding d'inversions, l'accionista únic de la qual és la Fundació Bancària Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona "la Caixa" (d'ara endavant, la FBLC o "la Caixa").

"la Caixa", fundada al 1904, és la primera fundació privada d'Espanya, la segona d'Europa i una de les més importants del món, amb un gran compromís amb el present i el futur de les persones. Té dos àmbits d'actuació:

Obra Social "la Caixa"

"la Caixa" gestiona directament la seva Obra Social, a través de la qual, des de fa més de 110 anys, actua en àmbits tan prioritaris com el social, la recerca, l'educatiu, el cultural i el científic. Prioritza tres valors fonamentals: compromís social, confiança i excel·lència.

En l'exercici 2018, "la Caixa" ha impulsat 50.000 activitats, de les quals s'han beneficiat 14,9 milions de beneficiaris al món, 11,4 milions a Espanya.

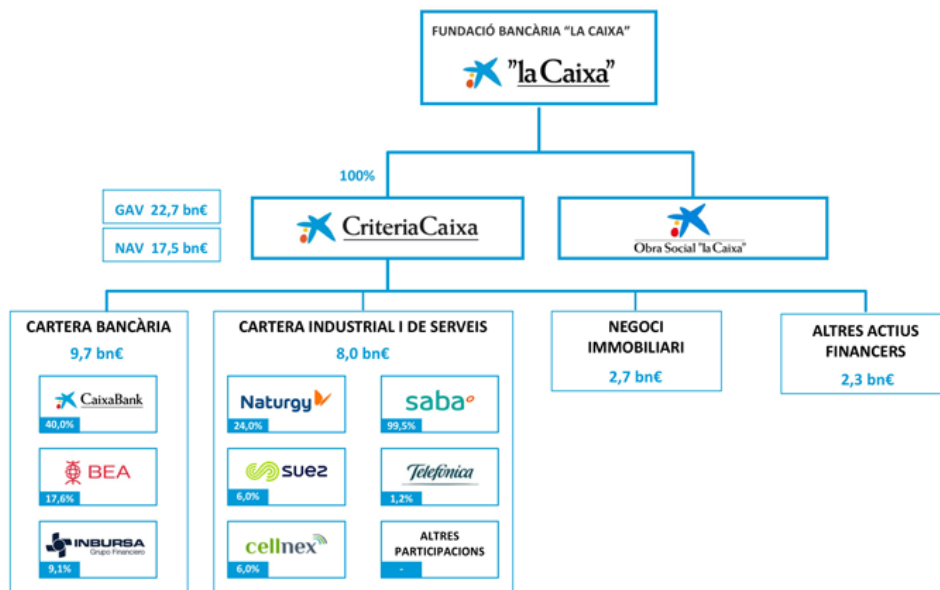
Durant els últims 10 anys, ha gestionat un pressupost que supera els 5.000 milions d'euros. En aquest sentit, el pressupost aprovat per a l'exercici 2019 arriba als 545 milions d'euros (520 milions d'euros el 2018).

Gestió patrimonialista

Criteria és la societat holding que gestiona el patrimoni empresarial del Grup, amb la doble Missió de generar els recursos necessaris per finançar l'Obra Social que fa "la Caixa" i preservar i fer créixer el patrimoni de la Fundació mitjançant la generació de valor.

Criteria gestiona una cartera de participacions accionaries en sectors estratègics com el bancari, l'energètic, els serveis i l'immobiliari, entre d'altres, que generen uns fluxos recurrents.

A 31 de desembre de 2018, el Valor Brut dels Actius (GAV, pel seu acrònim en anglès) que gestiona Criteria puja a 22.746 milions d'euros i, descomptant-ne el deute brut, el Valor Net dels Actius (NAV, pel seu acrònim en anglès) puja a 17.511 milions d'euros. L'estructura del Grup a aquesta data és la següent:

1.2. Política d'inversió i política financera

Política d'inversió

La filosofia d'inversió de Criteriacaixa es basa en la creació de valor, amb una cartera diversificada (en sectors, noms, geografies i classes d'actius), majoritàriament estable, d'alta qualitat, que asseguri dividends o rendiments recurrents, i en companyies líders en els seus mercats respectius, sempre respectant una disciplina financera sòlida i socialment responsable.

Actualment, una part important de la cartera de Criteriacaixa es compon de participacions significatives en companyies de primer nivell (principalment, CaixaBank, Naturgy, The Bank of East Asia i el Grupo Financiero Inbursa), en què ostenta, sense tenir-ne el control, una determinada influència significativa, a través de la presència en els òrgans de govern.

Al seu torn, i amb l'objectiu d'aconseguir més diversificació de la cartera, durant l'exercici 2018 i després de la desinversió a Abertis, Criteriacaixa ha iniciat un procés d'inversió incorporant a la cartera nous noms, geografies i sectors, principalment societats cotitzades, a nivell europeu, amb potencial de creixement o rendibilitat per dividend, en participacions sense presència en òrgans de govern, cosa que garanteix la generació de liquiditat i permet una gestió més flexible de la cartera.

Política financera

Els aspectes més significatius de la política financera de Criteriacaixa són:

- Compromís de tenir en tot moment una qualificació creditícia de grau d'inversió.
- Mantenir nivells de deute moderats i sostenibles a mitjà i llarg termini.
- Perfil de venciments de deute principalment a llarg termini.
- Diversificació de fonts de finançament que mitiguin el risc de finançament, i disponibilitat de línies de crèdit compromeses, per mantenir nivells sobrants de liquiditat.

- Estabilitat a les despeses financeres, amb una proporció elevada del deute a tipus d'interès fix.

Aquestes polítiques (d'inversió i financera), juntament amb la composició de la cartera, són les que han permès i han de continuar permetent a Criteria complir amb la seva missió respecte a la Fundació Bancària "la Caixa".

1.3.Marc normatiu

En data 26 de setembre de 2017, el Consell de Govern del Banc Central Europeu, després de constatar la pèrdua de control de Criteria sobre CaixaBank, va prendre una decisió per la qual Criteria deixava d'estar sota la seva supervisió, i el nou grup obligat va passar a ser l'encapçalat per CaixaBank.

Des de llavors, el marc normatiu de Criteria s'ha simplificat significativament i s'ha ajustat a la realitat de Criteria com a societat instrumental patrimonialista de la Fundació Bancària "la Caixa". En aquest sentit, els requeriments normatius per a la Fundació són (entre parèntesis, l'ens Supervisor):

- Informe Anual de Govern Corporatiu (Ministeri d'Economia).
- Elaboració o ratificació anual d'un Protocol de gestió de participada bancària (Banc d'Espanya).
- Elaboració anual d'un Pla Financer, no reforçat (Banc d'Espanya).

1.4.Gestió de riscos del Grup CriteriaCaixa

Els riscos de caràcter financer (liquiditat, crèdit, deteriorament de les participacions accionaries, deteriorament dels actius immobiliaris, deteriorament d'altres actius, mercat i fiabilitat de la informació financera) es desenvolupen a la Nota 4 dels comptes anuals consolidats i als apartats E i F.2.1 de l'Informe Anual de Govern Corporatiu.

1.5.Altres aspectes de l'evolució del Grup

En relació amb l'evolució del negoci del Grup, vegeu l'Informe de Gestió dels Comptes Anuals Consolidats.

1.6. Principals riscos no financers

Els riscos no financers principals als quals està exposat el Grup, que s'han identificat i monitorat durant el 2018, són:

- Govern corporatiu i compliment.
- Compromís amb la societat i el medi ambient.
- Ètica, integritat i transparència.
- Experiència i satisfacció del client.
- Protecció de dades personals.
- Ciberseguretat.
- Ocupació de qualitat, diversitat, inclusió i desenvolupament professional.

2. Informació sobre qüestions ambientals

2.1. Política de la companyia i riscos principals

El Grup Criteria està compromès amb el respecte a l'entorn natural, un compromís que va més enllà de les seves obligacions legals i que es concreten en un sistema de gestió mediambiental integrat a l'activitat de negoci, que engloba tots els seus projectes, i que té la certificació ISO 14001¹ de Medi Ambient i l'ISO 50001:2011 d'Eficiència energètica².

Tenint en compte l'activitat principal de gestió de participacions empresarials a què es dedica el Grup, no té despeses, actius, provisions ni contingències de caràcter mediambiental que puguin ser significatius en relació amb el seu patrimoni, situació financera i resultats.

Així mateix, gràcies a la presència en els òrgans de govern de les participades, el Grup Criteria continua fomentant el desenvolupament de polítiques d'avaluació i control de risc social i ambiental de les participades.

En aquest sentit, més del 70% del GAV de Criteria està format per companyies del sector bancari, energètic i de serveis, que disposen d'estratègies ben definides en matèria de responsabilitat corporativa, i, a més, són multinacionals que reporten periòdicament d'acord amb les millors pràctiques amb relació al desenvolupament de les seves estratègies de Sostenibilitat. El seu compromís i responsabilitat han estat premiats per diferents organismes nacionals i internacionals en els rànquings o índexs reconeguts com el FTSE4Good o el Dow Jones Sustainability Index, entre d'altres. Addicionalment, la majoria són signants del Carbon Disclosure Project.

¹ Informació relativa a les societats Criteria, el Grup Saba i Mediterrànea.

² Informació relativa al Grup Saba. (Espanya i Itàlia; previst a Portugal 2019).

Amb tot això, el Grup Criteria és una empresa sensibilitzada amb el medi ambient que desenvolupa la seva activitat tenint en compte la protecció de l'entorn i procurant aconseguir la màxima eficiència en l'ús dels recursos que necessita. En una iniciativa voluntària, més enllà dels requisits legals i estatutaris, procura infondre en tot moment la conscienciació i compromís als seus treballadors i directius, amb relació a la correcta aplicació de les normes sobre ètica i integritat empresarial en tots els negocis que duu a terme.

En aquesta línia, els principals impactes mediambientals identificats se centren en els aspectes següents:

- La generació de residus.
- El consum elèctric dels serveis centrals i els centres de treball (abast 2).
- Els consums energètics indirectes que es deriven dels desplaçaments dels empleats i les emissions de Gasos amb Efecte d'Hivernacle associades (abast 3).
- El desenvolupament de la seva activitat en àrees que inclouen espais naturals protegits.

El compromís del Grup Criteria amb el medi ambient, que es recull a l'article 5.3 del Codi Ètic, es fonamenta en els principis següents:

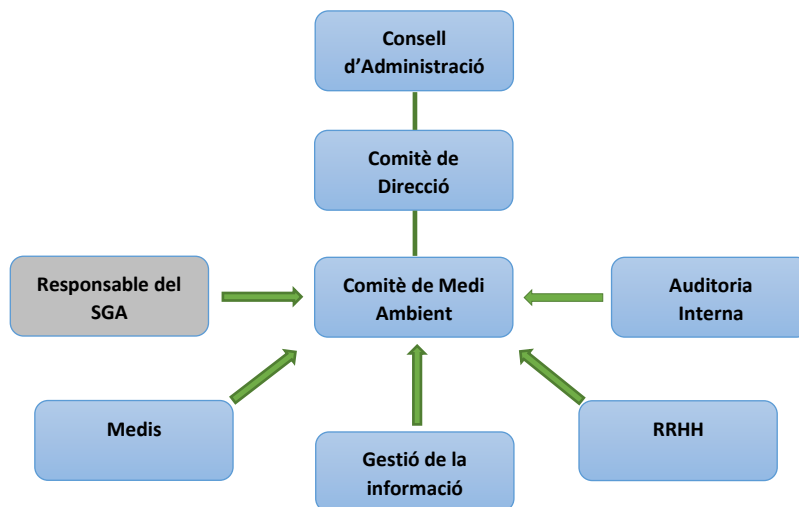
- El compliment de la legislació i la normativa ambiental aplicable a les seves activitats, així com altres compromisos que el Grup Criteria subscriu voluntàriament.
- Aplicar, en la mesura del possible, principis i bones pràctiques ambientals en totes les actuacions.
- Formar i sensibilitzar els empleats fent-los partícips de la política ambiental del Grup i de les seves campanyes.
- Fer un ús sostenible dels recursos i treballar per mitigar el canvi climàtic.
- Establir i fer un seguiment del sistema de gestió ambiental, promovent-ne la millora contínua afinant l'acompliment ambiental i fomentant la mateixa actitud a les filials.
- Prevenir les actuacions contaminants implantant gradualment les mesures de millora corresponents i tenint en compte tots els aspectes necessaris per garantir la protecció del medi ambient.
- Difondre, mitjançant-ne la publicació al web corporatiu, la Política Ambiental als proveïdors de béns i serveis, per conscienciar de la necessitat de complir amb unes bones pràctiques ambientals quan facin activitats al centre de treball del Grup Criteria.
- Posar la Política Ambiental a disposició de totes les parts interessades.

Pel que fa a la promoció i el desenvolupament immobiliaris, el Grup promou edificacions d'acord amb criteris d'ecosostenibilitat superiors als mínims legals. Addicionalment, elabora contínuament estudis i comparatives exhaustius amb l'objectiu d'assegurar l'ús de materials i instal·lacions amb criteris de sostenibilitat, aspectes que es traslladen durant tota la cadena de valor i, en particular, a proveïdors de construcció.

Respecte al negoci d'oferta d'oci, el Grup té adquirit un compromís amb la gestió responsable de l'aigua, un sistema de gestió de residus i la protecció d'elements d'interès geològic, hidrològic i de la fauna; tot plegat reconegut per l'Audubon International Gold Signature Sanctuary, la certificació internacional amb experiència en el disseny ecològic, la restauració de l'hàbitat i el desenvolupament sostenible. Així mateix, derivat d'un enfocament únic per integrar l'acció humana i els paisatges naturals, ha obtingut el prestigiós Certificat GEO de sostenibilitat als camps de golf de LUMINE Golf Club.

En relació amb el negoci de mobilitat urbana, promou actuacions per protegir el medi ambient invertint recursos econòmics en un manteniment més eficient energèticament. També es prenen mesures que permeten disminuir els efectes del canvi climàtic, com ara apostar per la mobilitat sostenible, que contribueix a disminuir les externalitats negatives que, com a resultat, disminueixen les emissions de CO₂ a l'atmosfera.

En el marc dels òrgans de govern de la societat dominant del Grup, el Consell d'Administració és el màxim òrgan de decisió en aquesta matèria, i compta, al seu torn, amb el suport del Comitè de Direcció, que ostenta la màxima autoritat de la societat en relació amb el medi ambient i que és qui aprova els objectius ambientals i assigna els recursos necessaris per a la seva consecució. El Comitè de Medi Ambient dirigeix la implantació del Sistema de Gestió Ambiental amb el suport del responsable de medi ambient.

Pel que fa a reptes, el Grup Criteria té accions específiques per desenvolupar per continuar millorant l'eficiència ambiental del Grup reduint el consum de paper, els residus generals, millorant el control del consum d'aigua i continuar implementant accions que minimitzin les emissions de CO₂ derivades de l'activitat a través de la millora dels processos i l'adquisició de productes i serveis energèticament eficients i sostenibles, així com un millor disseny de les instal·lacions i immobles.

Fins ara, no s'han rebut multes relatives a l'àmbit mediambiental.

2.2. Gestió i compliment mediambiental

2.2.1. Contaminació

En el marc del compromís per aconseguir més eficiència energètica i, com a conseqüència, prevenir, reduir o reparar les emissions de carboni que afecten el medi ambient, el Grup Criteria promou accions enfocades a l'estalvi energètic com ara la instal·lació d'il·luminació LED amb sensors de presència, l'encesa i apagat automàtics dels llums, el monitoratge via plataforma web de consums d'aparcaments i l'adhesió a iniciatives mundials com l'Earth Hour, que promou la World Wildlife Foundation.

Adicionalment, promou pautes de treball en aquesta línia, com ara desenvolupar activitats amb llum natural sempre que es pugui, apagar els llums durant les absències del lloc de treball, mantenir la climatització en valors raonables o fer un ús eficient dels equips ofimàtics.

Durant el 2018, s'ha constatat més utilització de les sales de reunions i de les teleconferències i videoconferències.

Pel que fa a gestió d'informació sobre consum, les dades registrades i indicades a continuació són les relatives a Mediterrània Beach & Golf Community, S.A.U. i el Grup Saba.

Localització	Detall de la iniciativa	Estalvi energètic	Unitats (GJ, kWh)
Casas Club i Lumine Beach	Substitució de lluminàries per LED	3% del consum	kWh
Piscines del Beach Club	Substitució del tipus de producte químic	3% del consum	kg
Manteniment del vas de la piscina	Aprofitament de l'aigua (transvasaments)	3% del consum	m ³
Saba Espanya	Diversos - Instal·lació de Sistemes	5% del consum	kWh
Saba Xile	Diversos - Instal·lació de Sistemes	11% del consum	kWh

Pel que fa a la reducció d'emissions atmosfèriques, el Grup Criteria té millors pràctiques per seguir per fer un ús eficient dels mitjans de transport col·lectiu i sostenible, quan sigui possible. Adicionalment, també promou l'ús del transport privat per a desplaçaments amb menor emissió de CO₂ i promou la mobilitat sostenible. Pel que fa als vehicles de servei del negoci de mobilitat urbana a Espanya, són elèctrics.

2.2.2. Economia Circular i prevenció i gestió de residus

Els residus principals que genera el Grup Criteria en el desenvolupament de la seva activitat corresponen a **paper (5.775 kg)**¹ consumit en centres de treball i **material de construcció**, com fusta i barreges de formigó, maons, teules i materials ceràmics (**1.954 m³**)² derivat de l'activitat de desenvolupament immobiliari finalitzada durant l'exercici.

Pel que fa a residus perillosos, el detall, així com el tractament aplicat, s'indica a continuació³.

Residu perillós	Tipologia de tractament	Quilos gestionats
Fluorescents / LED	Reciclatge	33,40
Fluorescents	Reutilització	2.886,40
Olis industrials	Reutilització	620,00
Envasos contaminants	Reutilització	1.300,00
Absorbents	Incineració	612,00
Absorbents	Reutilització	6.669,80
Aerosols	Reutilització	8,00
Components i equips rebutjats	Reutilització	272,20
Dissolvents usats	Reutilització	128,00
Piles i acumuladors	Reutilització	1.559,00
Pintures, vernissos, tintes i residus adhesius	Reutilització	892,00
Residus químics barrejats	Reutilització	303,80

¹ Informació relativa a Criteria i el Grup InmoCaixa.

² Informació relativa al Grup InmoCaixa.

³ Informació relativa a Criteria, Mediterrànea i el Grup Saba.

2.2.3. Ús sostenible dels recursos

A continuació es presenten els principals recursos que utilitza l'organització per dur a terme la seva activitat.

ENERGIA

En relació amb l'energia consumida, és principalment d'origen elèctric i gas natural. El consum d'electricitat és l'únic consum energètic que es dona al Grup Criteria, tant en els centres de treball com pel que fa a prestació de serveis a clients i el desenvolupament d'altres activitats. Per portar un control d'aquest consum als serveis centrals, el Grup té un sistema de gestió mediambiental.

L'any 2018, el consum energètic del Grup ha sigut de 31.393.852 kWh¹, corresponents a 30.350.538 kWh d'electricitat, 636.000 kWh² de gas natural i 407.314 kWh³ de gasoil, respectivament.

AIGUA

Dins del Grup Criteria, la major part del consum d'aigua (99,4%) es fa en el negoci d'oci, l'ús principal de la qual és el consum humà, l'aigua per als lavabos i l'aigua regenerada. Les aigües de consum humà són per a la zona de dutxes, cases club, restaurants i bars. L'aigua de lavabo prové de xarxa la de distribució d'aigua, però es fa servir només per a ús recreatiu en piscines. L'aigua regenerada prové de depuradores i s'utilitza únicament per regar els jardins de les instal·lacions del Beach Club i els vials d'accés a les Cases club. Per regar els camps de golf, s'utilitza la mateixa aigua regenerada procedent de la depuradora, que després d'un procés d'osmotització i barreja, adquireix les condicions de qualitat necessàries. El restant 0,6% correspon a consum d'aigua en oficines i centres de treball.

Al Grup hi ha hagut, durant l'any 2018, un consum total de **629.711 m³** ⁽⁴⁾ el 96,5% del qual correspon a aigua regenerada. Aquest càlcul s'ha obtingut a partir de les factures corresponents de la companyia de subministrament i sistemes de mesuraments avançats instal·lats.

2.2.4. Canvi Climàtic

La petjada de carboni directa del Grup Criteria prové principalment de desplaçaments de la seva xarxa de professionals, perquè no consumeix combustibles de cap tipus per al desenvolupament de la seva activitat principal. D'altra banda, l'abast 2 de la petjada del Grup correspon a la xarxa de calor i fred de les oficines i centres de treball, així com l'energia que es consumeix per prestar serveis en centres d'oci i desenvolupament immobiliari. Aquest càlcul representa un total de

¹ Informació relativa a Criteria i les societats dependents.

² Informació relativa a Mediterrànea.

³ Informació relativa a Mediterrànea i el Grup Saba.

⁴ Informació relativa a Criteria i les societats dependents.

14.347,38 tones¹ equivalents de CO₂. Amb relació a la reducció d'emissions de GEH, l'organització ha impulsat les mesures anteriorment descrites a l'apartat 2.2.1.

El Grup Criteria ha fet una estimació de la seva petjada d'abast 3 per al negoci de mobilitat urbana. El càlcul representa un total de **525,14 tones** equivalents de CO₂. Per a la resta d'entitats del Grup, durant els propers exercicis anirà incorporant els riscos de canvi climàtic en el seu sistema de control i gestió de riscos corporatius.

2.2.5. Protecció de la biodiversitat

El Grup Criteria desenvolupa part de la seva activitat relativa al negoci d'oci en una zona que inclou un espai d'interès natural de 17,3 hectàrees. Amb l'objectiu d'assegurar que la intervenció humana hi és mínima i permetre arribar un nivell d'autogestió i autoregulació suficient, s'ha redactat un pla de gestió amb els objectius següents:

- Establir les directrius necessàries per garantir els objectius de protecció definits per aquest espai, les espècies vegetals i animals que hi viuen, els diversos ecosistemes, els recursos naturals i el paisatge.
- Definir una regulació d'usos que permeti preservar l'espai de qualsevol activitat susceptible de perjudicar-ne els principals valors naturals i alhora, fer-ne compatible l'ús públic.
- Descriure i valorar les actuacions necessàries per garantir el funcionament correcte de l'espai, així com els seus sistemes de control de l'evolució.
- Concretar un Pla d'inversió i finançament per aconseguir els objectius del Pla de Gestió, a més d'un calendari d'execució de les diverses accions.
- Establir les competències i responsabilitats de cadascuna de les parts implicades.

3. Informació sobre qüestions socials i relatives al personal

3.1. Política de la companyia

El Grup Criteria té definit i desplegat un model de gestió de les persones integrador, que fomenta el desenvolupament de les capacitats professionals i promou la satisfacció dels empleats. Tal com s'ha recollit a la política de recursos humans, els principis de gestió i de lideratge del Grup descriuen l'estil de direcció i la seva cultura, en particular pel que fa a les relacions humanes. En aquest sentit, el Grup Criteria considera les persones que hi treballen com el seu actiu més valuós, i per això proporciona els mitjans adequats per al desenvolupament de les competències i coneixements professionals, així com les actituds necessàries per respondre a les necessitats

¹ Informació relativa a Criteria i les societats dependents.

del negoci de la Societat, gestionar eficaçment els reptes que demani cada lloc de treball i proporcionar a cada empleat més satisfacció a l'hora de desenvolupar la seva feina.

La política marc de recursos humans de l'organització estableix com a principis la promoció del respecte i la confiança en les relacions laborals i la igualtat d'oportunitats, l'establiment d'una comunicació oberta i proactiva, la promoció de la proactivitat i l'excel·lència en el lloc de treball, la facilitació de l'equilibri entre la vida laboral i la personal, l'assegurament del desenvolupament professional, la garantia d'un treball segur i saludable i el rebuig a qualsevol tipus de conducta discriminatòria.

De manera complementària, les polítiques d'igualtat d'oportunitats, juntament amb la de selecció i promoció, amplien i detallen els compromisos i procediments de l'organització en relació amb el desenvolupament professional i la igualtat d'oportunitats. Així mateix, el protocol antidiscriminació per raó de sexe estableix les disposicions generals per a la prevenció de l'assetjament per raó de sexe, així com altres conductes discriminatòries, i és d'aplicació a tota l'organització.

Pel que fa a la prevenció de riscos laborals, tal com queda reflectit a la Política de Prevenció de Riscos Laborals del Grup Criteria, un dels objectius principals és la millora contínua de les condicions laborals, per tal d'eleva a màxims els nivells de seguretat, salut i benestar de tot el personal que treballa a l'Organització. En aquest sentit i per garantir l'objectiu establert, Criteria està certificada segons la norma OHSAS 18001:2007.

3.2. Riscos identificats

Els principals riscos identificats amb relació a les persones treballadores se centren en la protecció de la seguretat i la salut. Amb l'objectiu de gestionar i implantar mesures de control relatives a la prevenció de riscos laborals, Grup Criteria té un servei propi i aliè de prevenció. Els dos principals riscos són l'ergonòmic per a les persones de serveis centrals i el de prestació de serveis d'oci. El departament de Prevenció de Riscos Laborals monitora els indicadors de seguretat i salut de manera exhaustiva a través d'un sistema de gestió implantat que es descriu amb més detall a l'apartat 3.3.3.

Adicionalment, un altre risc rellevant per al Grup és l'absència de competències professionals i coneixements que assegurin la contribució a la consecució dels objectius de negoci. Per gestionar correctament aquest risc, s'implementen programes de formació específics partint de necessitats de cada àrea o departament en particular, que es descriuen amb més detall a l'apartat 3.3.5.

3.3. Gestió i acompliment social

En els apartats següents es reporta el conjunt d'indicadors clau monitorats en l'àmbit d'Informació sobre qüestions socials i de personal.

3.3.1. Ocupació

En aquest apartat, el Grup Criteria aporta informació sobre indicadors relacionats amb la composició del seu equip de persones i les tipologies de contracte que hi ha, així com indicadors d'igualtat i no discriminació. L'organització ha tancat l'any 2018 amb un total de 2.652 persones en plantilla.

Com a informació que cal destacar, el 33% de la plantilla està compost per dones, i el 87% té un contracte indefinit.

A les taules següents es mostra el desglossament de la plantilla de l'organització.

3.3.1.1. Empleats per tipus de contracte¹

Per al Grup Criteria, és primordial oferir a la plantilla estabilitat i seguretat laborals. Per això, en la mesura del possible, l'organització aposta per la contractació indefinida. D'aquesta manera, el 87% de la plantilla del Grup té aquesta tipologia de contracte.

	Homes	Dones	Total	% Total
Nombre d'empleats amb contracte indefinit	1.528	772	2.300	87%
Nombre d'empleats amb contracte temporal	241	111	352	13%
TOTAL	1.769	883	2.652	100%

Si observem els tipus de contracte per franja d'edat, podem concloure que el gruix de la plantilla del Grup Criteria se situa a la franja d'edat d'entre els 30 i 45 anys, tant per a contractes indefinits com temporals. Destaca el rang d'edat més jove, en què es concentren el segon major nombre d'empleats amb contracte temporal.

	< 30	30-45	> 45-55	> 55	Total
Nombre d'empleats amb contracte indefinit	251	912	706	431	2.300
Nombre d'empleats amb contracte temporal	112	128	68	44	352
TOTAL	363	1.040	774	475	2.652

¹ Informació relativa al Grup Criteria incloent-hi el personal relatiu a l'adquisició duta a terme pel Grup Saba en data 10 de desembre de 2018.

Si observem els tipus de contracte per categoria professional, podem concloure que la majoria dels empleats se centren en Personal auxiliar, que suposa un 57% de la plantilla. Addicionalment, tots tenen un contracte indefinit amb el Grup Criteria, cosa que reforça l'aposta del Grup per l'ocupació de llarga durada. Cal destacar que el 80% dels contractes temporals provenen de l'activitat de la unitat de negoci de Saba del grup, ja que la seva activitat així ho requereix.

Categoria professional	Directius	Caps	Tècnics	Admin.	Personal auxiliar	Personal no fix	Total
Nombre d'empleats amb contracte indefinit	19	211	315	238	1.517	0	2.300
Nombre d'empleats amb contracte temporal	0	0	5	0	0	347	352
TOTAL	19	211	320	238	1.517	347	2.652

Finalment, s'observa que un 33% del total de la plantilla del Grup Criteria correspon a dones i un 67% a homes.

Categoria professional	Directius	Caps	Tècnics	Admin.	Personal auxiliar	Personal no fix	Total
Homes	11	142	186	94	1.098	239	1.770
Dones	8	69	134	144	419	108	882
TOTAL	19	211	320	238	1.517	347	2.652

3.3.1.2. Empleats per tipus de jornada¹

El 79% de la plantilla del Grup Criteria treballa a jornada completa a l'organització. Del total de 408 persones que treballen a temps parcial, prop del 60% són homes.

¹ Informació relativa a Grup Criteria excloent-ne el personal relatiu a l'adquisició duta a terme pel Grup Saba en data 10 de desembre de 2018.

	Homes	Dones	Total	% Total
Nombre d'empleats a jornada completa	940	550	1.490	79%
Nombre d'empleats a jornada parcial	243	163	406	21%
TOTAL	1.183	714	1.896	100%

Tal com es mostra a la taula següent, la concentració més gran d'empleats a temps parcial s'ubica a la franja d'edat de 30 a 45 anys. Aquest col·lectiu de professionals representa un 7% de la plantilla.

	< 30	30-45	> 45-55	> 55	Total
Nombre d'empleats a jornada completa	148	656	495	191	1.490
Nombre d'empleats a jornada parcial	96	131	95	84	406
TOTAL	244	787	590	275	1.896

Adicionalment, si observem la mateixa informació per categoria professional, podem veure que, de la mateixa manera que per tipologia de durada de contracte, el Personal auxiliar en registra el nombre més gran.

Categoria professional	Directius	Caps	Tècnics	Admin.	Personal auxiliar	Personal no fix	Total
Nombre d'empleats a jornada completa	19	111	243	113	858	146	1.490
Nombre d'empleats a jornada parcial	0	5	13	6	229	153	406
TOTAL	19	116	256	119	1.087	299	1.896

3.3.1.3. Nombre d'acomiadaments durant l'exercici objecte de l'informe

Durant l'any 2018, no hi ha hagut acomiadaments a l'organització.

3.3.1.4. Remuneracions mitjanes¹

La retribució fixa dels empleats del Grup Criteria es determina i es revisa partint de la valoració del lloc de treball, el nivell de responsabilitat i la pràctica del mercat. El salari brut anual s'abona prorratejat en 12 pagues. Els aspectes que l'organització té en consideració per fixar la retribució són:

- El nivell de responsabilitat de la posició.
- La pràctica del mercat.
- L'acompliment professional.

Per a determinats llocs, el Grup Criteria abona una retribució anual variable, lligada a la consecució d'uns objectius individuals i en funció dels resultats obtinguts, tant a nivell individual com d'equip.

Adicionalment, el Grup Criteria ofereix, dins de la seva política retributiva, un pla de compensació flexible. Es tracta d'un sistema de Retribució Flexible que permet als empleats, de forma voluntària, percebre part de la retribució bruta a través de la contractació i lliurament d'una sèrie de productes o serveis determinats i aconseguir un increment de la seva disponibilitat retributiva neta gràcies al tractament fiscal favorable previst a l'IRPF.

A les taules següents es mostra la remuneració mitjana de l'organització per gènere, franja d'edat i categoria professional.

	Homes	Dones
Remuneració mitjana	31.314,11 €	29.616,16 €

¹ Informació relativa a Grup Criteria excloent-ne el personal relatiu a l'adquisició duta a terme pel Grup Saba en data 10 de desembre de 2018.

	< 30	30-45	> 45-55	> 55
Remuneració mitjana	14.621,11 €	28.971,58 €	37.141,63 €	35.025,81 €

Categoria professional	Directius	Caps	Tècnics	Admin.	Personal auxiliar	Personal no fix
Remuneració mitjana	181.757,21 €	93.680,30 €	49.509,74 €	32.760,22 €	19.877,29 €	18.933,23 €

3.3.1.5. Bretxa salarial¹

En aquest apartat es mostra la bretxa salarial que hi ha a l'organització. El càlcul d'aquesta bretxa s'ha obtingut a partir del salari brut d'homes i dones de l'organització equiparats a jornada completa.

Categoria professional	Directius	Caps	Tècnics	Admin.	Personal auxiliar	Personal no fix
Bretxa salarial	12%	25%	10%	(3%)	11%	10%

3.3.1.6. Remuneració de llocs de treball iguals o de mitjana de la societat²

Per poder oferir la comparativa de remuneració de llocs de treball iguals entre el Grup Criteria i la societat, s'ha escollit el salari inicial de l'organització i el mínim local. Cal destacar que a la taula es registra l'SMI del col·lectiu d'hostaleria, aplicable només a la filial del grup Mediterrànea.

	Salari inicial	Salari mínim local	Ràtio (inicial/local)
Espanya	11.906,88 €	10.302,60 €	1,16

3.3.1.7. Remuneració mitjana dels consellers i directius³

La retribució de la totalitat dels membres dels consellers en la seva condició de tals és idèntica per a cadascun, i tot això sens perjudici de la retribució addicional que perceben (i) per la seva

¹ Informació relativa a Grup Criteria excloent-ne el personal relatiu a l'adquisició duta a terme pel Grup Saba en data 10 de desembre de 2018.

² Informació relativa a Grup Criteria excloent-ne el personal relatiu a l'adquisició duta a terme pel Grup Saba en data 10 de desembre de 2018.

³ Informació relativa a Grup Criteria excloent-ne el personal relatiu a l'adquisició duta a terme pel Grup Saba en data 10 de desembre de 2018.

pertinença a les diverses comissions del Consell d'Administració i (ii) per la dedicació que s'ofereix a la societat.

Per part seva, la remuneració dels Directius i Directives té en compte una part fixa i una altra variable. A la taula següent es mostra la remuneració mitjana de directius del Grup Criteria:

	Homes	Dones
Remuneració mitjana dels Directius	191.921,94 €	167.780,71 €

3.3.1.8. Treballadors amb discapacitat¹

El Grup compleix amb els requisits de la Llei General de Discapacitat, ja sigui a través de la contractació directa de persones amb minusvalideses o a través de contractar a empreses especials de treball, així com a través de donacions a fundacions relacionades amb el foment del treball de persones amb minusvalideses. Amb tot això, el percentatge de persones amb minusvalideses és superior al 2%.

3.3.2. Organització del treball

3.3.2.1. Organització del temps de treball

La finalitat de l'organització és aconseguir un entorn favorable que faciliti la conciliació de la vida personal i laboral dels professionals del Grup Criteria, en el sentit que estableix la Llei 39/1999, de 5 de novembre, de conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores. En particular, la igualtat efectiva entre dones i homes, tot respectant la legislació vigent i seguint les millors pràctiques per aconseguir un equilibri personal i professional.

Els horaris de treball dels professionals del Grup compleixen amb els criteris definits als convenis col·lectius de referència respectius i tenen els descansos que estableix la llei. Addicionalment, a fi que la conciliació entre la vida professional i la privada sigui una realitat per als empleats, el Grup Criteria dissenya, proposa i implanta un conjunt d'accions concretes que en permeten la compatibilització de manera equilibrada, que es desenvolupen en detall en el Manual *Pack de benvinguda als empleats* per a professionals en oficines, i entre les quals destaquen les següents:

- **Horaris flexibles:** un pla que permet als empleats establir una jornada laboral, dins d'un horari coincident, flexibilitzant tant l'hora de l'entrada com la de sortida.
 - Horaris d'entrada i de sortida:
 - Entrada entre les 8.00 i les 9.30.
 - Dinar de 14.00 a 16.00, amb un mínim d'una hora.

¹ Informació relativa a Grup Criteria excloent-ne el personal relatiu a l'adquisició duta a terme pel Grup Saba en data 10 de desembre de 2018.

- Sortida entre les 17.00 i les 19.30.
- Horaris dels divendres:
 - Cada divendres de l'any, els horaris seran:
 - Entrada entre les 8.00 i les 9.30.
 - Sortida entre les 14.00 i les 15.30.
- Horaris de vigília de festius:
 - Per a les vigílies dels festius de Reis, Setmana Santa, Sant Joan, Nadal i Cap d'Any, els horaris seran de 8.30 a 13.30.
- Horari intensiu: Durant els mesos de juliol i agost, des de la primera setmana completa del mes de juliol fins a l'última setmana completa del mes d'agost, es podrà optar per fer horari intensiu, que serà el següent:
 - Entrada entre les 8.00 i les 9.30.
 - Sortida entre les 15.00 i les 16.30.
- **Teletreball:** d'altra banda, el Grup posa a disposició de tot el personal que ho requereixi per motius professionals un ordinador portàtil i un telèfon mòbil amb connectivitat a la xarxa del Grup. L'empleat podrà, en funció de la naturalesa de les seves funcions i amb acord previ amb el seu superior directe, optar per dur a terme les seves funcions a distància com a mesura de conciliació i per motius personals.
- **Permisos retribuïts i no retribuïts:** el Grup amplia alguns dels permisos per atendre les necessitats personals que es presentin durant la jornada laboral. En aquests permisos s'inclou el permís per malaltia de familiars, maternitat o paternitat, matrimoni, lactància i conciliació.
- **Excedències:** Hi ha la possibilitat de sol·licitar excedències voluntàries per atenció de fills, atenció de familiars i per raons de violència de gènere.

3.3.2.2. Nombre d'hores d'absentisme

Els nivells alts d'absentisme poden ser un indicador de problemes significatius en la gestió de les persones a les organitzacions. Per a Criteria, l'absentisme laboral fa referència a totes les absències o abandonaments del lloc del treball, justificades i no justificades. Gràcies a les mesures de flexibilitat laboral i conciliació implementades, el nivell d'absentisme actual és baix: arriba a una **taxa del 4,4%**, que ha suposat un total de 168.419,75¹ hores d'absentisme durant l'any 2018.

¹ S'ha tingut en compte la plantilla en data 31 de desembre de 2018 excloent-ne el personal relatiu a l'adquisició duta a terme pel Grup Saba en data 10 de desembre de 2018.

3.3.2.3. Mesures destinades a facilitar el gaudi de la conciliació i fomentar-ne l'exercici corresponsable per part d'ambdós progenitors

Durant l'any 2018, un total de 53 empleats s'han acollit al permís parental.

	Homes	Dones
Nombre total d'empleats que han tingut dret a permís parental	27	26
Nombre total d'empleats que s'han acollit al permís parental	27	26

3.3.3. Salut i seguretat

Criteria és conscient de la importància que les condicions de treball tenen sobre la seguretat i salut dels empleats. Per això, fa un important esforç, en el marc de les seves responsabilitats, per promoure i dur a terme iniciatives orientades a millorar-les. Per tal d'elevat els nivells de la seguretat, salut i benestar dels empleats i del personal que treballa per a la Societat, Criteria té un **Sistema de gestió de la seguretat i salut en el treball**.

En el marc d'aquest sistema de gestió, l'organització ha elaborat una Política de Prevenció de Riscos Laborals, que estableix:

- Les pautes per garantir la seguretat i la salut dels treballadors en tots els aspectes relacionats amb el treball.
- Les accions i criteris d'actuació per a la integració de l'activitat preventiva a l'empresa i l'adopció de totes les mesures necessàries assegurant el compliment del que s'estableix a l'article 16 de la Llei 31/95, de Prevenció de Riscos Laborals.
- Les accions encaminades a prevenir, eliminar o minimitzar els riscos als quals estan exposats el personal de l'empresa i les altres parts interessades.
- La implantació, manteniment i millora contínua del Sistema de gestió de la seguretat i salut en el treball (d'ara endavant, SST).
- La conformitat amb la Política de SST establerta.
- La certificació de la SST per part d'una organització externa.

Adicionalment, pel que fa a les activitats d'implementació dels principis i compromisos anteriors, el Grup Criteria du a terme les accions següents:

- Integrar l'acció preventiva en el conjunt de les actuacions i decisions de tots els nivells jeràrquics, a partir d'una correcta planificació i posada en pràctica del Pla de Prevenció de Riscos Laborals.
- Assegurar el correcte control i la qualitat de la vigilància de la salut dels empleats i del personal que treballa per a la Societat.
- Formar, informar i facilitar la participació dels empleats i del personal que treballa per a la Societat.
- Fomentar la consulta i participació dels empleats en la gestió de la prevenció de riscos laborals promovent actuacions que no es limitin a corregir situacions de risc detectades.
- Vetllar pel compliment efectiu, per part dels empleats i del personal que treballa per a la Societat, de les normes i mesures que s'estableixin.
- Assegurar la disponibilitat de mitjans adequats per assolir les finalitats de la SST complint amb la legislació i la normativa vigent en matèria de prevenció de riscos laborals.

L'organització també ha dissenyat i ha posat en marxa un **Pla de Prevenció de Riscos Laborals** que està integrat en aquest Sistema de Gestió de Seguretat i Salut Laboral i recull l'estructura organitzativa, les responsabilitats, les funcions, les pràctiques, els procediments, els processos i els recursos necessaris per gestionar la prevenció de riscos laborals al Grup Criteria. Les revisions i auditories externes del sistema es fan de forma periòdica.

En el marc de la vigilància de la salut, l'organització té un **Servei de Prevenció Mancomunat** propi que assumeix les disciplines preventives d'higiene industrial, de seguretat i d'ergonomia i psicopsicologia aplicada. Al seu torn, el Grup té un **Servei de Prevenció Aliè** per desenvolupar les activitats sanitàries que l'empresa no pot assumir pels seus propis mitjans i entre les quals hi ha l'elaboració del Pla anual d'actuació preventiva, l'elaboració de la memòria anual de prevenció, la realització dels exàmens mèdics específics, l'emissió dels certificats d'aptitud procedents dels exàmens mèdics practicats i la valoració mèdica de la plantilla especialment sensible (PES), entre d'altres.

Adicionalment, per facilitar la comunicació i informe entre les parts, té un **interlocutor amb els serveis de prevenció**, les funcions principals del qual són:

- Actuar com a contacte permanent de l'empresa amb els serveis de prevenció, tant per rebre la informació que generi com per transmetre les indicacions al representant de la Direcció.
- Organitzar la vigilància de la salut dels treballadors d'acord amb els riscos existents i establir un sistema eficaç d'actuació davant d'emergències.
- Fer un seguiment periòdic de les mesures correctores i de les accions preventives.
- Dur el registre d'accidents i incidents del Grup Criteria i elaborar les estadístiques de sinistralitat en col·laboració amb la Mútua d'Accidents.
- Participar en l'elaboració dels programes preventius que es dissenyin, així com en la planificació de les mesures que s'hi incloguin.

Pel que fa a formació, tot el personal les activitats dels quals puguin influir en la prevenció de riscos laborals, ha de tenir la competència professional adequada, partint d'una formació o experiència apropiada, tant en el moment de la contractació com quan hi hagi canvis en les funcions que desenvolupen o s'introdueixin noves tecnologies o canvis en els equips de treball. Els responsables de les diverses activitats detecten les necessitats de formació del personal a càrrec seu i, en funció d'aquestes necessitats, proposen a l'instructor designat que es dugui a terme l'activitat formativa necessària específica.

A la taula següent es mostra l'índex de freqüència i l'índex de gravetat dels accidents a l'organització durant l'any 2018, separats per gènere. També inclou el nombre total de malalties professionals i de defuncions.

	Homes	Dones
Índex de freqüència (*)	13,20	12,75
Índex de gravetat (**)	0,26	0,35
Malalties professionals	1	0
Nombre de defuncions	0	0

(*) Càlcul utilitzat = (nombre d'accidents de treball amb baixa x 1.000.000) / nombre d'hores reals treballades.

(**) Càlcul utilitzat = (nombre de dies perduts x 1.000) / nombre d'hores reals treballades.

El 2018, ha obtingut únicament 10 No Conformitats menors en auditories OHSAS 18001, totes amb un pla de millora establert.

PROMOCIÓ DEL BENESTAR

Amb l'objectiu d'aconseguir un entorn favorable que faciliti la conciliació de la vida personal i laboral dels professionals tot respectant la legislació vigent i seguint les millors pràctiques per aconseguir un equilibri personal i professional, el Grup proposa implantar accions concretes que permeten la compatibilització de forma equilibrada.

Entre els programes que s'impulsen destaquen:

1. Programes de Benestar Social i beneficis per facilitar i millorar la vida de les persones treballadores a través de les retribucions flexibles següents:

- Tiquet jardí d'infants.
- Tiquet restaurant.
- Millora del complement per Incapacitat Temporal.
- Préstecs i bestretes amb condicions avantatjoses.
- Assegurança mèdica.

- Assegurança de vida i accidents.
- Subvenció per idiomes.
- 2. Programes de Benestar emocional i conciliació** per fomentar més equilibri entre la vida laboral, personal o familiar:
 - Flexibilitat horària.
 - Teletreball.
 - Ampliació de permisos retribuïts i no retribuïts.
 - Excedències.

3.3.4. Relacions Socials

Les estructures establertes per garantir les relacions socials dins de l'organització són un punt de gestió clau, ja que garanteixen que es rebin i es gestionin totes les incidències de les persones treballadores. El 85% dels llocs de treball de les persones treballadores estan coberts per conveni col·lectiu.

En general, l'organització actualment no té representants de les persones treballadores i, en conseqüència, no té Delegats o Delegades de Prevenció ni Comitè de Seguretat i Salut. Totes les incidències del personal es recullen i es gestionen a través de l'**interlocutor de seguretat i salut**.

El Grup Saba té estructures per a la representació sindical, que a Espanya s'han concretat en 19 Comitès d'Empresa¹. A Itàlia, les relacions sindicals es porten a nivell nacional, amb 4 confederacions i s'estableix una reunió anual i, amb caràcter extraordinari, les addicionals que sol·liciten els sindicats. A Portugal, no hi ha representació dels treballadors ni sindicats i les mesures són les que estableix el conveni col·lectiu. A Xile, hi ha dos contractes col·lectius: Zona Regulada i Estacionaments de concessió/gestió.

Els terminis d'avís mínims en el cas de canvis operacionals són els que estableix la llei o els acordats per conveni en cadascun dels països en què el Grup opera. En el cas específic d'Espanya, el termini d'avís en canvis operacionals substancials és de 15 dies.

3.3.5. Formació

El Grup Criteria aposta per les persones i vol potenciar el desenvolupament del talent durant la seva carrera professional. Les àrees de Recursos Humans tenen encomanada la responsabilitat de coordinar les activitats de formació, amb la qual cosa, anualment, abans d'elaborar els pressupostos, es reuneixen amb cadascun dels directors d'àrea o d'altres responsables assignats per planificar la formació de tots els professionals del Grup Criteria.

¹ Informació corresponent a Mediterrània i el Grup Saba.

A partir de la planificació formativa acordada amb les diverses àrees del Grup Criteria, s'elabora el **Pla de Formació Anual**, en què consten les accions formatives que caldrà dur a terme partint de les necessitats i prioritats detectades, tot plegat en consonància amb els objectius de negoci que defineix la societat.

El Pla de Formació Anual inclou prou informació amb relació al pressupost necessari per dur-lo a terme satisfactòriament.

Adicionalment, el Grup Criteria té plataformes electròniques a través de les quals s'instrumenten alguns dels cursos de formació.

Categoria professional	Directius	Caps	Tècnics	Admin.	Personal auxiliar	Personal no fix
Quantitat total d'hores de formació	1.301	1.921	5.659	546	17.880	28

Quan un empleat s'incorpora a l'organització, hi ha un itinerari d'integració amb l'objectiu que es pugui formar i integrar a l'organització progressivament. S'instrumenta en un **Manual d'Acollida** que recull totes les mesures que es duen a terme per acompanyar les noves incorporacions. Entre aquestes mesures hi ha la realització de cursos en línia i jornades d'acompanyament personalitzat.

Anualment, es fa l'avaluació d'aptituds als empleats, que inclou una proposta de pla de desenvolupament i formació que caldrà fer segons els resultats de l'avaluació.

3.3.6. Accessibilitat

El Grup Criteria garanteix que les persones amb discapacitat puguin accedir a les oficines centrals i als diversos centres de treball. Adicionalment, compleix amb la legalitat pel que fa a l'accessibilitat a edificis i centres de prestació de serveis en els actius gestionats pel Grup InmoCaixa, Mediterrànea i el Grup Saba. Per fer-ho, sempre que cal, es fan obres i reformes per adaptar els espais.

3.3.7. Igualtat

El Grup Criteria aposta per garantir la diversitat, la igualtat d'oportunitats i la inclusió de totes les persones treballadores, en línia amb els principis del Codi Ètic. Per aconseguir la consecució d'aquests objectius, el Grup assumeix i promou els principis bàsics d'actuació següents:

- Respectar la diversitat promovent la no discriminació per raó de raça, origen, color, edat, sexe, estat civil, ideologia, opinions polítiques, nacionalitat, religió, orientació sexual o qualsevol altra condició personal, física o social entre els professionals.

- Desenvolupar el principi d'igualtat d'oportunitats. Aquest principi, el compliment del qual constitueix un dels pilars essencials del desenvolupament professional, comporta el compromís de practicar i demostrar un tracte equitatiu que impulsi la progressió personal i professional de l'equip humà del Grup Criteria. En aquesta línia, el Grup posa especial èmfasi en els àmbits següents:
 - a) Valorar els coneixements i habilitats necessaris per fer la feina, a través de l'avaluació d'objectius i acompliment.
 - b) No establir diferències salarials ni contractuals per raó de condicions personals, físiques o socials com el sexe, la raça, l'estat civil o la ideologia.
 - c) Reclutament i selecció dels millors professionals per mitjà d'una selecció basada en el mèrit i les capacitats dels candidats.
 - d) Assegurar la formació i l'entrenament de cada professional en els coneixements i habilitats necessaris per desenvolupar la seva feina adequadament.
 - e) Suport als treballadors amb capacitats diferents per promoure'n l'ocupació efectiva.
 - f) Impuls d'una comunicació transparent, en què s'encoratja la innovació i es concedeix l'autonomia necessària i merescuda al professional en l'exercici de les seves funcions.
 - g) Establiment de mesures que assegurin que, en els processos de contractació i promoció interna, no s'afavoreixi ni es discrimini empleats amb vincles familiars o personals evitant que ocupin llocs que depenguin directament — jeràrquicament o funcionalment— dels professionals amb els quals estan vinculats.
- Promoure la igualtat efectiva entre dones i homes dins del Grup pel que fa a l'accés al treball, la formació, la promoció professional i les condicions salarials i de treball, i fomentar la diversitat de gènere com a manifestació de la realitat social i cultural i, en particular:
 - a) Reforçar el compromís del Grup Criteria amb la igualtat efectiva d'oportunitats entre dones i homes tant a l'organització com a la societat i fomentar la sensibilització sobre aquest tema en els dos àmbits.
 - b) Garantir el desenvolupament professional de les dones dins el Grup Criteria eliminant els obstacles que puguin impedir-ne o limitar-ne la carrera.
 - c) Analitzar mesures d'acció positiva per corregir les desigualtats que es presentin i per fomentar l'accés de dones a càrrecs de responsabilitat en què tinguin poca o nul·la representació.
 - d) Potenciar mecanismes i procediments de selecció i desenvolupament professional que facilitin la presència de dones amb la qualificació necessària en tots els àmbits de l'organització en què la seva representació sigui insuficient,

incloent-hi la posada en marxa de programes de formació i seguiment del desenvolupament professional específics per a les dones.

- e) Fomentar l'existència de condicions de treball amb perspectiva de gènere i que permeti la conciliació de la vida personal, laboral i familiar de les dones i els homes que treballen al Grup Criteria, i que vetlli per l'eliminació de totes les discriminacions per motiu de gènere.
- Col·laborar en la lluita contra la violència de gènere mitjançant l'establiment de programes específics que incloguin mesures de protecció, suport i informació, acompanyar i protegir les víctimes de violència de gènere i acabar amb la utilització de llenguatge discriminatori en qualsevol tipus de comunicació corporativa, interna o externa. En aquesta línia, l'organització té una **Política de prevenció d'assetjament**, que té com a objectiu establir les mesures necessàries que previnguin, evitin i acabin amb l'assetjament laboral. Amb això s'aconsegueixen determinar les actuacions necessàries per a la investigació, verificació i sanció d'aquestes conductes en cas que es donin, i es facilita als empleats i empleades el procediment adequat per presentar les seves queixes, mitjançant la implantació i divulgació d'aquestes queixes i publicant-ne el contingut als mitjans de comunicació interns.

Per fer-ho, el Grup Criteria es compromet a donar suport i assistència a les persones de l'organització que puguin estar patint alguna de les situacions d'assetjament. Per fer-ho, té un **canal confidencial de denúncies** i una **Comissió d'Investigació**, les funcions principals dels quals són donar suport a la persona que formula una queixa i coordinar-ne la investigació i la resolució pertinent.

4. Informació sobre el respecte dels drets humans

4.1. Política de la companyia

El Grup Criteria està fermament compromès amb la defensa dels drets humans. Per això, ha desenvolupat diverses polítiques i documents de referència que guien la conducta de les persones i les activitats de l'organització per protegir, solucionar i respectar els Drets Humans.

Per a l'elaboració d'aquests documents, l'organització s'ha basat en normes i principis internacionals com la Declaració Universal de Drets Humans adoptada per les Nacions Unides el 1948 i els instruments que se'n deriven, especialment el Conveni Internacional sobre Drets Civils i Polítics de 1966 i el Conveni Internacional sobre Drets Econòmics, Socials i Culturals de 1966, així com el Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals de 1950, la Declaració Tripartida de Principis d'Empreses Multinacionals, la Política Social de l'OIT i el principi de representació sindical dels empleats.

A continuació, es recullen alguns d'aquests documents elaborats:

- Codi Ètic.
- Política de Prevenció de Delictes.
- Política de diversitat i inclusió.

- Protocol per a la prevenció i tractament de conductes no apropiades i assetjament.
- Política de relacions laborals, igualtat i conciliació.
- Política de Compliment Normatiu.
- Política de Prevenció de Riscos Laborals.

Per tot això, el Grup Criteria fomenta un clima de respecte absolut per la dignitat de tots els que es relacionen dins o en el perímetre de l'empresa, siguin accionistes, empleats, proveïdors, clients o competidors, entre d'altres. Per aconseguir-ho, al Grup es promou el manteniment de:

- Un ambient de treball sense assetjament, intimidació i conductes ofensives o impròpies, incloent-hi propostes o suggeriments sexuals, bromes i converses ofensives, material gràfic i altres accions que puguin ofendre la dignitat de la persona.
- Una especial atenció perquè es valorin les diferències i perquè es fomenti que tothom pugui arribar al màxim de les seves potencialitats, d'acord amb els principis de mèrit, capacitat i comportament professional.
- Un respecte a la diversitat en tots els camps, ja sigui en el treball, la formació o la promoció.
- Un esperit d'atracció i retenció de les persones amb els millors talents per continuar competint amb èxit en el sector d'activitat en què s'incardina, independentment de la seva procedència o condició.
- Un rebuig i prohibició permanents a qualsevol tipus de discriminació, assetjament o tracte inapropiat per raó de gènere, raça, color, nacionalitat, credo, religió, opinió política, filiació, edat, orientació sexual, estat, incapacitat, minusvalidesa i altres situacions protegides pel dret, tant respecte als empleats, directius i administradors com als clients, clients potencials i proveïdors.
- Un respecte a la conciliació necessària entre les exigències de la vida personal i la laboral de les persones que integren el Grup Criteria.
- Un respecte a la igualtat d'oportunitats entre els empleats de gènere diferent, de conformitat amb les lleis i els acords subscrits amb la representació laboral.

El Grup Criteria duu a terme accions de comunicació dels principis bàsics de funcionament i directrius internes relatives als Drets Humans, així com formació, relacionades amb els principis i pautes de conducta del codi ètic i cursos de prevenció de riscos laborals, entre d'altres.

4.2. Riscos identificats

El Grup Criteria no ha identificat riscos significatius de possible incompliment dels Drets Humans en les activitats directes de l'organització. Així mateix, no s'ha rebut cap denúncia sobre això.

5. Informació relativa a la lluita contra la corrupció, el blanqueig i el suborn

5.1. Política de la companyia

Amb l'objectiu de prevenir la corrupció i el suborn a l'organització, el Grup Criteria té un sistema de control de compliment normatiu i prevenció penal l'objectiu principal del qual consisteix a definir els procediments de prevenció, detecció i resposta davant de possibles conductes delictives aplicables a les persones jurídiques a Espanya, tot plegat a través d'actuacions i controls al si del Grup, de manera que es redueixi el risc d'eventual comissió.

Els elements principals que componen aquest sistema són:

- El Codi Ètic, que estableix la manera en què s'ha d'exercir l'activitat societària professional del Grup Criteria i els valors que es volen preservar específicament, i que constitueixen la millor expectativa d'aquesta societat en relació amb el comportament ètic de tots els que la integren, per aconseguir la seva missió.
- El Comitè de Prevenció de Delictes del Grup, òrgan amb poders autònoms d'iniciativa i control per supervisar el funcionament i el compliment del Model de Prevenció de Delictes implantat.
- El Catàleg prioritzat de delictes i comportaments de risc, que inclou la identificació de les activitats de l'empresa en l'àmbit de les quals es puguin cometre els delictes que s'han de preveure.
- Els Canals de comunicació, que permeten informar de possibles riscos i incompliments a l'organisme encarregat de vigilar el funcionament i observança del model de prevenció.
- El Règim disciplinari que defineix els criteris per sancionar administradors, directius, empleats i persones associades del Grup Criteria davant de qualsevol incompliment del Model de Prevenció de Delictes.

Adicionalment, i pel que fa al blanqueig, Criteria té una Política General de Prevenció de Blanqueig de Capital i del Finançament del Terrorisme (d'ara endavant, PBC/FT) aplicable a tots els subjectes obligats dins del Grup que té com a objectiu:

- Establir un marc general que reculli els estàndards necessaris per establir correctament normes i procediments en cada subjecte obligat del Grup. Els òrgans i procediments s'hauran d'ajustar en tot moment a les regulacions espanyoles i internacionals aplicables en matèria de PBC/FT i respondre als principis de rapidesa, seguretat, eficàcia i coordinació, tant en la transmissió interna com en l'anàlisi i comunicació.

- Inculcar i promoure una cultura de compliment a l'organització per garantir que tots els empleats, agents, directius i membres dels òrgans d'administració coneixen i compleixen les polítiques i procediments en aquest àmbit, centrant els recursos en la prevenció a través del correcte coneixement del client, l'abstenció d'execució d'operacions que en presentin indicis i la detecció i comunicació d'operatives sospitoses a través del seguiment continuat de la relació de negoci.
- Establir una política expressa d'admissió de clients encaminada a impedir la utilització dels serveis que ofereix el Grup a persones o entitats no autoritzades i a l'aplicació correcta de procediments d'identificació i coneixement del client.
- Garantir la confidencialitat de les actuacions en matèria de PBC/FT, tant respecte a clients com a la identitat d'empleats i directius a les comunicacions.
- Establir per escrit i aplicar polítiques i procediments adequats per assegurar alts estàndards ètics en la contractació d'empleats, directius i agents.
- Garantir la plena cooperació amb les autoritats.
- Aportar valor a la societat en què el Grup fa la seva activitat, col·laborant activament en l'àmbit de la seguretat ciutadana mitjançant la prevenció, detecció i comunicació d'operacions sospitoses.

5.2. Riscos identificats

Arran del procés de definició i implementació del model de prevenció de delictes, el Grup Criteria ha identificat els riscos rellevants següents partint de l'activitat que desenvolupa el Grup:

- Delictes relatius al mercat i als clients.
- Delictes relatius al descobriment i revelació de secrets.
- Delicte d'insolvències punibles.
- Delicte de finançament del terrorisme.
- Delicte de suborn.
- Delicte de blanqueig de capitals.
- Delictes comesos amb motiu de l'exercici dels drets fonamentals i de les llibertats públiques que garanteix la Constitució.
- Delicte d'estafa.
- Delicte contra la Hisenda Pública i la Seguretat Social.
- Delicte de tràfic d'influències.

Periòdicament, el Grup Criteria en fa una anàlisi per assegurar-ne un monitoratge adequat mitjançant treballs específics que fa la funció d'auditoria interna del Grup. Així mateix, no s'ha rebut cap denúncia sobre això.

6. Informació sobre la societat

6.1. Gestió i acompliment de la societat

6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible

Compromès amb el desenvolupament socioeconòmic del territori, el Grup Criteria articula el seu compromís amb el desenvolupament sostenible principalment a través de la Fundació, a la qual el Grup distribueix els recursos econòmics generats, i la missió de la qual és construir una societat millor i més justa per donar més oportunitats a les persones que més ho necessiten. Per fer-ho desenvolupa programes en l'àmbit social, cultural i cívic per millorar la qualitat de vida de les persones.

En aquesta línia, l'objectiu que vol aconseguir la FBLC és ser una entitat de referència per a la societat en el desenvolupament de solucions duradores que cobreixin les necessitats bàsiques dels col·lectius més vulnerables, afavoreixin el progrés social donant resposta als nous reptes en la recerca, la formació d'excel·lència i l'educació i apropin la ciència i la cultura a tots els segments de la societat.

La FBLC ha impulsat més de 50.000 activitats el 2018, amb un total de 14,9 milions de beneficiaris, 11,4 milions a Espanya.

La FBLC posa especialment el focus en els programes amb més impacte transformador, com ara els que combaten la pobresa infantil i l'exclusió social, els que fomenten l'ocupació i els que ajuden a millorar les condicions de vida de les persones més vulnerables. L'activitat de l'Obra Social es concentra, a més, en altres àmbits rellevants com la recerca mèdica, la formació d'excel·lència, la cultura i l'educació, fonamentals per promoure el progrés i la igualtat d'oportunitats. El compromís social de la FBLC per construir una societat millor té a Espanya i Portugal els seus territoris naturals d'actuació.

Amb la voluntat de continuar intensificant-ne la tasca, el 2018 el pressupost gestionat per als diversos àmbits d'actuació descrits ha pujat a 520 milions d'euros.

Pel que fa a programes específics i el seu impacte a la societat, cal destacar els següents:

ÀMBIT SOCIAL

- Amb el programa CaixaProinfancia, s'ajuda a famílies en **el desenvolupament social i educatiu** de menors de 0 a 18 anys. El 2018, s'ha atès un total de 62.343 nens i nenes.
- La FBCL afavoreix l'**accés al treball** a persones amb dificultats. El programa de treball s'implementa en col·laboració amb entitats i empreses col·laboradores i ha generat un total de 38.106 contractes laborals el 2018.
- Amb el **programa d'habitatge**, es facilita l'accés a una llar a joves, persones grans i famílies els ingressos de les quals han disminuït. La FBLC té 28.364 habitatges socials repartits per tot el territori estatal.
- Addicionalment, es promou d'una manera activa el **compromís de les persones amb la societat**, ja que hi ha 4.481 voluntaris corporatius en actiu.
- La Fundació col·labora amb entitats sense ànim de lucre per impulsar **iniciatives dirigides a persones en situació de vulnerabilitat** social. Durant el 2018 s'han dut a terme 791 projectes per a 263.109 beneficiaris.
- Ajuda a **persones que viuen en situació de pobresa**. A través de la Fundació Esperança s'han atès 2.876 persones durant el 2018.
- A través de la Fundació Profutur, s'impulsa l'**educació digital de nens i nenes en entorns vulnerables** d'Amèrica Llatina, l'Àfrica i Àsia. El 2018 s'han desenvolupat activitats en 24 països.
- La FBLC fomenta la **cooperació internacionalment** amb institucions i entitats per millorar la salut i el desenvolupament dels col·lectius més vulnerables a l'Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina mitjançant la lluita contra la malària, la pneumònia i la malnutrició, amb la Fundació Bill i Melinda Gates, ISGlobal, Unicef, Gavi i ACNUR i afavorint la creació de llocs de treball per a dones i joves amb el programa Work 4 Progress.
- Contribució a **millorar la qualitat de vida de la gent gran** afavorint l'envelliment actiu i saludable i prevenint-ne l'aïllament. El 2018, 781.573 participants en 16.151 activitats.
- Foment de la **convivència ciutadana intercultural i la cohesió social** mitjançant el desenvolupament d'activitats en 32 municipis, amb 2.708 activitats i 208.730 participants.

ÀMBIT CULTURAL

- **Organització d'exposicions** (100 el 2018) a 83 ciutats amb més de 2,9 milions de visitants.

- **Gestió de centres culturals propis** a Barcelona, Madrid, Palma, Saragossa, Sevilla, Girona, Tarragona i Lleida per als quals, el 2018, s'han organitzat un total de 40 exposicions i 10.579 activitats, i han tingut un total de 2,9 milions de visitants.
- Organització de 9.500 **activitats de divulgació científica** al museu CosmoCaixa de Barcelona, amb un total d'1 milió de visitants el 2018.
- Accions de **promoció del desenvolupament competencial de l'alumnat i foment el desenvolupament professional de docents**, mitjançant programes, activitats i recursos educatius per a 2,1 milions d'alumnes en 8.223 centres educatius i 8.842 docents.
- Organització de 722 **concerts musicals escolars, familiars i participatius** durant el **2018, amb 202.121 assistents en 54 ciutats.**
- **Activitats com conferències i seminaris** per al diàleg, la reflexió, l'impuls del coneixement i la transformació social per a 59.595 participants relatives a 740 activitats individuals.

ÀMBIT DE RECERCA, CONEIXEMENT I BEQUES

- **Suport a la recerca científica** d'excel·lència mitjançant projectes d'oncologia, neurociència, malalties contagioses i cardiovasculars amb un pressupost total de 37 milions d'euros.
- **Col·laboració amb universitats, centres de recerca i hospitals** per generar nou coneixement científic. Durant el 2018 s'han contractat a un total de 233 investigadors i, així, s'ha finançat la publicació de 850 articles científics.
- **Foment del talent investigador i la formació** d'excel·lència en els millors centres de recerca i universitats nacionals i internacionals. Amb aquesta iniciativa s'han concedit un total de 4.771 beques el 2018.
- Elaboració d'**estudis sobre realitat social** amb l'objectiu d'informar la societat dels resultats i tendències de les ciències socials en matèria d'inclusió social, educació, ciència i cultura. El 2018 s'han creat 68 articles, entrevistes, ressenyes i infografies amb difusió a 6.917 subscriptors.
- Foment de la **transferència de coneixement i tecnologia** a la societat i **creació de noves empreses** basades en la recerca mitjançant projectes d'innovació tecnològica (20 el 2018), subvencions concedides (7,1 M d'euros el 2018), patents generades (48 el 2018) i empreses derivades (spin-off) creades (13 el 2018).

6.1.2. Subcontractació i proveïdors

El Grup Criteria aposta per la compra a proveïdors locals, és a dir, situats al territori espanyol. A 31 de desembre de 2018, l'organització va treballar amb un total de 1.658¹ empreses proveïdores.

¹ Informació corresponent a Criteria, Caixa Capital Risc, Mediterrànea i el Grup InmoCaixa.

D'aquestes, 1.570 eren locals, fet que suposa un percentatge del **94,69%**. Aquesta aposta ha contribuït a afavorir el desenvolupament econòmic local.

6.1.2.1. Consideració en les relacions amb proveïdors i subcontractistes de la seva responsabilitat social i ambiental

Conscients de l'impacte i de la importància d'apostar per una cadena de valor responsable, la política de compres i contractacions del Grup Criteria defineix criteris relacionats amb l'acompliment ambiental i social del proveïdor en el procés d'avaluació de proveïdors i propostes, entre altres aspectes.

6.1.3. Clients

6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients

El Grup Criteria considera un objectiu prioritari la protecció de dades i el compliment del Reglament General de Protecció de Dades de la Unió Europea (d'ara endavant, el RGPD) i la normativa relativa a la protecció de dades de caràcter personal vigent als països en què el Grup actua. En aquesta línia, el Grup vetlla pel compliment de la normativa de Protecció de Dades vigent a totes les companyies sobre les quals exerceix el control. Per fer-ho, té una **Política de Protecció de Dades de Caràcter Personal** que estableix les directrius que cal seguir en matèria de protecció de dades de caràcter personal i una descripció dels elements clau, tant humans com organitzatius, tecnològics i documentals, que el Grup Criteria, així com les empreses externes que fan una prestació de serveis al Grup, independentment de la ubicació geogràfica i de les funcions encomanades, han d'aplicar per protegir-les i evitar que hi hagi vulneracions dels drets i llibertats dels interessats. Per fer-ho, té les estructures següents:

- Comitè de Protecció de Dades i Seguretat de la Informació: Acompanya i manté actualitzat el model de prevenció de protecció de dades i seguretat de la informació, i en coordina l'aplicació amb iniciativa i control.
- Responsable de Protecció de Dades: funcions assignades al RGPD.
- Responsable de Seguretat: Coordina tots els esforços del Grup en matèria de seguretat de la informació.

Adicionalment, pel que fa a la seguretat física dels clients, el Grup Criteria té mecanismes de protecció, com ara unitats de desfibril·ladors externs semiautomàtics (DESA) als aparcaments o de rescat en piscines, i extintors i mesures de detecció d'incendis en centres de prestació de serveis i immobles, entre d'altres; tot plegat, en compliment amb la legalitat vigent.

6.1.3.2. Sistemes de reclamació, queixes rebudes i resolució

El Grup Criteria té els canals d'informació següents:

- Web corporatiu (www.criteriacaixa.com) en què s'informa principalment de la cartera d'inversions, de l'activitat emissora de la societat, dels òrgans de govern i de la informació economicofinancera periòdica.
- Dues bústies de correu electrònic: un d'atenció a inversors institucionals i analistes (investor.relations@criteria.com), un altre d'informació general (info@criteria.com) i un formulari per a temes relacionats amb la cartera d'immobles.
- Així mateix, hi ha canals de comunicació amb els clients, que de manera específica, persegueixen recopilar-ne les expectatives i satisfacció.

Adicionalment, amb l'objecte de vetllar pel compliment del codi ètic i de les polítiques establertes, el Grup Criteria té un canal confidencial de denúncies que permet comunicar a un comitè específic els eventuais incompliments o consultar els possibles dubtes que pugui suscitar la interpretació o aplicació del codi ètic, el codi d'ús dels sistemes d'informació i la normativa del sistema de control intern sobre informació. Així mateix, no s'ha rebut cap denúncia ni reclamació sobre això.

Adicionalment, en el negoci de mobilitat urbana, té un Centre d'Atenció i Control i actua no només com un centre de gestió del client en remot, sinó també com un vertader centre d'atenció telefònica amb vocació comercial que permet al Grup Saba augmentar la qualitat del servei als seus clients.

6.1.4. Informació Fiscal

Les empreses del Grup Criteria contribueixen al progrés i desenvolupament socioeconòmic amb diverses aportacions. En l'aspecte tributari, es manifesta en el compromís amb el pagament de tributs a les Administracions públiques.

A continuació es recullen els beneficis obtinguts i els impostos sobre beneficis pagats. La taula també mostra el total de subvencions públiques que ha rebut el Grup Criteria.

	Import en milions d'euros
Resultat Consolidat net atribuït a la Societat Dominant	1.577
Impostos sobre beneficis pagats	415
ASSISTÈNCIA FINANCERA REBUDA	
Subvencions	4,7

ÍNDEX DE CONTINGUTS DE LA LLEI 11/2018 I ESTÀNDARDS GRI

Continguts de la Llei 11/2018, en matèria d'informació no financera i diversitat		Estàndard	Capítol de Referència	Observacions
MODEL DE NEGOCI				
Descripció del model de negoci del grup	Breu descripció del model de negoci del grup, que inclourà el seu entorn empresarial, la seva organització i estructura, els mercats en què opera, els seus objectius i estratègies i els principals factors i tendències que poden afectar la seva futura evolució.	GRI 102-2	1. Model de negoci	
		GRI 102-3	1. Model de negoci	
		GRI 102-4	1. Model de negoci	
		GRI 102-6	1. Model de negoci	
		GRI 102-7	1. Model de negoci	
		GRI 102-15	1. Model de negoci	S'ha dut a terme una anàlisi de riscos general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.
INFORMACIÓ SOBRE QÜESTIONS MEDIAMBIENTALS				
Polítiques	Polítiques que aplica el grup, que incloguin els procediments de diligència deguda aplicats d'identificació, avaluació, prevenció i atenuació de riscos i impactes significatius i de verificació i control, així com les mesures que s'han adoptat.	GRI 103-2	2.1. Política de la companyia i riscos principals	
		GRI 103-3	2.1. Política de la companyia i riscos principals	
Riscos principals	Riscos principals relacionats amb aquestes qüestions vinculades a les activitats del grup, entre les quals, quan sigui pertinent i proporcionat, les seves relacions comercials, productes o serveis que puguin tenir efectes negatius en aquests àmbits, i com el grup gestiona aquests riscos, explicant els procediments utilitzats per detectar-los i avaluar-los d'acord amb els marcs nacionals, europeus o internacionals de referència per a cada matèria. S'hi ha d'incloure informació sobre els impactes que s'hagin detectat i oferir-ne un desglossament, en particular, sobre els principals riscos a curt, mitjà i llarg termini.	GRI 102-11	2.1. Política de la companyia i riscos principals	
		GRI 102-15	2.1. Política de la companyia i riscos principals	S'ha dut a terme una anàlisi de riscos general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.
		GRI 102-30	2.1. Política de la companyia i riscos principals	
		GRI 201-2		No s'han identificat ni riscos ni oportunitats significatius relacionats amb el canvi climàtic.
General	Efectes actuals i previsibles de les activitats de l'empresa en el medi ambient i, si escau, en la salut i la seguretat.	GRI 102-15		S'ha dut a terme una anàlisi de riscos general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.
		GRI 102-29		S'ha dut a terme una anàlisi de materialitat general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.
		GRI 102-31		S'ha dut a terme una anàlisi de materialitat general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.
	Procediments d'avaluació o certificació ambiental.	GRI 102-11	2.1. Política de la companyia i riscos principals	
		GRI 102-29	2.1. Política de la	

			companyia i riscos principals	
		GRI 102-30	2.1. Política de la companyia i riscos principals	
	Recursos dedicats a la prevenció de riscos ambientals.	GRI 102-29		S'ha dut a terme una anàlisi de materialitat general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.
	Provisions i garanties per a riscos ambientals.	GRI 307-1		No hi ha hagut cap contingència relacionada amb la protecció i la millora del medi ambient.
Contaminació	Mesures per prevenir, reduir o reparar les emissions de carboni que afecten greument el medi ambient, tenint en compte qualsevol forma de contaminació atmosfèrica específica d'una activitat, incloent-hi el soroll i la contaminació lumínica.	GRI 103-2	2.2.1. Contaminació	
		GRI 302-4	2.2.1. Contaminació	Criteria no ha monitorat la totalitat del consum energètic consumit.
		GRI 302-5	2.2.1. Contaminació	
		GRI 305-5	2.2.1. Contaminació	
Economia Circular i prevenció i gestió de residus	Mesures de prevenció, reciclatge, reutilització, altres maneres de recuperació i eliminació de deixalles. Accions per combatre el malbaratament d'aliments.	GRI 103-2	2.2.2. Economia Circular i prevenció i gestió de residus	Criteria no ha monitorat la totalitat de residus generats derivats de l'activitat de desenvolupament immobiliari.
Usos sostenibles dels recursos	El consum d'aigua i el subministrament d'aigua d'acord amb les limitacions locals.	GRI 303-3	2.2.3. Ús sostenible dels recursos	
		GRI 303-5	2.2.3. Ús sostenible dels recursos	
	Consum de primeres matèries i les mesures adoptades per millorar l'eficiència en fer-les servir.	GRI 103-2	2.2.3. Ús sostenible dels recursos	
		GRI 301-1	2.2.3. Ús sostenible dels recursos	
		GRI 301-2		Criteria no ha monitorat la totalitat de quantitat de materials reciclats consumits.
		GRI 301-3		Criteria no ha monitorat la totalitat de quantitat de productes i embalatges recuperats.
	Energia: Consum, directe i indirecte, Mesures que s'han pres per millorar l'eficiència energètica, Ús d'energies renovables.	GRI 102-2	2.2.3. Ús sostenible dels recursos	
		GRI 302-1	2.2.3. Ús sostenible dels recursos	
		GRI 302-3	2.2.3. Ús sostenible dels recursos	
		GRI 302-4	2.2.1. Contaminació	
GRI 302-5			A causa dels requisits i característiques del producte, aquest aspecte no és material per al Grup Criteria.	
Canvi climàtic	Emissions de Gasos amb Efecte d'Hivernacle.	GRI 305-1	2.2.4. Canvi climàtic	
		GRI 305-2	2.2.4. Canvi climàtic	
		GRI 305-3	2.2.4. Canvi climàtic	

		GRI 305-4	2.2.4. Canvi climàtic	
	Les mesures adoptades per adaptar-se a les conseqüències del Canvi Climàtic.	GRI 102-15		S'ha dut a terme una anàlisi de riscos general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.
		GRI 103-2	2.2.4. Canvi climàtic	
		GRI 201-2		No s'han identificat ni riscos ni oportunitats significatius relacionats amb el canvi climàtic.
		GRI 103-2	2.2.4. Canvi climàtic	
	Metes de reducció establertes voluntàriament a mitjà i llarg termini per reduir les emissions de GEH i mitjans implementats a aquest efecte.			
Protecció de la biodiversitat	Mesures que s'han pres per preservar o restaurar la biodiversitat.	GRI 103-2	2.2.5 Protecció de la biodiversitat	
		GRI 304-3	2.2.5 Protecció de la biodiversitat	
	Impactes que han causat les activitats o operacions en àrees protegides.	GRI 304-1	2.2.5 Protecció de la biodiversitat	
		GRI 304-2	2.2.5 Protecció de la biodiversitat	
		GRI 304-4	2.2.5 Protecció de la biodiversitat	
INFORMACIÓ SOBRE QÜESTIONS SOCIALS RELATIVES AL PERSONAL				
Polítiques	Polítiques que aplica el grup, que incloguin els procediments de diligència deguda aplicats d'identificació, avaluació, prevenció i atenuació de riscos i impactes significatius i de verificació i control, així com les mesures que s'han adoptat.	GRI 103-2	3.1. Política de la companyia	
		GRI 103-3	3.1. Política de la companyia	
		GRI 102-35	3.3.1.4. Remuneracions mitjanes	
Riscos principals	Riscos principals relacionats amb aquestes qüestions vinculades a les activitats del grup, entre les quals, quan sigui pertinent i proporcionat, les seves relacions comercials, productes o serveis que puguin tenir efectes negatius en aquests àmbits, i com el grup gestiona aquests riscos, explicant els procediments utilitzats per detectar-los i avaluar-los d'acord amb els marcs nacionals, europeus o internacionals de referència per a cada matèria. S'hi ha d'incloure informació sobre els impactes que s'hagin detectat i oferir-ne un desglossament, en particular, sobre els principals riscos a curt, mitjà i llarg termini.	GRI 102-15	3.2. Riscos identificats	
		GRI 102-30	2.1. Política de la companyia i riscos principals	
Ocupació		GRI 102-7	3.3.1. Ocupació	

	Nombre total i distribució d'empleats per sexe, edat, país i classificació professional.	GRI 102-8	3.3.1. Ocupació 3.3.1.1. Empleats per tipus de contracte	
		GRI 405-1b)	3.3.1. Ocupació	
	Nombre total i distribució de modalitats de contracte de treball.	GRI 102-8	3.3.1.1. Empleats per tipus de contracte	
	Mitjana anual de contractes indefinits, temporals i a temps parcial per sexe, edat i classificació professional.	GRI 102-8	3.3.1.1. Empleats per tipus de contracte	
	Nombre d'acomiadaments per sexe, edat i classificació professional.	GRI 401-1b)	3.3.1.3. Nombre d'acomiadaments durant l'exercici objecte de l'informe	
	Remuneracions mitjanes i evolució desagregades per sexe, edat i classificació professional o igual valor.	GRI 405-2	3.3.1.4. Remuneracions mitjanes	
	Bretxa Salarial.	GRI 405-2	3.3.1.4. Remuneracions mitjanes	Càlcul de la bretxa salarial = (Salari brut per hora dels homes / Salari brut per hora de les dones) / Salari brut per hora dels homes.
	Remuneració de llocs de treball iguals o de mitjana de la societat.	GRI 202-1	3.3.1.4. Remuneracions mitjanes	
	La remuneració mitjana dels consellers i directius, incloent-hi la retribució variable, dietes, indemnitzacions, el pagament als sistemes de previsió d'estalvi a llarg termini i qualsevol altra percepció desagregada per sexe.	GRI 102-35	3.3.1.4. Remuneracions mitjanes	
		GRI 102-36	3.3.1.4. Remuneracions mitjanes	
GRI 201-3			Aquest aspecte no és aplicable a l'organització.	
Implantació de mesures de desconexió laboral.	Qualitatiu	3.3.2.1. Organització del temps de treball		
Treballadors amb discapacitat.	GRI 405-1. b)	3.3.1.8. Treballadors amb discapacitat		
Organització del treball	Organització del temps de treball.	GRI 102-8 c)	3.3.1.2. Empleats per tipus de jornada	
		Qualitatiu	3.3.2.1. Organització del temps de treball	
	Nombre d'hores d'absentisme.	GRI 403-9	3.3.2.2. Nombre d'hores d'absentisme	
	Mesures destinades a facilitar el gaudi de la conciliació i fomentar-ne l'exercici corresponsable per part d'ambdós progenitors.	GRI 401-3	3.3.2.3. Mesures destinades a facilitar el	

			gaudi de la conciliació (...)	
		GRI 103-2	3.3.2.1. Organització del temps de treball	
Salut i Seguretat	Condicions de salut i seguretat en el treball.	GRI 103-2	3.3.3. Salut i Seguretat	
	Accidents de treball (freqüència i gravetat) desagregats per sexe.	GRI 403-9	3.3.3. Salut i Seguretat	
	Malalties professionals (freqüència i gravetat) desagregades per sexe.	GRI 403-10	3.3.3. Salut i Seguretat	
Relacions Socials	Organització del diàleg social, inclosos els procediments per informar i consultar al personal i negociar-hi.	GRI 102-43	3.3.4. Relacions Socials	
		GRI 402-1		L'organització no ha definit un termini global d'avís sobre canvis operacionals.
		GRI 403-4		L'organització no té Delegats/as de Prevenció ni Comitè de Seguretat i Salut. Totes les incidències del personal es recullen i es gestionen a través de l'interlocutor de seguretat i salut.
	Percentatge d'empleats coberts per conveni col·lectiu per país.	GRI 102-41	3.3.4. Relacions Socials	
	Balanç dels convenis col·lectius, particularment en el camp de la salut i seguretat en el treball.	403-1	3.3.4. Relacions Socials	
		403-4		L'organització no té Delegats/as de Prevenció ni Comitè de Seguretat i Salut. Totes les incidències del personal es recullen i es gestionen a través de l'interlocutor de seguretat i salut.
Formació	Polítiques implementades en el camp de la formació.	GRI 103-2	3.3.5. Formació	
		GRI 404-2	3.3.5. Formació	
	Quantitat total d'hores de formació per categories professionals.	GRI 404-1	3.3.5. Formació	
Accessibilitat	Accessibilitat universal de les persones amb discapacitat	GRI 103-2	3.3.6. Accessibilitat	
Igualtat	Mesures adoptades per promoure la igualtat de tracte i d'oportunitats entre homes i dones.	GRI 103-2	3.3.7. Igualtat	
	Plans d'igualtat.	GRI 103-2	3.3.7. Igualtat	
	Mesures adoptades per promoure l'ocupació.	GRI 103-2	3.3.7. Igualtat	
		GRI 404-2	3.3.5. Formació	
	Protocols contra l'assetjament sexual i per raó de sexe.	GRI 103-2	3.3.7. Igualtat	
	La integració i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.	GRI 103-2	3.3.7. Igualtat	
Política contra tota mena de discriminació i, si escau, de gestió de la diversitat.	GRI 103-2	3.3.7. Igualtat		
	GRI 406-1		Durant l'any 2018, no s'han identificat casos de discriminació al Grup Criteria.	
INFORMACIÓ SOBRE EL RESPECTE DELS DRETS HUMANS				

Polítiques	Polítiques que aplica el grup, que incloguin els procediments de diligència deguda aplicats d'identificació, avaluació, prevenció i atenuació de riscos i impactes significatius i de verificació i control, així com les mesures que s'han adoptat.	GRI 103-2	4.1. Política de la companyia	
		GRI 103-3	4.1. Política de la companyia	
		GRI 412-2	4.1. Política de la companyia	
Riscos principals	Riscos principals relacionats amb aquestes qüestions vinculades a les activitats del grup, entre les quals, quan sigui pertinent i proporcionat, les seves relacions comercials, productes o serveis que puguin tenir efectes negatius en aquests àmbits, i com el grup gestiona aquests riscos, explicant els procediments utilitzats per detectar-los i avaluar-los d'acord amb els marcs nacionals, europeus o internacionals de referència per a cada matèria. S'hi ha d'incloure informació sobre els impactes que s'hagin detectat i oferir-ne un desglossament, en particular, sobre els principals riscos a curt, mitjà i llarg termini.	GRI 102-15	4.2. Riscos identificats	S'ha dut a terme una anàlisi de riscos general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.
		GRI 102-30	6.1.2.1. Consideració en les relacions amb proveïdors i subcontractistes de la seva responsabilitat social i ambiental	
Drets Humans	Aplicació de procediments de diligència deguda en drets humans.	GRI 103-2	4.1. Política de la companyia	
		GRI 414-2		No s'han dut a terme estudis sobre els impactes socials negatius a la cadena de valor.
	Prevenció dels riscos de vulneració dels drets humans i, si escau, mesures per mitigar, gestionar i reparar possibles abusos comesos.	GRI 103-2	4.1. Política de la companyia	
		GRI 412-1		No s'han dut a terme revisions ni avaluacions d'impacte sobre Drets Humans.
	Denúncies per casos de vulneracions dels drets humans.	GRI 102-17	4.1. Política de la companyia	
		GRI 103-2	4.1. Política de la companyia	
		GRI 411-1		Aquest aspecte no és material per a l'organització
		GRI 419-1		No hi ha hagut incompliments d'aquest tipus.
Promoció i compliment de les disposicions dels convenis fonamentals de l'OIT relacionades amb el respecte per la llibertat d'associació i el dret a la negociació col·lectiva, l'eliminació de la discriminació en el treball i l'ocupació, l'eliminació del treball forçós o obligatori i l'abolició efectiva del treball infantil.	GRI 103-2	4.1. Política de la companyia		
INFORMACIÓ RELATIVA A LA LLUITA CONTRA LA CORRUPCIÓ I EL SUBORN				
Polítiques	Polítiques que aplica el grup, que incloguin els procediments de diligència deguda aplicats d'identificació, avaluació, prevenció i atenuació de riscos i impactes significatius i de	GRI 103-2	5.1. Política de la companyia	
		GRI 103-3	5.1. Política de la companyia	

	verificació i control, així com les mesures que s'han adoptat.	GRI 205-2	5.1. Política de la companyia	
Riscos principals	Riscos principals relacionats amb aquestes qüestions vinculades a les activitats del grup, entre les quals, quan sigui pertinent i proporcionat, les seves relacions comercials, productes o serveis que puguin tenir efectes negatius en aquests àmbits, i com el grup gestiona aquests riscos, explicant els procediments utilitzats per detectar-los i avaluar-los d'acord amb els marcs nacionals, europeus o internacionals de referència per a cada matèria. S'hi ha d'incloure informació sobre els impactes que s'hagin detectat i oferir-ne un desglossament, en particular, sobre els principals riscos a curt, mitjà i llarg termini.	GRI 102-15	5.2. Riscos identificats	
		GRI 102-30	5.2. Riscos identificats	
		GRI 205-1		No s'han avaluat les operacions de la companyia en relació amb els riscos relacionats amb corrupció.
Corrupció i suborn	Mesures adoptades per prevenir la corrupció i el suborn.	GRI 103-2	5.2. Riscos identificats	
	Mesures per lluitar contra el blanqueig de capitals.	GRI 103-2	5.1. Política de la companyia	
	Aportacions a fundacions i entitats sense ànim de lucre.	GRI 103-2	5.1. Política de la companyia	
		GRI 201-1	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 203-2	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 415-1		L'organització no fa cap contribució a partits o representants polítics.
INFORMACIÓ SOBRE LA SOCIETAT				
Polítiques	Polítiques que aplica el grup, que incloguin els procediments de diligència deguda aplicats d'identificació, avaluació, prevenció i atenuació de riscos i impactes significatius i de verificació i control, així com les mesures que s'han adoptat.	GRI 103-2	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	
		GRI 103-3	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	
Riscos principals	Riscos principals relacionats amb aquestes qüestions vinculades a les activitats del grup, entre les quals, quan sigui pertinent i proporcionat, les seves relacions comercials, productes o serveis que puguin tenir efectes negatius en aquests àmbits, i com el grup gestiona aquests riscos, explicant	GRI 102-15	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	S'ha dut a terme una anàlisi de riscos general per elaborar l'Estat d'Informació no Financera.

	els procediments utilitzats per detectar-los i avaluar-los d'acord amb els marcs nacionals, europeus o internacionals de referència per a cada matèria. S'hi ha d'incloure informació sobre els impactes que s'hagin detectat i oferir-ne un desglossament, en particular, sobre els principals riscos a curt, mitjà i llarg termini.	GRI 102-30	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	
Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	Impacte de l'activitat de la societat en l'ocupació i el desenvolupament locals.	GRI 203-1	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 203-2	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 204-1	6.1.2. Subcontractació i proveïdors	
		GRI 413-1	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 413-2		L'organització no fa operacions amb impactes negatius significatius a les comunitats locals.
	Impacte de l'activitat de la societat a les poblacions locals i el territori.	GRI 203-1	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 203-2	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 413-1	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 413-2		L'organització no fa operacions amb impactes negatius significatius a les comunitats locals.
	Relacions mantingudes amb els actors de les comunitats locals i les modalitats de diàleg.	GRI 102-43	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	

		GRI 413-1	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
	Accions d'associació o patrocini.	GRI 102-13	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 203-1	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
		GRI 201-1	6.1.1. Compromisos de l'empresa amb el desenvolupament sostenible	
Subcontractació i proveïdors	Inclusió a la política de compres de qüestions socials, d'igualtat de gènere i ambientals.	GRI 103-2	6.1.2.1. Consideració en les relacions amb proveïdors (...)	
	Consideració en les relacions amb proveïdors i subcontractistes de la seva responsabilitat social i ambiental.	GRI 102-9	6.1.2.1. Consideració en les relacions amb proveïdors (...)	
		GRI 103-2	6.1.2.1. Consideració en les relacions amb proveïdors (...)	
		GRI 308-1	6.1.2.1. Consideració en les relacions amb proveïdors (...)	
		GRI 308-2		No es duen a terme estudis sobre els impactes ambientals negatius a la cadena de subministrament.
		GRI 407-1		No s'han identificat.
		GRI 409-1		No s'han identificat.
		GRI 414-1		No es duen a terme avaluacions en la selecció d'empreses proveïdores seguint criteris socials.
		GRI 414-2	6.1.2.1. Consideració en les relacions amb proveïdors (...)	No es duen a terme estudis sobre els impactes socials negatius a la cadena de valor.
	Sistemes de supervisió i auditories i resultats d'aquestes auditories.	GRI 308-1	6.1.2.1. Consideració en les relacions amb proveïdors (...)	

		GRI 308-2		No es duen a terme estudis sobre els impactes ambientals negatius a la cadena de subministrament.
		GRI 414-2		No es duen a terme estudis sobre els impactes socials negatius a la cadena de valor.
Clients	Mesures per a la salut i seguretat dels clients.	GRI 103-2	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	
		GRI 416-1	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	
		GRI 416-2		L'organització no ha rebut cap requeriment ni incidència per part de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades.
		GRI 417-1	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	
	Sistemes de reclamació, queixes rebudes i resolució.	GRI 102-17	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	
		GRI 103-2	6.1.3.1. Mesures per a la salut i seguretat dels clients	
GRI 418-1			S'han rebut dues reclamacions per part de clients, que s'han solucionat dins del termini establert i de la manera pertinent.	
Informació fiscal	Beneficis obtinguts per país.	GRI 201-1	6.1.4. Informació fiscal	
	Subvencions públiques rebudes.	GRI 201-4	6.1.4. Informació fiscal	

